הארץ

VOL. 68/20652 APRIL 3 1987 באפריל 3 ,ג"תשמ ניסן 'ד 'ו יום ש"ח 1.35

דרך כל בשר?

לפני ימים מספר נגמר, שער הוקלאות נומקין אסר על יבוא בשר, אשר מחירו כדי שליש ממחיר הבשר מיצור מקומי, כדי "להגן על המגדלים המקומיים". צעד זה מלווה בזבוז משאבים לייצור מוצר בלתי כדאי ופגיעה משוועת בצרכן הישראלי, אשר כח קנייתו נפגע. ההסתדרות, התנכלות הערלאה ריאלית של השכר, תומכת בבריניותו של נומקין: הארגוני הצרכנים, היודעים להקים קול זעקה נגד היוקר, שותקים הפעם. מצב זה אופייני לאת הישראליות: התערבות ממשלתית מזיקה, הגנה על אינטרסים בלתי יעילים, בזבוז משאבים ופגיעה ברמת החיים של הציבור הרחב.

שינוי — מפלגת המרכז

ישראל לא תסכים לחקירת עו"ד הרולד כץ בארה"ב

בקשת ארה"ב נדחתה כבר לפני חצי שנה ● פולארד הודה כי העביר מסמכים ל"דירה נוספת בבניין" בו גרה אירית ארב, ולכן דירה באותו בניין

מאת ראובן פדהצור, סופרו הצבאי של "הארץ"

ישראל לא תסכים, כי עו"ד הרולד כץ ייחקר בארה"ב בהקשר לפרשת פולארד. כך מסרו מקורות מדיניים בכירים. האמריקאים ביקשו לתשאל את כץ כבר לפני חצי שנה, אך גם אז נתקלו בסירוב ישראלי. נציגים אמריקאים נפגשו כבר פעמיים עם אנשי ממשל ישראליים בעניין זה.

(סוף בעמוד 11)

ישראל סייעה ושיפרה עבור דרא"פ סטי"לים, טילים, מערכות מחשבים

אין הוכחה שישראל העבירה טכנולוגיות אמריקאיות ● דו"ח הממשל נמסר לקונגרס באיחור כדי לא להביך את ראש ממשלת צרפת שביקר בארה"ב שארצו בין המוכרות העיקריות בדו"ח

מאת צבי בר'אל, שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). חלקו הגלוי של הדו"ח על דרום אפריקה קובע, כי אין הוכחות לכך שישראל העבירה טכנולוגיה אמריקאית לדרום אפריקה. אולם "איננו יכולים לומר אם ישראל לא תכננה מחדש כלי נשק אמריקאים או יישמה טכנולוגיה אמריקאית בכלי נשק אותם יצרה ואשר דומים למערכות אמריקאיות", מערכות שהועברו מאוחר יותר לדרום אפריקה.

על פי הדו"ח, ישראל, איטליה וצרפת מכרו לדרום אפריקה מערכות ותתי מערכות לפני האמברגו הבינלאומי שהוטל בשנת 1977. אך "מערכות אלה תוחזקו ובמקרים רבים שופרו מאז האמברגו על ידי יצרניהם של מערכות אלה, ברוב המקרים בידיעת ממשלותיהם".

חלקו הגלוי של הדו"ח אינו מפרט מהן אותם מערכות נשק אך לדברי מקורות שראו את הדו"ח החסוי מדובר בפירוט על ספינות טילים, טילים דמויי גבריאל, מערכות ותכנון של מטוס ה"צ'יטה", מערכות איתור מטרות מתוחכמות למטוסים, מצלמות ביון, רובי גליל ועוזי, ומערכות מחשבים ותוכנות מחשבים בעלי ישום צבאי.

קשה להשיג מידע

מחברי הדו"ח מודים עם זאת כי "בשל הסודיות בה נוקטים היצואנים כמו היבואנים, ומשום שמדובר במערכות קטנות או ביצור נשק בר-ישן על ידי דרום אפריקה קשה להשיג מידע על הפרת האמברגו. לפיכך מצוי בידינו מידע בלתי מושלם, חלקי ולעתים מקרי של התמונה הכללית. לעתים קשה גם לאשש באמצעים מודיעיניים דוחות רבים שפורסמו בעתונות".

אמש טרם נמסר הדו"ח באופן רשמי לקונגרס, ולמעשה עבר הממשל ביום אחד על המועד שנקבע בחוק. העכוב נבע לדברי מקורות מן הרצון שלא להביך את ראש ממשלת צרפת ז'אק שיראק שביקר אתמול בואשינגטון. חלקה של צרפת בסחר הדרום אפריקאי הוא גדול, ולדברי הדו"ח היא אחת משלוש המדינות הראשיות המוכרות ציוד צבאי לדרום אפריקה. פקידים בממשל ומקורות בקונגרס מסרו, כי אין בכוונת הממשל או הקונגרס לנקוט באיזו שהיא פעולה או סנקציה נגד המדינות המוכרות בדו"ח.

הגביע לא שלנו

מייק דאנטוני, קפטן קבוצת מרייסר מילאנו, שופך על גופו שמפניה מתוך גביע אירופה לאלופות בו זכתה קבוצתו בניצחון 71—69 על מכבי תל-אביב. במישחק שנערך אמש בלוזאן לעיני 10,000 צופים חזה גם נשיא המדינה חיים הרצוג (צילום רדיו אי-פי)

גידול ביבוא במארס: 4107 וידיאו 8234 טלוויזיות ו־5782 מכוניות

משרד האוצר: גדל משקל הכנסות המדינה משכירים וירד משקלם של החברות והעצמאים ● ב־86 ספגה הממשלה 1,168 מיליארד ש"ח ● 362 מיליון ש"ח הוזרמו במארס ● עלו יתרות המט"ח

מאת צבי זרחיה, מוסר "הארץ" לענייני כלכלה

גידול ביבוא מוצרי בני קיימא נרשם בחודש מארס 87', לעומת פברואר 87'. מנתוני האוצר עולה כי יבוא מכוניות עלה ב־121 אחוזים. יבוא מכוניות הרשות הסתכם בחודש שעבר ב־5,782 כלי רכב לעומת 2,614 מכוניות בחודש פברואר 87'. העליה התלולה ביבוא המכוניות נבעת מהעובדה שבחודש פברואר שרר חוסר בהירות בעניין מחירי הרכב החדשים. יבוא טלוויזיות צבעוניות ווידאו גדל כל אחד ב־18 אחוזים. יבוא טלוויזיות צבעוניות הגיע בחודש שעבר ל־8,234 מכשירים ויבוא הוידאו ל־4,107 מקלטים. יבוא מקררים גדל בחודש שעבר

(המשך בעמוד 2 טור 7)

ארנס מציע: מנכ"ל לתנועת החרות; דוד לוי: לא אתן לנטרל השפעתי

ח"כ מיכאל איתן מוזכר כמועמד לרשת את רייסר בראשות אגף המנגנון ● ארנס ושרון ידונו בדרכים למנוע ממחנה לוי לגרום מהומה בישיבת מרכז חרות העתידה לבחור את חברי ההנהלה

מאת אילן שחורי, מוסר "הארץ" לענייני מפלגות

עימות חריף ראשון צפוי בימים הקרובים בתנועת חרות בין השרים דוד לוי ומשה ארנס, על רקע כוונתו של ארנס, שהחל אתמול בתפקידו כיו"ר מזכירות תנועת החרות, למנות מנכ"ל לתנועת החרות.

נודע כי לוי חושש שארנס ומקורביו מנסים להשתלט באמצעות תפקיד חדש זה על כל מוקדי הכח בתנועת החרות, ולנטרל את השפעתם העתידית של אנשי מחנה לוי במוסדות החדשה שתוקם. לוי הצהיר אתמול כי לא יתן לפגוע ביחסי הכוחות בתנועה, ומקורביו רמזו כי במחנהו נשקלה במהלך השבוע האחרון אפשרות של הקמת

(סוף בעמוד 8)

הרמטכ"ל: המצב פחות חריף אך אין לבנות על כך שהירדנים יישארו כאלה

רב-אלוף לוי לתלמידים ברמת-גן: אני מסיים השירות בצה"ל והולך לנוח ● אם יש חילוקי דעות צריך להתווכח וכשיש החלטה — צריך לבצע

מאת א. קרן, סופר "הארץ"

"קבעתי לעצמי הפרדה מוחלטת בין מעשי בצבא וכאזרח ואני מתכוון לעמוד בהפרדה זו עד הרגע האחרון. אני מסיים ואני הולך לנוח" — אמר אתמול הרמטכ"ל, רב אלוף משה לוי, בתשובה לשאלה אם ימשיך בתפקידים פוליטיים או יפרוש לחיים אזרחיים. הרמטכ"ל נפגש אתמול עם תלמידי כיתות י"ב ומועצת התלמידים של בית הספר התיכון על שם בליך ברמת-גן. בפגישה נכחו גם ראש עירית רמת-גן, אורי עמית וסגניו, תמר שור.

בהתייחסו לשאלה על מעורבות המערכת הפוליטית בצבא ואם יש התערבות פוליטית בבחירת בעלי תפקידים בצבא השיב לוי, כי הממשלה היא הגוף המפקד על הצבא "ואם יש חילוקי דעות צריך להתווכח ולהתמודד אך כשיש החלטה — צריך לבצע". הוא טען כי יש סביב נושא ההתערבות הפוליטית בצבא "הרבה נפוח, קצת אי-הבנות, קצת רשעות וקצת מגמתיות". לדבריו אין שיקול צבאי בפני עצמו — עליך לתת תשובה למדיניות ולכן שני הדברים מחוברים.

עוד אמר כי בחירת הרמטכ"ל נעשית על ידי הממשלה, שהינה גוף פוליטי וקובעת לפי שיקולים הנראים לה נכונים. "מחובר", אמר הרמטכ"ל, "בניתוקו של הצבא מפוליטיקה פנימית בתחום מעילותיו".

הביא לדוגמה את הדיונים סביב מלחמת לבנון ופינוי סיני. הרמטכ"ל לא השיב על שאלה נוספת אותה כיך בפניות תשובתו והיא אם נכונות הידיעות על חילוקי דעות עקרוניים בינו לבין שר הבטחון.

קואליציות משתנות

לשאלה על יחסי ישראל-סוריה ועל סכנות מלחמה קרובה השיב הרמטכ"ל, כי סוריה קבעה לעצמה מדיניות שבה היא רוצה לפתור בעיות, ולא רק של הפלשתינאים, בכוח הנשק והיא מתגבלת על ישראל כעל דרום סוריה. לדעתו היתה סוריה רוצה לעשות זאת לבד אך היא מבינה שהדבר לא ניתן ולפיכך היא מנסה ליצור קואליציות משתנות.

"אני מציע לא לבנות שהירדנים יישארו כאלה", אמר בהוסיפו, כי התגובות הצפויות יהיו לפי ההתפתחויות אצל האויבים מזרחה, עיראק ואיראן, באומרו "אם יווצר מצב מלחמה עם ישראל צריך להניח שתהיה מעורבות" משתתפים ה' מלחמה בין שתי מדינות אלה, בהדגישו כי העיראקים תמיד שלחו כוחות להלחם בישראל אל "צריך להיות מוכנים לאפשרויות נוספות".

לדעתו "המצב כיום פחות חריף" אך בשטח האורך עלינו להיות מספיק חזקים כדי לענות על שינויים היכולים להתרחש.

בתשובה לשאלה על אפשרויות הבחירה העומדות בפני מתגייסים צעירים לתפקידים שונים בצה"ל, דחה הרמטכ"ל את הדיבורים על חוסר רצון מצד הנוער להתגייס לתפקידי קצונה למשימות מיוחדות. הוא אמר, כי היתה תקופה קצרה של משבר אולם הנושא נופח מעל וכ־עבר לכל מה שקרה והיו רבים שהסיקו מסקנות מוטעות ואמרו "אלה פני הנוער היום".

שוק ההון

ירידות בבורסה

מאת יהודה שרוני

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול במגמה של ירידות שערים בכל אפיקי ההשקעה. אחת הסיבות לכל הירידות היו ידיעות בעיתונות על מיסוי אפשרי של רווחי הון בבורסה. בנק ישראל גייס אתמול 75 מיליון שקל, במחירי הנפקה נמוכים ממה שהושגו בעת האחרונה. בשוק ההון היו אתמול הערכות כי בנק ישראל צפוי להודיע כבר בימים הקרובים על הורדת הריבית.

הלוח העסקי — הדושות הארץ

מתפרסם היום בעמודים

ב8

חלק ג' 1—12

ערך את העמוד: בועז שפירא

נציג סובייטי בכיר מזהיר מ"דברנות מופלגת": "היחסים עם ישראל יתפתחו לאט-לאט"

אומר ל"הארץ": עצם בואה של משלחת סובייטית לישראל הוא דבר חשוב דיו ● לא שלל אפשרות שהמשלחת תבוא לביקורים חוזרים ● "הדיווח על הזמנת פרס למוסקווה — משאלת לב" ● טרם אושרה יציאת משלחת ישראלית לבריה"מ ●

מאת צבי בר'אל, שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). נציג סובייטי בכיר בארצות-הברית הזהיר אתמול מפני "גישה מופרזת ודברנות מופלגת" כלפי המשלחת הקונסולארית הסובייטית שתבוא לארץ בעוד כשבועיים. לדבריו, היחסים עם ישראל יתפתחו אט אט.

בשיחה עם "הארץ" אמר האיש, כי "עצם הגעת המשלחת לישראל הוא דבר חשוב דיו ואין כל צורך לייחס לה חשיבות מעבר למטרה לה היא נועדה. לחברי המשלחת הוראות ברורות על מה לדון ומה לבקר. אין היא משלחת מדינית ואין בסמכותה לדון בנושאים הקשורים לחידוש היחסים בין בריה"מ לישראל. לנציגי ממשלת ישראל יש די צינורות כדי להעביר אלינו מסרים מדיניים, כפי שאנו מוצאים את הדרך להעביר לישראל את דברנו".

הפקיד הגדיר כ"משאלת לב" את הדיווח על הזמנת שר החוץ פרס למוסקווה, ואמר כי לעת עתה מעוך היחסים איננו כזה המאפשר הזמנה כזו.

עם זאת, לא שלל הפקיד את האפשרות, שהמשלחת הקונסולארית תבוא לביקורים חוזרים "על פי הצורך". אשר לביקור משלחת קונסולארית ישראלית במוסקווה, סבור הפקיד כי הדיונים בעניין זה אינם מדוייקים, וכי לא סוכם בינתיים על ביקור הדדי כזה. מדבריו עולה, כי בעוד המשלחת הסובייטית הוזמנה על ידי ישראל, לא באה הזמנה כזו מצד ברית המועצות.

אשר ליציאת יהודי ברית המועצות, הדגיש הפקיד כי כל מה שעושה עתה הממשל הסובייטי, נובע ממדיניות פנים ו"מרצון לתקן את טעויות העבר". במסגרת זו, מתבצע עיון מחודש בבקשות קודמות של מסורבי עליה.

"עליכם להבין, כי איננו עושים מה שאנו עושים, כדי לשלם כרטיס כניסה לוועידה בינלאו־

(סוף בעמוד 8)

שמידט וקיסינג'ר: לגורבאצ'וב סיכויי הישרדות של 50:50

ואשינגטון (ע"ד). שני מדינאים מערביים בולטים אמרו אתמול, כי הם מקצים למיכאיל גורבאצ'וב סיכויים של 50:50 להישרד בתפקידו, וקראו למערב לנהוג בזהירות בנוגע לשיפור היחסים עם מוסקווה.

קנצלר מערב גרמניה לשעבר הלמוט שמידט ושר החוץ האמריקאי לשעבר הנרי קיסינג'ר אמרו במסגרת סמינריון שנערך במיכללת ג'ורג'טאון, כי סיכויי ההישרדות של גורבאצ'וב הם "שקולים". "לא אופתע אם יחול שינוי (בשלטון בבריה"מ) תוך 5 שנים בערך", אמר קיסינג'ר, בהוסיפו: "נראה לי שהסיכויים שלו הם 50:50".

"אני מסכים", העיר שמידט. "הסיכויים הם באמת 50:50".

בדיקת הקפיטליזם

שניהם טענו, כי אין למוסקווה ברירה, אלא להנהיג רפורמות בכלכלתה, שאם לא כן תפגר בהתפתחותה אחרי שאר מדינות העולם. ואילו המערב מצידו, מן הדין שיתעד ולא ישלה את עצמו כי הרפורמות

(סוף בעמוד 8)

הנרי קיסינג'ר (מימין) והלמוט שמידט, בסימפוזיון בג'ורג'טאון. (תצלום אי-פי)

מכבי, לא נורא - אנחנו מסתכלים בחצי הכוס המלאה.

בירה מכבי

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1

סדקים בחומה: בריה"מ ויהודי' — פולס

התקציב: אין בו הרבה — א. שוויצר

פנקס השרות של רב-אלוף לוי — זאב שיף

מראה מעל הזבל — גדעון סאמט

עמ' ב'2:

מקורות מדיניים — עקיבא אלדר

מסדרונות מפלגתיים: בעקבות ועידת חרות — אילן שחורי

שיחת השבוע עם יאשה גרודצקי, פעיל עליה לשעבר — לולי גלילי

עמ' ב'3:

ירושלים 87: חומה ומיגדל — רומן פריסטר

בריאות בסד השיוויוניות — דן סגיר

סולתם: להיות או לחדול — מרדכי ארציאלי

חי או מת? — נורית אמיתי וראובן שפירא

עמ' ב'4:

מבחר תרגומים מה"ניו-יורק טיימס", "צייט" ו"ניוזוויק"

עמ' ב'7:

הזיקות — זאב יפת

כספת — נחמיה שטרסלר יונתן שרבן ויהודה שרוני

עמ' ב'9—8:

תרבות וספרות

עמ' ב'10:

הטלוויזיה של השבוע — הדה בושס

שרות הארץ

מזג האוויר

התחזית: מעונן חלקית. הטמפרטורות:
- ירושלים: 6—15.
- תל-אביב: 10—18.
- חיפה: 12—19.
- באר-שבע: 7—20.

הגולן 7—17, צפת 5—14, טבריה 14—22, שומרון 8—16, נתב"ג 7—18, עזה 10—19, אילת 10—26.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.6080	+0.0016
טשקים	1.9112	+0.0018
שחור	1.5900	—

שער הסל

יציג	1.6778	−0.0017

בגליון זה 34 עמודים בצירוף 56 עמודי מוסף. העיתון מופיע ב־3 חלקים

صكتا من الاصل

صكنا من الاحل

ראיתי שמעתי

ראש הממשלה: ועדת נבון לא מילאה את יעודה

ראש הממשלה, יצחק שמיר, אמר אתמול לנציגים של ראשי הסטודנטים כי "ועדת נבון לא מילאה את ייעודה וייתכן שיש להקים ועדה אחרת". לדבריו, יש לדאוג לכך שלא יהיה אף סטודנט שלא יוכל ללמוד מסיבות כלכליות. "מי שאין לו כסף — המדינה תדאג לו שילמד", הבטיח שמיר.

שמיר אמר כי אינו מצדיק את שביתת הסטודנטים מכיוון שטרם נפלה החלטה בדבר העלאת שכר הלימוד. והשביתה פוגעת קודם כל בסטודנטים. הוא סיכם באמרו כי חברי הממשלה מבינים את הקשיים ואת הצורך להחליט על כך בלי דחיות מיותרות.

א. לם

ממשלת האחדות חייבת ליפול

חבר הכנסת לשעבר מיכאל בר־זוהר אינו מרפה. בוועידת מפלגת העבודה שתהיה ב־25 ביוני ידרוש שוב החלטה בדבר פירוק ממשלת האחדות הלאומית. בר־זוהר יזם דיון בעניין לפני שנה, בוועידה הקודמת של מפלגת העבודה, ערב הרוטציה. אולם לאחר נאום פרוגרמטי של שמעון פרס, הצטרפו ליוזמתו בסופו של דבר קולות בודדים בלבד.

בר־זוהר העביר השבוע מכתב למזכ"ל המפלגה, ח"כ עוזי ברעם, ובו הצעה רשמית לדיון בוועידה בפירוק ממשלת האחדות. בר־זוהר כותב לברעם "שהממשלה מיצתה את עצמה והגיעה לסוף דרכה, וכי ראשי הליכוד יצרו בממשלה מערכת יחסים הגורמת נזק לאינטרסים החיוניים ביותר של העם והמדינה".

אילן שחורי

מכר ותיק בתא הטייס

כשיעלה נשיא המדינה, חיים הרצוג, ביום שני הבא למטוס חיל האוויר, שיטיס אותו ואת פמלייתו משווייץ למערב־גרמניה, הוא ימצא בתא הטייס מכר ותיק. יהיה זה אל"מ ב., שהיה הקברניט במטוס חיל האוויר שהטיס את הנשיא ורעייתו במסעם בנובמבר אשתקד לאוסטרליה, ניו־זילנד והדרום מזרח אסיה.

את הטיסה מישראל לשווייץ, יעשו הנשיא ופמלייתו בטיסה רגילה של אל־על. בטיסה של אל על גם ישובו ב־10 באפריל.

ג.אורים

לא פלא שהוועידה עברה בסדר מופתי

עכשיו מותר לגלות. בשעה שהתנהלה ועידת חרות, הגיעו ידיעות ליו"ר נשיאות הוועידה, משה קצב, כי גורמים בתנועה החוששים להפסיד בבחירות מסוגלים לנתק את מערכת החשמל באולם הוועידה ולשבש את מהלכה. לפיכך הציב קצב ביום הוועידה 25 אנשי ביטחון ליד כל נקודות החשמל והאלקטרוניקה במרכז הקונגרסים שבגני התערוכה.

משה קצב

לרשות קצב עמדו יותר ממאה שומרים, שמנעו מ־2,000 הצירים להתקרב ולוא גם מטר אחד אל בימת הנואמים.

אילן שחורי

קרן ילדי הטבע

שרת הבריאות, שושנה ארבלי אלמוזלינו, ביקרה אתמול בבית החרושת לתרופות "טבע". היא שמעה בפני מנכ"ל הקונצרן, אלי הורוביץ, בקשה להקים קרן לסיוע לפריון של 500 נשים עקרות, שידן אינה משגת את הטיפולים היקרים. הורוביץ החליט להיענות בחיוב לבקשה.

פירושו של דבר: שעלות הטיפולים ב"פרגונל", הנמכרת בסכומים שבין חצי מיליון עד מיליון דולר, תמומן על ידי משרד הבריאות ועל ידי הקרן. אלמוזלינו, ברגע של השראה, הציעה לקרוא לקרן "קרן ילדי הטבע".

רודולף נורייב מסתפק במועט

הרקדן והכוריאוגרף רודולף נורייב בן ה־49, העומד להופיע בארץ בחודש הבא עם להקת הבאלט מנאנסי, מתגלה כצנוע בדרישותיו. לעומת כוכבי רוק למיניהם, הדורשים תרשימי בקבוקי משקה, מנות שונים ושאר פינוקים שבלעדיהם אינם מסוגלים להיות במיטבם, כל מבוקשו של נורייב הוא מעטה צמוד הדוק מהעיתונות. הוא מסרב בתוקף להתראיין על ידי עיתונאים.

זמן קצר לאחר עריקתו הדראמטית לזרועותיהם של שומרי גבול צרפתיים בשנת 1961, הצטרף נורייב ללהקת המחול הנודדת של הרוזן דה קוויואס, שבאה לארץ בחסות האמרגנים זאב רוברט וברוך גילאון ז"ל. נורייב כתר ב"ציפור הכחולה" ב"יפהפייה הנמה", אחד מקטעי המחול התובעניים ביותר. מי שראה אותו אז, עטור נוצות כחולות, מטריא מעל בימת היכל התרבות, ידע מיד: זה כוכב.

בעריכת: עירית רוזנבלום

הסוכנות: קליטה ראשונית של 10.000 עולים מבריה"מ — 250 מיליון דולר

נבחנת אפשרות למגבית מיוחדת בתפוצות במתכונת הסיוע במבצע משה להעלאת עולי אתיופיה ● בוועדת המישנה לעליה בכנסת תובעים מראש הממשלה לחייב את השר צור להופיע בוועדה

מאת גדעון אלון
כתב "הארץ"

גזבר הסוכנות עקיבא לווינסקי אמר אתמול, כי עלות קליטתם של 10 אלפים עולים מבריה"מ תסתכם בכ־250 מליון דולר. לווינסקי הדגיש, כי הערכה זו אינה לוקחת בחשבון את ההוצאות הכרוכות בבניית דירות קבע לעולים, אלא רק לקליטתם הראשונית בתחומי חינוך, הכשרה מקצועית, לימודים באולפן, דירות שכורות וכו'.

בסוכנות נבחנת האפשרות לפתוח במגבית מיוחדת בקרב יהודי התפוצות למימון קליטתם של עולי בריה"מ במתכונת דומה לפרוייקט שנעשה בעת הבאתם ארצה של עולי אתיופיה במסגרת מבצע משה.

בדיון, שהתקיים אתמול ביוזמת יו"ר הנהלת הסוכנות אריה דולצ'ין, סוכם כי הממשלה והסוכנות יקימו פרוייקט משותף לקליטת עולי בריה"מ. בדיון בו השתתפו שר הקליטה יעקב צור, ראש מחלקת העליה של הסוכנות חיים אהרון, ומנכ"ל משרד הקליטה מאיר שמיר, סוכם כי בראש הפרוייקט המשותף תעמוד ועדה עליונה בהשתתפות השרים יעקב צור ומשה נסים ומטעם הסוכנות עקיבא לווינסקי וחיים אהרון.

כמה פעולות מיידיות

בדיון הוחלט לנקוט בכמה פעולות מיידיות לאור הידיעות על אפשרות יציאתם של אלפי יהודים בטיסות ישירות לישראל, ביניהן: השכרת 200 דירות במרכז הארץ, הסתייעות בחברת "עמידר" לצורך רכישת דירות במרכז הארץ ונקיטת פעולות לפנוי מרכזי הקליטה, כדי להקצות מקומות לקליטתם של עולי בריה"מ. כיום כמעט כל המקומות במרכזי הקליטה במרכז הארץ תפוסים.

כן סוכם בפגישה כי משרד הקליטה יהיה אחראי על השכרת הדירות עבור עולי בריה"מ ואילו הסוכנות תישא באחריות לקליטת העולים במרכזי הקליטה.

דיון בוועדת הכנסת

יו"ר ועדת העליה והקליטה של הכנסת, ח"כ מרים גלזר־תעסה עומדת לכנס בראשית השבוע הבא את הוועדה לדיון מיוחד בקליטת עולי בריה"מ. ח"כ גלזר־תעסה קראה אתמול לראשי הסוכנות ומשרד הקליטה להפסיק את הויכוחים המבישים ביניהם.

גורמי עליה ציינו כי עד כה לא הושגה הסכמה עם הממשל האמריקאי ועם המנהיגות היהודית בארה"ב לגבי ביטול מעמד הפליט ליוצאי בריה"מ ולכן יש חשיבות רבה להגיע לסיכום עם השלטונות הסובייטים לגבי הצעה בדבר טיסות ישירות, עם חניית בינים בבוקרשט שברומניה.

עם זאת הדגישו גורמי עליה, כי טיסות ישירות עלולות לעורר שאלות משפטיות סבוכות לגבי דרכי הטיפול ומעמדם של יוצאי בריה"מ שבהגיעם ארצה יודיעו שהם רוצים להגר לארה"ב או קנדה.

תובע הופעת השר

מסופר הפרלמנטרי של "הארץ" מוסר כי יו"ר ועדת המישנה בכנסת לעליה מברית המועצות ח"כ עוזי לנדאו (ליכוד־חירות) פנה לראש הממשלה יצחק שמיר בבקשה שיקרא את השר יעקב צור לסדר, על שהוא מסרב להופיע בפני ועדת המישנה. שמיר התבקש גם להורות לצור, שידווח לוועדה על היערכות משרדו לקליטה של עליה מברית המועצות.

היחסים בין ועדת העליה והקליטה בכנסת (בראשות ח"כ מרים גלזר־תעסה) לבין השר צור מעורערים זה זמן, וסרובו של השר קשור כנראה לכך. לנדאו עומד לכנס את ועדת המישנה לדיון דחוף. לדעתו יש לקשור את עליית היהודים ביחסים דיפלומאטיים עם מדינה זו, אולם אין לערב בשאלת העליה את בעיית הוועידה הבין־לאומית. לדעתו פועל משרד החוץ במגמה הפוכה: בתמורה לעליה מוכנים להניח לברית המועצות להשתתף בוועידה הבנה לשיחות שלום, אולם אין תובעים יחסים דיפלומאטיים.

משרד החינוך ידון

(עתים למ"מ). סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות מר יצחק נבון הודיע אתמול, כי הנהלת משרדו תדון הבוקר, בישיבתה השבועית, בהערכות מערכת החינוך לקליטה אפשרית של עולים מבריה"מ. הדיון יתמקד הן בקליטה של מבוגרים באולפנים לעברית והן בקליטת ילדים ונוער במוסדות החינוך. בישיבת הנהלת משרד החינוך תידון התוכנית לקליטת 10 אלפים עולים שגובשה עוד לפני כשנה ע"י ועדת מנכ"לים מיוחדת שבה שותף גם מנכ"ל משרד החינוך.

אסירי ציון לשעבר בבריה"מ ערכו אתמול, מול משכן הכנסת, הפגנת הזדהות עם אסירי־ציון הכלואים עדיין. משמאל: אנטולי שצ'רנסקי. (צילום: אפי שריד, "י.פ.פ.א.")

מחלוקת במפלגה הליברלית עלולה לדחות האיחוד הצפוי עם חרות

פת שריד ונסים רואים בחידוש פעילותה של ועדת הי"ב על ידי מודעי הכרזה של מלחמה גלוייה נגדם ● ועדת הי"ב במפלגה נועדה והחליטה להסמיך את מודעי להיפגש עם שמיר

מאת אילן שחורי
כתב "הארץ" לענייני מפלגות

מחלוקת חריפה בין השרים הציונים במפלגה הליברלית, עשוייה להביא לדחייה ארוכת טווח ואולי אף לביטולו של האיחוד הצפוי בין הליברלים לתנועת החרות והקמת תנועת הליכוד.

השר יצחק מודעי חידש אתמול את פעילותה של ועדת הי"ב שנבחרה לפני כשנתיים על ידי ועידת המפלגה הליברלית, אך בוטלה לאחר מכן בעקבות הסדר לשלום בית שנעשה לפני כשנה בין השרים הליברלים. השרים גדעון פת, אברהם שריד ומשה נסים אמרו אתמול, כי הם רואים בחידוש פעילותה של ועדת הי"ב על ידי מודעי הכרזה של מלחמה גלוייה נגדם מצידו של מודעי, שעלולה לסכן את איחוד הליכוד.

במהלך ישיבת ועדת הי"ב החליט מודעי על הקמת שלושה צוותי משנה למו"מ עם תנועת החרות לקראת האיחוד הצפוי: ועדה לתיאום המוסדות המשותפים בראשותו של אריה אבק, ועדה לחוקה המשותפת בראשותו של רוחמי ולפסון והוועדה לאיחוד של הסניפים בראשות יצחק קעטבי ורפאל הצבי. ועדת הי"ב הסמיכה בנוסף לכך את מודעי להיפגש עם ראש הממשלה יצחק שמיר ולברר עמו פרטים לגבי ההסדרים הביצועיים לאיחוד.

השרים שריד, פת ונסים אמרו אתמול כי אינם מכירים בהחלטות אותן קיבל מודעי, והדגישו כי ועדת הי"ב אינה מוסמכת יותר לעסוק באיחוד הליברלים עם חרות.

שיחת היום / גדעון אלון

עם: רלף קליין, לשעבר מאמן מכבי תל־אביב וכיום מאמן נבחרת גרמניה המערבית בכדורסל (בשיחה טלפונית מקלן)
על: ההפסד של מכבי תל־אביב במשחק הגמר

מאוד מקווה שנזכה בשנה הבאה

אני מתאר לעצמי שאתה מאוכזב במיוחד מתבוסה של מכבי לטרייסר מילאנו?

לא ראיתי את המשחק כי הטלוויזיה הגרמנית לא שידרה אותו, אבל שמעתי את השידור ברדיו. ודאי שאני מאוכזב, כי קיוויתי מאד שמכבי יזכה, אבל אני חושב שלא צריכים להפחית מחשיבות ההישג, כי בכך שמכבי הגיעה לגמר היא הוכיחה שהיא אחת משתי הקבוצות הטובות באירופה וזהו הישג גדול לכדורסל הישראלי.

כמאמן שהוביל את מכבי לזכייה בגביע אירופה ב־1977, ולקבוצת הגמר לשני הפסדים במשחקי הגמר ב־80 וב־82, היית אומר שהפסד בגמר משמעותו שכל המאמץ שהושקע בכל העונה ירד לטמיון?

בשום פנים ואופן לא. מטרת הקבוצות המשחקות בבית הגמר, היא להגיע למעמד של משחק הגמר. בדרך כלל בכל משחקי הגמר הרמה היא פחות טובה, משום שיש הרבה מתח ועצבים הגורעים מיכולת השחקנים. אילו למכבי היה קלע בשניות הסיום סל של שלוש נקודות, אז מכבי היתה זוכה בגביע. כלומר צריכים גם הרבה מזל. לא מספיק להפגין יכולת טובה.

כמאמן שחש גם טעמו של נצחון בגמר וגם של הפסד, אולי תשתף אותנו בהרגשתו של צבי שרף הערב.

הבעיה היא שאחרי משחק גמר, לא זוכרים מי היתה הקבוצה שהגיעה למקום השני. זוכרים בדרך כלל רק את האלופה. אבל מהשידור ברדיו התרשמתי שמכבי לחמה היטב ובמגרש התנהל קרב שקול מאד לאורך כל המשחק ובשום פנים אי אפשר לומר שמילאנו היתה יותר טובה.

אבל שהקבוצה האיטלקית הפגינה משחק לחימה חזק יותר.

האיטלקים מתייחסים לכל משחק כאילו הוא משחק גמר. אתה צריך להבין דבר אחד, משחקם של האיטלקים בנוי בעיקר על שמירה חזקה, הרבה כח ושמירה טובה מתחת לסלים. לעומת זאת המשחק שלנו מושתת על מהירות טכניקה ותחכום יהודי. עוד לפני המשחק היה ברור שהאיטלקים נהנים מיתרון גופני.

איך הרגשת לשבת בקלן שבגרמניה ולעקוב משם אחרי משחק הגמר של מכבי בלוזאן?

הייתי רוצה להיות שם. אבל אומר לך את האמת, אינני אוהב לשבת בצד ולראות משם את המשחק, זה מעצבן אותי. לכן לא נסעתי ללוזאן וקיוויתי לראות את המשחק בטלוויזיה.

בשבועות האחרונים היתה מתיחות ביחסים בין המאמן שרף לבין מיקי ברקוביץ. ייתכן שהיתה לכך השפעה על יכולת הקבוצה הערב?

לא, אני חושב שמכבי תל־אביב היא קבוצה כל־כך גדולה שדברים כאלה לא משפיעים על המוראל של שחקניה במשחק הגמר. לפי דעתי אסור לחפש שום תרוצים להפסד.

המאמן שרף נראה עצבני ומתוח מאד לכל אורך המשחק. מה עובר על מאמן במשחק כזה?

מאמן שרוי במשחק גמר במתח עצום. הוא חייב להיות רגוע ולעקוב אחרי כל התפתחות ולקבל החלטות מהירות. צריך להבין שבמשחק גמר אתה הולך על כל הקופה. זה המבחן הקשה ביותר של מאמן.

אתה מאמין שלמכבי עוד יש סיכויים לזכות בעתיד בגביע אירופה?

אני מאוד מקווה שבשנה הבאה מכבי יזכה בגביע. חייבים לזכור שמכבי היא הקבוצה היחידה באירופה שבכל שנה מגיעה לבית הגמר ואחת לכמה שנים אף זוכה בגביע. באיטליה למשל הקבוצות מתחלפות ובכל שנה קבוצה אחרת מגיעה לבית הגמר. למכבי יש כיום מעמד חזק מאד באירופה וזה כבוד לספורט הישראלי כולו.

גדל היבוא

(סוף מעמוד 1)

ב־19 אחוזים לעומת פברואר '87 והסתכם ב־1,790 מקדירים. יבוא מכונות כביסה עלה ב־6 אחוזים והחודש שעבר הובאו לארץ 6,821 מכונות כביסה מחו"ל.

סגן הממונה על הכנסות המדינה יורם גבאי אמר אתמול כי הרמה של יבוא מוצרי בני קיימא שנרשמה בחודש שעבר, דומה בקירוב לרמה הממוצעת של יבוא מוצרים אלו בחודשים האחרונים.

גבאי ציין כי בשנת התקציב 86', חל היפוך במגמה ששררה במשק בשנתיים וחצי הקודמות. משקל הכנסות המדינה משכירים עלה בשנת התקציב האחרונה, בעיקר עקב עליית שכר ריאלי ולעומת זאת, חלה מגמה של ירידה משמעותית בהכנסות ממסי חברות בהשוואה לשנתיים האחרונות. ירידה קלה בהכנסות המדינה ממסים נרשמה גם אצל העצמאים.

הנתונים מתייחסים לתקופה של לפני הפעלת הרפורמה במסים, ואולם הפעלת הרפורמה יכולה להאריך את המגמה של ירידה בהכנסות המדינה מחברות, עקב הפחתת מס החברות.

ספיגה של 1,168 מיליארד

הממשלה הזרימה בחודש שעבר 362 מיליון ש"ח, בפעילותה היוצרת עודפי ביקוש במשק הזרימה הממשלה סך של 30 מיליון ש"ח. גיוס ההון נטו, כולל תשלומי ריבית היה שלילי והסתכם בהזרמה של 332 מיליון ש"ח. גיוס ההון השלילי נובע מהעובדה שבחודש שעבר בוצעו פירעונות גדולים בשוק ההון, שלא מוחזרו מחדש.

בשנת התקציב 86', ספגה הממשלה 1,168 מיליארד ש"ח, בפעילותה היוצרת עודפי ביקוש ספגה הממשלה בשנת התקציב 86' סך של 2.9 מיליארד ש"ח. ספיגה זו מוסברת בגידול בהכנסות המדינה ממסים הנובע מגידול בפעילות הכלכלית וגידול בצריכה וביבוא. לעומת זאת, גיוס ההון היה שלילי והסתכם בכ־1.7 מיליארד ש"ח.

יתרות מטבע החוץ של ישראל עלו בחודש שעבר ב־52 מיליון דולר והן הסתכמו בסוף מרץ ב־4,290 מיליארד דולר. העליה ביתרות מוסברת בהמשך העברת תמורות יצוא לישראל, בעקבות הפיחות שבוצע בינואר '87.

אנו החתומים

קוראים לחונן [illegible]

([illegible])

[illegible]

נתן זך	דן מירון	מישא אשרוב
גבי [illegible]	[illegible]	יגאל תומרקין
מנחם פרי	חנוך לוין	אריה זקס
אורי ליפשיץ	[illegible]	יאיר הורוביץ
פנחס כהן גן	יאיר גרבוז	מאיר פעיל
חיה אמיר	תמר פלג	אשר צרפתי
גילה בלס	יוסף שילוח	דני ליטני
דוד לוין	אלברט כהן	גדליה בסר
דוד טרטקובר	אלי שאלתיאל	ציפי שחרור
דן קדר	ארטור גולדרייך	בלהה מס
יהושע סובול	יפתח שביט	בני אפרת
שמעון בלס	ישראל לף	שמעון צברת
אבנר כץ	שמואל אמיר	יעקב רוטבליט
אלי קינן	בני ציפר	שמוליק קראוס
נעמי הר ירוק	מאיר שניצר	יבי
	עופר לולש	

בקו הבריאות

לשכת דובר קופת חולים הכללית והמרכז לחנוך לבריאות עורכים:

קו פתוח לקופת חולים

צוות רופאים ומומחים מבי"ח סורוקה בב"ש ובי"ח קפלן ברחובות ישיבו טלפונית לשאלות הציבור בנושא:

מניעת כוויות והטפול בהן.

במבצע מיוחד שיערך ביום שלישי 7.4.87 בין השעות 16:00-19:00 בהשתתפות:

פרופ' דן מלר
ד"ר ליאור רוזנברג
ד"ר פיטר הורביץ
ד"ר עמירם שגיא
מרפאה בעיסוק עוזי ואן־סטרטן
עובדת סוציאלית טובה ברלב

03/433500 03/433300
03/433306 03/217078

מידע על הטפול בכוויות יימסר בשידור ישיר בתכנית "אצבע על הדופק" ביום ג' שעה 6:05 בערב, רשת ב' - קול ישראל.

עוד יותר בריאות!

קופת חולים ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

לאילנה ויוסי חלפון

ברכות חמות
להולדת הבן
אח ללירן ועמי

"הארץ"

למכירה או להשכרה

מבנה מפעל "יתבור" לשעבר

באזור התעשיה עפולה עלית
שטח בנוי כולל משרדים כ־8000 מ"ר
שטח קרקע 43,000 מ"ר (היוון מלא)
השכרה אפשרית גם בחלקים
בדבר פרטים נא לפנות
במשרד טל' 06–334755
בבית טל' 06–330747

מופץ ע"י סטימצקי

להשיג בכל דוכני העיתונים

Neue Zürcher Zeitung

ספרים ועיתונים זה סטימצקי

זכו בפיס

בהגרלת ה"ביפיס מצטבר" של מפעל הפיס מס. 14/87 שהתקיימה ביום 2/04/87 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך "180.000.00 ש"ח זכה המספר 470351 הפרס המצטבר בסך 100,000.00 ש"חים עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 380,000.00 ש"חים (כולל צבירה).

בסך "12,000.00 ש"ח זכה המספר: 305812.

בסך "6,000.00 ש"ח זכו המספרים: 490651 263049.

בסך "300.00 ש"ח זכו המספרים: 004169; 017048; 017421; 061617; 109379; 110963; 133586; 154099; 178595; 185325; 207247; 209967; 226333; 350486; 362536; 377685; 390384; 444397; 497282; 534158; 538671; 542757; 555209; 624703; 652560; 652807; 704066; 767254; 783704; 786898; 884580; 894644.

בסך "150.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 8134; 9446.

בסך "25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 028; 246.

בסך "16.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 658; 796; 804.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 9 זכו בסך של "2.50 ש"ח.

בסך "5.00 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 017; 080; 086; 157; 189; 200; 252; 294; 409; 450; 510; 539; 595; 670; 672; 692; 701; 702; 868; 893; 908; 921; 937; 941; 949; 999.

בסך "2.50 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 13; 14; 20; 12; 22; 27; 29; 30; 33; 34; 35; 44; 54; 56; 63; 66; 69; 71; 79; 85; 88; 90; 92; 94; 98.

בבית המשפט המחוזי בירושלים
ה.פ. 458/87

הזמנה לקבלת הצעות

מוגשת בזה הזמנה לקבלת הצעות לרכישת הזכויות בתחנת דלק "פז" בירושלים, רחוב פיקוד מרכז שער מנדלבאום (מול הקונסוליה האמריקאית).
הצעות לרכישת הזכויות יש להגיש במעטפות סגורות עד ליום 27.4.87 בשעה 13.00 בשני עותקים:
– האחד, למשרד עו"ד יעקב דובר רחוב דורות ראשונים 5, ירושלים.
– השני, למשרד עו"ד יצחק עמית רחוב בן־יהודה 34, קומה 7, ירושלים.
על המציע לצרף להצעתו ערבות בנקאית בגובה 5% מהמחיר המוצע.
הרוכש יידרש לשלם בנפרד "דמי הסכמה" לחברת פז בשיעור כפי שייקבע על־ידה.
אין המזמינים מתחייבים לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא וההצעה כפופה להפעלת זכות קדימה של כל אחד מהשותפים בתחנה. המכרז הוא מכרז פרטי של אנשים פרטיים ולא יחולו עליו דיני המכרזים.
פרטים נוספים ניתן לקבל במשרדו של רו"ח בכר ברחוב יפו 97 (מרכז כלל) קומה 9, ירושלים טל' 222776.
המכירה כפופה לאישור חברת "פז" ואישור בית המשפט.

יעקב דובר, עו"ד — יצחק עמית, עו"ד

	מעל' מינימום	מעל' מכסי		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	5	8	גשם	3	12
אתונה	8	15	גשם	8	14
בוקארשט	4	2	גשם	–	–
בריסל	5	8	גשם	3	11
וינה	3	5	גשם	–	–
דבלין	2	6	מ"ח	1	7
לונדון	5	10	גשם	5	10
ליסבון	8	12	גשם	10	18
מדריד	8	11	גשם	2	16
ניו־יורק	3	8	מעונן	–1	9
פאריס	6	10	גשם	5	12
פרנקפורט	2	5	מ"ח	–1	9
ציריך	2	5	מ"ח	–	–
קהיר	10	21	מ"ח	16	24
קופנהאגן	0	4	גשם	1	5
רומא	5	10	גשם	4	15
שטוקהולם	0	3	גשם	1	5

המעלות של אל על

הנוסע המאושר
אל על ELAL

למוסד ממלכתי

דרושים בשכירות חודשית

דירה או בית בן 3 חדרים + טלפון
(+ריהוט חלקי).
באזורים נתניה ונהריה.
ללא דמי תיווך

בהצעות יש לפנות לטלפון: 03–205504, 03–205344

סדנת הנייר ע"ש הדוד בוב לסלי
במרכז לאומנות חזותית
אבלה על מותו בשנת 102 לחייו
של מייסדה האהוב

ד"ר רוברט ל. לסלי
ז"ל

לאביבה ענת ואבי פוגלמן

אתכם באבלכם הכבד
בהלקח מכם

מנחם ז"ל

משפחת "נשר"

משפט דמיאניוק

"אתה לא יכול לכפות עלי דעתך שזהו מסמך מזוייף"

הכריזה הפרקליטה הגרמניה הילדה גרוויץ לנוכח נסיונות הסניגור להוציא ממנה הצהרה על אפשרות זיוף של תעודת השומר של "איוואן האיום" • התביעה הציגה בפני העדה מסמכים נאציים אחרים, שהיו בהם טעויות דומות לאלה המצויות במסמך טרווניקי

מאת דוד פרידמן
כתב עתי"ם

התובעת הראשית של מחוז המבורג בגרמניה, הילדה גרוויץ, העידה אתמול במשפט נגד ג'ון דמיאניוק, כי "תעודת טרווניקי" אינה מסמך סובייטי מזוייף, אלא תעודה שהוצאה על ידי הצבא הגרמני וכי בעליה מצולם בה לבוש במדים שהונפקו לו ב־1942.

עדותה בעניין "מסמך טרווניקי" התאפשרה לאחר שהסניגוריה פתחה אתמול במשפט דמיאניוק "פירצה משפטית", שאיפשרה לתביעה לעסוק ברחבה במסמך טרווניקי, במהלך עדותה של הגב' גרוויץ.

הסניגוריה, שהתנגדה במהלך החקירה הראשית של העדה על ידי התביעה לאפשר הצגת שאלות לעדה בנוגע למסמך טרווניקי, התנגדות שהתקבלה על ידי בית המשפט, שאלה בסיום החקירה הנגדית, ביוזמתה, שאלות אחרות בנוגע למסמך זה.

התובע, עו"ד מיכאל שקד, נתלה בשאלות אלה ובחקירה החוזרת שלו, ניצל את זכותו המוקנית לו בחוק, המאפשרת לחקור חקירה חוזרת רק על נושאים שעלו בחקירה הנגדית. בהסתמך על זכות זו, הציג התובע לעדה שורה ארוכה של שאלות בנוגע למסמך טרווניקי, מסמך שלטענת התביעה, היא תעודת השומר שהוצאה לנאשם בטרווניקי.

ישיבת יום אתמול נפתחה, כאמור, בידי הסניגוריה, בהמשך החקירה הנגדית שלה. עו"ד יורם שפטל הראה לעדה, הגב' הלגה גרוויץ, את תצלום מסמך טרווניקי ושאל אם היא נתקלת בטעויות במסמך.

גרוויץ: אני רואה פה שורה של טעויות, כך למשל טעויות כתיב.

שפטל: איזה עוד טעויות את רואה, למשל, בתעודה?

גרוויץ: לא מצויין כאן שהנאשם הוצב במחנה ההשמדה טרבלינקה.

עו"ד שפטל: כתוב במסמך שהאדם המחזיק בתעודה הוצב בספטמבר בהיקסאו ב־22.3.43 בסוביבור, האם יש בכך טעות?

גרוויץ: על יסוד נסיוני, אין מסתמכים בנושא הצבתו של אדם רק על מסמך אחד.

ראיתי טעויות מסוג זה, טעויות יכולות ליפול על סמך השמטה של מקום הצבה.

עו"ד שפטל: האם ראית מסמכים מזוייפים, האם זה מסמך מזוייף על ידי הסובייטים?

גרוויץ: לא ראיתי מסמכים מזוייפים. מסמך זה אינו מסמך סובייטי, זה מסמך שהוצא על ידי צבא גרמניה בטרווניקי, זה לא מסמך סובייטי.

עו"ד שפטל ממשיך ומקשה על העדה ושואל האם היא יכולה לומר שיש אפשרות שמסמך טרווניקי הינו מסמך סובייטי. העדה משיבה לו בכעס: "אתה לא יכול לכפות עלי את תפישתך שזה מסמך סובייטי מזוייף, דעתי היא שזהו מסמך אמיתי".

בשאלות אלה הסתיימה החקירה הנגדית של הסניגוריה והתביעה החלה לחקור את העדה חקירה חוזרת.

עו"ד מיכאל שקד הציג בפניה את המסמך המקורי. הסניגוריה התנגדה לכך בטענה שבמהלך חקירתה חקרה את העדה על סמך תצלום המסמך, ולא יתכן בחקירה חוזרת להציג בפניה את המסמך המקורי. ההתנגדות התקבלה על ידי השופטים ובית המשפט הורה לתביעה להציג בפני העדה את תצלום המסמך בלבד ולגנוז את העותק המקורי.

העדה אמרה, כי על המסמך מתנוססת חתימתו של שטרייבל, מי שהיה מפקד מחנה האימונים טרווניקי. כמו כן זיהתה העדה על התעודה חותמת של קצין ס.ס. הראשי באיזור לובלין.

העדה אמרה עוד כי מתוך עיון על סמך התאריך שבתעודה, הן על סמך העובדה שעל חתימתו של מפקד המחנה שטרייבל, מופיעה דרגתו הישנה. באוגוסט 1.8.43 קיבל דרגה גבוהה יותר. ליד החתימה שלו מופיעה הדרגה הקודמת ולא החדשה, וזו הוכחה נוספת שהתעודה הוצאה לפני חודש אוגוסט 1943".

"אין ברירה אלא לאשר השאלה"

החקירה הנגדית היתה רצופה בשורה ארוכה של התנגדויות על ידי הסניגוריה. באחת הפעמים אמר אב בית הדין, השופט דב לוין לאחר שדחה את ההתנגדות: "לא היה מקום להציג לעדה כל שאלה על המסמך, אבל מה לעשות כאשר בחקירה הנגדית הציגו לה את המסמך. ברגע שהציגו לה את המסמך אין לנו ברירה אלא לאשר את השאלה".

לאחר סיום שאלות התביעה בנוגע למסמך טרווניקי, הציג התובע לעדה שורה ארוכה של מסמכים אחרים, הנוגעים לאנשים אחרים בס.ס. שגם בהם נפלו טעויות בכל הנוגע להצבתם. העדה אישרה, שנפלו טעויות במסמכים אלה, בנוגע להצבות במקומות שונים של אנשי ס.ס. אחרים, ואישרה בכך את טענת התביעה, שאכן נפלה טעות במסמך טרווניקי.

השופטת דליה דורנר שאלה שאלת הבהרה, לאחר שהסתיימה החקירה החוזרת.

"מה מקור המידע שלך, שגובה האדם נרשם על פי הצהרתו ולא נערכה לו כל מדידה?", שאלה השופטת דורנר. העדה השיבה, כי מידיעתה האישית לא היה במשרד המחנה משקל ועליו מוט מדידה, כדי למדוד את גובה המתגייסים לס.ס. ולכן הסתפקו רק בהצהרה".

לאחר סיום עדותה של הגב' הילגה גרוויץ, נפנה בית המשפט לדון בשאלה אם כל המסמכים שהוצגו לבית המשפט באמצעות העדה, יתקבלו כראיה.

שורה ארוכה של עשרות מסמכים שהוצגו לבית המשפט במהלך עדותה של העדה, הגב' גרוויץ, התקבלו זמנית ובית המשפט פסק כי רק לאחר סיום העדות יעסוק בשאלת קבילותם המשפטית. הן הסניגוריה הן התביעה שטחו את טענותיהם והשגותיהם, בכל הנוגע לקבילותם של מסמכים אלה. הסניגור, עו"ד מארק או'קונור, התנגד להגשת המסמכים ואילו התובע ניסה לשכנע את בית המשפט שיש לקבלם. החלטת בית המשפט בעניין זה תינתן ביום ב'.

בתעודה, מסתבר לה שתעודה זו נשא בעליה על גופו, והתעודה לא הופקדה במשרד המחנה. כאשר נשאלה העדה, כיצד היא מסיקה מסקנה זו, השיבה שיש מקום בתעודה להערות, "כתוב בהערות, באילו איזורים מותר לבעל התעודה להימצא, האם יימצא מחוץ לאיזור הרי ייעצר מיד על ידי המשטרה הצבאית. מכאן — שזו תעודה אישית".

העדה אמרה עוד כי המספר האישי בס.ס. של נושא התעודה היה 1393. עו"ד שקד שאל את העדה אם היא מזהה בתצלום התעודה אלמנטים מוכרים. "בתצלום ישנם חלקי לבוש, המקטורן הזה שהאדם שבתצלום לובש דומה למקטורנים שלבשו במחנה האימונים טרווניקי. הצווארון סגור בכפתור אחד, שעליו מלבן לבן.

בדרך כלל היה כתוב על המלבן הלבן מספר".

העדה אמרה עוד כי על התעודה רואים את רשימת פרטי הציוד שקיבל נושאה, ובתחתית רשימת הציוד חתימת האפסנאי, טויפל. העדה הוסיפה כי התצלום נעשה לאחר הנפקת הציוד, שכן האדם בתמונה לבש ציוד שהונפק לו על ידי האפסנאי.

העדה נשאלה גם מתי לדעתה הוצאה תעודה זו. "התעודה הוצאה ב־22.9.1942. אני קובעת זאת הן

הנשיא הרצוג עם עמיתו השווייצי פייר אובר

נשיא גרמניה המערבית על ביקור הרצוג בבון:

"אי אפשר לכפר על העבר, אלא ליצור עוד הזדמנות"

"הגנתי על אבי במשפט פושעי המלחמה בנירנברג מתוך אמונה שחתר למנוע את המלחמה בתוקף תפקידו כפקיד גבוה במשרד החוץ ברייך השלישי"

מאת דניאל דגן
סופר "הארץ" באירופה

בון, (מיוחד ל"הארץ"). נשיא גרמניה המערבית, ריכארד פון ווייצזקר, אמר אמש, כי הוא מבין את הביקורת שהושמעה בישראל נגד ביקורו הקרוב של הנשיא חיים הרצוג בבון. פון ווייצזקר הוסיף: "אולם אני בטוח, שהרצוג עצמו מבין טוב יותר מכל אחד אחר את הביקורת הזאת. הרצוג הציג בצורה משכנעת מאוד את הנימוקים שהביאו אותו לביקור, ועל כך אני מבקש להודות לו".

פון ווייצזקר, שדיבר בפגישה עם עיתונאים בבון, הגדיר את הביקור הקרוב של הרצוג בגרמניה כאירוע מיוחד במינו. נשיא מערב גרמניה הדגיש, שבניגוד למקובל בביקורים רשמיים של ראשי מדינות אחרות, הוא יתלווה לנשיא המדינה בכל שלבי מסעו — כלומר בברגן בלזן, בבית הכנסת בעיר, בוורמס ובברלין.

נשיא מערב גרמניה הדגיש: "לא ניתן לכפר על העבר, ובוודאי לא למחוק אותו. אבל אנחנו רוצים להביא בסיס חדש ליחסים בין שתי ארצותינו". פון ווייצזקר אמר עוד, כי אין כל כוונה "למתוח קו על העבר".

"ההזדמנויות החדשות"

הוא הוסיף: "מתיחת קו על העבר היא מושג לא הסטורי. בהסטוריה אי אפשר אף פעם למתוח קו, אך יש בה גם תמיד הזדמנויות חדשות".

פון ווייצזקר נשאל על ידי כתב "הארץ" על תפקידו במשפט פושעי המלחמה בנירנברג, כאשר הגן על אביו, שהיה פקיד גבוה במשרד החוץ בתקופת הרייך השלישי. על כך אמר נשיא מערב גרמניה, כי פעל מתוך שכנוע פנימי עמוק, שאביו עשה הכל כדי למנוע מלחמה. "אבי ידע היטב, יותר מכל אדם אחר, שהוא נכשל במשימה שנטל על עצמו", המשיך פון ווייצזקר, "אינני מאחל לשום אדם, בשום תקופה, לעמוד במצב שבו הוא עמד. ואם כבר להיות במצב כזה, הייתי מאחל למי שייקלע לנסיבות דומות, להיות מונחה על פי אותם קריטריונים מוסריים שהנחו בשעתו את אבי".

פון ווייצזקר אמר, כי אביו סייע באופן אישי לאנשים רבים, אך מעולם לא ביקש לראות בכך מחילה וכפרה למעשים שבהם נטל חלק בתוקף תפקידו הבכיר במשרד החוץ הגרמני.

על שאלה אחרת של "הארץ", בעניין הויכוח המתנהל עתה בגרמניה בין הסטוריונים על הרייך השלישי, אמר פון ווייצזקר: "הסטוריונים מנהלים ויכוח, חופשי וגלוי, ואף אחד מאיתנו אינו רוצה ואינו יכול למנוע זאת. ויכוח זה מתנהל בצורה המעמיקה את הידע שלנו על התקופה, גם אם מושמעים בו קולות, שאותם לא ניתן לקבל לאורך זמן מבחינה אתית והסטורית. נסיונות לעשות השוואות הסטוריות הם מובנים, אבל נסיונות לרלטיביזציה, שמשמעותה הפחתת בערכם של אירועים — נסיונות כאלה מהווים משגה הסטורי ואתי".

פון ווייצזקר חזר והדגיש בתשובה לשאלות, כי היחסים בין יהודים וגרמנים עוסקים "בעבר, בהווה ובעתיד", ואין בביקור של הרצוג משום "סגירת מעגל" או "מתיחת קו".

הרצוג נפגש עם נשיא שווייץ

נשיא המדינה, חיים הרצוג, נפגש אתמול בבון עם נשיא שווייץ, פייר אובר, המכהן גם כשר החוץ של שווייץ ודן עמו בנושא ועידת השלום הבינלאומית למזה"ת, אשר שווייץ הסכימה לארחה.

בשיחה עם עתונאים לאחר הפגישה נדרש מר הרצוג לשאלת היחסים בין ישראל וברית"מ. הוא הביע דעתו, כי ניתן לראות סימנים המצביעים על שיפור היחסים בין שתי המדינות, אולם הוסיף, כי כל התקדמות בתחום זה חייבת להתבטא בעובדות ולא בהשערות בלבד.

ביהמ"ש העליון דחה את הבקשה לפסילת השופטים

השופט שמגר: אין יסוד לטענות הסניגורים על משוא פנים, עויינות או איבה

(ע). נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, דחה את בקשת סניגוריו של דמיאניוק לפסול את הרכב השופטים הדן בעניינו של הנאשם.

כזכור התקיים ביום א' האחרון דיון בפני נשיא בית המשפט העליון, בבקשת סניגוריו של ג'ון דמיאניוק, לפסול את הרכב השופטים, בטענה שההרכב מגלה עויינות לסניגוריה. "מסקנתי כי אין יסוד כלשהו לטענותיהם של הסניגורים המלומדים, אשר לפיהן גילה בית המשפט משוא פנים, עויינות או איבה" — קבע נשיא בית המשפט העליון בהחלטתו ומוסיף: "העיון בפרוטוקולים מלמד לא רק על כך שבית המשפט המחוזי לא גילה עויינות או איבה, כביטויו הרגיל של מר או'קונור, אלא בהפך הוא — בית המשפט נהג בכל משך ההליכים בגישה של אורך רוח, סבלנות וסובלנות ואין כל ביטוי לגישה השלילית, כביכול, אשר עליה התלוננו הסניגורים המלומדים".

הנשיא מאיר שמגר קובע, כי גישה סבלנית וסובלנית של בית המשפט, היא גישה רצויה — יש לברך עליה ולהתמיד בה. "המדובר במשפט קשה, בכל המובנים. התוצאה מכך היא המתח בו נמצאים בעלי הדין, וזה מוצא את ביטויו העקיף בטענות והתנגדויות לרוב, המועלות בעת הדיון, מבלי שיהיה להן צדק משפטי אובייקטיווי", קובע השופט מאיר שמגר. הוא מציין עוד, כי "בשל טעמים אלה ונוספים, אכן נהג בית המשפט בהבנה ומתוך התחשבות בכל הנוגעים בדבר ובסבלנות וסובלנות הרצויים. לא פעם עולות דרישות מהסניגוריה, שאינן מעוגנות בדין, ובית המשפט מתייחס בנחת לתרעומות שאין להן שורש בסדרי הדין ובדיני הראיות הנהוגים אצלנו ואשר אינן מוצדקות לגוף העניין".

נשיא בית המשפט העליון גם מתייחס להתערבות של בית המשפט במהלך הדיונים וקובע כי אין זה מתפקידו של בית המשפט לנקוט עמדה סבילה ועל בית המשפט מוטלת האחריות לניהולו התקין של מהלך המשפט. "הסניגורים הלינו על ריבוי הפסילות. צידקתה של כל פסילה צריכה להבחן על ידי ביקורת המשפטי. הנתונים המספריים אינם אומרים בעניין זה דבר. לאור העובדה שמדובר ב־2600 עמודי פרוטוקול, אין לראות את הפסילות כרבות, באופן יחסי". קובע הנשיא שמגר ומוסיף, כי הצגת שאלות בהירות, קצרות ובלתי מורכבות עשויה למנוע את הצורך בהתערבותו של בית המשפט.

לכן דוחה נשיא בית המשפט העליון את הערעור של הסניגוריה.

הוטב מצב דמיאניוק — הפריח נשיקות

(ע) ג'ון דמיאניוק חש אתמול בטוב, לאחר התקפת כאבים שבה לקה ביום ד'. כאשר הובא הנאשם לאולם הדיונים בבוקר, הפגין עליצות רבה, נופף בידיו לשלום לעבר הקהל, הפריח נשיקות באוויר וקרא בקול "בוקר טוב".

בתוך כך מסר כתב עתי"ם כי אולם בית המשפט היה אתמול ריק למחצה, לאחר שבמשך שבועות ארוכים היתה נהירה המונית לבית המשפט. הכניסה לבנייני האומה בירושלים, שבה הוצב מסך טלוויזיה ענק ועשרות ספסלים למתעניינים במשפט אף הוא עמד בשממונו.

הפתעה מלכותית מפולגת הערב ב"ממני מני".

שר האוצר לעובדים הלאומיים:

"השכר לא טוב ולעתים בלתי נסבל, אך תוספת גלובלית אינה פתרון"

(ע) שר האוצר, משה נסים, אמר כי הוא מתנגד בתוקף למתן תוספות שכר גלובליות במשק, משום שיסכנו את היציבות, יפגעו בצמיחה ואין בהן שום תוספת ממשית לעובד, לאחר שיגרמו שוב אינפלציה דוהרת.

בהרצאה לחברי הסתדרות העובדים הלאומית בתל־אביב, הודה שר האוצר, כי השכר כיום אינו טוב וישנם סקטורים ששכרם הוא בלתי נסבל, אבל לדעתו התרופה אינה בתוספת שכר גלובלית.

שר האוצר אמר, כי הוא מתנגד גם לגרירות שכר ולהצמדות לשכרם של סקטורים אחרים. לעומת זאת חייב תוספת שכר הבאה כתוצאה מגידול הפריון.

בהתייחסו לרפורמה במס אמר שר האוצר, כי הרפורמה בוצעה בינתיים בצורה חלקית, אולם גם מה שנעשה חשוב. הוא דחה את הטענה שהרפורמה הזאת "מעשירה את העשירים" ואמר כי דווקא הרפורמה כפי שהוא הציע באה להעלות את שכר שכבות הביניים ושכר השכבות הנמוכות.

בהקשר זה תקף את ההסתדרות על שהתנגדה לביטול הפטורים במס וטען, כי המשך שיטת הפטור היא שלא איפשרה להעניק את היתרונות המגיעים כתוצאה מן הרפורמה לבעלי ההכנסות הבינוניות ומטה.

עורכת את העמוד: עדה אושפיז

גם מטר מרובע לא חייב להיות "מרובע"

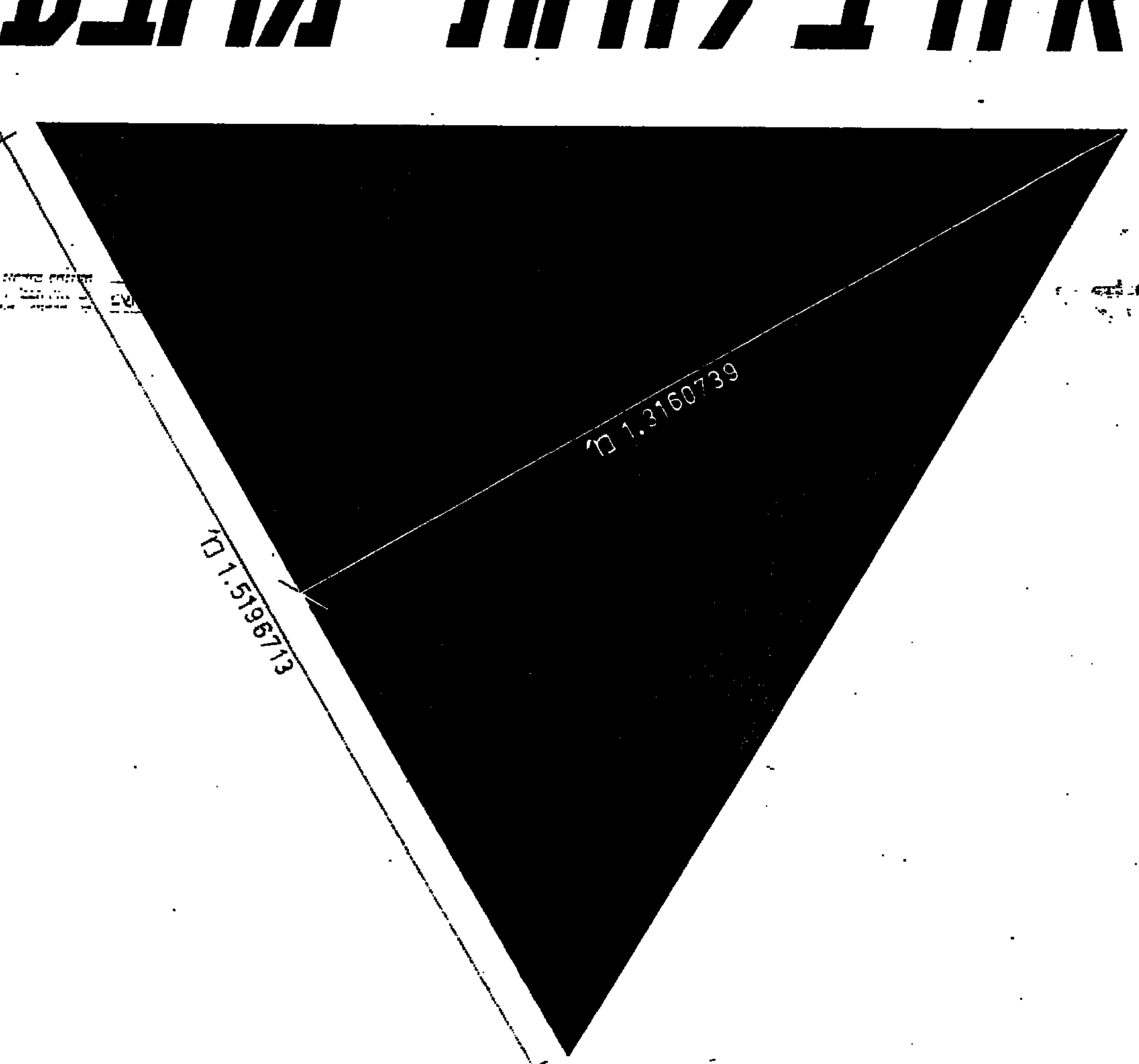

בואו לראות בדירה לדוגמא במגדל אשדר!

הדירה לדוגמא פתוחה בשבת
מגדל אשדר

פינת ארלוזורוב דרך חיפה, הכניסה ברחב מרח' הלסינקי.
שעות הביקור בדירה לדוגמא:
בימים א'-ה' בין השעות 09.00-13.00, 16.00-18.00
ביום ו' בין השעות 09.00-13.00
ובשבת בין השעות 10.00-16.00.
פרטים והרשמה: בית אשדר, בן יהודה 190 א' ת"א,
טלפון: 03-245375.

אשדר
חברה לבניה בע"מ
מיסודה של קבוצת אשטרום

هكذا من الاصل

صكنا من الاهل

בעקבות דו"ח חדש על פשעי מלחמה ביוגוסלביה

מיז קיבל המלצה לאסור כניסת ולדהיים לארה"ב

ואשינגטון, (עי"צ). שר המשפטים האמריקאי, אדווין מיז, קיבל המלצה חדשה של הלשכה הממונה על חקירת פשעי מלחמה נאציים, הקוראת לאסור את כניסתו של נשיא אוסטריה, קורט ולדהיים, לתחום ארה"ב, מסר אתמול ה"ואשינגטון פוסט".

העתון מוסר מפי מקורות יודעי דבר, כי הלשכה לחקירות מיוחדות הגישה לפני שבועיים דו"ח מפורט ביותר לגבי מעשי הזוועה נגד פרטיזאנים יוגוסלאוויים, בהם כנראה היה מעורב מזכיר האו"ם לשעבר בתור קצין בצבא הגרמני.

אחד המקורות שצוטטו בעתון, אמר: "ההוכחות (הכלולות בדו"ח) כה חותכות, שהן ממלאות אחרי התנאים שנקבעו בחוק האמריקאי, כדי להכריז על ולדהיים כאישיות בלתי רצויה בארה"ב. הוא הוסיף כי רוב ההוכחות נאספו ב־11 החודשים האחרונים.

כאשר נשאל לגבי הסיבות מדוע שר המשפטים מיז עדיין לא קיבל החלטה בעקבות ההמלצה הראשונה, שהגישה הלשכה לחקירות מיוחדות באפריל אשתקד, אמר דובר של משרד המשפטים, כי השר לא רואה בנושא זה "בעיה בוערת", שיש לתת לה קדימות.

משאל עם בשווייץ יכריע לגבי מתן מקלט לפליטים

נוכח הצעות ממשלתיות להקשיח את חוקי המקלט המדיני • משאל עם אחר יקבע אם תינתן לאזרחי שווייץ הזכות להשפיע על החלטות בעניין הוצאות צבאיות

ציריך (ע"צ וע"ז). הצעות ממשלתיות להחמיר בחוקים להענקת מקלט מדיני לפליטים ונסיון סוציאליסטי להעניק לבוחרים את הסמכות להשפיע על ההחלטות בעניין הוצאות צבאיות יעמדו להכרעת אזרחי שווייץ במשאלי עם, שיתקיימו ביום ראשון הקרוב.

שאלת המקלט עוררה פולמוס חריף במדינה. הממשלה טוענת, כי שווייץ זקוקה לתקנות תקיפות יותר כדי לטפל בזרם של פליטים. המתנגדים מאשימים את הממשלה בניסיון להניא זרים מלבקש מקלט בשווייץ.

ההצעות, שכבר אושרו בפרלמנט, יאפשרו לשלטונות למנוע כניסת פליטים כלשהם, בכל עת שיעמדו מול עלייה פתאומית במספר מבקשי המקלט.

משאל עם אחר ייעוד כדי להכריע אם להעניק לבוחרים זכות וטו על פריטים מסויימים של הוצאות צבאיות.

צבא־האזרחים הגדול של שווייץ הניטראלית נהנה מתמיכה נרחבת בקרב האוכלוסיה, והצפוי כי הבוחרים ייענו לקריאת הממשלה לדחות הצעה זו, בנימוק כי היא עלולה לפגוע בבטחונה הלאומי של שווייץ.

נשותיהם של פרופסורים החטופים שיבו אתמול שביתת שבת בקמפוס האוניברסיטה של ביירות במחאה על חטיפת בעליהן ב־24 בינואר. בתמונה: וירג'יניה רדג, רעייתו של אלן סטין (מימין), ובאדר, אשתו הלבנונית של ג'סי טרנר. (תצלום אי־פי).

תאצ'ר בסיום ביקורה בארה"ב:

"אירופה אינה מסוגלת להבטיח הגנתה רק בנשק קונבנציונלי"

גיאורגי אברטוב, ממקורבי גורבאצ'וב: דעות תאצ'ר בנושא פירוק הנשק מובילות לשואה • המזכיר הכללי הבטיח לראש הממשלה הבריטית מילוי סעיפי אמנת הלסינקי, כולל חופש תנועה ומתן זכות לאזרחים לגור בכל מדינה שיחפצו

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). שעות מועטות לאחר ששבה מגרוזיה, בסיום ביקורה בברית־המועצות, אמרה מרגרט תאצ'ר לפרלמנט הבריטי, כי מיכאל גורבצ'וב הבטיח לה שמשטרו יפעל למען מילוי סעיפי אמנת הלסינקי עליה הוא חתום, כולל חופש תנועה ומתן אפשרות לאזרחים לגור במדינות בהן הם רוצים.

פגו. "איננו רוצים להתערב בעניניה הפנימיים של ברית־המועצות ובלבד שימלאו אחר החלטות ועידת הלסינקי", אמרה.

תאצ'ר הדגישה, כי אירופה אינה יכולה להגן על עצמה בנשק קונבנציונאלי בלבד, וכי נשק גרעיני בכמויות מצומצמות הוא חיוני להגנה על ביטחונה ועל השלום כולו. הכרזה זו עוררה בקורת נוקבת במוסקווה וגם האופוזיציה הבריטית האשימה את ראש הממשלה באימוץ דעות קיצוניות יותר מאלה של הנשיא רייגן, המוכן יחד עם עמיתו הסובייטי לפרק את כל סוגי כלי הנשק הגרעיניים. גיאורגי אברטוב, ממקורביו של גורבצ'וב, אישר את הידיעה כי אלפי יהודים עתידים להגר לישראל. למרות הכוונות הרשמיות, כינה את דעותיה של תאצ'ר בנושא פירוק הנשק כ"מובילות לשואה".

פרקליטו הצרפתי של מפקד הגסטאפו בליון:

"בארבי עשה מה שעשו קצינים צרפתים בימי מלחמת אלג'יר"

מאת יואב טוקר
סופר "הארץ" בצרפת

פאריס, (מיוחד ל"הארץ"). פרקליטו הצרפתי של הפושע הנאצי קלאוס־אלטמן בארבי הבהיר באל־ג'יר, כי פעילותו של בארבי בתקופת הכיבוש הנאצי בצרפת "זהה או מקבילה" למה שעשו קצינים צרפתים בימי מלחמת אלג'יריה. לפיכך, אמר הפרקליט, אין הצדקה לכך שהאחראים לפשעי מלחמה בתקופת אלג'ירייה ייהנו מחנינה, ואילו קציני גסטאפו גרמניים יועמדו לדין.

הפרקליט, ז'אק ורז'ס (ששימש לפני כחודשיים גם כסנגורו של הטרוריסט הלבנוני ג'ורג' איבראהים עבדאללה), הסביר בהרצאה בפני משפטנים באלג'ירייה, כי במהלך המשפט הצפוי של בארבי בכוונתו להצביע על הקבלה בין המשטר הנאצי למשטר הקולוניאליסטי ועל [illegible] באשמות שמייחסים לבארבי.

קלאוס אלטמן בארבי שימש כמפקד הגסטאפו באזור העיר ליון בתקופת הכיבוש הנאצי בצרפת. הוא הוסגר לפני כארבע שנים לצרפת, לאחר שנים ארוכות של מקלט בבוליביה. משפטו אמור להיפתח בליון באמצע החודש הבא. הוא יואשם בסדרה ארוכה של פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה, בהם שילוחם הישיר למוות של ילדים יהודיים.

האשמות נוספות בפרשת הריגול בשגרירות ארה"ב במוסקווה

בגידת הנחתים איפשרה גישה לק.ג.ב לתקשורת דיפלומטית

טוען ה"לוס אנג'לס טיימס" ומפרט: במשך שנה שלמה קלטו הסובייטים התקשורת בין השגרירות האמריקאית במוסקווה לבין משרד ההגנה בוואשינגטון • שניים מהחשודים בריגול, שקיימו קשרים אינטימיים עם סוכנות ביון סובייטי, התירו לעמיתיהן ביקורים במקומות רגישים בשגרירות

ואשינגטון, (ע"צ). נראה כי דיפלומט אמריקאי במוסקווה השאיל את דירתו לאחד משני הנחתים משומרי השגרירות שי האשמו בבגידה, כדי שיוכל להיפגש בה עם אהובתו הסובייטית, שעבדה בשביל הק.ג.ב. — מסרה אמש רשת הטלוויזיה האמריקאית איי.בי.סי.

"אין זה ריגול מקובל, אך בכל זאת זה לא היה מוצב ביותר", העיר פקיד ממשלתי בכיר, שרצה שמר על עילום שם.

לדברי ה"לוס־אנג'לס טיימס", יתכן כי "הבגידה של הסמל קליטרי לונטרי ורב־טוראי ארנולד בריסי איפשרה לסובייטים לקלוט את כל התקשורת בין השגרירות האמריקאית במוסקווה לבין משרד ההגנה בוואשינגטון במשך שנה שלמה וכי מסמכים "רגישים" נפלו בידיהם במהלך ועידת הפסגה רייגן־גורבאצ'וב, שנערכה באוקטובר אשתקד באיסלנד".

הדובר גראסימוב ממשיך להתבדח על פרשת הנחתים־המרגלים

דובר משרד החוץ הסובייטי שב התבדח אתמול על שערוריית הריגול, בה מעורבים נחתים אמריקאים בשגרירות במוסקווה. גנאדי גראסימוב אמר במסיבת עיתונאים: "אני מצפה לחוות דעת על פרשה זו מצד ארט בוכוואלד", ההומוריסטן האמריקאי, שטורו מופיע בעתונים רבים בעולם. לפני יומיים הביע גראסימוב הפתעה נוכח "תבוסתם של הנחתים האמריקאים המפורסמים שניצחו בגרנאדה".

מפקד חיל הנחתים: אנו מזועזעים מפרשת הריגול

"מעולם, מאז הקמתו ב־1775, לא ידע חיל הנחתים, העילית של הצבא האמריקאי, השפלה דומה לזו שסבל, כשנחתים מאבטחים, בשגרירות ארה"ב במוסקווה, חשודים כיום בריגול לטובת האויב. כולנו מזועזעים עמוקות", הכריז הגנרל פול קלי, מפקד חיל צבאי יוקרתי זה, בהגיבו על מעצרו של נחת שלישי בפרשת הריגול של הנחתים.

סמל רוברט סטאפלבים, שהיה סגן מפקד היחידה של 28 נחתים ששמרו על שגרירות ארה"ב במוסקווה, חשוד כי לא דיווח על קשרים עם נשים סובייטיות בהיותו בשירות בבירה. שני נחתים אחרים, סמל קליטרי לונטרי ורב־טוראי ארנולד בריסי, כבר נעצרו והואשמו בריגול.

לפי הפנטגון, שניהם קיימו יחסים אינטימיים עם מרגלות סובייטיות והם מואשמים כי איפשרו לסוכנים של הק.ג.ב. לחדור לבניין ו"לבקר" במקומות הרגישים ביותר בו.

פרשה זו מביכה במיוחד, ימים ספורים לפני ביקורו של שר החוץ שולץ במוסקווה.

שר ההגנה ויינברגר הביע דעתו, כי לארה"ב נגרמו "נזקים חמורים" בפרשת ריגול זו. הבית הלבן ציין, כי הנשיא רייגן עוקב מקרוב אחר "פגיעה חמורה מאוד זו בתחום הביטחון".

מקורות מוסמכים אמרו, כי ארגון מחדש של שירותי הביטחון בשגרירות ארה"ב במוסקווה עלול לעלות 22 מיליון דולר. לפי שעה מעבירים את כל ההודעות הסודיות שנועדו לדיפלומטים אמריקאים במוסקווה באמצעות בלדרים, כדי לצמצם את הסכנה.

ה"ניו־יורק טיימס" מסר, כי 28 הנחתים המוצבים במוסקווה יובדו בבדיקה בגלאי־שקר. הוא מציג זאת כ"השפלה חסרת תקדים לגבי חיילים מקצועיים שסיסמתם היא 'נאמנים תמיד'".

חייל אמריקאי ערק וקיבל מקלט בבריה"מ

חייל אמריקאי ואשתו המערב־גרמניה קיבלו אתמול מקלט מדיני בבריה"מ, לאחר שהכריזו כי הם חוששים מפני רדיפה בשל השקפותיהם הפוליטיות, מסר דובר של משרד החוץ הסובייטי.

הדובר, גנאדי גראסימוב, אמר במסיבת עתונאים, כי הזוג, אותו זיהה רק כ"רוברטס ופ' נוימן", מבלים עתה יחד ברפובליקה סובייטית באסיה. גראסימוב אמר כי רוברטס, שאת דרגתו לא מסר, שירת בצבא האמריקאי במערב־גרמניה. הוא הוסיף, כי המקלט המדיני הוענק לו על ידי נשיאות הסובייט העליון.

זו הפעם השניה תוך פחות משישה חודשים שאזרח אמריקאי קיבל מקלט מדיני בבריה"מ.

באוקטובר אשתקד קיבל ארנולד לוקשין, שתואר בכלי התקשורת הסובייטים כמומחה בכיר לסרטן, מקלט מדיני, לאחר שאמר, כי היה קורבן רדיפות בלתי נסבלות בארה"ב.

רופאים בבית החולים ביוסטון שבו עבד אמרו כי לוקשין הודח בשל רמת עבודה ירודה, וכי בין היתר עסק בניסוי של תרופת סרטן חדשה על עכברים.

באוגוסט אשתקד ערק לבריה"מ סוכן לשעבר של סוכנות הביון המרכזית, אדוארד לי הווארד. בזמנו נמסר כי היה זה מקרה ראשון של עריקה מצד איש הסי.איי.איי למוסקווה.

ראש ממשלת רודזיה לשעבר גורש למשך שנה מהפרלמנט

לאחר שהשמיע בביקורו ביוהאנסבורג דברי ביקורת על העיצומים שמטילה ארצו על דרא"פ • איאן סמית: חופש הדיבור מוגן בחוקת זימבאבווה • הפרלמנט דחה הצעה לבטל לאלתר את 20 המושבים המוקצים ללבנים

הארארה, (ע"ר) איאן סמית, שכיהן בעבר כראש ממשלת רודזיה, הושעה אתמול למשך שנה מן הפרלמנט של זימבאבווה.

צירי הפרלמנט אישרו ברוב של 38 קולות נגד 10 הצעת החלטה ממשלתית להשעות את סמית. הצעת ההחלטה נומקה בכך, כי בשהותו ביוהאנסבורג השמיע סמית דברי ביקורת על עיצומים שמטילה זימבאבווה על דרום אפריקה, בגלל מדיניות האפרטהייד.

סמית (67) נצטווה לעזוב את בית הנבחרים ללא דיחוי.

במהלך הדיונים הוא הגן על זכותו למתוח ביקורת על פעולות ממשלתו של רוברט מוגאבה, בהדגישו כי חופש הדיבור מוגן ע"י חוקת זימבאבווה.

לעומת זאת ביטלה ממשלת זימבאבווה הצעת החלטה אחרת, שקראה לבטל לאלתר את 20 המושבים בפרלמנט המוקצים ללבנים. שר ההסברה הבהיר, כי בקרוב תונח על שולחן הפרלמנט הצעה אחרת הנוגעת למושבים אלה.

מוגאבה הבהיר בעבר בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים, כי מנוי וגמור עם ממשלתו לבטל את 20 המושבים ולהנהיג מערכת בחירות אחידה לכל תושבי זימבאבווה, ללא התחשבות בצבע עור.

איאן סמית

בריטניה תסגור 29 בנקים יפאניים

"אם לא תפסיק טוקיו את אפליית הפעילות המסחרית הבריטית בתחומה"

מאת שאול צדקא

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). בריטניה הודיעה כי תסגור את 29 הבנקים היפאנים הפועלים בלונדון ותפסיק את פעילותן הכלכלית של חברות יפאניות, אם בתוך שלושת השבועות הקרובים לא תחזור בה ממשלת טוקיו מ"מדיניותה המפלה לרעה את הפעילות המסחרית הבריטית בתחומה".

להחלטה זו הגיעה לונדון לאחר התלבטויות קשות ומתוך רצון למנוע מלחמת מסחר עד הרגע האחרון.

מישור החוף
עולם הולך ונעלם

הכנס השנתי של
החברה להגנת הטבע
מישור החוף
ט"ז-י"ז ניסן, חוה"מ פסח תשמ"ז
16-15 אפריל 1987

בחסות - מוטורולה תקשורת ישראל בע"מ

מישור החוף הארצישראלי הוא עולם הולך ונעלם. משפע הנחלים, הפריחות, המצוקים ומגוון האתרים לא נותרו אלא דוגמאות ספורות בלבד. בוא עימנו לטייל ולהכיר את האתרים ופינות החמד שעדיין נותרו במישור החוף ולהצביע ברגליכם למען שימורם וקיומם.

טיולים מודרכים

יום רביעי, 15 אפריל 1987
1. ממבצר עתלית לשפך נחל אורן.
2. מושבת הברון זכרון בתיה, שמורת עינות גיבתון, נחל שורק וחוף פלמחים.
3. תל מיכל – סידנא עלי – אפולוניה.
4. ירקון – מהמקורות עד השפך.
5. אין כמו יפו בלילות – סיור לילי.

יום חמישי, 16 אפריל 1987
1. מנוה ים לדור.
2. סיור אביב מרמות הנדיב לנחל תנינים (למשפחות עם ילדים מעל גיל 5).
3. סיור לשרידי ביצות הכבארה ע"י נחל תנינים – העגה חוזרת באמצעות רכבת ישראל (למשפחות עם ילדים מעל גיל 12).
4. מקיסריה דרך אמות המים לנחל תנינים (באוטובוס – למשפחות עם ילדים מעל גיל 12).
5. נחל אלכסנדר – הכרות עם הצב הרך ועוד.

טיולים מודרכים בני יומיים - 16-15 באפריל
1. לאור ירח בחולות ניצנים – לילה קסום של הליכה בחולות ניצנים – דיונות חול, ברכות מי תהום ועוד. לינה בשטח.
2. חולות מתעוררים בלילה – סיור בחולות נבי רובין ליד פלמחים. הכרות עם צמחיית החולות. מעקב לילי אחר פעילות בעלי חיים ועוד. לינה בשטח.
3. בחולות חוף הכרמל – סיור קמפינג (למשפחות עם ילדים מעל גיל 5). בנוף הולך ונעלם, הכרות עם עולם החיות בנוף החולות. לינה בשטח.
4. סיור קמפינג בכרמל – מסלול פריחה אביבית בנחל מערות ונחל כליל, הכרות עם בעלי חיים בחוף הים. לינה בשטח.

צעדות:
1. צעדת חולות הזהב (יום ה' 16.4.87) - 30 שנה לעיר אשדוד.
מסלול הצעדה: מאשדוד לגשר עד-הלום, דרך דיונת החול הגדולה בנוף חולי יפהפה. לאורך המסלול יוצבו תחנות מידע והדרכה ולמשתתפים יחולקו דף מסלול ותעודות משתתף. הזינוק לצעדה מחניון פארק בן גוריון בשעה 09:00 – 10:00. אורך המסלול כ-10 ק"מ – מתאים לכל המשפחה. דמי הרשמה בסך – 5. שקלים יגבו במקום.
2. צעדת חבצלת החוף בנתניה (יום ה' 16.4.87)
מסלול הצעדה: מגבעת אום-חלד, דרך שכונת גבע, לשלולית החורף. חזרה לאורך רכס הכורכר שעל שפת הים. לאורך המסלול יוצבו תחנות מידע והדרכה ולמשתתפים יחולקו דף מסלול ותעודות משתתף. יציאה בשעה 9:00, ממגרש החניה שליד בית התרבות "אוהל שם" בנתניה. אורך המסלול כ-10 ק"מ – מתאים לכל המשפחה. דמי הרשמה בסך – 5. שקלים יגבו במקום.

עצרות:
1. פארק בן גוריון באשדוד, יום ה' 16.4.87
עם תום הצעדה תערך עצרת חגיגית בשעה 15:30, בהשתתפות נציגי עירית אשדוד והחברה להגנת הטבע ותופיע להקת מחול חמר.
אמן אורח - אריק סיני.
2. אמפיתאטרון בנתניה, ביום ה' 16.4.87
עם תום הצעדה תערך עצרת חגיגית בשעה 14:30 בהשתתפות ראש עירית נתניה ונציג מטעם החברה להגנת הטבע. כן תתקיים תכנית אמנותית.
3. עצרת בנחל תנינים, ביום ה' 16.4.87
בתום הטיולים תערך עצרת חגיגית ליד שמורת נחל תנינים בשעה 15:30, בהשתתפות אישי ציבור. שילוט למקום העצרת – ממגרש החניה של שמורת נחל תנינים.
אומן אורח - חן יובל

פרטים והרשמה:
ת"א - מחלקת טיולים, רח' השפלה 3, טל. 03-382501.
ירושלים - סניף החברה להגנת הטבע, רח' הלני המלכה 13, טל. 02-222357, 02-244605.
חיפה - סניף החברה להגנת הטבע, רח' [illegible] 8, טל. 04-664135.
ב"ש - סניף החברה להגנת הטבע, [illegible], טל. 057-32156.

* טיולים ללא תשלום ותחנות מידע יתפרסמו בנפרד.

החברה להגנת הטבע

ערכה את העמוד: [illegible]

30 מיליון דולרים ישקיעו האחים רייכמן בפרויקט עיריית ירושלים

אם תהיה עלות ההקמה יותר מסכום זה תשלים עיריית ירושלים את החסר

מאת אריה לביא, כתב "הארץ" לענייני כלכלה

האחים רייכמן מקנדה יתחילו בקרוב בהשקעות בהיקף ניכר בישראל.

בעבר נותקו יחסיהם עם המשק הישראלי לאחר שתכניות שיזמו כאן נכשלו, ופעילותם בשנים האחרונות היתה שולית. חברתם נחשבת לגדולה בעולם בתחום הבניה.

באחרונה סוכם שישקיעו 30 מיליון דולר בהקמת פרויקט בניין עיריית ירושלים, לאחר שהמגעים בינם לבין העיריה על הקמת בית העיריה סוכם בהצלחה. הוועדה הציבורית, בראשותו של אבנר פרץ, קיבלה דיווח על הגורם ואישרה את ההתקשרות.

לצורך הקמת הפרויקט הוקמה חברה קנדית, "דהן אינג'ינירינג". חברתם של האחים רייכמן "אולימפיה אנד יורק" תיתן את הערבות המלאה למילוי התחייבויותיה של החברה שהוקמה.

בפגישה בין האחים רייכמן לבין צוות עיריית ירושלים, שהיתה בקנדה, סוכם שהחברה שהוקמה תתאם את התכנון הארכיטקטוני והפונקציונלי של הפרויקט, תשכור ותעסיק מתכננים ותתקשר עם קבלנים לצורך ביצועו.

עוד קובע ההסכם שהחברה תבצע את הפרויקט על בסיס העלות. עלות זו לא תכלול את שכר מנהל הפרויקט והצוות הבכיר שתעסיק חברת האם של האחים רייכמן.

במימון הפרויקט, בסך 30 מיליון דולר, יקבע בדרך זו: החברה היזומה, האחים רייכמן, תשקיע בשלוש השנים הראשונות 85 אחוז מהעלות, והעיריה את היתרה. אחרי כן תשקיע החברה היזומה 80 אחוז מהפרויקט ואת היתרה — העיריה. אם תהיה עלות הפרויקט יותר מ־30 מיליון דולר תושקע כל היתרה בידי העיריה.

תמורת ההשקעה — שכירות זולה

נכסי הפרויקט יושכרו לחברה הקנדית בדולר אחד לכל התקופה, תמורת התחייבותה לפתח את הפרויקט ולהשקיע בו 30 מיליון דולר. תקופת השכירות תחל עם השלמת התכנון או בעת שהחברה היזומה תשקיע בפרויקט שני מיליון דולר.

תקופת השכירות תסתיים 40 שנה מגמר הפרויקט. אם העיריה תחזיר את השקעת החברה בתום 20 שנה, תסתיים תקופת השכירות מוקדם יותר. החזר ההשקעה ייעשה בתשלום דמי שכירות חודשיים בידי העיריה. כבטוחות להחזר ההשקעה תירשם משכנתא ראשונה על הפרויקט לטובת החברה הקנדית. כן ישועבדו לטובת החברה היזומה שלושה בניינים של העיריה. בתקופת השכירות תיצור העיריה קרן שתאפשר לפרוע את השקעת החברה היזומה.

ריימון בר — אורח התעשיינים

ראש ממשלת צרפת לשעבר, ריימון בר (משמאל), המבקר בארץ, היה אתמול אורחו של נשיא התאחדות התעשיינים, דב לאוטמן. בפגישתם דנו בהרחבת הסחר בין ישראל לצרפת ובהשקעות צרפתיות בישראל. (צילום: שאול רחמים)

הרפורמה בשוק ההון לא הופעלה במלואה

מאת יהודה שרוני, כתב "הארץ" לענייני כלכלה

הרפורמה בשוק ההון, שנכנסה השבוע לתוקף, לא תיעשה במתכונתה המלאה כמתוכנן.

מבדיקה של "הארץ" מתברר כי לפחות שני חלקים מהותיים של הרפורמה לא ייצאו, לפי שעה, אל הפועל.

לא הופעלה הגדלת שיעור ההשקעה החופשית של קרנות הפנסיה. מנהלי הקרנות הביעו התנגדות לרכישת אגרות חוב בבורסה, בטענה שהדבר יפגע ביציבותן הפיננסית. התנגדות זו טירפדה את כוונות האוצר, ונראה כי סוגיה זו תובא להכרעתם של שר האוצר ומזכיר ההסתדרות.

גם הגדלת שיעור ההשקעה החופשית בתכניות החסכון צמודות־מדד, ל־40 אחוז, ובתכניות דולריות ל־25 אחוז, עדיין לא הופעלה. הוועדה המייעצת של בנק ישראל מונתה רק לפני כמה ימים, ולא היה סיפק בידה לאשר את השינויים המוצעים.

הסעיפים המהותיים שיצאו אל הפועל הם השוואת תנאי המיסוי של אגרות חוב שמנפיקות פירמות פרטיות לאלה של בנק ישראל, ומתן היתר להנפקה בניכיון, בידי פירמות פרטיות.

גברה התנועה בחנויות ובשווקים לקראת פסח

מאת נורית אמיתי

אתמול הורגשה תנועה ערה יותר בחנויות ובשווקים.

מלבד כמויות גדולות של מוצרי ניקוי וכלי בית, מורגשת התעוררות בקניות דגים ובשר.

בשק"ם נמסר כי הוזלו תפוחי האדמה, 0.80 ש"ח לעומת שקל ומעלה במקומות אחרים. מחיר קילוגרם תפוזים 0.98 ש"ח ואשכוליות 1.25 ש"ח. מחיר הביצים הוזל ב־5%.

ברשת שק"ם הוכן מלאי הגדול ב־30% מזה של השנה שעברה. מרשת קואופ הריבוע הכחול אישרו כי אכן אתמול ושלשום הורגשה עליה בקצב הקניות.

ליד הקופות משתרכים תורים ארוכים, וישנם עיכובים הנגרמים בין השאר משום הצורך לאשר המחאות בסכומים גבוהים, על ידי מורשים, ולא על ידי קופאים.

יזמים ישראלים מבקשים היתר לנסוע לרבת־עמון

הקימו בארה"ב חברת נסיעות לעודד תיירות משולבת לירדן ולישראל באמצעות חברת התעופה של ירדן • אל־על מתנגדת: אין "שוויון הזדמנויות" בינינו לבין המתחרה הירדנית; ירדן היא גם ארץ אויב

מאת זהר בלומנקרנץ, כתב "הארץ" לענייני תעופה

קבוצה ישראלית הקימה חברת נסיעות שנרשמה בארה"ב בשם "איסלמיקה טורס", שמטרתה לעודד תיירות משולבת לירדן ולישראל, באמצעות חברת התעופה הלאומית של ירדן "עליה".

אתמול נודע, כי בעלי החברה הישראלים פנו בבקשה מיוחדת לשלטונות בארץ, כי תותר להם נסיעה לירדן לקדם את ענייניהם.

חברת התעופה "אל על", מתנגדת ליוזמה זו, ואף פנתה לממשלת ישראל בתביעה שלא לאשרה, כל עוד אין הדדיות, בטענתה, בתנועת התיירות בגשרי הירדן.

במכתב ששיגר מנכ"ל החברה, רפאל הר לב, למזכיר הממשלה אליקים רובינשטיין ב־22 במארס, נאמר, כי חוסר ההדדיות מתבטא בכך שתיירים החוצים את הגשרים מירדן ארצה רשאים לחזור לירדן, ואילו תיירים החוצים את הגשרים מישראל לירדן אינם רשאים לחזור לארץ.

"מצב זה נותן יתרון מובהק לחברת התעופה הירדנית, ומונע שוויון הזדמנויות לאל על".

חברת התעופה "עליה" נהנית, עפ"י המכתב, ממחירי דלק מסובסדים בידי מדינות ערב ומשום כך מסוגלת להציע מחירים זולים מאלו של "אל על".

"ירדן היא ארץ אויב, ונראה לנו, כי לא יהיה זה נאות, שממשלת ישראל תאפשר לגורמים עסקיים ישראלים לקיים קשרים עם ארץ זו המהווים עבירה על החוק", ממשיך וכותב מנכ"ל חברת "אל על".

גורמים כלכליים: מס על רווחי הון — מוטל בספק

ועדת מומחים תבחן הטלתו • בוודאי לא יוטל השנה

מאת צבי זרחיה

ועדת המומחים שתדון בהרחבת בסיס המס ובביטולי הפטורים, תשקול גם הטלת מס על רווחי הון, בהתאם למס השולי של כל אדם. ואולם גורמים כלכליים בכירים בירושלים, אמרו אתמול כי צפויים קשיים ביישום הצעה כזו ולא ברור אם בכלל יוטל מס על רווחי הון.

המקורות ציינו כי הקושי העיקרי ביישום החלטה זו נעוץ בבעיות מינהליות, שכן הטלת מס על רווחי הון תחייב מעקב אחר כל קנייה ומכירה. דבר זה יחייב לדעתם הקמת מערכת מיחשוב שתוארך תקופה ממושכת יחסית. להערכתם אין לצפות ליישום הצעה להטיל מס על רווחי הון בשנה הקרובה.

גורמים באוצר אמרו אמש כי יידרש זמן רב עד לסיום עבודתה של ועדת המומחים שתדון בעניין. שר האוצר אמור למנות בקרוב את ועדת המומחים לבדיקת הרפורמה במס.

בראש הוועדה יעמוד פרופ' איתן ששינסקי ומרכז הוועדה יהיה סגן הממונה על הכנסות המדינה, יורם גבאי.

הוועדה תדון, בין השאר, בביטול פטורים, הטלת מס על קיצבאות הילדים והזיקנה, צמצום ההקלות במס על תוכניות חיסכון וקופות גמל, על ביטוח מנהלים, קרנות השתלמות, עבודה במשמרות, איזורי פתוח, עולים חדשים וחיילים משוחררים.

משמעות ההצעה להטיל מס על רווחי הון היא לגבות מס מרווחי מניות בבורסה וכל רווחי ההון הנוצרים מפז"ם, אג"ח ודיווידנדים.

מרכז התק"ם אישר להקים חברת הנפקות של התנועה:

קיבוצי תק"ם מנפיקים בבורסה איגרות חוב ב־40 מיליון ש"ח

מאת יהונתן שרמן, כתב "הארץ" לענייני כלכלה

מרכז התק"ם אישר אתמול הקמת חברת הנפקות של התנועה, שתרכז את כל פעילות גיוס הכספים של התנועה בבורסה לניירות ערך.

החברה תהיה אמונה על הנפקות האג"ח של התנועה, שהיקפן השנה הוא כ־100 מיליון שקלים ושיבוצעו בשיתוף פעולה עם בנק הפועלים, המשמש נאמן התנועה שלה.

החברה החדשה היא, בבעלות שווה של 178 קיבוצי התק"ם וכבר הגישה תשקיף לבורסה לני"ע ולרשות לני"ע להנפקה ראשונה של אג"ח ב־40 מיליון שקל.

כבטוחות ישמשו בנייני התנועה בתל אביב, הלוואה מקרן התק"ם ושטרות של הקיבוצים עצמם. הנפקות החברה ישמשו למימון פיתוח החקלאות והתעשיה.

עם הנפקת האג"ח המתוכננת, שפורסמה השבוע גוילות התק"ם, לאחר שהאוצר העביר לידיו סכום ראשון של 40 מיליון דולר, כחלק מפריסת החובות של התנועה, שישמש קיבוצים במצוקה. כמו כן התקבלו בתנועה 20 מיליון דולר מהסוכנות היהודית, למימון פעולות הקיבוצים הצעירים בתחומי הקו הירוק.

שתן־נזירות מיובא מאירופה לייצור הורמון נגד עקרות

שרת הבריאות בסיור במפעל "טבע": אלפיים נשים בישראל ממתינות יותר משנתיים לטיפולי עקרות והפריית מבחנה

(עו). אלפיים נשים בישראל ממתינות יותר משנתיים לטיפולי עקרות הפריית מבחנה, ובעקבותיהם נולדים מדי שנה אלף תינוקות.

כך מסרה שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו בביקור במפעל התרופות "טבע" בכפר סבא, המייצר בלעדית בארץ "פרגונל" ו"כוריגון", תרופות המסייעות לטיפול נגד עקרות. נמסר כי שתן־נזירות מיובא מאירופה לצורך הפקת ההורמון המשמש לטיפול נגד עקרות.

שרת הבריאות ביקשה ממנכ"ל המפעל אלי הורביץ להקים קרן משותפת למפעל "טבע" ולמשרד הבריאות, כדי לסייע במימון טיפולי עקרות.

שרת הבריאות פנתה במהלך הביקור, בקריאה לממשלה לאשר את המלצת הוועדה לדמוגרפיה, שלפיה יש לאשר תקציב מיוחד של 23 מיליון ש"ח לפרוייקט מיוחד שיממן את טיפולי העקרות והפריות המבחנה.

עלות סידרת טיפול בתרופות הפרגונל היא 500 — 1,000 דולר. כל עקרה זקוקה בממוצע לשלוש סדרות טיפול. קופות החולים נוהגות לממן את הטיפול בזוגות בלי ילדים המתינים לילד ראשון. לזוגות שיש להם ילד אחד, אין קופת חולים מסייעת והתרופות נרכשות באמצעות משרד הבריאות.

שרת הבריאות הדגישה, כי אם יאושר תקציב לפרוייקט זה, יהיה ניתן לאשר למרכזים נוספים בארץ לפתוח בטיפולי הפריית מבחנה. במצב הקיים, ובהתחשב במספר הנשים הגבוה הממתינות לטיפולים אלה, נוצר מצב של "רפואה שחורה", שניתן למנוע.

אחד מעובדי מפעל "טבע" מסר כי פרגונל מופק משתן של נשים בגיל הבלות שבו מצוי ההורמון פרגסטרון. חברת "טבע" משיגה כמויות שתן מנזירות, ממנזרים ברחבי אירופה.

המפקח על הביטוח בודק טענות על חריגות מתעריף ביטוח רכב

מאת אריה לביא

המפקח על הביטוח החל לבדוק טענות של מנהלי חברות ביטוח כי כמה חברות הוזילו תעריפי ביטוח מעבר למותר על פי תקנות המפקח. הטענות שנטענו באחרונה כמה חברות, לצורך זכיה במכרזים מעוררות סערה בענף.

בין החברות שהסכימו לתת הנחות מיוחדות: קבוצת מגדל, חברת כלל ביטוח וחברת אליה.

בין היתר, נבדקות טענות כי חברת הביטוח סלע, מקבוצת מגדל, הוזילה ב־15% את תעריפיה לעובדי חברת יכב.

כמו כן נבדקות טענות שחברת סלע איפשרה לעובדי יכב ליהנות מפוליסה של השתתפות ברווחים, שאינה מקובלת בביטוח רכב.

שוטר שפוטר לפני 7 שנים שובת רעב מול תחנת משטרה בבאר שבע

מאת איתן רבין

"קשה לי להבין שאתי משטרים על עבירות משמעת שנותיות וקלות, כאשר ידועים לי מקרים רבים של שוטרים וקצינים שעברו עבירות חמורות ביותר, כולל משפטים פליליים, שבהם הורשעו, והם עדיין משרתים במשטרה" — כותב חיים בוקובזה, שוטר שפוטר לפני 7 שנים ואתמול פתח בשביתת רעב, זו פעם שניה, מול תחנת המשטרה בבאר שבע.

במכתב לשר המשטרה, חיים ברלב, המשתרע על 6 עמודים, מפרט בוקובזה את טיעוניו. הוא כותב, בין היתר, כי העילה היחידה לפיטוריו היתה פעילותו באיגוד שוטרי ישראל.

בתוקף פעילות זו, יזם פעילות הסברה בקרב שוטרי הנגב.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

מערכות היוקרה מבית היוצר Wedgwood במחירים ללא תקדים ובאשראי הארוך ביותר

כל־בו שלום

פתחנו את מחלקת המתנות וה־"Home Style" היפה ביותר בחיפה.

פתוח במוצ"ש 19.00 - 22.30

סנסצית השנה!

"ג'ונסון ברדרס" - אנגליה. בלעדי לכל־בו שלום!

מיגוון רחב של מערכות אוכל יוקרתיות, צלחות, כלי הגשה, ספלים ותחתיות בכל הגדלים החל מ־5 ש"ח.

ניתן לרכוש את המערכת המתאימה לך בכל הרכב מ־4 עד 24.

רק השבוע

האשראי המלא הכי...הכי... ארוך במדינה!

קונים היום ומשלמים הכל אחרי 10 שבועות!

כל הקונה מעל 100 ש"ח במחלקת כלי בית, תמרוקים, טקסטיל בית, קמפינג.

יוכל לשלם בצ'ק דחוי ל־10 שבועות ללא ריבית והצמדה, ליום 12.6.87

בנוסף יקבל חינם כרטיס כניסה למוזיאון השעווה הישראלי או למצפה מגדל שלום או 2 כרטיסים חינם למתקני השעשועים בלונה־פארק.

חינם!

מבחר מתנות לחג

כלי הגשה, מגשים, קנקנים, מפיונים - הכל בעיצוב צעיר ומודרני.

לדוגמא: מגש בצבע צהוב עם ידיות שחורות

רק 9.50 ש"ח

מבחר גדול ביותר של סכו"ם במגוון דוגמאות וצבעים.

מערכת סכו"ם יוקרתית מבית היוצר היפני המתמחה בעיצוב מיוחד של כלי נירוסטה. סכום 43 חלקים בעיצוב קלסי -

רק 27 ש"ח

מפות כריות וטקסטיל בית

20% - 30% הנחה

20% הנחה על כל מוצרי "נילי" ו"כיתן" וכן על מפות שולחן, מפות קרושה, כריות נוי בדגמים וצבעים מרהיבים.

30% הנחה על פרוות כרמל.

(רק בת"א)

מוצרי קמפינג ב־20% הנחה

מחלקת ספורט וקמפינג הגדולה והמגוונת בארץ במחירים תחרותיים־

20% הנחה על מוצרי "המצייד". לדוגמא:

אוהל חרמון דה לוקס

במקום 578 ש"ח רק 462.40 ש"ח

גריל עגול + גלגלים

במקום 45.12 ש"ח רק 35.90 ש"ח

שולחן קמפינג מתקפל 50 x 60 ס"מ

במקום 66.79 ש"ח רק 53.40 ש"ח

צידנית 33 ליטר תוצרת איטליה

במקום 76.93 ש"ח רק 61.50 ש"ח

ועוד מבחר גדול של ציוד קמפינג, ספורט סירות וציוד לים.

מקוריאה - המובילה בנירוסטה בעולם, הגיעו סירים בכל הגדלים עם הפטנט המיוחד לשחרור אדים.

החל מ־17 ש"ח

מבחר אלגנטי מודרני של גביעים ליין בעיצוב חדשני סופר אלגנט "קונובה" "Bromioli" מאיטליה.

לדוגמא: סט 3 גביעים

החל מ־9.50 ש"ח

להשלמת צבעי השנה גביעים ליין על רגל שחורה דגם "דומינו"

סט 4 גביעים החל מ־16.50 ש"ח

מחלקת Home Style בת"א ובחיפה

מבחר מתנות ביבוא מיוחד עבור כל־בו שלום ממיטב המעצבים האיטלקיים. לדוגמא:

מבחר פירות מבריקים לקישוט

רק 7.50 ש"ח

מבצעים שגעוניים בתמרוקים

25% הנחה על כל מוצרי "הלטיס"

20% הנחה על כל מוצרי "וולה", "אהבה", "CHOICE", ו"קרליין"

15% הנחה על כל מוצרי "מקס פקטור" ו"אליזבט ארדן"

מבצע רבלון (רק בת"א)

כל הקונה בשם "רבלון" או "אולטימה" בסך 50 ש"ח תזכה בשי חינם! בושם "BILL BLASS" 10 מ"ל בשווי 37 ש"ח

השי האידיאלי לחג תוי הקניה של כל־בו שלום

תנו לעובדיכם לבחור מהמוצרים האיכותיים בכל־בו שלום.

לפרטים נא לפנות:

בת"א: א. פורת או טלי דגן. 642908, 642912-03 בחיפה: לשולה או צביה, 389127-04

אנו מכבדים כרטיס אשראי ויזה. VISA

תל־אביב: מגדל שלום, רח' הרצל 1 ■ חיפה: מרכז פנורמה, מרכז הכרמל, שדי הנשיא 109

صكنا من الاهل

רווחים מצוינים בבורסה!!!

מאות לקוחות מרוצים יעידו על הצלחותינו!!
מתקבלים משקיעים חדשים החל מ-20,000 ש"ח

השקעות מבטחים בע"מ

חיפה, רח' הרצל 17, טל' 04-645542
תל-אביב, רח' בן יהודה 39, טל' 03-659021

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

מימוש רווחים

יום המסחר האחרון בשבוע עמד אתמול בסימן של מימוש רווחים בכל אפיקי ההשקעה. במספר מניות (ים המלח, פריקלאס, כתר, המפעלים הפטרוכימיים), נעשו ניסיונות מכירה באמצעות הבנות היצע "בשער", אך ללא הועיל. מימוש הרווחים היה צפוי, אך מגמת ירידות השערים התגברה עקב פרסומים על מיסוי אפשרי של רווחי הון. יש לציין כי פרסומים אלה אינם חדשים, אך למרות זאת, המתווכים נבהלים כל פעם מחדש, וממהרים למכור אחזקותיהם עם היוודע הפרסומים. מסחרן הגדול יחסית של המניות שנסחרו ללא שינוי שער, מלמד כי הביקושים לכל מניה סופקו במהירות וללא שינוי שער. כך היה במניות הסנה, אזורים, קונד 1, נכסים ובניין ורבות אחרות. השבוע האחרון עמד בסימן פעילות סלקטיבית בשוק המניות. ענף ההשקעה המוצלח של השבוע היה ענף הנדל"ן. הענף המאכזב היו חברות חיפושי נפט. מחזור המסחר במניות ובאופציות ירד לעומת הימים האחרונים, והסתכם אתמול ב-21.4 מיליון שקל.

מדד	שער יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	127.53	−0.69
כללי ללא בנקים	156.50	−1.16
מדד אג"ח כללי	109.64	−0.25
אג"ח צמוד מדד	109.64	−0.31
אג"ח צמוד מט"ח	108.96	−0.01

הבנקאיות יורדות

במניות הבנקים שבהסדר נרשמו אתמול ירידות שערים קלות. הפעילות המעניינת השבוע היתה דווקא במניות הבנקאיות אשר אינן נכללות במסגרת ההסדר, או ליתר דיוק מניות הבנק הבינלאומי ופיבי. הביקושים למניות אלה הורגשו עקב הערכות לשיפור ברווחיות החברות, כפי שמשתקף בתוצאות העיסקיות שיפורסמו בקרוב.

	תשואה שנתית דולרית ב-%
בל"ל 0.1	16.82
הפועלים ש	16.81
אי.די.בי. רג	16.82
דיסקונט א	16.76
המזרחי ש	16.82

מוכרים בלבד בתתבוף

במניות התבוף נרשם שער מוכרים בלבד, זאת לאחר תקופה ארוכה שבה הורגשו ביקושים למניות החברה. שער המוכרים בלבד נרשם לאחר שבשבועות האחרונים צמצמו בעלי עניין בחברה את אחזקותיהם במהלך המסחר בבורסה. מהמגמה עליית השערים נרשם גם במניות אלומית, אשר ירדו ב-10 אחוזים.

פעולת העברה במניות צור

ביקוש גדול מהרגיל למניות חברת הביטוח צור, סופק בעליה של נקודה אחת, באמצעות חברת הברוקרים איי.בי.איי. מחזור המסחר במניות היה מלא. בבורסה נפוצו הערכות כי חבילת המניות העברה מחברת הברוקרים לגורם אחר. הרצעים למניות חברת דלק נקלטו בירידות שערים מתונות.

בנק ישראל הנפיק במחירים נמוכים

בנק ישראל הנפיק אתמול שתי סדרות של איגרות חוב מסוג גליל ושגיא, בהיקף של 75 מיליון שקל. לאיגרות אלה נרשם ביקוש כולל של 135 מיליון שקל והן נמכרו מעל למחירי המינימום. ואולם מחירי המכירה של איגרות החוב היו באופן מפתיע נמוכים מאלה שנרשמו בתחילת השבוע. אחד ההסברים לכך היא העובדה שבראשית הרכישה של איגרות החוב במוצרת הראשונה של השבוע נמוכה מהרכישה במכרז השניה. בנק ישראל מכר אתמול כמות קטנה יחסית של איגרות חוב בשוק המשני. עד כה, עיקר הפעילות של בנק ישראל בשוק המשני היתה באיגרות החוב הצמודות חלקית למדד. אולם יש לזכור, כי בנק ישראל מחזיק במלאי גם סדרות אג"ח מסוג גליל.

פעילות ערה במק"מ

רשמו התשואות על מלוות קצרי המועד נותרו גם אתמול ללא שינוי מהותי. היקף הפעילות במלוות היה גבוה יחסית, והסתכם ב-13.2 מיליון שקל.

הנפקה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
427	5	99.59	2.53
437	12	99.02	2.53
447	19	98.48	2.48
457	26	98.20	2.15
517	33	97.81	2.06
527	40	97.37	2.05
537	47	96.93	2.04
547	54	96.50	2.05

הודעות בורסה

● אמיבנקו פרסמה תשקיף להצעת יחידות בקרן הנאמנות שורש, שבמסגרתו יימכרו יחידות הקרן ללא שיעור הוספה.

● שלמה להט התמנה מחדש במועצת המנהלים של ישעה, עקב מינויו לתפקיד בכיר בבנ"ל.

● מירון איזקסון מונה במקום אליהו איזקסון כחבר במועצת המנהלים של הוד.

שערי המניות 2.4.87

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אגוד ש	25900		16			−16
המספות 0.1	1950	תב	1456	−110	−5.3	−2566
המספות א 0.5	1110		2158	−40	−3.5	−1795
המספות אופ 2	1665	תב	1084	−135	−7.5	−3140
כללי לא בהסדר	29800		162			+90
בנק צלאמר' 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צלאמר' 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	6030		4421			+5818
טפחות 0.5	8150		3524			−1394

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	91000		217	−380	−0.4	−35
אידיבי ב 100.0	91800		1	−300	−0.3	−2
אידיבי בב א	560200		1	−1000	−0.2	−1
אגוד 0.1	67700		11	−200	−0.3	−11
דיסקונט ב	117450		15	+500	+0.4	+12
דיסקונט א	116250		41	−300	−0.3	−40
דיסקונט שה ב	13680	שב				
המזרחי ש	37450		461	−100	−0.3	−442
המזרחי ם	37620		2	+150	+0.4	+48
המזרחי שה 9	17055		4			−4
הפועלים מבב	93998	תב	.1	+8498	+9.9	+27.2
הפועלים ש	61820		1547	−160	−0.3	−1452
הפועלים ם	61820		97	−140	−0.2	−87
כללי א 1.0	158100		6	+250	+0.2	+104
כללי שה 7	7600		36			
כלל 0.1	39290		2175	−110	−0.3	−2456
כלל שה 11	14800		62			−59
מימון המזר 1.0	52500	שב				
מימון המזר 5.0	26899	שב				

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
ארגים 0.1	33860		27	−300	−0.9	−31
לאומימשכ ש	9730		100			
לאומימשכ ם	9700		150	−50	−0.5	−213
כרמל ש	5500		20	+140	+2.6	+113
כרמל שה 1	3845		82			−82
בנין ב' 5.0	12450		113.4	−500	−3.9	−110.9
מת משכ ש	4155		768	+20	+0.5	+820
משכן ב ש	3650		1342	−110	−2.9	−1546
עצמאות 0.1	18150					−17
טפחות מבכ ש	24000	תב	10	−1954	−7.5	−52
טפחות רג ש	22180	תב	263	−2400	−9.8	−449
טפחות שה 1	10639			−515	−4.6	−200
טפחות שה 2	4940		400			+626
יצמד 1.0	1785		100	−5	−0.3	−84
יצמד 5.0	1130		348	−55	−4.6	−1021
מירב 1.0	9099		224	−85	−0.9	−58

מוסדות מימון

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
ישלמן אמ	995		7127	−4	−0.4	−9409
החקלאות מבכ א	364401	לב				
החקלאות מבכ 3	182105	לב				
לאומי תעש' א ש	15550		175			+71
פתוח תעש' מבב	222570	לב				
פת תעש' בב 1	309298	לב				
פת תעש' בב גג	177579	לב				
פת תעש' בב גגג	187779	לב				
פת תעש' בב ד	183524	לב				
פת תעש' בב דד	68111	לב				
מרס קבלנים 5.0	1475	תב	11708	+100	+7.3	+24797
תיירות בב	207000	לב				
כלל ליסינג 0.1א	27800	תב	59	−1500	−5.1	−71
כלל ליסינג 0.5ב	25250		272			+96
כלל ליסינג אופ	21750		28			+13

ביטוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
איילון	280		9755	−5	−1.8	−4453
ארדם 0.1	1650		670	+30	+1.9	+896
ארדם א 0.5	901		923	+5	+0.5	+2514
בטוח משנה 0.1	898		1130	−28	−3	−2882
בטוח משנה 0.5	368		8325	−12	−3.2	−20943
הדר 1.0	392		4741			−926
הדר 5.0	275		18387	−8	−2.8	−15552
הדר אופ סד 2	227		50000			−2375
הסנה ש	430		49964			+86186
הפניקס 0.1	825		7655			+765
הפניקס 0.5	776		2803	−38	−4.7	−2766
המשמר-הראל 1.0	8750		282			+111
המשמר-הראל 5.0	5430		1060	−110	−2	−1495
מנורה 1.0	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	−893
מנורה 5.0	[illegible]		393			+329
סהר 1.0 3	[illegible]		[illegible]			−119
סקוריטס 0.1	1420		2340	−10	−0.7	−1314
צור ש	425		37354	+1	+0.2	+51480
ציון החזקה 1.0	12630		68	+400	+3.5	+68
ציון החזקה 5.0	3880		5	−20	−0.5	−5

מסחר

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
אימפר באמא 1 ש	8800		337	−91	−1	−87
אימפר באמא 5 ש	6645		486	−70	−1	−1266
מאיר עזרא 1.0	1385		1452	−45	−3.2	−4596
כלל סחר	438		33948	−4	−0.9	−62456
אגח 4	340		22537			−11164
אגח 2	153		17620			+8489
קריסטל 1.0	920		755	−42	−4.4	−2197
רפק 0.1	32401		33.9	+1		.1
רפק 0.5	17160	תב	65	−1600	−8.5	−229
שופרסל א 2.0	14450		960	−350	−2.4	−2027
שופרסל ב 10.0	12600		1220			−445

שירותים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
דלק 1 ש	6465		8122	−180	−2.7	−12241
הראל 1.0	2769		261			−303
הראל 5.0	2257	מב		−119	−5	−78
סמנת הספקה 0.1	24980	תב	100	−2700	−10	−167
סמנת הספקה 0.5	12800	תב	400	−800	−5.9	−980
קידר 0.1	1400	תב	4523	−100	−6.7	−8400
קידר 1.0	400		53118			+9536
מגד' קיזה 0.1	3499		1076			
מגד' קיזה 0.5	1558		5553	−10	−0.6	−4076
קנטורסיום 0.1	4000		211	+20	+0.5	+72
קנטורסיום 0.5	2970		361			+294

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
קסל 1.0	5550		381			+9
גלי זהר 1.0	5820		97.8	−80	−1.4	−58.9
גלי זהר 5.0	4801	תב	62.9	+311	+8.4	+863.1
מלונות דן 1.0	2820	בה	572	+28	+1	+346
מלונות דן 5.0	1640		1218			+1400
חוף האלמוג 1.0	6845		481	−10	−0.2	−188
כנס כר 1 ש	2520	תב	594	−140	−5.5	−212
מלונות הירדן	2700		315	−15	−0.6	−109

מחשבים ושירותי מחשבים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
איכות מחשבים	1680		2012	−75	−4.5	−3044
דטה מיכון 1.0	12870		436			−409
תילג. 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
יעמא 1.0	9719	תב	123	−1000	−9.3	−232
כלל מחשבים 1.0	15800		135	+750	+5	+255
נ.ל.ל. 1.0	12850		31			
נ.ל.ל. 5.0	4971		677			+23
מכשב מחשבים 1.0	710		1200	+8	+1.1	+648
מכשב אופ	555		200			
ניקוב מחשבים 1	2516		772			+494
ניקוב מחש 5	1232		2597	−10	−0.8	−4648
ניקוב אופ סד 2	5722		279			−8
הים מחשבים 1.0	1000	תב	11097	−100	−9.1	−16455

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
אברהם בינוי רש			—	הפסקת	מסחר	—
אברהם בינוי 5ש			—	הפסקת	מסחר	—
אזרן 1.0	751		339	+1	+0.1	+339
אזרן 5.0	360		3825	+15	+4.4	+11205
אזורים 1.0	1408		30889			+21176
אזורים אופ	1058		10091	+21	+2	+7915
אזורים אגח	175.4		43178	+1.5	+0.9	+3298
אילקו 1.0	540		17959	+17	+3.3	+43501
אל-רוב 1.0	1776		1177			
אבנרים 1.0	3865		191	−135	−3.4	−209
אפריקה 0.1	60100		469	−600	−1	−449
אפריקה 1.0	58040		424	−700	−1.3	−455
אפריקה אופ	37200		103	−2000	−5.1	−172
ארים	2080		355	−52	−1.1	−355
ארלק 0.1	4950		1442	−130	−2.6	−3175
ארלק 0.5	8310		1768	−110	−5.2	−5747
בן-יקר מז 1.0	8432	מב		−428	−5	−2255
[illegible] 1.0	4560		926	−185	−4.1	−972
[illegible] 5.0	[illegible]		855	−10	−0.5	−188
דנקור 1.0	7630		989	−380	−0.7	−847
דוזקו 1.0	695	קב		+35	+8	+2135
דוזקו 5.0	597	קב		+28	+4.9	+609
דוער 0.1	340		5075			−481
דוער 0.5	392		2786	−8	−2	−5336

(המשך)

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
המגלגל 1.0	1680	תב	477	−120	−6.7	−807
המגלגל 5.0	1289		428	−30	−2.3	−1040
תלב. 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
תלב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
חברה לירושלים	431		57177			−14253
נכסים ובנין	4115		5791	+55	+1.4	+3987
נבים 0.1	5620		1246	−180	−3.1	−2107
נבים 0.5	4810		935	−25	−0.5	−1795
הכשרת הישוב ש	101500		258	+1000	+1	+258
ישפרו 0.1	5639		790	−60	−1.1	−1429
ישראלום 1.0	1765		4884			+3268
ישרס 10.0	24600		267	−100	−0.4	−196
כנן פיתוח 1.0	10500		48	−500	−4.6	−73
כלל נדל ן	805		17650			
לומיר 1.0	6755		162			+38
לומיר 5.0	3265		1928	−60	−1.8	−1307
מ.ת.ב. 1.0	557		9028			−2227
מ.ת.ב. אופ 2	410		7439	+4	+1	+206
מ.ת.ב. אגח	129.5		31210	−3	−2.5	−13663
מגורי בנה 1.0	1000		9478			+3100
מישבאל 5.0	470		9010	−13	−2.7	−15877
מגדב 5.0	2425		2958	−75	−3	−4851
מרלן 1.0	930		1750			+413
ליבסקין 1.0	520		1051	−15	−2.8	−1368
ליבסקין 5.0	237		26232			+659
ליפשין 1.0	2430		2092	−80	−3.2	−3763
ליפשין 5.0	1860		9637	−38	−1.6	−13489
נאות אביב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסי אזורים	1660		5640			+2191
סהר החזקות 1.0	51488		100	−642	−2	−104
סהר החזקות 5.0	22080					−6
סופר 1.0	7520					−23
סופר 5.0	3850		74			
עמר השלע מר 1 ש	740		4689			−2304
עדר 5.0	2505		2355			+897
קימרה 0.1	4776		515	+15	+0.5	+531
קימרה 0.5	2300	תב	2698	−220	−8.7	−5082
רמבין 1.0	514		15142	−3	−0.6	−5541
רמבין 5.0	309		28497	−7	−2.2	−52053
רמבין אופ	1600		2764	−45	−2.7	−3750
רמבין אג"ח	145		23989	−2	−1.4	−25889
רסקו כבכל	6510	תב	608	+330	+5.3	+425
רסקו רג	5610		638			+46

חקלאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	4255		750	+20	+0.5	+725
מטעי הדר 0.5	4047		1046	−1		−1099
מהדרין 0.1	7210		920	−30	−0.4	−530
נכסי הדרים 1.0	1900		3644			+1444
פרי אור 0.5	2845		1438	+25	+0.9	+685
שבהר 5.0	3960		2811			−992

מזון וטבק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
אסמא	1700		1447			
גולדפרוסט 1.0	3550		482	+60	+1.7	+173
גולדפרוסט 5.0	2652		637	−28	−1	−198
גולדפרוסט אופ 1	1485	בה	80	+70	+5	+829
דובק מב ש	6760		470	−100	−1.5	−1056
דובק מב ם	6750		1281	−10	−0.2	−1251
עלכל 1.0	1071		535	−29	−2.6	−587
עלכל 5.0	820		890	−30	−3.5	−1325
פרי-הז 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
פרי-הז 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
מכשיר בירה 1.0	40000		84	+1000	+2.6	+58
מכשיר בירה 5.0	34000		57	+200	+0.6	+27
יצהר 1.0	1583		655	−35	−2.2	−1223
יצהר א 5.0	928		6361	−30	−3.1	−11277
יצהר אופ 2	640		3624	−22	−3.5	−4761
מן 1.0	880		4345	−30	−3.3	−4920
מן 5.0	517	תב	5767	−34	−6.2	−10595
נטפרוסט 1.0	17050		202			−120
עלית	24800		624	−700	−2.8	−836
עסיס ב 0.5	563	תב	7759	−40	−6.6	−82233
אגבל שקל 1	3330	תב	331	−370	−10	−897
שמן מבכ א	6580		486	−150	−2.2	−650

טכסטיל והלבשה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
ארגמן מר 1 ש	840	תב	9127	−50	−5.6	−19620
אלשס 1.0	1700	תב	2300	−90	−5	−8168
אפנת ברוך 1.0	720		8178	−30	−4	−5570
אפנת ברוך 5.0	545		4484			+1718
אתא א	525		4823	−20	−3.7	−4788
ארגמן רג ש	18350		330			+108
דלתא-גליל 1.0	5920		1664	−250	−4.1	−2804
דלתא-גליל א 3.0	4550		1681	−100	−2.2	−1138
מנוריות מאוחד 1	3808		101.5	−92	−2.4	−75.9
מנוריות מאוחד 5	1632		1566.7	+1	+0.1	+55.7
[illegible] 1.0	2100		50	−60	−2.8	−163
[illegible] 5.0	1624		747			−747
חדיגן 1.0	9450		175			−22
ויקית 1.0	3011		871	+1		+106
ויקית 5.0	2190		763	−60	−2.7	−1956
לודזיה 0.1	3920	בה	558	−60	−1.5	−598
לודזיה 0.4	2860		2730	−40	−1.4	−1388
ליגת 1.0	1280		5054	−4	−0.3	−6144
מיס גליקו	1075	בה	1775	−60	−5.5	−919
מקס 0.1	5550		360	+50	+0.9	+125
מקס 0.5	3600		522	−65	−1.8	−1057
עים 1.0	778		3237	−12	−1.5	−3217
עים 5.0	401		8294	−3	−0.7	−1452
עמק פריגה 1 ש'	498		12908	−8	−1.6	−57416
פולגת א 1	5850		3015	+150	+2.6	+2452
פולגת ב 4	4150		2141			+209
פולימן א 0.5	11170	תב	702	−1241	−10	−1215
פרוגד	5550		208			+8
גיבור סברינה	18900		242	−400	−2.1	−305
תפש רוגוזין 1.0	2985		334	−50	−1.7	−732

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
איקטנן 5.0	3245		400			+20
אורדן 0.1	12589	תב	708	−900	−6.7	−2071
אורדן 0.5	10180		221			+133

תעשיות שונות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
אלומית 1.0	7785	תב	410	−865	−10	−900
אלומית 5.0	6000	תב	461	−600	−9.1	−1508
כבלים ש	47400		1	−600	−1.3	−26
התנוף 1.0	11115	מב		−585	−5	−3629
התנוף 5.0	6460	מב		−340	−5	−1765
התנוף אופ	6464		624			+972
ויקה 1.0	5700		252.4	+200	+3.6	+390.8
ויקה 5.0	2648		558.5	−1		−84.2
קוסמטות פז 1.0	5280		2214			+435
קוסמטות פז 5.0	4950		279	−50	−1	−278
מתכת כרום 1.0	3200		872	−25	−0.8	−644
כבלי ציון 1.0	3526		1564			−413
כבלי ציון 5.0	2110		3595	−20	−0.9	−5554
כבלי ציון אופ	930		2518	−26	−2.7	−4025
מודגן 1.0	1199	בה	783	−12	−1	−557
קיטמי 1.0	400		4581	+2	+0.5	+4808
קיטמי 5.0	215	תב	12807	−17	−7.3	−18357
נחושתן 0.1	46500		58	−2500	−5.1	−146
נחושתן 0.5	20100		127	−64	−8.3	−253
מקר פלדה 1.0	23900		243	−500	−1.2	−371
קינג 1.0	1212		1135			+904
קינג 5.0	740		3321			−811
קליל 1.0	3295	תב	2359	−300	−8.3	−2416
קליל 5.0	2700		1427	−80	−2.9	−1348
שלדות 5.0	11434	תב	1345	−2018	−15	−2512
תעשיות לביש 1.0	1240		744	−30	−2.4	−749
תעשיות לביש 5.0	945		4407	+40	+4.4	+3660

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
אלביט 5.0	600000		34			−9
אלקו 0.1	10400		126			−7
אלקו 0.25 ש	5950	תב	579	−350	−5.6	−1024
אלקו 0.25 ם	5950		299	+200	+3.5	+819
אלקטרה 0.1	2225		1691			−340
אלקטרה א 0.5	1478		2582	−25	−1.5	−2573
אמ 5	1220		2849	−30	−2.4	−3459
אגח 3	150		10905	−1	−0.7	−16822
אלרון 5.0	500500		30			+4
אריות 1.0	33000		86	−400	−1.2	−124
כלל העש אלק	2759		4134	−1		−2407
מטקטרוניקס 1.0	3300		2677			−1807
מטקטרוניקס 5.0	2620		2963			−1493
מיכטגנר 1.0	905		7693	+5	+0.6	+5583
מיכטגנר 5.0	770		3325			−6545
ציקלון 1.0	2790	תב	906	−310	−10	−1173
ציקלון 5.0	1662	תב	3296	−185	−10	−5291
קמפטין אלד 1.	6000		123	+200	+3.5	+185
קמפטין אלד 5.	4950		221	−158	−3.1	−186
תאות. 1.0	2139	תב	2232	−200	−8.6	−2853
תאות. 5.0	1050		21761			−9714
תאות. אופ 1	29000		10			
תדיאו	980		5954	−23	−2.3	−10085

מוצרי בניה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
א.ת. תעשיות 1.	1425		3799			−3054
א.ת. אופ	868		5271	−10	−1.2	−4632
א.ת. אגח	158		32268			−5926

(המשך)

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
אלקל 5.0	8045		152			−57
אקרשטיין 1.0	1276		5028	−15	−1.2	−4538
אקרשטיין 5.0	910		2950	−20	−2.2	−5890
אקרשטיין אופ	617		3728	−18	−2.8	−7000
אקרשטיין הגא	139		28199	−0.5	−0.4	−18977
בנין תדיר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנין תדיר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בר-און 1.0	1530	תב	744	−170	−10	−1566
בר-און 5.0	660	תב	3315	−54	−7.6	−5645
פרומוקבטון 1.0	10500			−500	−4.6	−30
פרומוקבטון 5.0	5750		405	+247	+4.5	+366
מ.ל.ב. 1.0	1022		1919			+533
מ.ל.ב. 5.0	750		2051	−5	−0.7	−1904
מוזל השק בגעש	880		1804			+478
מוסיקה ולמבן 1	23583	לב				+4
מוסיקה ולמבן 5	19951	תב	15.2	+4951	+5	+30.2

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
אגן 5.0	22700	תב	287	−1800	−7.4	−465
אליאנס ב	2638		385			+37
גל תעשיות 1.0	25200		363			+37
גל תעשיות 5.0	22250	מב		−1170	−5	−1663
דקסטר 1.0	3840		438	+40	+1.1	+246
רשבים 0.1	5106		384	+51	+1	+199
רשבים 0.5	1850		5647			−1625
חיפה כמי' 10.0	923		15855			−5681
מבע ש	12950		1720	+100	+0.8	+1856
לימפקו 1.0	3960		1238			−629
ים המלח	3225		10541			
מגרוכימיים 10.0	714		66114			−13058
מקסימה 1.0	8787		85	−200	−2.2	−74
מקסימה 5.0	6320		214	−80	−1.3	−222
מקס כימיקל 1.0	9060	תב	432	−600	−6.2	−776
מר 1.0	29800		84	−200	−0.7	−89
מר 5.0	24400		84	−600	−2.4	−869
פריקלאס	660		7996			−1984
פריקלאס אופ	261		12425			−12099
קים כימיקל 1.0	8150		761			+3
ת.ג.ל. 1.0	4050		210	−250	−5.8	−225
ת.ג.ל. 5.0	3225	תב	190	−358	−10	−280
תיא 5.0	16960		83			+105
פרוטארום 10.0	18950	תב	31	−1000	−5	−76
תור א 5.0	12177		48			−3

עץ, נייר ודפוס

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
כתר	280		22005			−14820
רפון 1.0	11651			+51	+0.4	+10
רפון 5.0	7900		30	−100	−1.5	−28
המג. 1.0	9350		472	+360	+4	+356
יאה 1.0	5980		325	−170	−2.8	−231
לבדי אשקלון 1	885		3378	−1	−0.1	−1497
מלס ב 0.5	56700		9	−1300	−2.2	−42
מפעלי ניר 10.0	444500		210			−83
סקנדיה 1.0	4190		413	−130	−3	−886
רים 0.1	2790		186	−100	−3.5	−436
רים 0.4	2160		1009	−40	−1.8	−1740
תעל ב 0.2	24899		84	−841	−3.3	−376
אורין 1.0	15650	תב	572	−850	−5.2	−902
אורין 5.0	8800		1069	+201	+2.6	+829
המשה יחד	12740		258	−260	−2	−351
הגמלק 1.0	2800		749			−1609
הגמלק 5.0	1995		975	−35	−1.7	−1380

שקל נאמנות
בטוחה
כלל
ניהול תיקי השקעות וניהול קרנות נאמנות בע"מ

השקעות בתעשיה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
מרכזת ב 0.1	14250		420			−23
כור בכ ש	1545000		.5	+15000	+1	.5
כלל תעש' 1.0	2920		17977			+17669
מאמרי טכנולוגיה	557		2642			

חברות השקעה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
אמניק ש	9660		328	−200	−2	−830
אידיבי פתוח 2.0	9200		3292	−180	−1.9	−5321
אינקובה 0.1	119		144921			
[illegible]						+59831
אלמק ש	17400		105			−102
אלמנים	17400		45			[illegible]
אלרן ש	6500		1501			−114
אלרן ם	6500		182			−291
אמישר כב'	2350		332.1	−5	−0.2	−534.6
אפיק 1.0	384		13207	−5	−1.3	−6148
אפיק 5.0	340	תב	5128	−20	−5.6	−5558
בתלת 1.0	1750		412	−70	−3.9	−8348
צלאמר-ינבט 1.0	710		1725			+1249
צלאמר-ינבט 5.0	482		1935	−20	−4	−5128
חברה לישראל 1.0	22960		1477	−40	−0.2	−893
חברה לישראל 5.0	20270		147	−30	−0.2	−185
הלפמן 0.1	129600	תב	11	−14400	−10	−14.5
הלפמן 1.0 ש	33000	תב	352	−2000	−5.7	−319
אמקא א 0.5	29250	–	122	−40	−0.1	−137
מפעלים השק ש	11680		1368			−358
דיסקונט השק ש	5890		12112	−160	−2.6	−17364
מזרחי השק ש	39700		108	−818	−2	−105
כור השקעות 124	13761	שב				
חירון 1.0	4420		1250			−1469
חירון 5.0	2150		1870			−285
ישום החזקות	253		17911	−2	−0.8	−29234
יצוא ש	17150		295	−243	−1.4	−446
ירדן א 0.1	2650	תב	611	−295	−10	−854
כלל 10.0	1675		8328	−20	−1.2	−9877
כלל 50.0	1570		1666	−80	−1.9	−2189
לנדיק 0.1	3145		450	−5	−0.2	−16
לנדיק 0.1	1238		625			+625
מגור 0.1	826	תב	3342	−45	−5.2	−11017
מגור א 0.5	526		1847			+2221
אגח 1	130		3000	−2	−1.5	−11400
עוז השק ב 0.1	5145		864			−924
עוז השק ג 0.5	3922		418			−496
מן השק ש	4480		3949			+2727
פמה א 0.1	13400		88	−320	−2.5	−246
פמה 0.5	9820		499			−801
פריון ב 2.5	11680		646	−20	−0.2	−616
קידן 1.0	208		63471			−14731
קידן 5.0	182		24750			−7305
גליל טכנולוגיות			—	הפסקת	מסחר	—

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
דלק חיפושים 1.0	5366	תב	965	−850	−6.1	−2269
דלק חיפושים 5.0	3300		2087	−150	−4.4	−2954
דלק חיפ' אופ 2	2560		2879	−100	−3.8	−4965
מן חיפושי נפט	38050		83			−63
יואל 5.0	7900	בה	3435	+49	+0.6	+4963
מ.ג.ג. 1.0	8910		334	−140	−1.6	−429
מ.ג.ג. 5.0	3730		2976	−4	−0.1	−5184
פראויל ב 0.5	8610		150			−10
נפטא ש	2969100		5			+4

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי	%	הצע/ביקוש
בזית ם	210		200	+5	+2.4	+620

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	5776.62	5697.67	−26.53	−0.46
אבוקה	576.29	565.31	−4.01	−0.70
אגוז	240.55	235.94	−0.39	−0.17
אדיר	1594.64	1563.26	−2.35	−0.15
אודם	3077.18	3018.29	−15.68	−0.52
אופיר	1824.46	1810.48	−3.99	−0.22
אור	420.02	411.18	−0.44	−0.11
אורין	154.22	151.92	0.37	0.24
אוריל	260.57	258.65	−0.62	−0.24
אורן	787.97	772.84	−4.11	−0.53
אייל	3778.26	3703.99	−27.28	−0.73
איריס	5316.77	5202.03	−28.07	−0.54
איתן	706.36	692.14	−2.99	−0.43
אלון	573.84	562.03	−0.80	−0.14
אלמוג	658.72	650.70	−2.05	−0.31
ארז	799.35	784.10	−6.04	−0.76
אש	202.19	201.21	−1.17	−0.58
אשל	181.42	177.89	−0.44	−0.25
אתרוג	231.60	229.41	−0.34	−0.15
בדולח	2963.89	2908.21	−13.58	−0.46
ברוש	555.03	544.50	−3.06	−0.56
ברק	575.51	564.40	−3.32	−0.58
ברקת	837.84	833.77	−1.06	−0.13
גביש	1496.79	1486.86	−1.92	−0.13
גבע	1052.18	1037.02	−2.23	−0.21
גורן	727.64	724.46	−2.31	−0.32
גיא	9687.79	9544.20	−26.52	−0.28
גיל	3344.74	3282.46	−11.46	−0.35
גלית	608.16	601.01	−0.91	−0.15
דוכיפן	440.66	436.51	−2.76	−0.63
דוכיפת	754.80	745.94	−2.53	−0.34
דולב	222.64	217.89	−0.68	−0.31
דורון	1468.74	1441.54	−0.06	−0.00
דותן	255.92	250.90	−0.57	−0.23
דליה	560.13	558.17	−1.05	−0.19
דרור	466.13	457.66	−2.54	−0.55
דקל	488.76	479.47	−3.40	−0.70
הדס	466.76	462.60	−3.27	−0.70
הדר	519.99	510.48	−0.72	−0.14
זהבית	2803.51	2745.00	−15.64	−0.57
זוהר	20142.27	19848.86	−53.97	−0.27
זיו	18490.83	18220.77	−45.94	−0.25
זמיר	1219.21	1196.15	−5.87	−0.49
חוחית	149.27	145.97	−0.32	−0.22
חליפין	128.83	128.27	−0.31	−0.24
חלמיש	612.00	609.03	−14.30	−2.29
חן	135.61	135.07	−0.46	−0.34
חסון	1344.20	1313.41	−1.17	−0.09
טל	5778.52	5699.26	−25.49	−0.45
יבול	826.71	811.04	−2.59	−0.32
יהלום	2785.09	2733.09	−3.63	−0.13
יונית	451.85	447.65	−2.20	−0.49
יערה	668.57	654.04	−1.05	−0.16
כוכב	1382.84	1356.35	−10.48	−0.77
כחל	131.51	128.93	−0.39	−0.30
כלנית	616.43	614.11	−1.35	−0.22
כספית	715.03	711.42	−7.52	−1.05
כרמל	148.86	145.91	−0.27	−0.18
כתר	1153.49	1130.99	−4.21	−0.37
להב	4716.27	4627.73	−14.39	−0.31
למשקיע	117753.66	115376.80	−565.49	−0.49
לפיד	473.23	464.10	−3.92	−0.84
לקט	1720.37	1685.83	−3.69	−0.22
לשם	971.13	966.79	−1.81	−0.19
מבחר	1245.34	1221.63	−2.61	−0.21
מבטח	3601.63	3569.21	−9.78	−0.27
מגד	237.98	234.53	−0.12	−0.05
מגן	3669.53	3635.21	−8.66	−0.24
מגל	768.08	761.51	−2.22	−0.29
מור	2243.12	2211.68	−10.95	−0.49
מורן	1004.75	1000.86	−5.60	−0.56
מטח	27824.09	27307.64	−69.84	−0.26
מימר	939.35	920.91	−1.67	−0.18
מנוף	4867.18	4775.64	−7.30	−0.15
מעיין	763.79	749.28	−1.77	−0.24
מקשה	999.95	995.67	−2.45	−0.25
מרגלית	1581.91	1551.82	−3.95	−0.25
מרווה	115.32	114.93	−0.15	−0.13
מרום	1229.54	1205.93	−2.48	−0.21
נגה	28352.41	27946.03	−95.13	−0.34
נמיר	1101.05	1096.56	−6.14	−0.56
נטע	546.14	535.38	−2.22	−0.41
נילי	7693.89	7584.97	−64.12	−0.84
סביון	669.38	666.81	−1.34	−0.20
סגולה	132.09	129.49	−0.31	−0.24
סלע	978.57	974.19	−2.50	−0.26
סנונית	721.32	707.37	−1.66	−0.23
סער	876.36	860.17	−3.93	−0.45
ספיר	521.39	521.39	−15.21	−2.83
עדיף	978.90	960.69	−4.50	−0.47
עידית	2775.12	2763.49	−16.22	−0.58
עידן	474.65	467.94	−0.94	−0.20
ענבר	1189.86	1164.33	−12.89	−1.09
ענת	2871.50	2843.68	−45.15	−1.56
עפרוני	674.36	659.78	−1.49	−0.23
ערמון	138.98	136.33	−0.57	−0.42
פיא	1710.28	1698.43	−4.60	−0.27
צבי	554.71	543.71	−0.77	−0.14
צפית	761.68	746.98	−2.34	−0.30
צוק	116.50	116.50	−0.14	−0.12
צמיד	1011.72	990.60	−1.06	−0.11
צמיחה	568.41	560.44	−3.26	−0.58
צמרת	1752.50	1717.76	−3.81	−0.22
קלע	2380.76	2368.88	−3.14	−0.13
רונית	20153.24	19960.02	−304.05	−1.50
רימון	119.16	118.92	−0.31	−0.26
רקפת	781.29	767.30	−1.87	−0.24
רשף	759.00	742.61	−0.88	−0.11
שביט	809.33	793.80	−2.38	−0.30
שחם	932.00	922.68	0.32	0.03
שירה	452.03	448.75	−2.10	−0.47
שמיר	364.29	361.64	−0.81	−0.32
שנהב	1062.76	1058.16	−10.55	−0.99
שסק	1031.10	1006.42	−11.01	−1.08
שקד	177.38	173.87	−0.31	−0.18
תאנה	258.93	256.59	−1.54	−0.60
תדהר	620.22	617.13	−2.79	−0.45
תירוש	505.84	503.65	−1.63	−0.32
תמר	217.09	212.97	−0.48	−0.22
תמה	181.33	180.02	−0.83	−0.46
תרשיש	1415.79	1405.72	−18.38	−1.29
תשרי	491.42	484.63	−1.55	−0.32

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי בנק'
3601	38724	+150
3602	35658	+139
3603	33169	+132
3604	29762	+257
3605	27173	+241
3606	25605	+231
3607	24003	+19
3608	22363	−64
3609	21216	−220
3610	19419	−250
3611	18766	−280
3612	18663	+14
3613	17583	−92
3614	17014	+150
3615	15652	+44
3616	14386	+11
3617	13519	+183
3618	12852	+177
3619	11806	+166
3620	10995	−137
3621	10445	−132
3622	9418	−122
3623	8816	−163
3624	8470	−156
3625	7860	+14
3626	7272	+15
3627	6746	+12
3628	6167	−24
3629	5779	−25
3630	5465	−21
3631	5024	−48
3632	4735	−45
3633	4473	−44
3634	3904	−41
3635	3692	−39
3636	3628	−38
3637	3433	+1
3638	3196	— —
3639	2927	+1
3640	2416	−6
3641	2095	−5
3642	1851	−6
3643	1606	−6
3644	1450	−8
3645	1290	−7
3701	1076	−27
3702	870	−25.1
3703	760.8	−21.7
3704	652	−18.8
3751	332.9	−0.9
3752	134.6	+1
3753	129.3	+1

סדרה	שער	שינוי
3901	126.1	+1.3
3902	120	+1.2
3903	119.2	+1.2
3904	117.3	+1.3
3754	117.7	−1.9
3755	113.4	−1.9
3756	109.4	−1.9
3757	110.4	−1.8
3758	107.7	−0.8
3759	107.3	−0.9
3760	105.9	−0.8
3761	103.6	−0.8
3762	100.6	−0.9
3763	97.7	−0.9
3764	95.7	— —
3765	93.4	— —
3766	92.4	+0.1
3791	98.7	−0.9
3792	96.9	−0.9
3826	116.8	+0.1
3827	114.5	+0.1
3828	110.5	— —
3829	111.5	+0.1
3830	109.5	−1.5
3831	109.1	−1.5
3832	107.6	−1.5
3833	105.3	−1.5
3834	102.5	−1.5

שגיא 4.25%

סדרה	שער	שינוי
4101	358.7	+0.3
4102	143.1	−0.4
4103	137.6	−0.3
4104	135.5	−0.3
4301	133.5	−0.3
4302	126.9	−0.7
4303	126.1	−0.6
4304	124.2	−0.6
4105	109.4	−0.4
4106	106.6	−0.4
4107	103.3	−0.4
4108	101.5	−0.4
4109	99.3	+0.1
4110	98.2	+0.1
4201	122.7	−0.5
4204	114.1	−0.5
4205	115.1	−0.5
4206	112.8	−0.5
4207	112.4	−0.4
4208	110.9	−0.4
4209	108.5	−0.4
4210	105.7	−0.4
4211	102.5	−0.4
4212	101.3	−0.5
4213	98.9	−0.5
3210	205100	−1000

סדרה	שער	שינוי
3211	201900	— —
3212	197100	+1000
3213	191700	— —
3214	181846	+700
3501	177800	— —
3502	177750	— —
3503	165574	— —
3504	155500	+200
3505	154400	— —
3521	152200	+700
3522	144700	— —
3523	138900	— —
3524	139800	— —
3525	136500	−1040
3526	143000	— —
3527	138300	−2000
3528	136670	— —
3529	136050	— —
3530	132950	— —
3531	132500	— —
3532	128600	— —
3533	128200	— —
3534	119000	−2160
3535	120850	— —
3536	120800	— —
3537	118800	−2000
3538	113700	— —
3539	113430	— —
3540	113300	— —
3541	108750	−1000
3542	109150	— —
3543	102550	−1400
3544	102500	−2000
3545	101209	−283
3549	95712	−283
3552	87958	−275
3554	87913	−291
3555	87913	−291
3546	101812	−296
3547	101502	−296
3548	101348	−298
3550	96284	−295
3551	95775	−296
3553	87343	−109
3556	87394	−274
3558	87417	−287
3559	84295	−278
3560	79914	−276
3557	88579	+66
3572	80709	+60
3561	79394	−158
3571	79091	−159
3573	79927	−639
3574	73689	−591
3577	73767	−613
3578	68895	−570
3575	73258	−106
3576	72979	−107
3579	67436	−185

סדרה	שער	שינוי
3580	63405	+76
3581	57768	+70
3582	58338	+66
3583	49159	−283
3584	46820	−278
3585	44421	−273
3586	40443	−213
3588	40454	−220
3589	36929	−200
3587	40658	−255
3591	38649	−237
3592	38590	−238
3593	38502	−238
3590	38399	+157
3595	36633	+135
3594	37187	+27

5% מלווה פיתוח (בריבית כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	140000	−500
2002	149500	— —
2003	142600	— —
2004	143800	— —
2005	135300	— —
2006	135600	— —
2007	133244	— —
2008	135700	+200
2009	137900	— —
2010	137500	— —
2011	134650	+100
2012	134300	— —
2013	134100	— —
2014	133100	−100
2015	130800	— —
2016	132400	— —
2017	129000	— —
2018	130000	— —
2019	127200	— —
2020	122800	— —
2021	123400	— —
2022	115900	— —
2023	120900	−100
2024	109200	— —
2025	109850	— —
2026	109550	— —
2027	105600	+200
2028	106600	+200
2029	100800	— —
2030	102700	— —
2031	97500	— —
2032	101013	+74
2034	95575	+69
2033	93467	+242
2035	85897	+230
2036	86670	+232
2038	85225	+234
2040	82136	+233
2037	84258	−2131
2039	81247	−2146

סדרה	שער	שינוי
2041	77531	+848
2052	71268	+825
2051	78192	+497
2053	74692	+54
2055	66294	+49
2054	65547	+49
2056	60713	+46
2057	61480	+415
2059	55954	+389
2058	55662	+41
2060	51396	+38
2061	38921	+27
2062	36668	+28
2063	34974	+26

רימון

סדרה	שער	שינוי
7001	245.6	−5.9
7002	238	−5.8
7003	230.3	+5.5
7004	212.1	+5.2
7005	195.6	+2
7006	183.2	+0.2
7007	170.6	+0.2
7008	162	+0.3
7009	157.2	+1.1
7010	153.9	+0.6
7011	145.4	+0.7
7012	140.2	+0.7
7013	133.1	+0.2
7014	115.5	+0.2
7015	94.9	+0.2
7016	93.9	+0.2
7017	96	+0.1
7018	95.8	+0.1
7019	96.2	+0.1
7020	96	+0.2
7021	95.1	+0.2
7201	92.8	−0.1

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	12988	+9
6102	7600	+8
6103	6885	+86
6104	6800	−57
6105	5967	−55
6106	5801	+4
6107	5587	+4
6108	3982	+2
6109	3737	+2
6110	3672	+8
6111	3049	−25
6112	2955	−24
6113	1946	−19
6151	784.8	+1.2
6152	751.5	+1.2
6153	647.8	+7.5
6154	635.8	+7.2
6155	418.8	+0.2
6156	331.5	−5.2
6157	245.9	+0.4
6158	232.8	+0.8
6159	197.8	−2.2
6160	185.5	−2
6161	179.2	−2
6162	161.7	+0.7
6163	158.5	+0.1
6164	144.5	— —
6165	135.6	−1.5
6166	128.2	+0.2
6167	125.4	+0.3
6168	122.4	+0.2
6169	118.7	+1.6
6170	111.6	+1.3
6171	78.4	+1.8
6172	77.8	+1.4
6001	86.5	+0.1

ארנון

סדרה	שער	שינוי
2501	171.6	+0.6
2502	168.6	−1
2503	162.5	+0.6
2504	161.6	−0.5
2505	156.4	+0.1
2506	150.1	+0.1
2507	144.5	+0.6
2508	109.2	−6.8

צמודות זהב

סדרה	שער	שינוי
5 יהד	115	+1

100% מט"ח

סדרה	שער	שינוי
גל' אגח	1071	+18
אלביט	190	— —
[illegible]	1158	— —
[illegible]	1986	+20
[illegible]	768	−6
תורד 84	97.8	−0.8
תורד 85	301	— —
[illegible]	216.6	−1
[illegible]	188.2	— —
כור	144.7	— —
כלל	429	— —
[illegible]	311.7	— —
[illegible]	307.2	— —
[illegible]	835	— —
זיו	188.8	+1
[illegible]	150.9	— —
[illegible]	186.8	+1.6

מדד/מט"ח

סדרה	שער	שינוי
בנ.ל.ת.	135.3	+0.2
[illegible]	141.7	+0.7
מור	138.6	+0.4
כלל	172	— —
לאומי	128.7	— —
[illegible]	187.6	— —
[illegible]	151	— —
[illegible]	111.6	— —
[illegible]	110.5	−8.8

שערי מטבע חוץ 2.4.87

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.56	1.63	1.5960	1.6160	1.56	1.64	1.5975	1.6175	1.56	1.63	1.5980	1.6180	1.6080	0.0010
1 לי"ש	2.50	2.61	2.5608	2.5929	2.51	2.63	2.5591	2.5910	2.50	2.62	2.5452	2.5752	2.5615	−0.0132
1 מארק גרמני	0.86	0.90	0.8769	0.8879	0.86	0.90	0.8741	0.8850	0.86	0.90	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	0.2637	0.2670	0.25	0.27	0.2629	0.2662	0.25	0.27	0.2626	[illegible]	0.2645	−0.0010
1 גולדן הולנדי	0.76	0.79	0.7776	0.7873	0.76	0.80	0.7734	0.7831	0.76	0.80	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1 פרנק שוויצרי	1.03	1.07	1.0500	1.0632	1.03	1.08	1.0455	1.0586	1.03	1.08	[illegible]	[illegible]	[illegible]	−0.0031
1 כתר שוודי	0.25	0.26	0.2513	0.2545	0.25	0.26	0.2509	0.2540	0.24	0.26	[illegible]	[illegible]	[illegible]	−0.0006
1 כתר נורבגי	0.23	0.24	0.2330	0.2359	0.23	0.24	0.2327	0.2356	0.22	0.24	[illegible]	[illegible]	0.2344	[illegible]
1 כתר דני	0.23	0.24	0.2328	0.2357	0.23	0.24	0.2320	0.2348	0.22	0.24	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1 מרק פיני	0.35	0.37	0.3581	0.3626	0.35	0.37	0.3565	0.3610	0.35	0.37	0.3571	0.3615	[illegible]	[illegible]
1 דולר קנדי	1.19	1.25	1.2211	1.2364	1.20	1.26	1.2190	1.2381	1.19	1.26	[illegible]	[illegible]	1.2207	[illegible]
1 דולר אוסטרלי	1.03	1.13	1.1252	1.1393	1.08	1.17	1.1230	1.1509	1.09	1.17	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1 ראנד דרא"פ	0.54	0.61	0.7852	0.7951	0.53	0.79	[illegible]	[illegible]	0.50	0.60	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
10 פרנק בלגי	—	—	0.4238	0.4291	—	—	0.4226	0.4279	—	—	0.4223	0.4276	0.4251	−0.0013
10 שילינג אוסטרי	1.22	1.27	1.2478	1.2635	1.22	1.28	1.2434	1.2596	1.22	1.28	1.2440	1.2587	[illegible]	−0.0039
1000 לירטות איטלקיות	1.20	1.27	1.2304	1.2479	1.20	1.28	1.2275	1.2429	1.20	1.28	1.2264	1.2438	1.2347	−0.0049
100 ינים יפאניים	1.06	1.11	1.0898	1.1004	1.07	1.12	1.0876	1.1011	1.07	1.12	1.0862	1.1018	1.0925	—

שערי מטבע בין-בנקאיים

אתמול, צהריים, 2.4.1987 באירופה

מכירה מידית (ספוט)

$ ארצות הברית	1.5915 1/1.5925	ל"י 1 שטרלינג
מרקים גרמניים	1.8255/1.8265	ל"ז 1$ ארה"ב
פלורינים הולנדיים	2.0620/2.0630	"
פרנקים שוויצריים	1.5250/1.5260	"
פרנקים בלגיים	37.81/37.84	"
פרנקים צרפתיים	6.0800/6.0835	"
לירטות איטלקיות	1302.00/1303.00	"
ינים יפאניים	146.85/146.96	
$ ארצות הברית	1.2581/1.2586	לס.ד.ר.

שער הזהב $ 420.25 ארה"ב אונקיה לונדון פיקסינג

מכירה מאוחרת (פורוורד)

	ל"ש/$	פ"ש/$	מ"ג/$
1 חד'	1.5866/1.5877	1.5209/1.5222	1.8215/1.8226
3 חד'	1.5785/1.5797	1.5135/1.5148	1.8135/1.8150
6 חד'	1.5680/1.5694	1.5031/1.5046	1.8018/1.8027

המחירים נמסרו ע"י בנק דיסקונט לישראל בע"מ

לא אושר לנכות שליש מעונשו של אסיר מפני שאין תוכנית לשקמו

ניכוי שליש מתקופת מאסרו של שלמה משה היה מאפשר לשחררו לאלתר • ועדת השחרורים קבעה בהחלטה לא־שיגרתית שתחילה יש לתכנן היכן יתגורר ויעבוד

מאת ראובן שפירא
כתב "הארץ"

שלא כבעבר לא אישרה אתמול ועדת השחרורים שליד שרות בתי הסוהר, שהתכנסה בכלא מעשיהו, לנכות שליש מתקופת מאסרו של שלמה משה (פאר), שנידון בשעתו למאסר עולם, זאת אף שנשיא המדינה המתיק כמה פעמים את תקופת מאסרו, וניכוי שליש היה מאפשר לשחררו לאלתר.

ועדת השחרורים, בראשות השופט בדימוס שמואל קוואר, סירבה לאשר את ניכוי השליש משום שלאסיר, שכבר נשא בעבר תקופות מאסר, לא הוכנה תכנית שיקום, ולא היה ברור מה יעשה לאחר שישתחרר מהכלא.

הוועדה קבעה כי רק לאחר שתוכן תכנית שיקום, יובא עניינו שוב לפניה, ואז תחליט על גורלו. עד אז יישאר במאסר. עקב ההחלטה הבלתי־שיגרתית, הודה נציב שרות בתי הסוהר כי עובדת סוציאלית תסייע לשלמה משה להכין תכנית שיקום, שבה ייקבע, בין השאר, היכן יתגורר והיכן יעבוד.

שלמה משה, בן 34, תושב תל אביב, נדון למאסר עולם על רצח מוביל כספים של חברת "צ'מפיון מוטורס" ברמת גן בסוף 1978. כל העת טען שהוא חף מפשע. עקב פניותיו לנשיא המדינה, ומאבק ציבורי, קצב הנשיא את עונשו, תחילה ל־24 שנים, ואחר כך ל־20 שנה. במארס השנה הפחית הנשיא את עונשו ל־13 שנים וחצי, דבר שהיה מאפשר את שחרורו של האסיר לאלתר, לנוכח התנהגותו הטובה בכלא.

הזמרת שולי נתן מחלקת תעודות לאנשי הנוטרים במקום בגבעת התחמושת במלאות 20 שנה לאיחוד ירושלים (צילום: רחמים ישראלי)

ערך את העמוד: משה ריינפלד

מילוא מעכב החתימה על צו הגירוש של רז'ו רץ

גם יעכב את החתימה על צו הגירוש של מונדרוביץ הנאשם במעשי סדום בארה"ב עד שיקבל פרקליטו את חומר הראיות

מאת גדב שרגאי

מחזיק תיק הפנים, סגן השר רוני מילוא, מעכב את חתימתו על צו הגירוש של רז'ו רץ, עד שיפגש עם חידות לפיד, העוסק בשיקום אסירים.

בג"ץ התיר לגרש של רץ, הנשוי לישראלית. רץ, פליט מהונגריה, נושא עונש מאסר על עבירות שונות.

בנושא אחר הודיע מילוא, כי חומר הראיות שהעבירה התביעה בארה"ב למשרד הפנים בישראל, בעניינו של אברהם מונדרוביץ, יימסר לפרקליטו של מונדרוביץ, עו"ד דוד אופק.

בכך נענה מילוא לבקשת מונדרוביץ ופרקליטו שלא לחתום על צו הגירוש, כל עוד לא הועבר לידיהם חומר הראיות.

מונדרוביץ מואשם בארה"ב כי עשה מעשי סדום בקטינים התעלל בהם, וארה"ב מבקשת מישראל לגרשו.

העברת חומר הראיות עדיין טעונה אישור שלטונות ארה"ב.

לאחר שיועבר חומר הראיות עתיד מילוא לחתום על צו הגירוש, ולהמתין עוד 30 יום עד למימושו, כדי לאפשר למונדרוביץ לערער עליו לפני בג"ץ.

נקבעו 6 האזורים הראשונים של רשת הטלוויזיה בכבלים

המכרזים להפעלתם יפורסמו בסוף החודש הבא

מאת מיכאל גרטי

ששת האיזורים הראשונים שבהם תותקן רשת טלוויזיה בכבלים נקבעו אתמול בישיבת המועצה הארצית לשידורי כבלים במשרד התקשורת. המכרזים להפעלתם יפורסמו בסוף החודש הבא.

האיזורים הם באר־שבע, דימונה וערד; דרום תל־אביב וגבעתיים; אשדוד, אשקלון וקריית מלאכי; פתח תקווה, אור יהודה, ראש העין וקריית אונו; קרית שמונה; בת ים.

אזורי קרית שמונה ובת־ים יכללו במכרז אחד ומי שיזכה בו יידרש להפעיל את שתי הרשתות.

איזורי המכרזים הראשונים שקבעה המועצה בראשות עו"ד אברהם פורז, מהווים בעצם מידגם של סוגי האיזורים השונים שיוצאו למכרזים בעתיד, ויכסו את שטח כל המדינה. רשות ההקמה של הטלוויזיה בכבלים מבקשת לבחון בדרך זו את ההיענות של היזמים שישתתפו במכרזים לגבי סוגים שונים של איזורים: כפריים לעומת עירוניים, מרכזיים או שוליים, וצפופים או דלילים באוכלוסיה.

ההיענות למכרזים, שלקראתם נערכות כבר כמה חברות ישראליות העוסקות בתקשורת, תקבע את הדרך בה תימשך חלוקת המדינה לאיזורי כבלים, וכן את מועד ההפעלה של תחנות הכבלים.

זעם בחברת החשמל המזרח ירושלמית על הודעת שחל שזכיונה יפקע בסוף '87

מאת אודי ניר

תגובות נזעמות נשמעו אתמול מפי ראשי מועצת המנהלים והוועד העובדים של חברת החשמל המזרח־ירושלמית, על הודעת שר האנרגיה משה שחל, כי תוקף זכיונה של החברה יפקע בסוף השנה.

יו"ר מועצת המנהלים של החברה, חנא נאצר, אמר כי למשרד האנרגיה הישראלי אין סמכות להרחיק את הספק היחיד והגדול ביותר המעניק שירותים ליותר מחצי מליון תושבים בגדה.

מועצת המנהלים תתכנס, כנראה, מחר לדיון בהמשך פעולותיה נוכח הודעת שחל.

גם ועד העובדים של החברה המזרח־ירושלמית פירסם גינוי חריף ואירגן אתמול שביתת מחאה של עובדי החברה למשך שעתיים.

שלשום הודיע השר שחל לראשי החברה כי יהיה עליהם להגדיר העברה מסודרת של נכסי החברה למשרד האנרגיה, לקראת פקיעת תוקף הזיכיון של החברה בסוף השנה. השר הסתמך על סעיף בהסכם הזיכיון המנדטורי של החברה משנת 1927, הקובע כי בחלוף שישים שנה תעביר החברה את נכסיה לידיו של "הנציב העליון", או מי שירש את מקומו.

טיול מאורגן של דתיים לפולין — עם אוכל כשר

מאת זוהר בלומנקרנץ, כתב "הארץ" לענייני תיירות

שלטונות פולין אישרו הבאת אוכל כשר מישראל, לטיול מאורגן בהווי דתי, ראשון מסוגו, של חברת הנסיעות והתיירות "אל מליה".

הקבוצה המאורגנת של שומרי מסורת, ובה 25 נוסעים, תצא ביום השואה והגבורה, מיד לאחר פסח לסיור בפולין.

שלטונות פולין אישרו את קיומו של הסיור במלאות 44 שנה למרד גטו וארשה.

בראש הקבוצה עומדים מורי דרך שומרי תורה ומצוות, שעברו בעצמם את השואה, היו שותפים למרד ולתקומה, ונמנים כיום עם ראשי הציבור הדתי בארץ.

בין השאר, מדובר בסגן ראש עיריית תל־אביב, חיים בסוק.

רבים מחברי הקבוצה לוקחים איתם לסיור המאורגן את בניהם ובנותיהם.

לקראת הנסיעה, ייערכו לחברי הקבוצה ביקורים מודרכים במוזיאון המרד בקיבוץ לוחמי הגיטאות ובמוזיאון התפוצות, במטרה לגבש את המשתתפים ולהעמיק את הידע ההיסטורי של רקע מקומות הביקור.

הקבוצה המאורגנת תבקר בין השאר בוורשה, טרבלינקה, מיידנק, אושוויץ וקרקוב. מחיר חבילת הסיור הוא 1,285 דולר לאדם בחדר זוגי.

תכשיטים ברבבות דולרים נשדדו מחנות בתל אביב

החנות נפתחה רק לפני שבועיים לאחר שהותקנה בה מערכת אזעקה • השודדים נמלטו לאחר שעובר אורח הציץ בחלון

(ע). תכשיטים ששווים עשרות אלפי דולרים נשדדו אתמול בצהריים בחנות "תכשיטי המלך דוד" ברחוב בן יהודה 194 בתל אביב.

נחום, אחד הבעלים, סיפר לכתבת עתי"ם כי השוד אירע בסביבות 2.30 בצהריים. באותה שעה היתה במקום רק מוכרת אחת, בת 25.

החנות נפתחה לפני שבועיים, לאחר שהיתה סגורה יותר משנה וחצי לשיפוצים, ובכלל זה הכנת מערכת אזעקה מתוחכמת. אי אפשר להיכנס לחנות אלא רק לאחר שהמוכר לוחץ על כפתור מבפנים.

תחילה הופיע בחור צעיר והתעניין בקניית תכשיטים. הוא חבש משקפיים ונראה למוכרת תמים לגמרי.

לאחר כמה דקות צלצל עוד צעיר בפעמון. הצעיר שהיה בפנים הסביר למוכרת שזה בן זוגו, שבא לעזור לו לבחור את התכשיט.

המוכרת החליטה לפתוח לו את הדלת. השניים סקרו את החנות כשלוש דקות, ווידאו שאין בה איש חוץ מהמוכרת. אז שלפו אקדחים וצעקו אל העובדת: "זה שוד מזוין. אל תזוזי, אל תצעקי, אל תצלצלי בטלפון, ואל תפעילי את האזעקה, אחרת נירה בך". תוך איומי אקדח, דחפו את המוכרת לפינה, כפתו אותה בחבלים וסתמו את פיה בסמרטוטים.

לאחר מכן "ניקו" מהר את כל מגשי התכשיטים שבארונות התצוגה. הם הספיקו לרוקן לתוך שק "רק" מחצית התכשיטים שבחנות, כשלפתע הבחינו בעובר אורח המסתכל בעד חלון הראווה.

הם החליטו שלא להסתכן ויצאו מהחנות.

המוכרת, קצינת צה"ל לשעבר, לא נתקפה בהלה, מהמקום שבו היתה קשורה לא יכלה להפעיל את מנגנון האזעקה. אך לאט־לאט הצליחה להשתחרר מהחבלים, והזעיקה את המשטרה בשעה 2.50 אחה"צ — 20 דקות לאחר שהחל השוד.

השכנים הגרים מעל לחנות התכשיטים ובעלי החנויות הסמוכות לה, לא שמעו דבר.

התכשיטים היו מבוטחים.

חצי טונה חשיש באבובים נפלטה בחוף בעזה

הסם נועד למצרים

מאת איתן רבין
כתב "הארץ"

13 אבובים מלאים בחשיש משר בו נפלטו שלשום לחוף עזה.

האבובים הכילו 1600 טבליות חשיש, שמשקלם חצי טונה.

משטרת נפת עזה עצרה שלושה צעירים מקומיים, החשודים בהבאת הסם.

מקורות משטרתיים בדרום אמרו, כי בחודשים האחרונים נפלטו לחוף עזה כמויות עצומות של חשיש שהגיע מלבנון והיה מיועד למצרים.

עסקת טיעון עם תוקף ובועל קטינה: יישב רק שנה וחצי בבית סוהר וישא אותה לאשה

מאת נורית כהנא
כתבת "הארץ"

שופט בית המשפט המחוזי בחיפה, דוד גרשון, גזר אתמול על יעקב גבאי מחיפה שנה וחצי מאסר בלבד על בעילת קטינה ותקיפתה, עקב עיסקת טיעון בין הנאשם לבין הקטינה, ילידת 1970.

הנאשם הודה כי בעל את הנערה שלא כחוק, וכי תקף אותה פעמיים. פעם השכיב אותה על הרצפה, בעט בבטנה וברגליה והיכה על ידיה סיגריות בוערות, ופעם תקף אותה באגרופים וסטר לה בפניה, משך בשערות ראשה, ובעט בבטנה.

"הוגד לי שהשניים חפצים עתה להינשא", הסביר השופט דוד גרשון את העונש הקל.

לדבריו, התחשב בעובדה שהקטינה "גמרה אומר לקשור את עתידה וחייה עם הנאשם".

בנוסף על עונש המאסר, הטיל השופט על גבאי מאסר על תנאי ל־3 שנים.

העונש המירבי על תקיפה ובעילת של קטינות הוא שבע שנים.

נפתח משפט 17 חיילים שחיבלו במנועי טנקים לפני שש שנים

המדינה תובעת מהם 4 מליון ש"ח פיצויים • הוגשה הצעת פשרה: הנתבעים יתרמו כסף לקרן לב"י והתביעה תימחק

מאת איתן רבין

הצעת פשרה הועלתה אתמול בהיפתח משפטם של 17 חיילי צה"ל לשעבר שלפני 6 שנים חיבלו בעשרות מנועי טנקים, הם נתבעים לשלם פיצויים בשיעור 4 מיליון ש"ח.

רוב הנתבעים הורשעו בבתי דין צבאיים, ועקב זאת הגישה המדינה עתה לבית המשפט המחוזי בבאר שבע תביעה אזרחית שבמסגרתה נתבעים 3 דרשים לשלם למדינה יותר ממיליון ש"ח.

בדיון שהתקיים אתמול בלשכתו של נשיא בית המשפט יעקב סיקל, בנוכחות הצדדים, הוצע שהצדדים יגיעו לפשרה שלפיה ישלמו הנתבעים סכומים קטנים מסכום התביעה, והכסף יועבר לקרן לב"י. השופט סיקל דחה את הדיון לעוד חודשיים כדי לאפשר לצדדים להגיע להסכם הפשרה.

פרשת החבלות בטנקים נחשפה לפני 7 שנים עקב קבילה של איש מילואים ששירת בסדנת השריון.

בכתב התביעה נטען כי החבלות במנועי הטנקים בוצעו בעת שהטנקים הובאו לסדנה לטיפול ולתיקון. החיילים ניקבו חורים בצנרת גלי הזיוים של המנועים, שברו ברגי לחץ בצילינדרים של מנועים אחרים, שפכו חול למנועים והזיקו מנועי טנקים אחרים.

בכתבי ההגנה טענו הנתבעים כי הטנקים הובאו פגומים לסדנה.

הפגנות הסטודנטים הגיעו למכללת תל־חי:

"אילו שמע טרומפלדור על מה נאבקים — היה מתהפך בקברו"

מאת מנחם הורוביץ
כתב "הארץ" בצפון

"המכללה בצפון לא תרד לטמיון", "אבא שלי הוא לא ינפה", "לשר האוצר מזה צר", "אנחנו לא הפראיירים של המדינה". אלה היו רק חלק מן הכרזות שנשאו אתמול סטודנטים, רבים מהם בני עיירות פיתוח, שתאבים במכללת תל־חי שבאצבע הגליל.

הסטודנטים, רבים מהם תושבי קרית שמונה וישובי גבול הצפון, תבעו מהממשלה שלא תעלה את שכר הלימוד באוניברסיטאות.

מנהל מכללת תל חי, אהרון ולנסי, אמר כי אם אכן יועלה שכר הלימוד יש סכנה שעשרות סטודנטים יעזבו את לימודיהם במכללה.

הרצל בן אשר, דיקן הסטודנטים במכללת תל חי, אמר לקול מחאות הכפיים של חבריו: "אם טרומפלדור היה שומע על מה אנחנו נאבקים — על רצון אמיתי ללמוד — היה מתהפך בקברו".

ראש עיריית קרית שמונה, פרוספר עזרן, סיפר כי מכללת תל חי הוקמה כדי שאקדמאים שיסיימו את המכללה יוכלו לגור ולעבוד בקרית שמונה, אך שכר הלימוד הגבוה ירחיק סטודנטים מהאוניברסיטאות.

אחת הסטודנטיות, רחל ועקנין, אמרה כי אין להעניש את הסטודנטים בארץ בגלל מיעוט עשיר המגיע לאוניברסיטאות עם מכוניות מפוארות. "אנחנו לא הפראיירים של מדינת ישראל" זעקה ועקנין למיקרופון.

יו"ר התאחדות הסטודנטים, דודי ברקן, קרא לסטודנטים בצפון להגיע בהמוניהם להפגנה שמתכננת ההתאחדות לקיים ביום ראשון הקרוב.

לוגל

לוֹמְדָה לא רַק בְּבֵית־הַסֵּפֶר!

לוגל־פיתוח הלומדה למחשבי IBM/PC

לוגל מכריזה לראשונה על לומדות לשימוש ביתי.

לרגל כנס מו"ית, (מחשבים בחינוך), מכריזה לוגל על שיווק לשוק הביתי של משחקים לימודיים על מחשבי י.ב.מ. PC:

★ משחקי עברית.
★ משחקי חשבון.
★ משחקי אנגלית.
★ משחקים לפיתוח מיומנויות קריאה ולמידה (הבנת הנקרא אנגלית/עברית)
★ הכרת המחשב.

למרבית המשחקים מצורף מחולל המאפשר שינוי, עיצוב ופיתוח משחקים חדשים על ידי המשתמש.

הפצה בלעדית לשוק הביתי:

BUG
המרכז לספרות עזר ותוכנה למחשבים.
COMPUTER BOOKS & SOFTWARE.

לוגל בכנס מו"ח, (מחשבים בחינוך) ובסדנאות כפר המכביה:

במסגרת כנס מו"ח (6-7/4/87) מציגה לוגל שורת לומדות בכל תחומי ההוראה. לומדות אלה מציגות תפישה חינוכית חדשנית, ופונות הן לתלמיד הסקרן, והן למורה היצירתי. הלומדות מאפשרות למידה תוך חקירה וגילוי, המחשה, הדגמה ותרגול.

אנשי לוגל יקיימו סדרת הרצאות בכנס בנושאי פיתוח הלומדה במקצועות השונים. בהמשך לכנס מו"ח, תקיים לוגל בכפר המכביה סדנאות למורים בתאריכים 8-9/4/87. פרטים מלאים ניתן לקבל בביתן לוגל בכנס מו"ח, או בטל: 03-335271 (אצל: גימי או נטע).

לוגל - לומדה גליל
דואר קרית שמונה 10200 טל. 06-945658/9
תל-אביב בית הלל 1 67017 טל. 03-335271

ת"א - דיזנגוף סנטר 03-288281
חיפה - מגדל הנביאים 04-671720
רמת השרון - סוקולוב 49 03-499720
רמת גן - קניון איילון 03-782674
כפר סבא - מרכז אהרוני 052-454250
באר שבע - המשביר לצרכן 057-31213
נתניה - הרצל 51 053-35554
ירושלים - דורות ראשונים 11 02-240926

צכנא מן الاهل

נציג סובייטי בכיר מזהיר

גנאדי גרסימוב, הדובר משרד החוץ הסובייטי. (תצלום א־פי).

(סוף מעמוד 1)

מית. אנחנו מדינה גדולה, מעצמה, ואיננו נוהגים לשלם כרטיסי כניסה". בנושא הוועידה הבין־לאומית ביקש הפקיד להבהיר, כי ברית המועצות אינה רואה את תפקידה של הוועידה במכשיר אשר יכפה פתרונות או יפתור סכסוכים. מטרת הוועידה תהיה, לתת ערבויות לצדדים המעורבים בסכסוך כי כל מה שיושג אמנם יהיה בר תוקף.

דובר סובייטי: לא יהיו חילופי משלחות

מוסקווה (ע"צ). "משלחת צנועה" של מומחים קונסולאריים סובייטיים מתכוונת לבקר בישראל, אך לא יהיו חילופי משלחות בין בריה"מ וישראל — הודיע אתמול דובר סובייטי.

"אין תוכנית לארח משלחת ישראלית במוסקווה", אמר האיש־דובר משרד החוץ גנאדי גראסימוב, במסיבת עיתונאים במוסקווה, בהכחישו ידיעות שמקורן במנהיגים ישראליים.

הוא המשיך, כי במגעים ישראליים־סובייטיים שנערכו בקיץ אשתקד בהלסינקי, "ביקשה ישראל הדדיות" בביקורים "והעלתה תנאים אחרים". בריה"מ לא הסכימה להדדיות זו, שכן אין רכוש ישראלי בבריה"מ. "לא חל שינוי בעמדה זו, המגעים שנערכו לאחר מכן, לא שינתה בריה"מ את עמדתה".

אין הגלמה "מוחשית"

להלן אמר הדובר, כי "שום דבר מוחשי" עדיין לא הוחלט בנושא ההגירה היהודית בעת הביקור שערכו בשבוע שעבר במוסקווה שני מנהיגים יהודיים אמריקאיים, מוריס אברם, ואדגר ברונפמן. הוא ציין, כי הללו נפגשו עם שרי המסחר והתרבות, אך לא עם שר החוץ הסובייטי שוארדנאדזה. הוא הוסיף, כי האישים הסובייטיים "רק האזינו לבקשותיהם".

ברונפמן אמר עם שובו לניו־יורק, כי השלטונות הסובייטיים הבטיחו לו ש־11,000 יהודים יוכלו לעזוב את בריה"מ השנה.

משרד החוץ הסובייטי: פרס לא הוזמן

(ע). גראסימוב הכחיש אתמול כי מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ הוזמן או יוזמן בקרוב לבריה"מ. הוא הסביר, כי שמעון פרס לא קיבל עדיין כל הזמנה ואין הזמנה כזו על הפרק, בעתיד הקרוב.

לדבריו, לבריה"מ ישנם אינטרסים של נכסים ואזרחים בישראל, ולכן יש עניין של ביקור משלחת קונסולרית בארץ. העניין איננו במישור הדיפלומטי כלל ועיקר, ציין.

לישראל, אמר, אין כל נכסים בברית־המועצות, ולכן אין כל עניין של הדדיות.

אין כל מחוייבות

בעניין ביקור ראשי יהדות ארה"ב בברית־המועצות, הסתייג הדובר הסובייטי והטעים, כי "זהו סיפור מוזר: באה משלחת לא רשמית, מדברת עם פקידים רוסיים ויוצאת עם הודעות על מחוייבות". לדבריו, אין כל התחייבות בשיחות בלתי רשמיות. הוא הביע, כי הנוהג עתה בברית־המועצות כללים חדשים להגירה וציין, כי מעתה יפתרו הסובייטים את בקשות העלייה — באהדה, למעט חריגים כשל סיבות בטחוניות.

גראסימוב אמר גם, שאין כל התפתחות בעניין טיסות ישירות לישראל. לדעתו, אם אמנם יהיו טיסות כאלה, הרי שהדבר יצמצם את אפשרויות ההגירה, שכן רבים כלל אינם רוצים לבוא לישראל, אמר.

הדובר הסובייטי רואיין ב"קול ישראל".

בגלל ההדלפות

עקיבא אלדר, סופרו המדיני של "הארץ", מוסר כי הודעתו של דובר משרד החוץ הסובייטי מאתמול, כי אין אישור לביקור משלחת ישראלית במוסקווה, עלולה לעכב את מתן האשרות למשלחת הקונסולרית הסובייטית המבקשת לבקר בארץ.

חוגים מדיניים בירושלים אמרו אמש, כי דבריו של הדובר גנאדי גראסימוב אינם עולים בקנה אחד עם נימת דבריו של הציר בשגרירות בריה"מ בוואשינגטון אולג סוקולוב. האחרון אמר לשגריר ישראל בארה"ב מאיר רוזן, כי בבוא הזמן תיבדק הדרישה הישראלית שבריה"מ תקבל משלחת מישראל, בעקבות בואה של המשלחת הסובייטית לארץ.

חוגים מדיניים בירושלים טענו אתמול, כי הסובייטים חזרו בהם מהבנה בעניין הדדיות הביקורים, בעקבות ההדלפות בישראל ובניו יורק.

נודע שיו"ר הקונגרס היהודי העולמי אדגר ברונפמן ויו"ר מועדון הנשיאים מוריס אברם, לא נועדו עם איש מראשי משרד החוץ הסובייטי במהלך ביקורם במוסקווה. נדחתה גם בקשתם להתקבל לפגישה אצל מנהיג בריה"מ מיכאיל גורבצ'וב.

הם נפגשו עם חבר הפוליטביורו אנטולי דוברינין וכן עם חבר הוועדה המרכזית של המפלגה גיאורגי ארבטוב. ברונפמן ואברם גינו אתמול "פרסומים בלתי אחראיים מצד אנשים שלא היו מעורבים בשיחות ואינם נושאים בתפקידים יצוגיים בקונגרס היהודי". סופר "הארץ" מציין כי הם רמזו בכך לרב ארתור שנייר, שפירסם את הפרטים על הטיסות לישראל דרך בוקרשט בעקבות ביקורו במוסקווה.

"חוסר אחריות"

מקורות מדיניים בירושלים טוענים, כי הארגונים היהודיים פעלו בחוסר אחריות וגרמו בכך נזק לעניין יהודי בריה"מ.

בהודעה שפירסמו ברונפמן ואברם הם מונים כמה נקודות הבנה בשיחותיהם במוסקווה:

● מתן אשרות יציאה ליהודים דרך רומניה.

● מתן אפשרות הגירה לישראל לכל מסורבי העלייה ומשפחותיהם במשך שנה אחת (להוציא בעיות לגיטימיות של ביטחון לאומי).

● קביעת נהלים לבחינה מחודשת של דחיית בקשות יציאה על בסיס ביטחוני.

● קרובים מדרגה ראשונה יוכלו להגר לצורך איחוד משפחות במסגרת זמן שתקבע ותוך גמישות בהגדרות ובפרשנות המונח "מדרגה ראשונה".

● ייבחנו מחדש מקרים של מסורבי עלייה "לבצות".

● אושרו מחדש הכוונות על ליבר־ליזציה ליהודים בתחומי הפולחן, לרבות פתיחת בתי כנסת, מסעדה כשרה, הוראת עברית ולמודי רבנות.

שני המנהיגים היהודיים הודיעו כי במקביל הם יתחייבו להכין מסגרת לתגובות לצעדים הסובייטים באווירה הדרגתית ובהתייעצות עם מנהיגים יהודיים אחרים. גם ייבחן שינוי בתיקון סטיבנסון ובחינה על בסיס שנתי של תיקון ג'קסון־וניק. הדבר יתבסס על הגירה משמעותית מאוד וקבועה שעליה להיות פרופור־ציונית למספר הבקשות שיגישו יהודים ליציאה מבריה"מ.

שמיר: עמדת הסובייטים — חלק מהיחסים עם ארה"ב

(ע). ראש הממשלה יצחק שמיר אמר אתמול כי אכן ישנם סימנים של שינוי לטובה בברית־המועצות ו"אנו צריכים להיות מוכנים לקבל את הגל הזה של עולים מבריה"מ, אם אמנם יבוא".

שמיר הסביר, כי המדובר בחלק ממערכת היחסים שבין הסובייטים לבין ארה"ב. "אם יחול שם שינוי מרחיק לכת, חלק ממנו יהיה קשור לעליה של יהודים וזה חשוב יותר מכל תחום אחר במישור היחסים עם בריה"מ", הסביר ראש הממשלה. שמיר דיבר ב"קול ישראל".

"יתכן שמתקרבים למפנה"

ראובן פדהצור, סופרו הצבאי של "הארץ", מוסר: "ייתכן שאנו מתקרבים למפנה ביחסים עם בריה"מ, אם כי עדיין אין מפנה כזה. המשלחת הקונסולרית שעומדים הסובייטים לשלוח לישראל, מכוונת בעצם לאותת לארה"ב. עם זאת, יש לראות בכך גם פתח כל שהוא ליחסים דיפלומטיים, או הצי־דיפלומטיים עם ישראל" — דברים אלה אמר אתמול ראש הממשלה, יצחק שמיר, במהלך ביקור באגף האפסנאות של צה"ל. לראש הממשלה נלוו גם שר הבטחון, יצחק רבין והרמטכ"ל, רא"ל משה לוי.

שמיר טען כי אין לערב את נושא יציאת היהודים מבריה"מ עם הוועידה הבין־לאומית. "הסובייטים דיברו, אמנם, על יציאת 11 אלף יהודים, אך לא דיברו על משך הזמן בו תושלם יציאתם".

בהתייחסו לדו"ח הממשל האמריקאי על הקשרים עם דרום אפריקה, אמר ראש הממשלה, כי אינו סבור שהקונגרס יטיל סנקציות על ישראל.

עובדות המעידות על תזוזה

(ע). מ"מ רה"מ ושר החוץ פרס אמר כי בבריה"מ יש עובדות המעידות על תזוזה, אך עדיין לא על שינוי.

פרס, שהופיע במיפגש מנהלים בכירים במשק בגני התערוכה בת"א, הצביע על כך, שהחודש יגדל מספר היוצאים מבריה"מ מ־100 ל־500. נוסף לכך, כל אסירי ציון, מלבד שניים, שוחררו. גם ביקור המשלחת הקונסולרית הרוסית בישראל מצביע על שינוי מסוים. מנהיגים זרים שנפגשו עם קברניטי בריה"מ דיווחו על רצון בריה"מ לשפר את יחסיה עם ישראל.

כן הזכיר את פגישתה של ראש ממשלת בריטניה מרגרט תאצ'ר עם יוסף ביגון במוסקווה, שבה דנו על עליית יהודים, כדוגמא לשינוי האקלים המדיני.

בהתייחסו לתכניותיו של גורבאצ'וב העיר: "אני מעריך ריאליסט המגיע למסקנות ליברליות מאשר ליברל שלא מסוגל להגיע למסקנות כלשהן".

בהקשר זה ציין, כי בעליה הצפויה מבריה"מ יבואו לא מעט אקדמאים, ויש להרחיב את כושר הקליטה שלנו.

ארנס

(סוף מעמוד 1)

סיעה נפרדת המורכבת משבעת חברי הכנסת של מתנה לד"י, אם תהיה סיעה כלשהי בכוח. אנשי ארנס טענו אתמול כי מדובר בתפקיד ניהולי רגיל לצירוף של יו"ר מזכירות התנועה וגם בעבר היה נהוג מעין תפקיד שכזה.

כינוס ראשון בהרכב ישן

השר משה ארנס כינס אתמול לראשונה בתפקידו החדש את מזכירות תנועת החרות בהרכבה הישן. היתה זאת ישיבה חגיגית בה השתתפו כל שרי תנועת החרות, כולל לוי, שבה נפרדו המשתתפים מח"כ יורם ארידור, שכיהן כיו"ר המזכירות בתשע השנים האחרונות. ארידור נכשל כזכור בראשית השבוע במאבקו מול השר ארנס לכהונה נוספת בתפקיד הביצועי החשוב של תנועת החרות. במהלך הישיבה החגיגית הביע ארנס תקווה כי ארידור ימשיך לסייע בתפקיד המזכירות ואמר, כי עוד נכונו לארי־דור תפקידים בכירים בתנועת החרות ומחוצה לה.

השר ארנס מתכוון לא להמתין עד לבחירתה של המזכירות החדשה, האפשרית רק לאחר בחירת הנהלת התנועה, אלה יפעל לשינוי התפקידים במזכירות הקיימת. ראשית כל ינסה לטול מידיו של ח"כ מיכה רייסר את ראשות אגף המנגנון. בשנים האחרונות טען השר ארנס כי החולי הגדול של תנועת החרות טמון באופי תפקודו של רייסר במנגנון התנועה, המנוצל כדי להוות מוקד כוח ומשיכה עבור השר דוד לוי.

ח"כ מיכאל איתן מוזכר בין האישים העשויים לרשת את רייסר בתפקיד זה. אתמול נודע גם כי השרים ארנס ואריאל שרון עומדים להיוועד בימים הקרובים לדון בשורה של הסדרים שיביאו לניהולה התקין של תנועת החרות, וכן בדר־כים למנוע מהשר דוד לוי ואנשי מחנהו להביא למהומות בישיבה הקרובה של מרכז תנועת החרות, העתידה לבחור את חברי ההנהלה.

שמידט

(סוף מעמוד 1)

בבריה"מ הינן הזדמנות לקד"ם על שלום נצחי.

"הם נכנסו לתהליך זה לא מכיוון שהשתכנעו מצדקת הקפיטליזם, אלא מכיוון שהם רוצים להיות בני־תחרות", אמר קיסינג'ר. עם זאת הדגיש, כי "אסור לנו להתיר לכך שנהפוך את הרפורמות הסובייטיות ל־מכשיר של לוחמה פוליטית. ואל לנו להסכים לשלם במטבע של אינטרסים אסטרטגים תמורת דברים שהם חייבים לעשות למען האינטרסים שלהם".

שמידט, מצידו, הביע את הדעה, כי אף אם יישרד גור־באצ'וב ואף אם יגיע להישגים, לא ישנה הדבר את "יצר ההתפשטות הבלתי נילאה של רוסיה במשך מאות השנים האחרונות. אין לנו שום סיבה להניח כי דחף ההתפשטות חדל מלהניעם. כל מי שמאמין באש־ליה זו אינו מבין את תולדות הרוסים ואת הפסיכולוגיה של־הם".

הרשות לתרבות ואמנות

המוזיאון לאמנות ישראלית רמת־גן

פותח את שעריו לציבור

הפתיחה החגיגית
בחסות ראש עיריית רמת־גן מר אורי עמית
במוצאי שבת ה' בניסן תשמ"ז

4 באפריל 1987
בשעה 20:00

המוזיאון לאמנות ישראלית רמת־גן,
רח' אבא הלל סילבר 6־144 רמת־גן

מלון "מצפה הימים"
דיאטות יופי והרזיה
התאריך הקרוב 15.5.87 — 10.5.87
תאריך נוסף 22.5.87 — 17.5.87
עדיין במחיר הישן
בפיקוח רפואי צמוד
קוסמטיקה אמבטיות צמחים, מסג' רפלקסולוגיה, ג'קוזי, סאונה, פדיקור, מניקור
התעמלות, חדר כושר
פרטים: טלפון: 4—37013—069
מלון "מצפה־הימים" כביש ראש־פינה צפת

היפר קו־אופ
הזול מכולם!
במוצ"ש
בהיפר קו־אופ
שעות פתיחה מיוחדות לפסח

עד חצות
היפר היפר ת"א – ליד אצטדיון הכדורסל
סופר קו־אופ רמת אביב – ברודצקי 43

עד 22.00
בת ים – רח' עמל 20, אזור התעשיה.
אשקלון – שד' בן גוריון, ליד בית המשפט.
לב הנגב – דרך חברון, באר־שבע.
מזרח נתניה – אזור התעשיה מזרח, רח' דוד פנחס.
נס ציונה – נוה־כרמית, רח' בילו, מרכז מסחרי.
בית יהלומים – רמת־חן, רח' כורזין 1, גבעתיים.
לב שומרון – צומת ביה"ר אליאנס, חדרה.

קניה נעימה וחג שמח **קו־אופ רשת הריבוע הכחול**

בקו־אופ קונים היום לקראת הפסח ומשלמים בערב שבועות ב־2.6.87
בסניפי סופר קו־אופ על כל קניה מעל 50 ש"ח, בסניפי היפר קו־אופ וקו אופ רעננה על כל קניה מעל 100 ש"ח
לבעלי כרטיסי אשראי ישראכרט, ויזה קו־אופ זהב ומועדון קונים.

קו אופ **היפר קו־אופ** קו אופ
קו אופ פרסום

לשפור השרות
משרדים חדשים...

החל מ־5 לאפריל, נשמח לקבל את פניכם במשרדים הנוחים והמרווחים השוכנים בבנין **מגדלור**, רח' בן יהודה 1 תל־אביב.
הזמנות טלפון: 03-5103050.

AIR FRANCE

ב־1 ליולי, אנו מוסיפים עוד טיסה שבועית אחת לצרפת כל יום רביעי. זאת נוסף על חמש הטיסות השבועיות שהיו קיימות עד כה.
עם הנחיתה, קשר מידי מפאריס אל כל שאר היעדים שאנו טסים אליהם.

עכשיו הזמן להזמין
את המלון לחופשת הקיץ
תכנן חופשתך מעתה
הזמן אותה ב אגד תיור
לאגד תיור שפע של חדרי מלון מהטובים ביותר
בכל דרגה, בכל רחבי הארץ.
פרטים והרשמה
בכל משרדי אגד תיור בארץ.

מקום בצמרת
פנטהאוז
הרשמה מוקדמת.
החלה ההרשמה לרכישת פנטאהוז בפרוייקט "מקום בצמרת", רח' ש"י עגנון בירושלים
פרטים מקום בצמרת
רח' ש"י עגנון 14, דירה 2 ירושלים. ● טל' 02-699531 ,667464.

רק"ע – קרן ציבורית ע"ש ראשוני קופת עם

למר **יצחק פורם**
יו"ר הדירקטוריון של חברותינו

ברכותינו הכנות והנאמנות
לרגל היבחרך להנהלת
בורסת היהלומים.

הדירקטוריון
וצוות העובדים

למר **משה שניצקי**
ולרעייתו **דבורה**

ברכות ואיחולים
לנישואי הבכר

ברוך עם **בח"ל**

ותיקי קופת עם בע"מ
רק"ע — קרן ציבורית ע"ש ראשוני קופת עם
הדירקטוריון וצוות העובדים

03-731111

שלום כאן אסא

עם הצלחה - אי אפשר להתווכח!

לכן, לאור הביקוש הרב לחבילות השי של עלית לקראת הפסח, החלטנו לאפשר לך להשיג אותן גם בסניפי וברשת חנויות עלית ברחבי הארץ:

גוש דן: **סניף עלית:** רח' סדנא 1 קרית אריה, פתח־תקוה, **03-9234122** ■ **חנויות עלית:** הגליל 5, תחנה מרכזית ת"א, **03-376589** ■ שד' ירושלים 32, יפו, **03-837097** ■ דיזנגוף 50 (דיזנגוף סנטר), **03-287883** ■ שינקין 55, ת"א, **03-204782** ■ אלנבי 47, ת"א ■ ה' אייר 36, ת"א, **03-267129** ■ אבן גבירול 40, ת"א, **03-267895** ■ הברון הירש 34, פ"ת, **03-916517** ■ קניון איילון, ר"ג, **03-784797** ■ ביאליק 41, ר"ג, **03-7517080** ■ ביהח"ר עלית, ר"ג, **03-734164**

ירושלים: **סניף עלית:** אזור תעשיה תלפיות, **02-715350, 02-713731** ■ **חנויות עלית:** יפו 47, **02-243949** ■ אגד ירושלים (יפו 224)

אזור חיפה: **סניף עלית:** דרך יוליוס סימון, חיפה, **04-740124-5** ■ **חנויות עלית:** יפו 45, חיפה, **04-528132** ■ אגד חיפה, **04-525439** ■ טרומפלדור 51, נוה שאנן חיפה, **04-224684** ■ דרך העצמאות 82, חיפה, **04-661462** ■ בית הקרנות, הרצל 20, חיפה, **04-674530** ■ אגד נהריה, **04-921249**

אזור המרכז: **סניף עלית:** אזור התעשיה, יבנה, **08-436672-3** ■ **חנויות עלית:** הרצל 177, רחובות ■ הרצל 90, רמלה ■ אגד ראשל"צ ■ נתב"ג, **9712962**

אזור הדרום: **סניף עלית:** מרכז מסחרי קרית יהודית, באר־שבע, **057-76734, 057-38674** ■ **חנויות עלית:** אגד באר־שבע, **051-39571**

אזור הגליל: **סניף עלית:** מרכז מסחרי חצור הגלילית, **06-936306** ■ **חנויות עלית:** ירושלים 39, צפת, **06-930685** ■ ביהח"ר צ.ד., נצרת, **06-574911** ■ אגד עפולה, **06-591268**

אזור השרון: **סניף עלית:** בית מרכזים רח' משכית, הרצליה, **052-554442, 052-557322** ■ **חנויות עלית:** אגד נתניה ■ הרצל 21, נתניה, **053-616369** ■ פינה מתוקה, רב מכר צומת גלילות, **052-525259**

להזמנות מיוחדות, אפשר להמשיך לפנות ישירות אלי בעלית טלפון **03-731111** ולבקש את אסא.

בברכת חג שמח ומתוק
אסא הלפרין
מנהל מחלקת חבילות שי „עלית"

עלית

صكنا من الاهل

صكذا من الاهل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

ג'מצ'י: קלעתי תחת לחץ — מחוסר ברירה

המאמן שרף: הנוקשות האיטלקית וההחטאות שלנו מקו העונשין היו בעוכרינו ★ פטרסון: למילאנו היה יותר מזל ★ ברקוביץ': הרגשה מזופתת להפסיד כך בגמר ★ לו סילבר ביציע: התרגשתי מאד

מה הם אמרו

מאת רוני רוזנטל

לוזאן (מיוחד ל"ספורט הארץ"). "עשינו מאמצים אל־אנושיים בבישוק פיסי. העצבים היו מרוטים מדי, ולכן החטאנו כבראה מקו העונשין. פרמייר ומקארו ניצלו, כנגד, את כישוריהם. הכמה לא התאימה לגמר אירופי ושיש להצטער, שכאשר עובדים כל השנה קשה, מפסידים ברגעים האחרונים. כל המחמאות לבחורים על הלוחמה בתנאים הלא טובים. כולם בחדר ההלבשה פצועים ומוכים, כמו אחרי מלחמה", אמר אמש מאמן מכבי צבי שרף, דקות אחדות אחרי ההפסד האכזר בלוזאן. "הנוקשות הגופנית היתה בעוכרינו ואחוז הקליעה מקו העונשין היו ירודים. בעצמי מניתי 12 החטאות. זה אכזרי להפסיד, אבל השחקנים ראויים פעם נוספת למחמאות על הדרך הפנטאסטית בה הגיעו לגמר".

מאמן מילאנו דן פטרסון ניגש אל שרף אחרי המישחק ואמר, שהמאבק היה שקול והקבוצה בעלת המזל — ניצחה. שרף סבור, כי המצטיינים במילאנו היו מקארו ופרמייר, ואילו במכבי היה ג'מצ'י טוב בקליעה ומגי, למרות שהיה פצוע ברגלו, עשה מעל אפשרותו.

● לו סילבר, קפטן מכבי לשעבר שבא במיוחד מארה"ב: מכבי הפסיד מקו העונשין. אי אפשר, במישחק שקול כל כך, לנצח אם לא קולעים מקו עונשין. התרגשתי מאד בגמר והרגשתי כאילו אני משחק, ולא יושב מן הצד.

● מוטי ארואסטי: אחרי עבודה קשה כל כך במשך כל השנה, רצינו כל כך להניף את הגביע. אפשר היה לכפות הארכה ולא עשינו זאת, אחרי שמנגין החטיא מתחת לסל שלנו. השופטים קצת התמידו עמנו בשריקות לעבירות.

● מיקי ברקוביץ': ההרגשה די מזופתת. אפשר היה לנצח בשניות האחרונות. הם נוסעים עם הגביע — ואנחנו חוזרים במצב רוח עכור.

ההפסד נבע מהחטאות בזריקות העונשין, וזה מה שחרץ את גורל הגביע. היה זה כדורסל פיסי וגבר אכזר. כקפטן היתה משאת נפשי להניף את הגביע. דורון עשה דבר נכון, כשניסה לקלוע בשניה האחרונה.

● קווין מגי: זה קורה. מישהו צריך לנצח ומישהו להפסיד. אין לי תירוצים, אבל לא הייתי מאה אחוז מבחינת הכושר הגופני. לא שיחקתי פיסית כי השופט שם עלי עין כל הזמן. קו העונשין הכריע המישחק. אני עצמי החטאתי שלושה כדורים. יש הרבה לחץ כאשר רוצים כל כך לנצח, ואז הכדורים האלה לא נכנסים.

● לי ג'ונסון: מעולם לא פיספסתי כל כך מקו העונשין. כרגיל, בסוף העונה, אני קולע טוב בעונשין. כל מה שעשיתי בתנועה לקליעה, באמצעות הברכיים והיד, היה עשוי כהלכה, ובכל זאת הכדורים לא נכנסו.

● דורון ג'מצ'י: תיכננו כבר דקה לסיום, כאשר היה פער של 4 למילאנו, לא לנסות קליעה משלוש. מגי צימצם בקליעת עונשין ל־2. בשניות הסיום רצינו להכניס כדור פנימה, כדי לסחוט עונשין, אבל הן לא הצליחו לעשות בגלל השמירה ההדוקה. זרקתי ממצב שחייב זריקה צ'אנס, כי השעון כבר הורה כי נותרו 3 שניות. היינו צריכים, אולי, להגיע למצב קליעה יותר טוב, אבל את זה נלמד בפעם הבאה. נפצעתי במחצית הראשונה ומשכתי רגל כל המישחק. המאבק היה נוקשה ויצאנו מקופחים, כי השופטים שרקו נגדנו יותר עבירות גופניות מאשר לאיטלקים.

● חן ליפין: הרגשתי היא, שהחמצנו את הניצחון, כי אנו קבוצה טובה יותר ממילאנו. אין לי הסבר, אבל המישחק הקבוצתי שלנו היה מתחת לכל ביקורת. זה ספורט וצריך לחיות עם זה. ידענו לשמוח ברגעים גדולים בעבר, ועכשיו צריך להתייחס לכל בפרופורציות הנכונות.

● ליאון הגל, עסקן בכיר בפיב"א, מראשי הוועדה המארגנת של הגמר: הניצחון לא של מילאנו, אלא של מישחק הכדורסל. היה קרב אדיר.

ג'מצ'י החטיא שניה לסיום וה"צהובים" נכנעו 71–69 בגמר דרמאטי בלוזאן

גביע אירופה הוא אדום

בעימות חריף, עם יריב איטלקי קשוח, החמיץ מכבי תל־אביב זכיה שלישית באליפות היבשת, אחרי סידרת החטאות מרגיזות בקליעות עונשין, ואיפשר לאלפי אוהדים של טרייסר מילאנו לפתוח בפסטיבאל ניצחון עליז ★ המאמן שרף: "נתנו להם פייט טוב"

גמר האכזבות

מאת יהושע שגיא
שליח "הארץ" לשוויץ

לוזאן (מיוחד ל"ספורט הארץ"). אני לא יודע מה ראיתם אמש בטלוויזיה. אבל אני יודע שמעולם לא ראיתי כל כך הרבה אדום בעיניים כמו בשניות הסיום של הגמר האירופי כאן בלוזאן כאשר כהרף עין נעלם הצהוב של מכבי והמבנים באדום פלשו למשטח הפרקט של היכל הקורה, כדי לחגוג בשכרון חושים את ניצחון טרייסר מילאנו 69–71 על מכבי תל־אביב. מי שקיווה אמש שגם הגביע האירופי יהיה צהוב, זכה לאכזבה וגם אם יש לנו את ההרגשה שיכולנו לעשות את זה, הרי הגביע האירופי הוא כולו אדום והצהוב של מכבי לא השתלט עליו.

זה היה גמר אירופי טיפוסי — עצבני מאוד והתבסס בעיקר על כוח עצום ועל מוטיבאציה אדירה. רק מי שישב כמעט על הקו כמונו העיתונאים, יכול היה לראות את השרירים המתכווצים בעווית של מאמץ ואת הכוח המושקע על ידי גיבורי ההצגה.

טרייסר מילאנו זכתה בגביע בעיקר משום שלא החמיצה כל כך הרבה זריקות עונשין כמו המכבים. רק עם החמצות העונשין שלנו אפשר היה להביא הביתה גביע חוצי, וזו אינה מליצה. אבל איזה ערך יש למילים הללו, כאשר ברקע אני שומע את המוני האיטלקים הרוקדים ושואגים בטירוף חושים ועל מסך הטלוויזיה באולם העיתונות המאולתר בלוזאן, אני רואה את דינו מנגין, חצי גופו עירום והמעריצים מאיטליה שופכים עליו שמפניה ומניפים אותו אל־על. כאילו היה הגבר הענק בן ה־36 שגובהו 204 ס"מ, משקל נוצה.

האמת היא שאותו מנגין עוד נתן לנו צ'אנס של 16 השניות האחרונות לא להפסיד כאשר זרק בצורה תמוהה לסל המכבי, החטיא והכדור עבר לתל אביבים. נותרו 16 שניות להורגיל שבסיומן קליעה אבל ממש בשניה האחרונה זרק ג'מצ'י ממצב לא נוח והכדור לא רצה להיכנס לסל האיטלקי. וכאשר נחת למשטח הפרקט נשמעה שריקת הסיום והחל הפסטיבאל האיטלקי העליז שאם רק טיפ טיפה מזל, יכולנו למנוע אותו לפחות עד לסוף ההארכה ואולי גם להפוך את הקערה על פיה ולראות הערב את מכבי חוזר עם גביע אירופה הביתה בפעם השלישית.

טרייסר מילאנו — מכבי תל־אביב 69–71 (36–33)

★ המצטיין: רוברטו פרמייר

● למילאנו קלעו: פרמייר 23, מקארו 21, באולו 18, דאנטוני 7, מנגין 2.
● למכבי קלעו: ג'ונסון 24, מגי 16, ג'מצ'י 15, ברקוביץ' 9, לאסוף 4, ליפין 1.
● אחוזי קליעה: מכבי — 25 מ־48 מהשדה (52 אחוז), 16 מ־27 בעונשין (59 אחוז) 3 מ־9 קליעות של 3 נקודות (33 אחוז). מילאנו — 24 מ־50 מהשדה (49 אחוז) 20 מ־25 בעונשין (80 אחוז) 3 מ־15 קליעות של 3 נקודות (20 אחוז).
● כדורים חוזרים: מכבי 45, מילאנו 44.
● שופטים: ויך (פולין) ורזביס (יוון). 10.000 צופים בהיכל הקורה בלוזאן.

קווין מגי נאבק על כדור חוזר עם דינו מנגין, אמש בגמר האירופי בלוזאן, בשמשמאל הדרך קן באולו, שהיה מגורמי ניצחונה של מילאנו. (צילום־רדיו איפי).

רוברטו פרמייר בריא הגוף, היה השחקן המצטיין במיפגש זה לצירוף של כדור מקארו, וכל נסיונות השד מירה של מכבי לא הועילו כדי לנטרל את פרמייר הפעלתן. די אם אזכיר שספג עבירה רביעית באמצע המחצית השניה אבל סיים את המשחק מבלי ששחקני מכבי יכלו להדביק לו את העבירה החמישית. פרמייר קלע 23 נק' (11 בראשונה ו־12 בשניה) והיה הגורם העיקרי לניצחון האיטלקי.

נכון שהפסד בשתי נקודות בגמר כה צפוף ודרמאטי, כואב ומאכזב כפל כפליים, כיוון שהוא מותיר את ההרגשה שעם טיפת מזל, המאזן גם יכול היה להיות הפוך. אבל כנראה שהפעם אין למכבי מזל עם השניות האחרונות וכשם שניצחה בעבר פעמיים בגמר האירופי בנקודה כדי להביא את הגביע לתל אביב, כך נכנעה אמש בסל. זאת כדי להוכיח שבסופו של הכל ועד כמה שההפסד צורב, מכבי תל אביב היא קבוצת צמרת אירופית לכל דבר, אחת מן השורה הראשונה, והמכבים של לוזאן, כאשר הכבוד מוטל על כפות המאזניים, אינך צריך לחשוש שמכבי יחטוף על הפנים.

למרבה ביש המזל קווין מגי עדיין לא התאושש מפציעתו ולמרות שקלע אמש 16 נק' (12 אחרי ההפסקה), לא היה במיטבו. רק לי ג'ונסון נתן את המנה הצפויה של 24 נק', ודורון ג'מצ'י שקלע שלוש פעמים סלים של 3 נקודות, עשה מאמץ עצום להחזיר פעמיים את מכבי מפיגור לכמעט שוויון והדביק את כוחו גם בהגנה. אני מצטער בשבילו שבוודאי יאכל את ליבו על הכדור האחרון בשניית הסיום שלא מצא את הסל האיטלקי. מיקי ברקוביץ' היה טוב בדקות בהן שיחק אבל קלע רק 2 נק' במחצית השניה וזה בהולט מעט. חן ליפין הפרוץ תפס לילה בינוני ומוטי ארואסטי לחם 'כתרגלו' והכל שיצא בחמש עבירות. האווי לאסוף לא קלע כלל במחצית השניה וגרג קורנליוס הוטל למערכה בקטעים בהם היה צריך להפעיל כוח.

דאנטוני והשמפניה

המאבק היה מרתק ודרמאטי מסוג המישחקים שאינם מומלצים לבעלי לב חלש והעובדה שאחרי עשר בלילה אמש ודאי יצאו במחולות ברחובות מילאנו וחיפשו את השקט ברחובות תל־אביב, רק מוכיחה שהקרב הגדול הזה הפך זה מכבר למשהו מעבר לעוד מישחק כדורסל שיגרתי. בשום קטע מדקות המשחק לא הצליחו שתי הקבוצות לברוח זו מזו ושום קבוצה לא עלתה ליתרון גבוה יותר מ־6 נק'. הגביע התנדנד לאורך 40 דקות וממש עד לשניה האחרונה לא היה ברור אם יסע לתל אביב או למילאנו. מצער שהוא חוזר שוב לאיטליה אבל בסופו של דבר הוא חוזר לארץ שנותנת את הליגה הטובה ביותר באירופה.

מה שבלט אמש היתה עצבנות עצומה אצל האיטלקים והמכבים ומה שבלט עוד יותר זו העובדה שכמה אלפי ישראלים מרגישים כאן הבוקר עצובים ומאוכזבים על שהחמיצו את ההזדמנות להיות עדים לזכיה מכבית שלישית בגביע — יותר עם זאת אינם יכולים לשכוח שמילאנו לא היתה ראויה לניצחון הזה בדיוק כפי שמכבי יכולה היתה לזכות בו.

התמונה האחרונה עוד תרדוף אותנו זמן רב: איש לא ראה כיצד מעניקים את הגביע לקפטן האיטלקי ורק לפתע נראה מתוך המהומה דאנטוני המניף את הגביע אולי כדי לאמת את דבריו של שדר טלוויזיה ותיק האומר: "את גביע אירופה לאלופה לעולם לא מעניקים — תמיד פורצת בסיום מהומה שבמהלכה מישהו לוקח או חוטף את הגביע ורואה את מעריציו מתיזים עליו שמפניה ומחבקים אותו בכוח רב".

הצליפות של דורון

מהלך המישחק באמת לא כל כך משנה כרגע כיוון שסביר להניח שכל מי שמתעניין בישראל בכדורסל חזה בו בטלוויזיה או שמע את קורותיו ברדיו. לכן אזכיר רק כי מכבי פתח היטב והוביל 2–6 אחר כך 21–22 בדקה ה־11 ואז בא קטע ארוך שבו לא קלעו המכבים ומילאנו הובילה 27–31 בדקה ה־16. אז בא סל של שלוש של ג'מצ'י שקלע עוד שני סלים משלוש נקודות ומכבי ירד להפסקה עם יתרון 36–33.

גם אחרי ההפסקה עדיין היה למכבי יתרון 39–43 בדקה ה־23, אחר כך 45–49 מסל של מגי בדקה ה־26. אז השוו האיטלקים 50–50 וכאשר עלו ליתרון לא איבדו אותו עד לסיום. דקה ו־56 שניות לסיום עוד הצליחה מכבי לצמק לשתי נקודות פיגור (69–67) מסל של ג'ונסון ואחר כך באו 100 השניות הדרמטיות כל כך שבסיומן פרץ הפסטיבאל האיטלקי שלא ימוש מעיני עוד זמן רב.

כל כך רצינו שהסיום יהיה הפוך. אבל מה לעשות כאשר מן המישחק הזה היה צריך מישהו לחזור הביתה בשכרון חושים ומישהו אחר לחזור הביתה מאוכזב. אמש היה תור המכבים להסתפק באכזבה אבל בכל מקרה הם יכולים להתנחם בכך שנתנו לרבבות צופי טלוויזיה ברחבי היבשת, הזדמנות לראות מאבק כדורסל דרמאטי ומרתק עד לשניה האחרונה, קרב שהוכיח כי שתי הקבוצות שהגיעו לגמר פחות או יותר שוות בכוחן ומה שקובע מי ינצח הוא יום טוב של שחקן או שניים כאן או כאן וכושר פיסי של השחקנים הבולטים.

המצטיין: רוברטו פרמייר

המאמן צבי שרף אמר לאחר המישחק: "נתנו פייט גדול מול יריב איטלקי חזק בעל כוח פיזי רב. לא ניצלנו מספיק טוב את קליעות העונשין שלנו. הפסדנו וחבל. אבל אני רוצה לומר כי ביום טוב של פרמייר ומקארו, מילאנו היא קבוצה קשה מאוד לנצח אותה".

פריצה לסל ועוד שתי נקודות חשובות למילאנו מידי הקפטן שלה, מייק דאנטוני. מוטי ארואסטי חסר אונים מאחור, כשלידו דינו מנגין. (צילום־רדיו איפי).

האיטלקים פאוסטו בארניה (משמאל) ודינו מנגין אינם מצליחים להסות חטיפת כדור של לי ג'ונסון, אמש בגמר בלוזאן. (צילום־רדיו איפי).

התחזית לשבת: הפער בפיסגה יגדל

ניצחון לירושלים ביפו תיקו לבני־יהודה בכפ"ס

מאת משה הר־געש

איך יתמודד המוליך בית"ר ירושלים עם צמצום הפער בצמרת ל־5 נקודות? זו השאלה המרכזית גם במחזור ה־23. הבית"רים ישחקו ביפו עם מכבי המקומי. ואילו בני־יהודה הנושפים בעורפם יתמודדו בכפר־סבא עם הפועל המקומי. החל במחזור זה תהיה השעה הראשונה למישחקים: 15.30.

מכבי יפו — בית"ר ירושלים

(בסיבוב הראשון: 0–3)
הבית"רים מסוגלים בהחלט להפוך את עורם לאור העובדה, שהאיום של בני־יהודה החל להיות ממשי. היפואים ייאלצו ודאי לשלם את המחיר.
● התחזית שלי: ניצחון לבית"ר.

הפועל כפר־סבא — בני־יהודה

(בסיבוב הראשון: 1–1)
שחקני בני־יהודה מצויים בתנופה משמעותית, אך מנגד הם עלולים להיווכח כי הכפר־סבאים אינם קוטלי קנים, למרות נסיגה מסויימת בכושרם.
● התחזית שלי: תיקו.

מכבי נתניה — מכבי יבנה

(בסיבוב הראשון: 1–1)
שחקני יבנה אינם מפגינים יכולת של קבוצה, המסוגלת להימלט מתחתית, וספק אם במצבם הנוכחי בכוחם להוות יריב רציני למארחיהם בנתניה.
● התחזית שלי: ניצחון לנתניה.

בית"ר נתניה — בית"ר תל־אביב

(בסיבוב הראשון: 0–1)
בית"ר נתניה עדיין מהווה טרף קל כמעט לכל קבוצה בליגה, ונראה שהפעם תורו של בית"ר תל־אביב להנות ממנו.
● התחזית שלי: ניצחון לבית"ר ת"א.

מכבי תל־אביב — הפועל פתח־תקוה

(בסיבוב הראשון: 0–0)
הכל תלוי איזה כושר תפגין כל אחת מהקבוצות, ולא מן הנמנע שגם הפעם תהיה חלוקת נקודות (מישחק מוקדם בבלומפילד: 15.30).
● התחזית שלי: תיקו.

הפועל תל־אביב — מכבי פתח־תקוה

(בסיבוב הראשון: 2–1)
הפועל תל־אביב מתקשה להיחלץ מהמשבר שפקד אותו בתקופה האחרונה. אין כל סיבה שדווקא מכבי פתח־תקוה יאפשר לאלוף להתאושש על חשבונו.
● התחזית שלי: תיקו.

הפועל לוד — שמשון תל־אביב

(בסיבוב הראשון: 0–0)
השמשונים הוכיחו כי הגיעו למיקומם הרם בזכות ולא בחסד, אך אני מעניק אשראי ללודאים בעקבות הצלחותיהם האחרונות. המישחק יהיה כבר היום.
● התחזית שלי: ניצחון ללוד.

הפועל באר־שבע — מכבי חיפה

(בסיבוב הראשון: 0–1)
הבאר־שבעים עדיין מדורגים סמוך מדי לאיזור הסכנה. עובדה זו תדרבן אותם לנצל באופן מירבי את יתרון הביתיות.
● התחזית שלי: ניצחון לבאר־שבע.

טבלת הליגה הלאומית

1. בית"ר י־ם	22	22–44	47
2. בני־יהודה	22	16–30	42
3. מכבי ת"א	22	17–33	35
4. שמשון ת"א	22	12–25	34
5. כפרסבא	22	22–28	34
6. מ. נתניה	22	23–24	34
7. הפועל לוד	22	13–23	32
8. מכבי פ"ת	22	15–21	32
9. מכבי חיפה	22	18–24	30
10. הפועל פ"ת	22	19–24	29
11. הפועל ת"א	22	16–17	27
12. באר־שבע	22	14–10	23
13. בית"ר ת"א	22	30–21	21
14. מכבי יבנה	22	27–15	18
15. מכבי יפו	22	32–13	14
16. ב. נתניה	22	67–11	7

סאטורן קלן אלופה גרמניה

קלן (שרות "ספורט הארץ"). קבוצת סאטורן קלן זכתה באליפות מערב־גרמניה בכדורסל. בסדרת הגמר של הפליי־אוף ניצחה פעמיים את האלופה הקודמת לוורקוזן 65–75 במישחק הראשון ו־74–75 במישחק הגומלין לעיני 1.600 צופים בקלן.

ליגה ארצית

הפועל חיפה וירושלים עשויים להנות מהמיפגש חולון — חדרה

מאת סופר "ספורט הארץ"

המוליך הפועל חיפה וסגנו הפועל ירושלים, אשר ישחקו בבית עם קבוצות תחתית, עשויים להנות מהעובדה שבחולון יארח הפועל המקומי, המדורג רביעי, את הפועל חדרה המדורג שלישי. הסיכויים במיפגש זה פתוחים, למרות יתרון הביתיות של חולון.

הפועל חיפה הוכיח שהתאושש מהמשברון שפקד אותו, וספק אם ייתקל בקשיים מיוחדים מול הפועל דימונה סוגר הטבלה. הפועל ירושלים מועמד לנצח את הפועל מרמורק המדורג במקום ה־12.

מכשול גבוה מצפה להפועל יהוד — מישחק חוץ נגד הפועל עכו. בטבריה יארח הפועל המקומי את הפועל בית־שאן, והכח רמת־גן דורך בביתו למיפגש תחתית עם בית"ר נהריה. מכבי רמת־עמידר מועמד לניצחון ביתי על בית"ר רמלה, וכך גם מכבי שעריים שיארח את הפועל רמת־גן. השעה הראשונה למישחקים: 15.30.

טבלת הליגה הארצית

1. הפועל חיפה	22	14–29	40
2. הפועל י־ם	22	20–27	38
3. הפועל חדרה	22	23–32	37
4. צפר. חולון	22	12–23	35
5. הפועל יהוד	22	21–24	33
6. רמת־עמידר	22	21–19	32
7. מ. שעריים	22	14–21	31
8. הפ. טבריה	22	26–29	31
9. הפועל עכו	22	22–24	30
10. בית־שאן	22	22–21	30
11. הפועל ר"ג	22	16–15	27
12. ה. מרמורק	22	30–24	24
13. הכח ר"ג	22	21–14	24
14. ב. רמלה	22	30–16	21
15. ב. נהריה	22	27–16	19
16. הדימונה	22	30–15	16

ליגה אנגלית

אוורטון עשויה לכבוש את הפיסגה

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). מישחק הגמר על גביע ליטלוודס (גביע הליגה), שיהיה ביום ראשון באיצטדיון וומבלי בין ליברפול לארסנל, יעמוד בסוף השבוע במוקד העניין של חובבי הכדורגל באנגליה.

מחר יערכו 9 מישחקים בליגה הראשונה, כאשר לאוורטון סיכוי להעפיל לראש הטבלה (בהפרש שערים עדיף על ליברפול) אם תנצח בלונדון את צ'לסי.

יתר המישחקים: אסטון וילה — מנצ'סטר סיטי, צ'רלטון — ווטפורד, לוטון — ווימבלדון, מנצ'סטר יונייטד — אוכספורד, ניוקאסל — לסטר, נוטינגהאם — קובנטרי, סאות'המפטון — שפילד, טוטנהאם — נוריץ'.

בונדסליגה

מאבק מתוח בין ארבע הראשונות

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). ארבע הראשונות בטבלת הבונדסליגה יתמודדו מחר ביניהן במחזור ה־23. המובילה, באיירן מינכן (32 נק'), מארחת את הרביעית (26), קייזרסלאוטרן, בעוד שהשניה, המבורג (29), משחקת על מיגרשה של השלישית לוורקוזן (27).

יתר המישחקים: מאנהיים — נירנברג, המבורג — קלן, אירדינגן — דיסלדורף, שטוטגארט — דורטמונד, ברלין — שאלקה, בוכום — ברמן, פרנקפורט — מנשנגלאדבך.

אן.בי.אי

גם אינדיאנה עלתה לפליי־אוף

ניו־יורק (איפי). קבוצה נוספת הבטיחה את עלייתה לפליי־אוף — אינדיאנה פייסרס. זאת אחרי ניצחונה 99–94 על שיקאגו והפסדה של קליוולנד 99–108 לפילדלפיה. לארי בירד קלע 30 נקודות, קטף 17 ריבאונדים ומסר 15 אסיסטים בניצחון 86–103 של בוסטון על וושינגטון.

תוצאות נוספות: ניו־ג'רזי — ניו־יורק 120–121, מילווקי — אטלנטה 92–104, יוטה — סן־אנטוניו 104–107, פיניקס — יוסטון 104–117.

קובה פרשה מאליפות העולם לקאדטים בר"ג

נימקה צעד זה בחוסר תקציב ★ היום פתיחת התחרויות בהשתתפות צעירים מ־12 ארצות

סיוף

מאת אילן מיש
סופר "ספורט הארץ"

התעלומה סביב "היעלמם" של סייפי קובה, שהיו אמורים ליטול חלק באליפות העולם הראשונה לקאדטים שתחל היום בישראל, נפתרה. במברק שהגיע לישראל הודיעו הקובנים, שלצערם נבצר מהם לשגר את סייפיהם מנימוקים תקציביים. ההודעה עוררה אכזבה רבה במטה האליפות, משום שהופעה ראשונה של ספורטאים קובניים בישראל היתה מוסיפה נופך ועניין.

שופט הסיוף הוותיק אוריאל בר־יוסף, המשמש גם מאמן, חיווה דעתו שאין להניח כי אי־בואם של הקובנים נבע מסיבות אחרות. "סייפים ישראלים ביקרו לא מכבר בקובה. הקובנים הביעו רצון גדול להופיע בישראל, כך שאנו בטוחים שזו הסיבה", אמר בר־יוסף. עם ביטול הופעת קובה פחת מספר הנבחרות המשתתפות ל־12: ארה"ב, מכסיקו, קנדה, ארגנטינה, בראזיל, ונצואלה, שוודיה, מערב גרמניה, הונגריה, איטליה, צרפת וישראל.

טכס הפתיחה של האליפות, הנערכת בחסות סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות יצחק נבון, יהיה היום ב־15.00 בכפר המכביה (מקום עריכת התחרויות) ובסיומו ייערך שלב הגמר במקצוע רומח לגברים.

התחרויות המוקדמות במקצוע זה יחלו הבוקר ב־08.30. מחר באותה השעה יחלו התחרויות המוקדמות בחרב ובדקר, והגמר יהיה ב־18.00. ביום ראשון ייכנסו הנשים למעגל התחרויות, בסגנון רומח. המוקדמות יהיו ב־08.30, הגמר ב־19.00 ואחר כך יתקיים טכס הנעילה.

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
ד"ר מנחם סידר ז"ל
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון ו' בניסן תשמ"ז 5.4.87 בשעה 15.00
בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה
נפגשים בשער הראשי
המשפחה

ד"ר רוברט ל. לסלי ז"ל
ברכה לנו בחייו
2.4.1987 – 18.12.1885
בגן עדן תהא מנוחתו
משפחת שמידט

בית חולים קרית צאנז
ע"ש לניאדו
אנו מתאבלים על פטירתו של חברנו היקר באדם
ד"ר רוברט לסלי ז"ל
ומביעים את תנחומינו הכנים למשפחה
הועד המנהל — המחלקה הכירורגית

לגד יעקבי
אתך באבלך על מות אמך
סוניה ז"ל
חבריך בהנהלת קונצרן עלית

למשפחת פרלמוטר
משתתפים בצערכם על מות יו"ר הועד המרכזי של ההסתדרות לרפואה שיניים
ד"ר שמואל פרלמוטר ז"ל
הועד המנהל וצוות המכון ללימודי המשך ברפואת שיניים
חיפה

לדוקטור הלל רסקין
משתתפים באבלך הכבד במות
אימך ז"ל
צוות עובדי מרכז "קוסל" לחינוך גופני האוניברסיטה העברית

לאבישי מרגלית
ובני ביתו
אתך באבלך על מות
אביך ז"ל
ציון חברה לבטוח בע"מ
ההנהלה והעובדים

בית החולים הכללי "משגב לדך" ירושלים
משתתפים באבלו הכבד של מנכ"ל בית החולים
מר ראובן קשאני ובני משפחתו
על מות האב
יעקב קשאני ז"ל
ומביעים תנחומינו הכנים
ההנהלה והעובדים

לאליעזר אגרא
איתך באבלך הכבד במות אביך
משה אגרא ז"ל
בנק כללי לישראל בע"מ
ההנהלה והעובדים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של אבי ואחי היקר
רוג'ה אייזיק כהן
ההלויה תתקיים היום ד' ניסן תשמ"ז 3.4.87 בשעה 11.00 לפני הצהריים בבית העלמין בגבעת שאול ירושלים.
אוטובוס ייצא ממלון דניאל חוף־ים הרצליה בשעה 9.30 בבוקר
בנו: אייזיק כהן
אחותו: ריטה ל.תמן

וייצמן: ממשלה האחדות מיצתה את עצמה — ועתה יש ללכת לבחירות

מעריך כי "נלך לבחירות השנה" והוא "ירוץ כאיילה" וישפיע כמו בעבר ● "אין מקומי בתנועה שלא מצאה מקום ולו תפקיד כבוד כלשהו למייסדה מנחם בגין"

(עי). השר עזר וייצמן אמר אתמול, כי הממשלה מיצתה את עצמה ויש ללכת עתה לבחירות. וייצמן דיבר בעיריית אשקלון ואמר, כי "ממשלה אשר איננה מסוגלת להכריע, במשך חודשים, מי ייצג אותה כשגריר בארה"ב, בפרט בתקופה זו שיחסינו עם מעצמה זו הוא כה מסובך. ממשלה כזו מיצתה את עצמה וצריכה להפסיק קיומה. אנו זקוקים בימים אלה לממשלה עם קו ברור ועם תרבות שלטון, בקיצור, לממשלה אחרת ולכן יש ללכת לבחירות".

לדבריו, "נלך לבחירות עוד השנה". הוא הבטיח כי "ירוץ כאיילה" וישפיע כפי שעשה כבר פעמים במערכות בחירות קודמות.

בעניין קידום השלום אמר מר וייצמן ש"אנו נמצאים בתקופה של שינויים מרחיקי לכת. העולם אינו עומד על מקומו. בריה"מ עוברת שינויים, בעקבות השינויים של שכנתה ממזרח, סין העממית. ואנו זקוקים למנהיג שלא יאמר על כל תרופה את המלה 'לא', אלא שיהיה עד למתרחש".

שלימות העם והארץ

אשר לידיעות על שינויים בבריה"מ, אמר השר וייצמן שהוא בעד יחסים דיפלומטיים, רק אם ניתן להשיג זאת, ללא כל תנאים, כי לאחר שמגיעים ליחסים, ניתן לפתור בעיות, לרבות בעיית עליית יהודים.

הוא התעכב בהרחבה על הצורך להגדיל את העלייה ולהציל את יהדות ותפוצות מהטמעות והכחדה לאומית ע"י התבוללות. "לדעתי, שלימות העם היהודי חשובה אף מאשר שלימות הארץ".

השר וייצמן הגיע לאשקלון בשעות הבוקר, סייר במפעלים בצהריים קיים מיפגש עם תלמידי בתי ספר תיכוניים באשקלון, מיפגש בו הגיע לעימות חריף עם כמה צעירים שהציגו לו שאלות ברוח הימין הקיצוני.

"נוטה לדמיאניוקים"

וייצמן אמר בין היתר "דעיונות נוסח כהנא יכולים להביא בנקל שנוטה לדמיאניוקים". הוא קרא לצעירים לפעול ש"נהיה מדינה יפה יותר ואטרקטיווית, כדי שיהדות העולם תגיע הנה ושישראל תיהפך למרכז ליהודי העולם".

בהסבירו את הצטרפותו למפלגת העבודה מתח ביקורת בעיקר על מנהיגי תנועת החרות והליכוד אותם עזב. "תנועה, אשר לא מצאה מקום ולו תפקיד כבוד כלשהו למייסדה מנחם בגין, שהמנהיגים עסוקים רק עם עצמם, בתנועה כזו אין מקומי".

שוב עתירה לבג"ץ לבטל מינוי שלום לתפקיד סגן נציב מסחרי בניו יורק

(עי). 52 עובדים אקדמאיים במשרד התעשיה והמסחר עתרו אתמול לבג"ץ שיורה לשר התעשיה והמסחר אריאל שרון לבטל את מינויו של סגן הנציב המסחרי בניו יורק ואת המינוי הנפרד של הנספח הכלכלי בהמבורג ולקיים מכרז לאיוש משרות אלו.

זו עתירה שניה בנושא. בדיון בעתירה הקודמת לפני חמישה חודשים הודיעה המדינה, כי המינויים מבוטלים וחלה חובה לקיים מכרזים לאיושם.

העותרים, באמצעות עו"ד מיכל שקד, טוענים, כי התברר להם שהשר מינה, למרות הכל, את מקורבו ראובן שלום לתפקיד סגן הנציב המסחרי בניו־יורק.

לטענת העותרים, משרד התעשיה והמסחר לא התכוון לאייש את המשרה במכרז. לדבריהם, המשרד פנה לוועדת השרות, כדי לפטור את שתי המשרות מן הצורך במכרז אך הוועדה, בתום שתי ישיבות, לא הגיע להחלטה לאחר שנתגלתה מחלוקת.

העותרים טוענים ששרון לא משלים עם גזירת הדין ולא את בטלותם של המינויים. לדבריהם, המינויים בוטלו פורמלית, אך מהותית ממשיך שלום לאייש את המשרה בניו־יורק.

הרולד כץ

(סוף מעמוד 1)

כשהתפוצצה פרשת הריגול של פולארד, התבטאו החוקרים האמריקאים בפני בני שיחם הישראליים כי מצידם יכול אביאם סלע להתמנות אפילו כמפקד חיל האוויר, אך הם מעוניינים שישראל תמסור להם שמות של אנשים נוספים שהיו מעורבים בהפעלת פולארד.

הרולד כץ שימש משך עשר שנים (1972—82) סגן היועץ המשפטי של מערכת הבטחון.

ממקורות בוושינגטון צוינו, כי ישראל חוששת שהרולד כץ, המחזיק בתעודת אמריקאית־ישראלית כפולה, יאלץ לגלות סודות, אם אמנם יופיע בפני בית דין גדול של חבר מושבעים מחוזי בארה"ב.

אין שום קורטוב של אמת

כץ, מצידו, טען בראיון טלפוני עם כתב רויטר, כי שלטונות ישראל לא מנעו ממנו לדבר עם אנשי התביעה של ארה"ב. בגלל את השיחה מתל אביב אמר כץ: "האמת היא, כי הממשלה לא מנעה מאיש לדבר אתי. ואף אני, מצידי, לא סירבתי לדבר עם איש".

עוד אמר כץ בן ה־65: "אין שום [illegible] שרבים. באלה נתן למצוץ מן האצבע. אולם זוהי עובדה — הטענות פשוט אינן נכונות". הוא סירב להשיב לשאלה אם נכון הדבר כי הותר לו להיפגש עם נציגי התביעה האמריקאית על אדמת ישראל בלבד.

כץ טוען כי לא היה לו קשר כלשהו עם פרשת פולארד. ב"קול ישראל" אמר כי "כל מה שאני יודע בנושא זה, נודע לי מקריאת עתונים".

חסינות תמורת עדות

ה"וואשינגטון פוסט" מסר אתמול, כי חוקרים פדראליים הציעו לכץ חסינות, תמורת הסכמתו להעיד בפני חבר מושבעים מחוזי בארה"ב. אולם החוקרים האמריקאים אינם רוצים לחקור אותו בישראל, בטענה כי נסיונות קודמים לאסוף מידע מפי חשודים אחרים בפרשת פולארד, על אדמת ישראל, לא העלו את התוצאות המבוקשות.

פולארד צילם בדירתו

וואשינגטון (עי"צ וע"ד). עורך דין הרולד כץ איפשר כנראה לג'ונתן פולארד לצלם בדירתו בוואשינגטון את המסמכים הצבאיים שהתכוון להעביר לישראל — אמרו מקורות דיפלומטים ופקידים בכירים בוואשינגטון.

"וואשינגטון פוסט" מסר אתמול, מפי מקורות מוסמכים, כי יתכן שכץ גם ידע על הסכמתם של פקידים ישראליים בכירים לשלם לפולארד 50,000 דולר.

כץ הוא בעליה של דירה בוואשינגטון, בבניין שבו יש דירה גם לאירית ארב, שהיתה מזכירה בשגרירות ישראל המעורבת גם היא בפרשה. פולארד הודה במהלך משפטו, כי נהג מדי שבועיים להעביר מסמכים סודיים לדירתה של ארב, וכן לדירה נוספת באותו בניין, מקום שם הועתקו המסמכים.

האם הבכירים ידעו

פקידי ממשל אמריקאים, שביקשו לשמור על עילום שמם, אמרו אתמול, כי כץ מבוקש בארה"ב כדי להשיב לשאלות שבכוונתן לברר, אם פקידים בכירים בישראל היו מודעים לפעילות הריגול של פולארד. בין היתר אמרו הפקידים, כי כץ מחזיק בדירת מגורים בוואשינגטון, אשר בה נהגו להעביר תשלומים לפולארד, והמכילה ציוד העתקה שנוצל לצילום המסמכים הצבאיים [illegible] עזרתו של כץ עשויה להפריך את טענתה העיקשת של ישראל, כי הפעלתו של פולארד היתה בבחינת "מעשה חריג", שבוצע ללא ידיעת הדרגים המוסמכים. הפקידים טענו עוד, כי שלטונות ישראל אסרו על כץ לצאת את גבולות ישראל כדי להחקר בארה"ב. לדבריהם, ויכוח זה על בואו של כץ לארה"ב, מקנה משקל נוסף לטענות האמריקאיות, כי ישראל לא עמדה בהבטחתה בדבר שיתוף פעולה מלא בחקירת הפרשה.

כץ הוא בוגר בית הספר למשפטים במכללת הארווארד, הפועל כמשפטן בישראל מאז שנת 1972.

יגור תקף את שלום וכספי

בינתיים, איש הלק"מ יוסי יגור תקף את ראש השב"כ לשעבר אברהם שלום ואת עו"ד רם כספי על עבודת התיחקור והאיסוף שעשו לאחר חשיפת פרשת פולארד. לדבריו, העבודה שעשו היא שגרמה לנזק כבד בכל הפרשה. נוצר קרע בין יגור לבין שלום וכספי.

יגור גם הופיע בפני ועדת המישנה של הכנסת, בראשות אבא אבן, הבודקת את הפרשה.

המפלגה הליברלית
(בליכוד)
חברי מוסדות המפלגה
מוזמנים בזה
להרמת כוסית
לרגל חג הפסח
שתתקיים ביום חמישי י' ניסן תשמ"ז (9.4.87) בשעה 10.00 בבית המפלגה הליברלית, אולם "מירנבורג", רח' אבן גבירול 68 ת"א
בברכת חג שמח
מאיר הוברמן
מנהל המזכירות הארצית

עסק עם טעם
פופקורניה
רשת חנויות פופקורן בהמון טעמים מודיעה על:
מכירת זכיונות
אל תחמיץ את ההזדמנות להצטרף לרשת "פופקורניה" ולגל ההצלחה הכבירה מארצות־הברית ולקבל עסק טוב לידך.
פנה עוד היום ל"פופקורניה" תל־אביב, דיזנגוף 69 טל. 03-293649

רשת עמל
בית מרכז הרשת, רח' קהילת קייב 15, ת"א, 497444
משרד העבודה והרווחה — האגף לפיתוח כח אדם — מחוז המרכז | עיריית תל־אביב — מחלקת החינוך
בי"ס מכס פיין
60 שנה לבי"ס מכס פיין
לקראת חגיגות שנת ה־60 ליסודו של בי"ס מכס־פיין בת"א תוקם „אגודת ידידי בי"ס מכס פיין".
בוגרי בית הספר משנת 1929 ואילך מתבקשים לשלוח לביה"ס:
לתערוכה המרכזית: מסמכים שונים, עבודות בכתב, מוצרים, תמונות מחזור, תמונות מהווי ביה"ס, מכתבים וכל חומר נוסף שיש בו ענין לציבור הבוגרים.
הבוגרים מתבקשים לכתוב לביה"ס ולציין: שם, כתובת, טלפון ושנת סיום לימודים.
ל־„בוגרים", בי"ס מכס פיין ת.ד. 7311 ת"א, 61072
נשמח לקבל הצעות נוספות ולענות על שאלות בטל': 03-217233-4
אנו מודים מראש על שיתוף הפעולה
ועד ההורים | **ארגון בוגרי עמל** | **הנהלת ביה"ס**

צריכים מזומנים לחג?
מבצע No. 1
אופנה + הלוואה
ללא ריבית וללא הצמדה
הכנסו למרקורי, הציגו את כרטיס האשראי שלכם וקבלו מיד וביד הלוואה בסך 600 ש"ח. 300 ש"ח במזומן ועוד 300 ש"ח בתווי קניה של מרקורי - רשת בתי כולבו לאופנה.
איך מחזירים? בשלושה תשלומים חודשיים ללא ריבית וללא הצמדה.
מבצע No. 2
5 תשלומים חודשיים
ללא ריבית וללא הצמדה
לבעלי כרטיסי אשראי VISA
על כל קניה מעל 300 ש"ח
כלבו מרקורי החדש: פתוח במוצ"ש
דרך פתח תקווה 114, ת"א (ליד בית קלקא)

מוזיאון ישראל ירושלים
למורים בשנת השתלמות תשמ"ח
אגף הנוער במוזיאון ישראל מציע קורסים המוכרים ע"י משרד החינוך ומקנים גמול השתלמות
בין הקורסים:

	יום	שעה
קישוט הבימה וביה"ס	א'	8.30—12.30
אריגה עיוני ומעשי	א'	8.30—12.30
מבוא לארכאולוגיה	א'	9.00—13.30
מי מפחד מאמנות מודרנית	א'	10.30—12.30
טכניקות באמנות (סדרה של 3 קורסים)	א'	17.00—21.30
דרמה בשירות המורה	א'	8.30—10.30
רקמה אמנותית	א'	10.30—12.30
קליגרפיה ואיור	ב'	8.30—12.30
מבוא לאמנות	ב'	9.00—13.00
ריקמה עדתית	ב'	8.30—10.30
הכרת חמרים	ג'	8.30—12.30
פיסול רך	ג'	8.30—12.30
הכרת חמרים/פיסול	ג'	8.30—12.30
ארכיטקטורה בירושלים	ג'	9.00—13.00
אמנות הסיבים (Fiber art)	ג'	8.30—10.30
תיאטרון בובות	ג'	8.30—12.30
גרפיקה ואיור	ג'	19.30—21.30
המוזיאון כאמצעי מחנך	ד'	9.00—13.00
מוזיאונים מדן ועד אילת	ד'	9.00—13.00
המוזיאון לשירות המורה	ד'	10.30—12.30
עולם הציור	ד'	17.30—19.30
רישום וציור מתחילים	ד' ה'	8.30—10.30
רישום וציור מתקדמים	ד' ה'	10.30—12.30
אמנות ישראלית	ה'	9.00—13.00
הכרת חמרים/קרמיקה עיוני ומעשי	ה'	8.30—12.30

ובין קורסים נוספים כגון: הדפס משי, עיצוב פנים ועוד.
ההרשמה לקורסים מתחילה ביום ב' — 6.4.78, באגף הנוער מוזיאון ישראל, טלפון 02-633278 בימים א', ב', ד', ה', 12—10, 16—14.
(אין הרשמה בחול המועד)

בתי זיקוק לנפט בע"מ
ת.ד. 4, חיפה 31000
מכרז למכירת טובין
מכרז למכירת מכוניות מס' 2/87 א'

רכב משומש	שנת ייצור	רשיון בתוקף עד:
1. טנדר דודג' D-200	1977	25.07.87
2. טנדר דודג' D-200	1979	29.04.87

מכרז למכירת מנופים משומשים מס' 2/87 ב'
1. מנוף JONES דגם KL66 גלגלי גומי + חשוקי פלדה זרוע מכנית (HK-19), עומס מכסימלי להרמה - 6 טון. שנת ייצור 1957 במצב עבודה.
2. מנוף BUCYROS זחלילי עם זרוע מכנית (HK-15), עומס מכסימלי להרמה: 4 טון שנת ייצור 1944, במצב עבודה.

מכרז למכירת ציוד משומש מס' 2/87 ג'
1. מכונת הברגות "TOLEDO" ל- "2 הברגות בברגים ובצנורות.
2. שמן משומש מסוגים פז טורבין 68 - M, M-46
3. גלילי גז H2S מלאים 70 ק"ג ו- 50 ק"ג.
4. מכונות כתיבה, מכונות חישוב ומחשבי כיס
5. ארגזי פח לאחסון מזון יבש
6. קערות פלסטיק לסלטים ולפתנויות חרסינה
7. מכונת סודה 1 פזה, 1 כ"ס.
8. 2 מכונות להתזת בטון
9. 2 מכונות להתזת חול

* את הרכב והציוד ניתן לראות וכן לקבל את טפסי המכרז ופרטים נוספים בבתי זיקוק חיפה, אגף האספקה, בין התאריכים: 6.4.87 עד 9.4.98, בין השעות: 07.00-11.30.
- המועד האחרון להגשת ההצעות: 23.4.1987
- על המציע לצרף להצעתו המחאה בבקאית בשיעור של 10% מערך הצעתו למכרז.
- פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפונים: 04-746378, 04-746267.
פרסום שפי

המכללה
של הדסה-ויצו קנדה ע"ש נרי בלומפילד, חיפה
ביה"ס לחינוך ולהכשרה מוכר
משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרה עובדי הוראה
נמשכת ההרשמה למגמה
למינהל וחשבונאות
משך הלימודים במגמה 3 שנים, בתוספת לימודי השלמה בחשבונאות ממוחשבת, במשרד הממוחשב ובמינהל.
בוגרי המגמה זכאים לתואר מורה מוסמך בכיר למקצועות החשבונאות והמינהל בבתי־הספר העל־יסודיים.
מתקבלים: מועמדים מתאימים בעלי תעודת בגרות לאחר שיעמדו במבחן המיון הארצי מטעם משרד החנוך והתרבות, במבחני הכניסה של המכללה ובראיון אישי.
אקדמאים ובעלי תעודת הוראה המעונינים להסב את מקצועם, יתקבלו למסלול מיוחד בהתאם לנתוניהם האישיים ולאחר יעוץ אישי.
פרטים והרשמה: במשרדי המכללה, רח' חנה סנש 12, חיפה, טל. 381253 — 04
בימים א'—ה' בין השעות 09:00 — 14:00
להרשמה יש להביא: תעודת בגרות, תעודת זהות, 2 תמונות ודמי הרשמה.

תעשיית היהלומים הישראלית
מברכת את
משה שניצר
לרגל היבחרו לכהונה נוספת כנשיא בורסת־היהלומים ולהמשך עבודה פוריה לתועלת ענף היהלומים
ההתאחדות הכללית של תעשייני היהלומים בישראל
בשתוף:
התאחדות תעשייני היהלומים בישראל בע"מ | האגודה לקידום ייצור היהלומים בישראל

קבלת מודעות 24 שעות ב דרחון
מודעות משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל־
הארץ

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה למשפטים
טקס חנוכת חדר מערכת "עיוני משפט" ע"ש נתי הרמתי ז"ל
יערך ביום ג', ח' ניסן תשמ"ז, 7.4.87, בשעה 17.00 באולם כס המשפט ע"ש מלכה ברנזר הפקולטה למשפטים, בנין טרובוביץ קרית האוניברסיטה, רמת אביב.
דברי פתיחה: פרופ' אוריאל רייכמן
דיקאן הפקולטה למשפטים
דברים: עו"ד שי פינס, עו"ד יוסי שפרילנג
קטע נגינה
דברי תודה: גיל אורין
חבר מערכת "עיוני משפט"
צבי בריינין סגן עורך "עיוני משפט"
הסרת הלוט, חדר 6, הפקולטה למשפטים
טקס האזכרה לזכרו של נתי הרמתי ז"ל יערך ביום ג', ח' ניסן תשמ"ז, 7.4.87, בשעה 16.00 בבית העלמין הצבאי בקרית שאול
— הציבור מוזמן —

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES
It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 41011 Little Lake Rd., Suite 245 Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

קוקטייל המשקאות הגדול בישראל
למה לכם להתרוצץ, אם תוכלו למצוא במקום אחד את מגוון המשקאות החריפים הגדול בארץ: משקאות מיובאים, המפורסמים בעולם ומשקאות תוצרת הארץ בכל הגדלים והטעמים. ולכבוד החג שרות מיוחד: חבילות וסלסלות שי מהודרות. בואו אל החנות הקרובה אליכם. לחיים!

ג'וני ווקר - הוויסקי הסקוטי מס' 1
לרשותכם מחלקה מיוחדת לחבילות שי וסלסלות לחג!
החברה הסקוטית למסחר - יבואני משקאות חריפים
ת"א - שיא הבירה, מגרשי התערוכה הישנים טל: 03-5462414-5 פתוח 08:00-18:00
חיפה - שד' בן-גוריון 37 טל: 533230, 04-532957 פתוח 08:00-18:00.
רשבסקי פרילוך ווהר

صكنا من الاهل

صكذا من الوحل

2000 אסירים בטחוניים שובתים רעב כשבוע בפיקוח רפואי צמוד

שרות בתי הסוהר: לא ניכנע לדרישות ה"אידיאולוגיות־פוליטיות" שלהם

מאת ראובן שפירא
כתב "הארץ"

בתום שבוע מאז הכריזו האסירים הבטחוניים שביתת רעב, עדיין שובתים כ־2,000, כמחצית מכלל האסירים הבטחוניים.

משרות בתי הסוהר נמסר כי בבתי הסוהר הבטחוניים יש שקט והחיים מתנהלים כסדרם. השובתים ממשיכים לשתות מים מדי יום ביומו, ועד אתמול לא נודע על שום אסיר שמצב בריאותו הורע עד כי נזקק לטיפול רפואי.

שרות בתי הסוהר מקיים פיקוח רפואי צמוד על השובתים.

בשרות בתי הסוהר סבורים ששביתת הרעב תסתיים בתוך כמה ימים. דובר השרות מסר כי לא נשללו, עד כה, שום פריווילגיות משובתי הרעב, ומאפשרים ביקורים אצלם. עם זאת, גורמים בכירים בשרות בתי הסוהר ובמשרד המשטרה נחושים בדעתם שאין להיכנע לדרישות ה"אידיאולוגיות־פוליטיות" של האסירים הבטחוניים, שלדעתם מוכתבות בידי גורמים עויינים מבחוץ, המורים לאפשר לאסירים הבטחוניים ולמנהיגיהם לקבוע את סידורי המשטר, המשמעת והניהול בבתי הכלא.

שלילת פריווילגיות

אם תימשך שביתת הרעב, יתכן שישללו מהשובתים פריווילגיות, על פי הנהלים הקיימים.

בשרות בתי הסוהר אומרים כי כל הזמן פועלים לשפר את תנאי חייהם של האסירים הבטחוניים, ומשתדלים, ככל האפשר, להיענות לדרישות העניייניות שלהם.

הפסקת ההתארגנות

עם זאת, מודים כי בחודשים

דוד מיימון

האחרונים, על פי הנחיית הנציב דוד מיימון, בתאום עם שר המשטרה, חיים בר־לב, נעשו צעדים שמטרתם להפסיק את ההתארגנות של האסירים הבטחוניים בתוך בתי הכלא.

מניעת מעבר

במסגרת צעדים אלה, הוטלו מגבלות מסויימות על האסירים הבטחוניים, ובכלל זה מניעת מעבר חופשי בין תאים ובין אגפים.

נציב שרות בתי הסוהר הודיע כי לא יכיר עוד במוסדות המנהיגות והדוברות הקולקטיווית של האסירים הבטחוניים. עם זאת אמר כי תישמר בכל בתי הכלא הבטחוניים אחידות במבנה התפקודי, באורח החיים ובסדר היום, "כל זה בלי לפגוע בטיפול ההוגן והאנושי באסירים, על פי הנהלים והאמנות הבינלאומיות".

הטענות נדחו

שלשום נפגשו שר המשטרה ונציב שרות בתי הסוהר עם עורכי הדין של האסירים הבטחוניים ושמעו מהם את טענותיהם בדבר התנאים הקשים בבתי הכלא, הצפיפות, הענישה הקולקטיווית, איסור הכנסת עיתונים, יחס משפיל והרעת תנאי המאסר.

השר והנציב דחו מכל וכל את רוב הטענות. הם הבהירו כי המדיניות היא לאפשר לאסירים תנאי מאסר אנושיים ככל האפשר, במגבלות הקיימות של משאבים מצומצמים, ובכפוף לצורכי הבטחון וקיום המשמעת בבתי הסוהר.

בר־לב: אין הצדקה

לדברי השר בר־לב, המדיניות הזאת קיימת מיום כניסתו לתפקידו, ואין בה שום שינוי כיום, כך שאין הצדקה לשביתה הנוכחית.

הוא הבטיח לבדוק את הבקשה שהעלו עורכי הדין לתת עוד עתונים לאסירים, וכן את הטענות על השימוש בחומר מרמיע בכלא המרכזי ליהודה ושומרון בג'נאר.

בר־לב הודיע כי כל עוד נמשכת שביתת האסירים הבטחוניים, אין הוא רואה מקום שהוא והנציב יבקרו אצל האסירים.

מגדל משרד הבטחון בתל אביב נצבע בלבן

להט מבקש לצבוע בלבן גם את מגדל דיזנגוף

מאת חיים הנדוורקר

בימים האחרונים הוחל בצביעת מגדל משרד הבטחון בתל אביב בצבע לבן.

סיכום בנושא זה הושג לא מכבר בין עיריית תל אביב ומשרד הבטחון, כחלק ממדיניות העירייה לתת גוון לבן לבנייני העיר.

המגדל מתנשא לגובה של 137 מטר ויהיה בעל 43 קומות.

לפי שעה לא ברור מה יהיה הצבע הסופי של של מגדל דיזנגוף. בשעתו הורה להט לחברת אזורים המקימה את המגדל לצבוע בלבן, במקום חום מטלי, שבו נצבע. החברה צבעה את חלקי הבטון בלבן ואולם להט תובע כי המגדל כולו יהיה לבן כולל חלקי המתכת שלה. מילוי הדרישה כרוך בהשקעה ניכרת של "אזורים".

הרוגה ו־10 פצועים בתאונות בשרון

ההרוגה — קרן דאב בת 25 מרעננה

מאת נורית אמיתי

קרן דאב, בת 25, מרעננה, נהרגה שלשום אחר הצהרים, ובעלה דוד, בן 25, נפצע קשה, בתאונת דרכים סמוך למכון וינגייט. מכוניתם מסוג סובארו, שנסעו בה, התנגשה בעגלה נגררת במרקטור שנסעה לפניה.

שעות ארוכות עמלו כוחות המשטרה, מכבי אש ומגן דוד אדום לחלץ את הגופות מההמכונית המעוך. רב פקד יהודה מרדכי, ראש לשכת התנועה במרחב השרון, מסר כי אחד הגורמים המשוערים לתאונה היה חוסר עירנות של הנהג.

גנב רכב ונפצע

אור ליום אתמול התנגש רכב גנוב בעמוד חשמל בפתח תקווה. נהגו, בן 19, נפצע קשה.

אוטובוס גרם תאונה

בדרך ז'בוטינסקי בפתח תקווה נפצעו שני אנשים בהתנגשות חזיתית בין שני כלי רכב, שאחד מהם סטה ממסלולו לאחר שאוטובוס יצא מתחנה בלא מתן זכות קדימה.

עוד תאונות

בתאונה בין ראש העין לפארק אפק נפצעו קשה שלושה אנשים בהתנגשות חזיתית של כלי רכב.

בתאונה אחרת אתמול, סמוך לחבצלת השרון, נפצעו שלושה אנשים. התאונה אירעה בשל אי־מתן זכות קדימה לרכב אחר.

התייצב בלשכת הגיוס לאחר 9 שנים והועמד לדין

(ע). תושב בת־ים, שהתייצב בלשכת הגיוס 9 שנים לאחר שהוזמן לבדיקות ולרישום, מואשם בנסיון להשתמט משירות בטחון.

בר־ציון קרחילי, בן 48, מבת־ים, עלה לפני כ־20 שנה מבריה"מ.

ערך את העמוד: משה ויינפלד

מפלס הכנרת: עוד 15 ס"מ

מאת אלי אלעד
כתב "הארץ"

מפלס הכנרת עלה בשבוע החולף, שהיה קייצי בעיקרו, בשיעור של 15 ס"מ ואתמול בבוקר הגיע המפלס לרום של מינוס 209.84 מ' מתחת לפני הים. למפלס המירבי של הכנרת חסרים עתה 94 ס"מ בלבד. מאז ראשית החורף עלתה הכנרת ב־2.61 מ'. המהווים תוספת של יותר מ־340 מיליון מ"ק מים לאגם.

תינוקת מבחנה בבי"ח "כרמל"

(ע). תינוקת מבחנה ראשונה נולדה השבוע בבית־החולים "כרמל" בחיפה. משקלה 2.900 ק"ג, ושמה בת־אל. אם התינוקת, מזל לוי, בת 29, תושבת קרית אתא, וכמו נישואיה לפני 8 שנים לא עלה בידה להרות. הפרית המבחנה הראשונה נקלטה בנוסח, ובראשית השבוע, כשכבר היתה שבוע שני בחודש התשיעי להריונה, הוחלט לבצע ניתוח קיסרי. עוד 8 נשים שקיבלו טיפול בהפריה חוץ־גופית בבית החולים, הרות עתה וממתינות ללדת. (תצלום: ישראל־סאן)

תאונה בים אילת: תלמיד קורס צלילה נעדר; 7 מחבריו נפגעו

הנעדר — עודד שינגליט, בן 23, מאילת • החיפושים אחריו הופסקו אמש בגלל החשיכה ויחודשו הבוקר

מאת איתן רבין כתב "הארץ"

בתאונת צלילה שארעה אתמול בבוקר בים אילת, מול החוף הצפוני, נפגעו 7 צוללנים, ועוד צולל, עודד שינגליט, תלמיד בן 23 מאילת, נעדר.

צוללנים מחיל הים חיפשו אתמול את הנעדר, אך החיפושים הופסקו עם רדת החשיכה ויימשכו הבוקר.

אתמול, בשמונה בבוקר יצאו ממועדון הצלילה לקידייוורס, שמונה צוללנים, חמישה חניכים, ו־3 מדריכים — כולם ישראלים — במסגרת קורס צלילה בימה של שלושה כוכבים.

הצוללים הגיעו כ־200 מטר מחוף הים, ואז הוחלו שלושת המדריכים בשיעור.

כל השמונה צללו, אך ארעה תקלה, שטרם הוברר טיבה, והצוללנים המשיכו לרדת.

המדריכים לא איבדו את העשתונות ובמבצע מהיר הצליחו להעלות את התלמידים־הצוללנים מעל פני המים, אך התברר כי אחד מהם, עודד שינגליט, לא הצליחו להעלות.

כל השבעה הובאו לבית החולים יוספטל באילת, והוכנסו לתאי לחץ מיוחדים.

מבית החולים נמסר כי מצבם טוב, והם ישוחררו לבתיהם.

מנהל מועדון הצלילה באילת, גידי שמיר, מסר אתמול כי הוקמה ועדת חקירה בראשותו של ניר אבני.

גם משטרת אילת פתחה בחקירה.

בעל עסק,
בנק לאומי הוריד את הריבית.
קח עכשיו הלוואה לא צמודה.

בנק לאומי מציע ללקוחות העסקיים מימון להרחבת פעילותם בריבית נמוכה במיוחד.

קיימות שלוש אפשרויות אשראי, לפי בחירת הלקוח:
- הלוואה לא צמודה בריבית קבועה.
- הלוואה לא צמודה בריבית משתנה.
- הלוואה לא צמודה בריבית שהיא במרווח קבוע מעל המקורות.

ההלוואות ניתנות לתקופה של חודש עד ששה חודשים, מינימום לעיסקה 300,000 ש"ח.

התכנית מיועדת ללקוחות הבנק וללקוחות חדשים.

לפרטים פנה לחדר העסקות בשקלים של בנק לאומי
טלפון: 03-648-816, 03-648-867, 03-648-841

ביצוע ההלוואה מותנה בהמצאת בטחונות כמקובל.

הבנק רשאי לשנות התנאים ולהפסיק התכנית בכל עת.

נצל עוד היום את הורדת הריבית
הצעה מיוחדת לתקופה מוגבלת

בנק לאומי

למכירה ברמת־גן
בגמון ת"א
פרטים
אצל עו"ד אדי פרידמן
טלפון 03-319978; 03-320934

תקליטי
תקליטור taklitor
קונים ב־

ברכה
להורים שהיינו איתם במאבק נגד אגרת החינוך, ושסיוע התשלום ירד מהם.
יש שכר למאבק.
זוהי רק ההתחלה נמשיך להאבק למען חינוך טוב יותר ולמען חלוקה צודקת יותר של הנטל.
מפ"ם עם העובדים
עם מפ"ם תפקיר ומפקיר אחרי!

יהושע אורנשטיין, הוצאת ספרים "יבנה" בע"מ
תל־אביב, רח' מזא"ה 4, טלפון 297856

יצאו לאור
- **הגדה של פסח**
מצויירת בידי נחום גוטמן
הנוסח המסורתי המלא של ההגדה
מוגש בתבנית גדולה, צבעונית
ובאותיות מאירות עיניים
- **בצאת ישראל ממצרים**
סיפור יציאת מצרים בציורים
מצויירים על־ידי נחום גוטמן
מילים לציורים: אהוד בן עזר
ספור יציאת מצרים לילדים מוגש
בסגנון קריא וקל, ומשלים את ההגדה
ציוריו המקסימים של נחום גוטמן —
חגיגה לקורא העברי

הגדות נוספות לקראת הפסח:
- הגדה של פסח עברית
- הגדה של פסח עברית־אנגלית
צייר צבי לבני
ההגדות הן בתבנית גדולה
- הגדה של פסח — כיס

להשיג בהוצאה ובחנויות הספרים בארץ.

מכון גומי ליטצקי בע"מ
יבוא ושווק מוצרי
גומי ופלסטיקה
לבנין חקלאות ותעשיה
רח' שיבת־ציון 1, חיפה
טלפון 04-666371

להשכרה
אולם משרדים
בשטח של כ־200 מ"ר
מאחורי הבורסה ליהלומים
ארונות, וילונות, מיזוג אוויר, טלפונים
לפרטים 03-7516425 (משה)

you are a cosmic being.
the messianic spirit
guides you to the
cosmic consciousness
through christian meditation.
free information:
universal life.
postfach 5643, 8700
wuerzburg, west germany.

מטבחים ורהיטים
דיור 2000
יופי של איכות!
תל־אביב: בית "לאור", רח' הרצל 45 — טל' 03-813304־5־6
הרצליה: "לידור", איזור התעשיה, בית מרכזים, — טל' 052-555940
חיפה: שד' ההסתדרות צומת ק. אתא מול היפר כל החודש טל' 04-720720
עד 10 תשלומים כחוזה עדיף

הזמנה בדבר פרסום צוואה
להווה ידוע כי הוגשה לבית משפט מחוזי בנצרת בקשה למתן צו קיום צוואה בתיק 194/87 על שם המנוחה אדם שושנה ז"ל, שנפטרה בתאריך 3/2/87 ומקום מגוריה האחרון היה בקבוץ עין הורד, ומד קודם בתל־אביב.
כל אדם הנוגע שיש לו סבה וצואה בבקשה הרוצה להתנגד לה, עליו להגיש התנגדותו לבית משפט זה תוך 14 יום מיום פרסום הודעה זו, אחרת יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

תודה
לכל אלה שהיו שותפים ליזמתנו הראשונית לחקיקת חוק שכר מינימום.
יש שכר למאבק
זוהי רק ההתחלה נמשיך להיאבק למען שכר הוגן,
ולמען חלוקה צודקת יותר של הנטל.
מפ"ם עם העובדים
עם מפ"ם תפקיר ומפקיר אחרי!

תנאים מועדפים לרוכשים
עד ערב פסח

מקום בצמרת שכונת היוקרה של ירושלים

מקום בצמרת,
חלונות צרפתיים,
שער כניסה חשמלי
לחנייה מקורה
בלב ירושלים

- דירות 4, 5, 6 חדרים (שלב ב')
- נותרו 2 קוטג'ים 6 חדרים אחרונים
לכניסה בעוד 3 חודשים.

מקום בצמרת — שכונת היוקרה בליבה של ירושלים — רח' ש"י עגנון — המשך רח' הפלמ"ח.
מקום בצמרת — צופה אל נופיה המרהיבים של ירושלים.
מקום בצמרת — 4 בנייני דירות ו־24 קוטג'ים בתכנון של האדריכל יעקב רכטר.
מקום בצמרת — צלחת לקליטת שידורי טלויזיה באמצעות לוויינים.
מקום בצמרת — מחסן, חנייה מוארת 24 שעות ביממה עם שער המופעל בשלט־רחוק.
מקום בצמרת — ערבות בנקאית צמודה.
מקום בצמרת — משכנתא עד $25,000.

מכירות
מקום בצמרת — רח' ש"י עגנון 14, דירה 2.
טל: 02-667464, 02-699531.

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261

המחיר למלה
ביום שישי וערבי חג
6.13 ש"ח כולל מע"מ

הלוח הארצי הארץ חדשות

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הרוס הלוח הבטוח

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

● "סיטי" נבטי ולא גייזי. 227328 ת"ר 663 (מלו"ן) (1993)

וילות ובתים

דירה בראש שקט

★ בדיקת מהנדס לפני קניה
איתור בעיות רטיבות ועיבוי
★ דו"ח קביל בבית משפט
מרכז כלל טל' 224388/9

4 חדרים ויותר

● הודעה לציבור המפרסמים דירות בעיתון. מטעה בבחור פרסום ויתור בעתון תקבל גם זהה ועו"ד זוהם, בתקופת הפרסום, כפוף לתנאי המבצע וללא דמי תיווך. "שמאי" ב' 02-225342

לציבור הדתי

משהב

קבלנים מציעים

● קבלן דירות שים לב משנין לא לשלם דמי תווך ולקבל זהה וזו"ד דמים פרסום בתוך "שמאי". ב"ב 02-225342

3—3.5 חדרים

● הודעה לציבור המפרסמים דירות בעיתון. מטעה בבחור פרסום ויתור בעתון תקבל גם זהה ועו"ד זוהם, בתקופת הפרסום, כפוף לתנאי המבצע וללא דמי תיווך. "שמאי" ב' 02-225342

2—2.5 חדרים

● הודעה לציבור המפרסמים דירות בעיתון. מטעה בבחור פרסום ויתור בעתון תקבל גם זהה ועו"ד זוהם, בתקופת הפרסום, כפוף לתנאי המבצע וללא דמי תיווך. "שמאי" ב' 02-225342

1—1.5 חדרים

● הודעה לציבור המפרסמים דירות בעיתון. מטעה בבחור פרסום ויתור בעתון תקבל גם זהה ועו"ד זוהם, בתקופת הפרסום, כפוף לתנאי המבצע וללא דמי תיווך. "שמאי" ב' 02-225342

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

מכוניות

דירות ברמ"ב

אוטוביאנקי

● אוטוביאנקי 1985 שנית, פרטי, 43,000 ק"מ (1540)604653 .418645

אוטובוסים

● לקבלה אוטובוס קרייזן 1968 מסודר, במצב מצוין (1285) 717675

אוסטין

אופל

אלפא

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולבו

וקסהול

מנודים

אודי

לנצ'יה

משאיות

מיני מינור

מרצדס

מסחריות

סובארו

סיטרואן

סוסיתא

סיאט

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

הצעות עבודה

صكنا من الاهل

هكذا من الاهل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

המשך ירושלים

● למנעמו בירושלים דרושה מזכירה ליום עבודה מלא "ישפר" 426293 (1872)

● ליצבא לעבודת אחזקה, תקיון + קסר. עם חיים רכב + אנגלית (1869) 244539 .226862

● להכנס למקצוע המחשבים, לימודי תכנות. מלאה. 215875 (1897)

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש עליפי החוק.

מנפואר

● למנפואר ירושלים

תיגבור

ת.ל.מ

עבודות ומספלות

ביקוש עבודה

חבר

משקים

מבני תעשייה

מגרשים

תעיות

מחסנים

הלוואות

מציעים למכירה

מכירות

מקרקים

משרדים

פסנתרים

קים תופס

רהיטים

שיעורים

שיפוצים

בית־אבות

טלוויזיות

כלי נגינה

מנורות

מערכות סטריאו

קורסים

מיקרוגל

מערכות אזעקה

מדיחי כלים

מודעות

בעלי חיים

בריאות

חימום והסקה

שידוכים

הדרכות

חגים

לוח קיר

בגדים

בעלי חיים

האונה וציעות

טלפונים

כלייגינה

מערכות סטריאו

מחשבים

מקררים

אבידות

מוסיקה

הזדמנויות מיוחדות

● השאל לפנה בעיקר כלי בית ועוד 525240

צילום

רהיטים

שונות

שמירים

עבודת פרך

עזרות ומטפלות

קודת גג

שידוכים חיזוגים

שיעורים פרטיים

כאן דרום — הלוח הארצי — אזור הדרום

מערכת סטריאו

מחשבים

וידאו

מקררים

שירותים

טרקטורים

אופנועים

דירות למכירה

הצעות עבודה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3.5—3 חדרים

נהגים

ביקוש עבודה

עסקים

אולמות

תעיות

מגרשים

שידוכים

הכרזות

מציעים למכירה

שכח

מכוניות

אאודי

אופל

וולוו

סובארו

סיאט

פולקסוואגן

פורד

פיאט

לציון חברה לטקסטיל בע"מ
דרושים
הנדסאי או טכנאי ייצור
רצוי עם נסיון בטקסטיל
מסגר עוזר לאיש אחזקה
נא לפנות לטלפון 02-526017, 02-534895
— סודיות מובטחת —

לאגף תרבות ספורט ונופש בבית־ברל
דרושים
מצילים
הכישורים הדרושים:
1. בעלי תעודת הסמכה מטעם משרד העבודה והרווחה.
2. בוגרי קורס התיאה כולל תעודה.
העבודה על פי שעות אפקטיביות עם פיצול כולל עבודה בשבתות וחגים.
המעונינים העומדים בדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות טלפונית (38) 052-449767, 052-25151

לחנות ספרים במרכז הבניה הישראלי
דרושות
עובדות בחצי משרה
ידיעת אנגלית הכרחית.
שעות עבודה: 11.00-19.00
המעונינות מתבקשות לפנות טלפונית לגב' שולמית, טל. 03-425221
מרכז הבניה הישראלי
רח' האוניברסיטה 40, רמת־אביב

דרוש/ה
תכניתן/ית S/38
הכישורים הדרושים:
• נסיון של שנתיים לפחות בתכנות על מחשב S/38.
• ידיעת שפת RPGIII ו-COBOL.
• הכרות עם מערכות מינבסיות - יתרון.
תאור התפקיד:
המועמד יהיה חלק מצוות פיתוח/תחזוקה. יעבוד בסביבה דינמית בפיתוח מערכת התוכנית, החזקת מערכת קיימת ותמיכה בלקוחות.
לקביעת ראיון נא להתקשר לתמי 03-749711
- סודיות מובטחת -
קונתהל בע"מ
ייעוץ, תוכנה ומחשוב

לחנות ספרים
דרושה
פקידה למשרה מלאה
★ ידע ונסיון בנהלי יבוא
★ הדפסה עברית אנגלית
★ ידע בהנהלת חשבונות יתרון
טלפון: 03-235830
בין השעות 09.00-14.00

לימית — שמירה ואבטחה
דרושים
מאבטחים
יוצאי צבא לעבודה לפי שיבוץ אישי
תנאי שכר מצויינים
לקביעת ראיון טל' 02-244874, 245421, 233888

למפעל מתכת בהרצליה
דרושים
* חרטים כרסמים
לתיכנות והפעלת מכונות
* רתך ארגון לריתוך חלקי תעופה
(אפשרות למישרה חלקית)

אקרשטיין
אקרשטיין צבי בע"מ
למפעלנו בהרצליה
דרוש/ה
אדריכל/ית
★ תכנון עבודות פיתוח סביבתי
★ יישום מוצרי החברה
לפנות טל' 052-556666 לעמית

לשתף־פיתוח הכנה להדרכה בע"מ
דרוש
מהנדס / הנדסאי בנין
לעבודה חלקית בהדרכה והדרכות הכנה בנושא מכרזי עבודות בניה ותכנון קונסטרוקציות
דרישות:
★ כושר ביטוי טוב בעברית
★ כושר ליכוד ותפיסה מעל הממוצע
★ נסיון בעבודה מעשית
רצוי:
★ נסיון בשימוש במחשב לעבודה
★ נסיון בתכנון קונסטרוקציות
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 21084 ת"א 61210

ל"תנובה" מחוז תל־אביב
דרושים
מפיצים
לחלב ותוצרת חלב
בפתח־תקוה וסביבתה
הכישורים הדרושים:
■ רשיון נהיגה למשאית
■ ידע בנושא שיווק מוצרי מזון
■ כושר גופני טוב
■ ידיעה טובה בחשבון
תינתן עדיפות למועמדים בעלי נסיון מעשי בחלוקת מוצרי מזון.
התחלת העבודה משעה 03.00 בבוקר.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית למנהל סניף "תנובה" פתח־תקוה, רח' חיה פרנקלשטיין פ"ת (לפני הסופרסל פ"ת) למר צבי דגמי.
נא להתקשר טלפונית לתיאום פגישה בטלפון 03-906591
- סודיות מובטחת -

למשרד פרסום מבוסס
דרוש מס' 2
• לגיוס לקוחות חדשים
• אחראי על לקוחות קיימים
• אחראי על התקציבאים
• נסיון במשרד פרסום הכרחי
תנאים מיוחדים!
סודיות מובטחת בהחלט!
לשלוח קורות חיים בכתב יד לת"ד 34021 תל־אביב מיקוד 61340 (לציין ע"ג המעטפה "מספר 2")

למפעל מזון גדול באיזור חיפה
דרוש
מכונאי מכונת סגירה
★ ידע ונסיון במכונת סגירה אינגלוס
★ תנאים מצויינים/שכר גבוה למתאים
לפנות: מנהל כח־אדם
ת.ד. 1278 קרית־טבעון

עירית הרצליה
תשמ"ז שנת החינוך בעיר
למחלקה לשרותים קהילתיים
דרושים
1. מרכז/ת תרבות במועדון גיל הזהב בהרצליה.
2. עובד/ת קהילתית בחצי משרה
נא לפנות למחלקה 052-512734
דרוש
ארכיבר בעל נסיון של 5 שנים לפחות בהיקף חצי משרה
לפנות מנהל כח אדם
סוקולוב 11 הרצליה

למכירה
כ־90 חצאי חביות עץ
(130 ליטר)
מעץ אגוז ספרדי
מתאים למשתלות ולפרטיים — לעציצים ולגינה
טל' 716843 א.ז. שטח רח' התעשיה חלפיות

הלוואות נוחות לשכירים
249048

הלוואות נוחות לשכירים
249048

הלוח הארצי העיר צומת השרון
תל אביב גוש דן והשרון

דירות למכירה

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז דירות גג

קבלנים מציעים

וילות ובתים

טוביה לשם

- למכירה בדגניה בתנאי בית מצוין אפשרות בניה ל־8 דירות.
- למכירה בסביון וילה 3 חדרי־שינה 2 דונם.
- למכירה בקרית־סביון 3½ דונם לתעשייה. אפשרות בניה 4200 מ"ר.
- למכירה בהרצליה פיתוח וילה 5 חדרי שינה דונם פנוי.
- למכירה בשמריהו, וילה 6 חדרי שינה מגרש 400.

בסביון למכירה וילה מפוארת 8 חדרים, 5 דונם.

בגני־יהודה למכירה בית 20 דונם, פנוי מיידי.

במושב בשומרון למכירה בית 27 דונם, מקנים, חדרים.

במושב תלמי מנשה למכירה בית 25 דונם, חדרים ואטרקציות.

בסבירת בקרית־שמואל למכירה בית, אפשרות בניה ל־8 דירות.

בסבירה, איזור מלון כיורות, למכירה מגרש לבניית 32 דירות.

תוך לי־רם
03-324056

לשכיר את דירתך ללא תשלום ברמת־גן ובגבעתיים 03-324056

דרושות דירות למכירה בכל הגדלים ברמת־גן ובגבעתיים. 03-324056

מבטע: עסקי בלעדיות במכירה ותנאים מיוחדים. לי־רם. 03-324056

מבחר דירות להשכרה מ־1 עד 5 חדרים. 03-324056 לי־רם.

מבחר דירות למכירה בכל הגדלים ברמת־גן ובגבעתיים 03-324056

טיפול אישי ומהיר והעיסקאות מהירות ומבטחות. 03-324056 לי־רם.

1—1.5 חדרים

תיווך רון

- בגבעתיים, כמורי, 5 חדרים, ק"ב, דירה יפה.
- בגבעתיים, 3 יפים, מרכזי ושקט, ק"א או ב.
- בגבעתיים, בכצנלסון, ק"ב 3 יפים + השקעה.
- בגבעתיים ור"ג בבניה, 5־4 — 1+4 + גג.
- בגבעתיים, 2 מרכזי ושקט, ק"א + מרפסות.

גוש דן

4 חדרים ויותר

תיווך רון

- ר"ג, בגבעה, 3 מרכזי ושקט.
- בגבעתיים, 3 מרכזי ושקט, פינוי אוגוסט, ק"א.
- 3 יפים בר"ג בגלזר, ק"ב, 6 דיירים.
- בגבול גבעתיים ת"א בעלית הנער, 3 יפים, 60,000 ק"א.
- בר"ג, 3½ יפים, מרכזי ושקט.

תיווך מרגליות

- בת־ים, 3 קוטגים, 3 קומות כ"א רצפי פרקט.
- בהתחלה וילה + בריכת שחיה + חדר בילארד, דונם, בהרצליה.
- בלא בארנק־גרצות, 2 ק"ב (בלי) מיידי 60,000 דולר.
- ברמת השרון, בגבעת פשרית מעולה, מרפסה גדולה.
- בלא ברמת השרון, 2 דירות, ק"א, ק"ב 2½ חדרים.

בהשכרת דירת־גג 160 מ"ר 115,000. — מוכרות מיידי.

2—2.5 חדרים

תיווך הבנה
רש"י 7 ר"ג
03-7517074

- 5 בר"ג בשיכון ותיקים, ק"ק + חצר גדולה, פינוי לשנה, בנין דו קומתי 185,000 דולר.
- 4 בר"ג ותחילת בנייה (תוספת מים) + גג + חדר בגג 9 דיירים 145,000 דולר.
- וילה בנאות אפקה, 6 חדרים, 650 מ"ר קרקע 400,000 דולר.
- בהרצליה פיתוח וילה מפוארת ב־200 מ"ר קרוב לים 1000 מ"ר קרקע 300,000 דולר כניסה מיידית.
- בגבעתיים 3½ + גג + חדר בגג (על הגג) 9 דיירים, מעלית חדשה 155,000 דולר, כניסה מיידית.

תיווך מימון

- ברמת־גן, רמת־שקמה, 6 חדרים מפוארים, 160 מ"ר + 250 אדמת.
- בגבעתיים בשפירא, 3 ק"ב, 117 מ"ר, נוף משגע.
- בגבעתיים, בסביבה, 3½ + תחנות, ק"ב + חניה, חזית, מפוארת.
- ברמת־גן, במרום, 3, חזית, ק"ב (בלי) 80 מ"ר.
- בגבעתיים בילה 2, גדולים, מפוארים, ק"ק, 67 מ"ר.

תל אביב

3—3.5 חדרים

לציבור הדתי

- בקריית־הרצוג, בנייה־ברק, דירות 4, 3 חדרים ודירות 5 חדרים עם גג צמוד.
- בגבעתיים — דירות מאר 5 חדרים, רחוב מודיעין — רימוס.
- בנ"ת מבצע הנחות מיוחדות עד 20.3.87 לדירות 3 ו־4 חדרים. כניסה מיידית.
- בתל־אביב — ברחוב עמק ברכה, דירות מפוארות 4 חדרים, 2 דירות בקומה.

משהב
חברה לשיכון
בניין ופיתוח בע"מ
03-664631

איזור השרון

יוצבן 52 כפר־סבא 052-32343
85

- מגרש לבניה מיידית 350 מ"ר באיזור מעולה.
- במפוארת 5 חדרים חדש בהרצל. כניסה 5 חודשים.
- בביאליק בתחילת בניה 5 + מרפסת פתוחה. בנין קטן.
- קוטג' חדש 450 מ"ר קרקע 193,000 דולר.
- בגורדון קוטג' מפואר בבניה, 6 חדרים, יוקרתי.

משהב

- בברצלונה דירות 5 חדרים 135 מ"ר ברחוב שטרן 142,500 שלא לגמרים.
- בהרצליה — בשכונת נווה ים ומוחזקת ושקטה — דירות גדולות ומרווחות, 4, 5 חדרים, בסטנדרט גבוה.
- בכפר־סבא קוטגים 6 חדרים, ברחובות, תל־חי ויבנה.

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

חולון ובת־ים

4 חדרים ויותר

קונים זהב
יהלומים גדולים
ZAMLER

עיטורית
התשובה הישראלית לקרמיקה האיטלקית
- עיטור אריחי קרמיקה וכלי נוי בכל גודל וצבע.
- לרשות הלקוחות מחלקה גרפית לביצוע ויישום דוגמאות ורעיונות אישיים.
- אולם תצוגה עם דוגמאות רבות ומגוונות

להתראות בעיטורית
רח' החרושת 11
אזור התעשיה רמת־השרון
03-496607 03-485705

صكنا من الاهل

هكذا من الاجل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

● 5 בשדרות ירושלים 160 מ"ר ... 03-5567140 דולר 150,000 153323124

● בחולון קרוואה 43 ... 192404124

● בנווה הבשא 4 ק"פ ...

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

4 חדרים ויותר

נתניה

ראשל"צ

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

דירות בדמ"פ

דירות בשכ"ח

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

מכוניות

אוסטין

אאודי

אלפא רומאו

אופל

אמריקאיות

אוטוביאנקי

ב.מ.וו.

הודעה

לרוכשי יחידות נופש שבועיות בטבריה קלאב־הוטל

[illegible] 4.4.1987 בתיק 4881/85

רוכשי יחידות נופש שבועיות שלא יצטרפו להסדר עד למועד הנ"ל יוצאו מהסדר ... ביחידות הנופש שרכשו.

רוכשי יחידות נופש שמסרו תביעות ... [illegible]

ניתן להצטרף להסדר במשרדי עמותת רוכשי יחידות הנופש ברחוב ריבל 18 בתל־אביב
טלפונים: 03-371500, 03-371453

בברכה

עו"ד מיכאל קירזנר
המפקח כפרק של הנאמן

עמותת בעלי יחידות נופש
טבריה קלאב הוטל

ג'יפים

מיני מינור

דאף

דייהטסו

מרצדס

הונדה

נ.ס.או.

סאאב

סובארו

מלבום

פיג'ו

לנצ'יה

מוריס

מהפכה גדולה במודעה הקטנה

רק בלוח העיר

לא מכרת
לא שילמת

כל מודעה מתפרסמת ללא תוספת מחיר אפילו חודש. אם אחרי חודש עדיין לא מכרת יוחזר לך כספך בחזרה. המבצע חל לגבי פרסום בלוח העיר בלבד ולגבי נכס באזור ת"א, גוש דן והשרון. במקום החזר כספי ניתן לפרסם את המודעה חודש נוסף. בקשות לביטול מודעה, החזר כספי או הארכה לחודש נוסף במקום החזר כספי, יתקבלו במשרדי הלוח בימים א-ד בין השעות 8:00-15:00 עד שבועיים מתום 4 שבועות פרסום.

לוח העיר רח' הנגב 4 ת"א טל 03-371261

פיז'ו

פולקסוואגן

פיאט

סיטרואן

סוזוקי

סוסיתא

סימקה קרייזלר

פורד

סיאט

קונטסה

רנו

מסחריות

משאיות

טרקטורים

אופנועים

ביקוש רכב

חלפי רכב

מכוניות להשכרה

שרותי רכב

הצעות עבודה

דרוש
עו"ד
למשרד עו"ד צעיר ודינמי
נסיון במשפט אזרחי
ומסחרי – עדיף
נסיון בהופעות בבתי משפט
03-255448 03-253016

לבית חולים פרטי
באזור המרכז
אחיות חדר
ניתוח
03-7512111/2

חוק הודעות
שווה בהעסקה
תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור
לסרב לקבל אדם לע-
בודה מחמת מינו או
מחמת היותו נשוי או
הורה, אלא אם אופי
או מהות של התפקיד
מונעים קבלתו של בן
אחד המינים לעבודה
הנדונה.
העבריינים צפויים
לעונש על-פי החוק.

هكذا من الاصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

דפוס

הנהלת חשבונות

חשמל/אלקטרוניקה

מכונאים/הנדסאים

אחיות

גזירה ותפירה

יהלומים

מוכרים/ות

נערים

נהגים

ספרים/יות

עובדי מתכת

לחב' מחשבים בת"א
דרושה
מזכירה
בעלת ידע במחשבים
טל. 231707

מזכירות

לחברת תקשורת בפ"ת
דרושים
★ טכנאי שדות
★ מנהל התקנות — הנדסאי אלקטרוניקה
בעל נסיון במערכות תקשורת יכולת ארגונית והפעלת צוות עובדים
עדיפות לבעלי רכב פרטי
טל. 03-918757

סוכנים/ות

שרטטים וגרפיקאים

מחסנאים

רפואת שיניים

בתי אבות

בית אבות נווה אילן
לעצמאים וסיעודיים
השגחה רפואית
טיפול מסור ואוירה ביתית
רח' טרומן 27 ר"ג
03-767224

עוזרות ומטפלות

"דרור"
שרותי אופר, מטפלות, עוזרות, פיזיוטרפיסטיות, אחיות
03-290911

פועלים/ות

פקידים/ות

מקדמי מכירות

א.ו.ת

חבר (חבר המתרגמים)

שליחים/ות

שמירה ואבטחה

לקולוסאום דרושים
אנשי ביטחון

ינבת בע"מ
אבטחה ושמירה
דרושים
פקידי מודיעין, שומרים, מאבטחים, סדרנים ומוקדנים
03-731717, 719955

ביקוש עבודה

עסקים

מוסכים

אולמות

חנויות

משרדים

בתי מלאכה

הלוואות

מציעים למכירה

חקלאות

מבני תעשיה

מגרשים

בריאות

ריפוי הדרך

לנשים בלבד!
מסז מפרק ומפנק
ע"י מומחה
להזמנות באזור גוש דן
ואיזורות 03-7549113

ציתות והאזנה

ניתון

בריאות ים המלח

ניקוי ופוליש

חיטוי והדברה

נופש וקיט

שיפוצים

שירותים

אותיות דביקות

מזגני אויר

מוצרי חשמל

צילום

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

כרטיסי ביקור

ציוד אלקטרוניקה

מקרר

ספרים

מערכת סטריאו

רהיטים

כלי נגינה

מחשב

חיות בית

רוצים לקנות

מזגני אויר

וידאו

ציוד אמבטיות

הודעות לציבור

חימום והסקה

שיעור

אמנות

נשק ותחמושת

אסטרולוגיה

גרפולוגיה

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

מכונות כתיבה

מלונות

I.S.D. ISRAEL
SECURITY DOGS

למכירה, כלבי רוטוילר,
רועה גרמני ושנאוצר ענק
שאולפו להגנה, תקיפה
ואבטחה בקורס מתקדם
וממושך.

טל' 04-721141
שלוחות 279 או 275
ולציין כלבי תקיפה

صكنا من الاهل

صكذا من الاحل

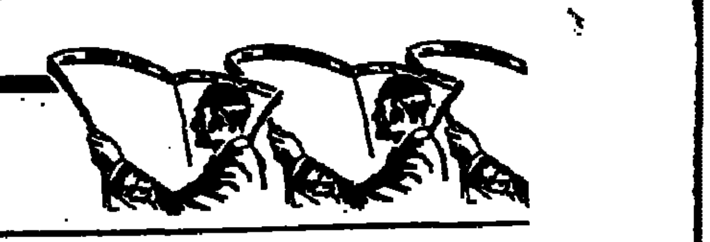

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

מריחי כלים

סירות

קשר אסטרולוגי

לפנויים ולפנויות

הסיכויים הגבוהים ביותר למציאת בן/בת הזוג האידיאלי/ת!!!

יצירת קשר בין בני-מזלות מתאימים לפי מבחני האסטרולוגיה. בהתכתבות בכל הארץ לקבלת פרטים ודף השתתפות כתוב: ת.ד 71004, ירושלים, טל' 720429 02

קורס מכונאות ונווט חופי

נפתח ב־22.4.87 שדות־ים/הדרכה 03-282972

חונים

ישום הפקות 03-201198

פנויים פנויות

במפגש ההכרויות הגדול שיערך ב־5.4.87 במועדון רסטוקרטס ותאטער כניסה לפרט מותקל הרחוב החל מהשעה 22:30

תנויות ועסקים

אופל

ב.מ.וו.

דייהטסו

הונדה

סובארו

אינוצנטי

אלפא רומאו

אמריקאיות

הלוואות נוחות לשכירים

04-537649

06-97418

3—3.5 חדרים

הלוח הארצי הלוח הבטוח חיפה והצפון

1—1.5 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות למכירה

בניה קולקטיבית

ביקוש דירות

דמי"פ

שידוכים

בקוה

בת־זוג

הכרויות

5 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

4—4.5 חדרים

2—2.5 חדרים

מגרשים

משרדים

מבני תעשיה

דירות בשכ"ח

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

עסקים

גליל

דירות למכירה

נצרת

דירות למכירה

קריות

וילות ובתים

5 חדרים ויותר

4—4.5 חדרים

2—2.5 חדרים

4—4.5 חדרים

וילות ובתים

מחפשים שותף לפרויקט רציני וחושבי בענף הבידור באזור הקריות (מכון כושר, סאונה, רוחות סוסים, רחצת ברביקיו)

למוסד ממלכתי בחיפה

דרושים

* חברי חסית (משרה מס' 1)
— גילאי 23-32.
— מעורים היטב בחיי הארץ ושולטים בעברית.
— בעלי השכלה תיכונית משולמת (עדיפות לאקדמאים).
— כושר ביטוי טוב בעברית בכתב ובע"פ.

* ארכיבאיות (משרה מס' 2)
— בוגרות תיכון.
— עדיפות לבעלות ידע בהדפסה.

* סטודנטים לתפקידי שמירה בשעות היום (משרה מס' 3)
— בריאות תקינה.
— העבודה מתאימה ללומדים לתואר ערב במוסדות ההשכלה השונים.

הפונים המתאימים, לאחר שירות צבאי מלא, המתגוררים בחיפה ובסביבתה, יפנו לת.ד. 2133 מיקוד 31020 ויצרפו קורות חיים, מצב משפחתי ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון. נא לציין מס' המשרה.

פונים מתאימים ייענו.

כתבים — הוצאת א. זלקוביץ בע"מ עבור הוצאה לאור דרושים סוכנים, סוכנות להפצת ספרים בועדי עובדים ותבית לבית. טלפון: 03-296648 בין השעות: 09:00-14:00

למלון דון טבריה דרוש טבח דתי לפרטים 06-790829

למוסד ציבורי במגדל העמק דרושה: מאגרנות אקדמית במשרה חלקית למילוי מקום 06-541426; 540764

לבריה זה מזוג אויר לרכב בע"מ סוכנים בעלים של אלנים אריאל בירושלים דרושים מנאי רכב לעבודה בהתקנת מזגנים במכוניות לפנות 02-718667

לסלון טוקיו בע"מ דרוש: 1. טכנאי אלקטרוניקה בעל נסיון 2. פקידה לפנות לטל' 04-725968

לחברתנו דרושים בחיפה: 3 מהנדסים/הנדסאי מכונות מוכשרים לתחומים הבאים: 1. נסיון בתכנון צרות, מערכות שינוע והלוך מכונות (נושאים קינמטיים). 2. נסיון בשיפור שיטות ותכנון מתקני עזר לייצור. 3. נסיון בתכנון ייזור מכונה למחלקת הנדסה. טלפון: 04-641413

במשרד לביטוח חיים דרושה פקידה לחצי משרה דרישות התפקיד * נסיון מוכח בביטוח חיים, ביטוח מנהלים. * ידע ונסיון בעבודת מחשב. נא לפנות בכתב לת.ד. 6367, חיפה.

לחברת יבוא ושיווק דרושה: נהגת לחודשיים עדיפות להנגה צבאית לשעבר טל' 04-724315 בשעות העבודה

דרושים: רופאים/ות, אחיות מוסמכות ומעשיות לטפול סיעודי בבתי הקשישים ולמרותקים למיטות למעוניינים לפנות בכתב בפירוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 8377 חיפה

דרושה משפחה אומנת חמה לאקדמאי בודד בגיל 60 בחיפה והסביבה טל' 04-733506

לבית אבות על הכרמל דרוש/ה אקונום/ית לניהול מטבח למשרה מלאה. נא להתקשר לטלפון 04-243611, 04-258819, מיום א' בין השעות 08.00-12.00

מסעדת דיאנה — נהריה דרושים: מלצרים דוברי שפות, הופעה נאה עוזר/ת טבח גרילמן לפנות טלפונית — 928699

לשנה"ל תשמ"ח תתפנינה המשרות הבאות:

א. מדריכה לגיל הרך לכיתות א'-ב' של ביה"ס היסודי
● המשרה מתאימה למורות מתחנכות

ב. מורה להוראת מתמטיקה
● בעל תואר שני

מועמדים מתאימים יפנו בכתב אל:
● מכללת גורדון: רח' טשרניחובסקי 73 חיפה

נשיונל סמיקונדקטור National Semiconductor

המרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה שבמגדל העמק ממשיך בקליטת כח אדם מעולה שיצטרף לצוות צעיר ודינמי המפתח ומייצר את המעגלים המשולבים של דור המחר

להנדסת תהליכי הייצור דרושים:

פיסיקאים / כימאים / מהנדסי כימיה וחומרים

משרה: 6104

לתפקיד מהנדסי תהליך

תאור התפקיד:
● פתוח של תהליכי יצור מתקדמים בטכנולוגיה של M^2 CMOS.
● פקוח על תהליכי יצור של התקנים מיקרואלקטרוניים.

כישורים נדרשים:
● תואר ראשון/שני באחד מהתחומים הבאים: פיסיקה, כימיה, הנדסה כימית, הנדסת חומרים.
● יכולת ניתוח ויכולת טכנית גבוהה.
● נכונות ללמוד תחומים חדשים.
● יוזמה פתיחות ונכונות לעבודה מאומצת.

אורצה לו מוצנת אך לסוציוביק מבסייונק האסייאיק ליאוריזק השנה.

אם ברצונך להצטרף לצוות העוסק בטכנולוגית העתיד - מקומך איתנו. נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים. העדות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור (א.י.) בע"מ, ת.ד. 619 מגדל העמק 10556, עבור מחלקת כח אדם ולציין מספר המשרה.

מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד

הכרויות בלי סוף

6000 פנויים ית מכל רחבי הארץ כבר הצטרפו — וזה... משהו!!!

1300 פנויים ית מציגים עצמם החודש בעלון "קשר" — וזה... משהו!!!

צוות מקצועי ומיומן, 10 שנות נסיון ושני מסודים — זה... משהו!!!

עלוני "קשר" עושים את החיים קלים וזה משהו... משהו... גדול!!!

לקבלתם: חייג עכשיו!! 04-446023, 03-733994 9:00-21.00 (+ שבת) העלונים נשלחים במעטפות סגורות ללא תו זיהוי הקולה.

קשר — עלון הפנויים/ות מס' 1 בישראל

דרושה
מזכירה
למשרה מלאה
הכישורים:
* נסיון בעבודות משרד שונות + הדפסה
* ידע בשפה האנגלית — רצוי
טל. 663707, 641265.

בפיברוניקס
אתה בחברה טובה

לאגף תחזוקה
דרוש/ה
עובד/ת משק וקשר
תאור התפקיד:
ניהול צוות מרכזניות ועבודת טלקס ודואר.
ריכוז הטיפול עם "בזק".
אחריות על שרותי קשר (טלפונים, טלקס, דואר ושליחים) ומכונות צילום.
אחריות על שרותי תזונה לעובדים.
שרותי נקיון למבני החברה.
ניהול משא ומתן עם ספקי שרותים.
בקרת חשבונות באגף תחזוקה.
דרישות התפקיד:
* *ידע ונסיון מוכחים בתפקיד דומה ובעבודה עם "בזק".*
* *נכונות ליום עבודה ארוך.*
* *מגורים באזור חיפה.*

נא לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי ל"גיוס עובדים" פיברוניקס בע"מ, טכנות דואר מת"מ, חיפה 31905
סודיות מובטחת

פיברוניקס תקשורת סיבאופטית

יותר טוב מנפאואר

לסניף חיפה
חידוש
מרכיבות
מלחימות מנוסות
במנפאואר תקבלו יותר
עבודה בשעות גמישות
מ 7.30—14.00
או מ 14.00—20.00
עבודה מיידית למתאימות
תנאי שכר טובים ותנאים סוציאלים כחוק למתאימות
(לפנות לגלד קורן)
העצמאות 104, א-ה 8:00—14:00
טל: 04-530051
מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

למרכז שיקום עבור
היחידה להכשרה מקצועית
דרושים
● מורה לחשמל
● מדריכה למשרדאות
בדבר פרטים נוספים טל. 04-914052, 04-842320 (בערב)

סור
רשת חנויות חשמל דרושים
★ מוכר למחלקת השטיחים
★ מוכר למוצרי חשמל
★ מנהל מחסן מקצועי המצוחה
★ עובד כללי
03-7513120, 03-751374

לחברת אמפא חיפה והצפון
דרושים:
טכנאי שירות
למקררים
★ בוגרי בתי ספר מקצועיים
★ עדיפות לחיילים משוחררים
★ יוצאי יחידות טכניות
★ בעלי רשיון נהיגה מעל שנה
עדיפות לתושבי כרמיאל, מגדל העמק, נצרת.
המעוניינים יפנו למר אבי איקן טל. 04-225194-5 ותל-חנן.

תגבור
חברה ארצית לשרותי כח-אדם
דרושים/ות
1. נגרי רהיטים מכל הרמות + צבעי רהיטים
2. מהנדס תעשייה וניהול + ניסיון, עדיפות לבעלי רקע בטכסטיל
3. פקידת ביטוח מנוסה לעבודה מפוצלת לתקופה ממושכת.
4. מכשירן + ידע באלקטרוניקה, בוגר ב"ס טכני של חיל-אויר
5. טכנאי / הנדסאי כימיה + ידע ונסיון בגז כרומוטוגרף, לעבודה ממושכת.
6. בוחן רכב + תעודות הסמכה למוסך גדול באזור חיפה
7. מכונאים סוג ב' + תעודה וניסיון
8. תופרות + ניסיון בקונפקציה למתפרה באזור חיפה.
9. עובדות נקיון למוסד ציבורי באזור חיפה.
10. מלחימות ומרכיבות בעלות נסיון לאזור חיפה והצפון לתקופה ממושכת.
11. מסגרים / רתכים מאזור חיפה ועפולה למפעל מסודר, הסעות + ארוחות.
12. מכונאי אחזקה מאזור עפולה נסיון תעשייתי, ידע בהידראוליקה ופנאומטיקה לעבודה קבועה.
13. טכנאי קירור בוגר ב"ס מקצועי לאחזקת ... הסעות + ארוחות.
14. טכנאי אלקטרוניקה אלקטרונאי ניסיון באחזקת מערכות בקרה אלקטרוניות בתי עשייה. עבודה קבועה, הסעות + ארוחות.
15. מחסנאי מנוסה (עדיף אפסנאי צה"ל לשעבר) מאזור עפולה לארגון משלוחים עבודה קבועה הסעות + ארוחות.
תנאים מצוינים לכל המשרות
הסעות + ארוחות, תנאים סוציאלים מלאים
חיפה רח' פבזנר 18
04-641282, 670352
הדרך הטובה לעבודה!

לתדיראן דרוש
טכנאי חוץ
למזגני אוויר ביתיים
➜ נסיון קודם הכרחי.
➜ בעל רשיון נהיגה.
תנאים טובים למתאים
לפרטים נוספים יש לפנות בטל. 04-726071, 04-721159 להרצל עמרני

להביישקר
כרסס/ת
כשורים דרושים:
★ נסיון בחבנות
★ נסיון בעבודה בתעשיה
מפעיל/ה מחשב
כשורים דרושים:
★ רקע טכני
★ לבוגרי קורס תכנות - יתרון
★ יכולת עבודה עצמאית
★ העבודה בשתי משמרות
מגורים באזור נהריה - יתרון
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהל כח אדם, להביישקר בע"מ
ת.ד. 330 נהריה 22102 טל 04-927831

דלתא DELTA
גליל תעשיות בע"מ
למתפרת דלתא בחורפיש
דרושה
פקידה
אזור מגורים פקיעין, פסוטה, גוש חלב
בדבר פרטים נא לפנות למאיר 04-979540

לתשלובת תעשייתית גדולה במרכז הארץ
דרוש/ה
פקיד/ת מכירות בכיר/ה
כישורים
* גיל 30-35
* נסיון מוכח של 5 שנים בענף מוצרי הצריכה ובמכירות סיטונאיות
* כושר מכירה מעולה ויכולת ביטוי טובה בעברית
* יכולת לנהל צוות עובדים
* עבודת צוות טובה, סדר, דיוק ואחריות למתאים/ה מובטחת עבודה מעניינת ורבת-אתגר בחברה המובילה בתחומה
(03)839281

ביג יורדי הסירה בית הספר לקציני ים עכו
ת.ד. 2066 עכו. טלפון: 04-916166
במגמת האלקטרוניקה
דרושים לנו לשנה"ל תשמ"ח
1. מהנדס להוראה ותירגול
חומרה ותוכנה של מיקרו-מחשבים מבוסס בעיקר על מוצרי אינטל
2. מהנדס להוראה ותירגול
בקרה אלקטרונית באמצעות מגברי שרת ורכיבים אופטואלקטרוניים
המעוניינים יפנו למזכירות ההוראה

לחברת מחשבים
באזור חיפה דרושים בדחיפות:
1. טכנאי/הנדסאי צב"ר
2. טכנאי אלקטרוניקה עם ידע במערכות ספרתיות
התוקיר בטחוני יתרון
מיום א' טל' 04-719810 או ת.ד. 5470 ק. ביאליק
בצירוף קורות חיים ונסיון קודם.

דרושים
מרכיבים
ו/או
קבלני משנה
להרכבת מוצרי אלומיניום באתרי בניה באזור הצפון
* בעלי נסיון בענף
* מגורים באזור הצפון
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות טלפונית 234481 ליעקב.

SOS כח אדם
רח' קרית לוז 3 ק. מוצקין טל. 04-762721
דרושים:
1. טכנאי שיניים
עבודה במעבדת שיניים
בשעות גמישות ותנאים מצויינים
2. מהנדס חשמל
תיכנון מתקני חשמל תעשייתיים
מלונות, מבני ציבור, אוטומטיזציה
ומתקני מתח גבוה
תנאים מועדפים למתאימים
תעסוקה מושלמת ב SOS

לחברה תעשייתית המייצרת כימיקלים וחומרי ניקוי למוסכות ומפעלים
דרוש/ה:
סוכן/ת מכירות עצמאי/ת
לאיזור חיפה, הקריות והצפון
נדרש
נסיון במכירות, רכב
עמלה גבוהה למתאימים
לפנות בכתב לת.ד. 6400 אשדוד

שבודים אחראים — בחברה אמינה
דנאל
החברה לשירותי כח אדם בע"מ
לסניף תל-אביב
למחלקה לשרותי מלונאות
דרושים/ות
* חדרניות בעלות נסיון לתקופת עבודה ממושכת
* טבחים ועוזרי טבחים יתרון לבוגרי תדמור
* מלצרים/מלצריות
* קונדיטור לאחזקה נסיון בגיתוג אחד מרכבי ממערכות קירור
* חשמלאי אחזקה
* מרכזנית שליטה באנגלית חובה + שנה נסיון
למחלקה הטכנית
מסגרים/רתכים לעבודות קונסטרוקציה
קריאת שרטוט חובה
ת"א גורדון 88, 245541, 03-222266
245531, 240878

ת"א גורדון 88,
03-222266, 245541
245531, 240878

הצטרף לענף המלונאות

ישרוטל המלונאי
חברת ישרוטל המלונאי מגייסת סטודנטים/ות לעבודות מלצרות בבתי מלון 03-237457
לחברת ישרוטל המלונאי דרושים מלצרים מקצועיים לעבודות אקסטרא. 03-237457
לחברת ישרוטל המלונאי דרושים טבחים, עוזרי טבחים וקונדיטורים. 03-237457

חברת מלונות דן
למלון דן כרמל דרוש/ה
חשמלאי/ת מוסמך
מתאימים/ות יפנו למנה"כ כ"א לטל
04-386211

CLUB IN.
עבודה באילת - בילויים בלונדון!!
הצעה מיוחדת לצעירים, למשוחררי צה"ל ולמי שיודע להנות:
התפקיד
★ חדרנים, חדרניות ועובדי נקיון.
★ 8 שעות ביום, 26 ימים בחודש.
★ תקופה של 5 עד 5 וחצי חודשים.
ההטבות
★ תוספת שכר לשעות נוספות.
★ כלכלה מלאה ומגורים במלון.
★ שימוש חופשי בכל מתקני המלון.
והצימוד
כבר בתום חמישה וחצי חודשי עבודה — בונוס כספי בגובה מחיר כרטיס טיסה ללונדון. מה יכול להיות יותר טוב?
בואו בימים ראשון ושני בין 9 ל-3.30 לראיון (עם תמונה) במשרדי קלאב אין בתל-אביב: בית ניבור, רחוב קויפמן 6, חדר 301.
כדאי להזדרז - מספר המקומות מוגבל!
קלאב אין
כפר הנופש המקסים של אילת

למלון דיפלומט בתל-אביב
דרושים
★ פקידי קבלה
★ קופאי קבלה
★ מפקחת קומה
בעלת נסיון ב 4-5 כוכבים
★ קופאי מסעדות
★ מחסנאי מזון
★ חשמלאי מוסמך
★ מסגר
★ צבעי
★ מרכזנים/יות דוברי אנגלית
★ מלצרים/יות דוברי אנגלית
★ מקבל סחורה
★ חדרנים/יות
על המעוניינים לפנות למלון דיפלומט תל-אביב הירקון 145
טלפון: 03-294422 מח' כוח אדם

הילטון תל-אביב
דרושים/ות
★ חדרניות למשמרת בוקר
★ גהצן
★ פקידה כללית למשרה מלאה
שליטה בשפות עברית/אנגלית – הכרחית
★ מציל מוסמך
לבריכת השחיה, שליטה באנגלית – הכרחית
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לטל. 03-640292-3
בין השעות 15.30-14.00

מלון לחם
קלאב הוטל טבריה
מחפש
קופאים/ות קבלה
בוגרי צבא עם נסיון במלונאות.
חוזה לשנה, בגמר החוזה כרטיס טיסה לאירופה + כל המיסים
אפשרות למגורים
ראיונות כל יום בין השעות 10:00–16:00
פרטים נוספים בטלפון 06-791888
(מח' כח אדם)

למלון דיפלומט תל-אביב
דרושים
★ סו שף
★ שף סוסייר
★ טבח אחראי משמרת
★ טבח אחראי מטבח קר
★ קונדיטור
★ עוזרי טבחים
על המעוניינים לפנות למלון דיפלומט תל-אביב, הירקון 145
טלפון 03-294422 מח' כוח אדם

מלון לחם
קלאב הוטל טבריה
מחפש
מלצריות קבלה
★ בוגרות צבא
★ יוצאות קיבוץ או סטודנטיות
חוזה לשנה, בגמר החוזה כרטיס טיסה לאירופה + כל המיסים. אפשרות למגורים
ראיונות כל יום בין השעות 10.00-16.00 פרטים נוספים בטלפון 06-791888 (מח' כח אדם)

RS שרותי כח אדם
השרות המוביל
1987
הנדסאי/מהנדס חשמל
בעל רשיון לעסוק בהנדסה גבוה במפעל תעשייתי, נסיון בניהול צוות חשמלאים - לעבודה קבועה
הנדסאי מכונות
בעל נסיון רב בתחומים: ייצור אלקטרוני, שרטוט טכני, אנגלית ברמה טובה, עדיפות לבעלי סיווג בטחוני
מכשירנים
בוגרי ב"ס מקצוע, עדיפות ליוצאי ח"א - לעבודה קבועה
מבנאי/פחח
בעל נסיון בייזוד אלקטרוני
כרסמים
בעלי נסיון לעבודה מיידית לתקופה ממושכת
מרכיבות/מחווטות/מלחימות
לעבודה מיידית לטווח ארוך, שכר ותנאים מיוחדים למתאימות
מזכירות בכירות
שליטה בשפה האנגלית, הדפסה אנ/עב + עבוד תמלילים + הפעלת טלקס
מעבדות תמלילים
עב/אנ - מנוסות בלבד
קלדניות
בעלות נסיון בלבד

מסקו טכנולוגיות בע"מ
מפעל מוביל בייצור מוצרי אינסטון תצוגה, ובניין
דרוש
מהנדס ראשי
תאור התפקיד:
★ חבר בהנהלה וכפוף ישירות למנכ"ל
★ ניהול המערך הטכנולוגי.
★ תכנון ופיקוח על מוצרים ופרוייקטים חדשים.
★ יועץ מקצועי ללקוחות הגדולים ותמיכה במערך השיווק.
כישורים:
★ מהנדס תעשייה וניהול או מכונות, עדיפות לנסיון בענף המתכת
★ עבודה בתעשייה מעל 6 שנים. גיל 45 — 30.
★ תנאים: תואמים את כישורי המועמד
★ מקום העבודה: אזור התעשייה ק. ביאליק
נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים למנכ"ל מסקו ת.ד. 1616 חיפה 31015 עבור מהנדס ראשי.

לחברה מסחרית בחיפה
דרוש
עוזר למנהל חשבונות ראשי
★ נסיון בעבודה של 3 שנים לפחות.
★ הכנת משכורות במחשב.
★ עד גיל 35.
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ופרוט השכר המבוקש לת.ד. 9720 חיפה

דרוש:
מנהל עבודה
לעבודות שלד וגמר
טלפונים בערב
04-380449 383228

מנהלת חשבונות
לעבודה משולבת עם פרסום
דרושה לנו מנהלת חשבונות מנוסה בעבודה עצמאית כולל נסיון מוכח עם מחשב I.B.M או תואמיו (מינימום שנה). הכרת תכנת חשבשבת — יתרון.
המשרה הנ"ל משלבת עבודה במח' החשבונות עם עבודה מגוונת בתחומי הפרסום. שעות העבודה: 08.00-15.00
נא לפנות בכתב יד בפרוט נסיון קודם ת.ד. 4496 חיפה
(לציין ע"ג המעטפה עבור אריה)

זמיד
שרותי כח אדם בע"מ
לסניפינו:
חיפה - טל. 04-670373
ק. ביאליק - טל. 04-709284
דרושים/ות
מהנדס/הנדסאי מכונות
נסיון בשרטוט טכני לייזוד אלקטרוני
פחח לייזוד מכני
לעבודות מדוייקות באלומיניום, נסיון במפעל אלקטרוני
מרכיבות/מחווטות/מלחימות
נסיון בהרכבת כרטיסים, חיוט צמות ועבודת WIRE WRAP
מסגרים ו/או רתכים ו/או צנרים
קוראי שרטוט, מנוסים, לעבודה מיידית בשכר גבוה.
תעסוקה ברמה גבוהה

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor
המרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה שבמגדל העמק, נאמן למחויבות החברה לייצור מעגלים משולבים בעלי איכות ואמינות שאין שני להם, ממשיך בהרחבת מערך אבטחת האיכות ומבקש לצורך כך לאייש את התפקידים הבאים:

טכנאי בקרת איכות
משרה: 7904
תאור התפקיד:
– בקורת איכות בתהליך הייצור
– תצפיות אופטיות ומדידות
– מעקב אחר פעולות הייצור על פי נוהלי החברה.
כישורים נדרשים:
● נסיון של שנתיים לפחות בתחום בקרת איכות
● קריאה וכתיבה באנגלית
● יכולת לעבודה עצמית ובהשגחה מינימלית.

טכנאי אמינות
משרה: 5104
תאור התפקיד
– הרכבת מעגלי בדיקה
– ביצוע מגוון רחב של מדידות חשמליות על דגמים שנחשפו לבדיקות סביבה
– עיבוד נתונים בעזרת מחשב
– תפעול ותחזוקה שוטפת של ציוד מדידה מתקדם.
כישורים נדרשים
● טכנאי אלקטרוניקה
● הכרת ציוד מדידה חשמלי
● ידיעת אנגלית ברמה בינונית ומעלה
● יכולת ביצוע עבודה בדייקנות גבוהה

מפעיל מיקרוסקופ אלקטרוני סורק (S.E.M)
משרה: 7804
תאור התפקיד
– ביצוע תצפיות במקרוסקופ אלקטרוני סורק
– פיתוח שיטות להכנת דגמים, מדידות ואנליזה במקרוסקופיה אלקטרונית
– מעורבות בחקר כשלונות מעגלים משולבים.
כישורים נדרשים
● נסיון קודם בהפעלת מכשור אלקטרוני
● רקע באלקטרוניקה

טכנאי מכונות מכונאי
משרה: 8104
תאור התפקיד
הפעלת מתקנים לייצור מים טהורים, ייצור גזים נקיים ונטרול שפכים
כישורים נדרשים
● טכנאי מכונות/מכונאי בעל נסיון של 3 שנים בתעשיה
● לבעלי רקע במכשור ובקרה - יתרון

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור אי.סי. בע"מ ת.ד. 619 מגדל העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם ולציין את מספר המשרה וטלפון להתקשרות.
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

هكذا من الاجل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

דרושות
דיילות מכירה
למוצרי פרסום מאנגליה,
הופעה נאה.
227655 ☎ 227788
מיום א'

למוסך מורשה שרותי רכב בע"מ
מוסך פולקסוואגן — אאודי בחיפה
דרושה
פקידה למוסך
★ רצוי בעלת רקע טכני
★ רישיון נהיגה + ניסיון
★ משרה מלאה
עבודה קבועה ומעניינת
תנאים טובים למתאימה
טל' 527308, בשעות העבודה לאמנון או דוד
סודיות מובטחת

מועצה מקומית בית־שאן — המחלקה לשירותי רווחה
דרושים עובדים סוציאלים ובוגרי עבודה קהילתית
א. עובד/ת סוציאלי/ת לטיפול כוללני.
ב. עובד/ת סוציאלי/ת לטיפול בקשישים.
ג. עובד/ת קהילתי/ת כישורים:
בוגרי ביה"ס לעבודה סוציאלית או במדעי החברה.
בדבר פרטים: נא לפנות לאלי בניאס — מנהל המחלקה.
טל' בעבודה: 6־586245־06
טל' בבית: 596294־06

ל"מכלול"
דרוש
סמנכ"ל
הכישורים הדרושים:
• כושר ניהולי וידע בסיסי בחשבונאות
• נסיון בניהול צוות עובדים
• יכולת טיפול בלקוחות וספקים
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם ל"מכלול" קרית הטכניון חיפה (מיקוד 32000) — עבור סמנכ"ל.

Maquette מקט Leather Fashions
מהנדס/הנדסאי ייצור
★ 2־3 שנים נסיון בתפ"י והנדסת ייצור
★ נסיון בטכסטיל – יתרון
★ יכולת לעבוד בתנאי לחץ
לפרטים: 919321־04
או בכתב ת.ד. 2226, עכו
— סודיות מובטחת —

דרוש
איש שיווק
בעל נסיון בסחר בינלאומי
מינימום שנתיים אפשרי שותפות
ת.ד. 46262 חיפה

למכון רפואי בירושלים
דרושה
מזכירה
לניהול צוות
★ מעל גיל 30
★ עדיפות למזכירה רפואית
להתקשר מיום א' טל. 708143־03

interRent
רשת בינלאומית להשכרת רכב
מופעלת בישראל ע"י צמפיון רנט־א־קאר
חברה בת ליבואני פולקסוואגן אודי
דרושים
מכונאי רכב
לטיפול ברכב השכרה
בעלי 3 שנות נסיון
נא לפנות לשמואל ברנד
טל: 785111־03 שלוחה 249

ליבואנים הבלעדיים של תכשיטי "ביטוקס באוסריס" התכשיטים הטבעיים עם הפרחים האמיתיים
דרוש
רכז אזורי לחיפה והקריות
הכישורים המבוקשים: נסיון באירגון ותפעול מערך שיווק ישיר לצרכן (דיילות וצוותי מכירה וכו')
לפנות בכתב יד בצירוף תולדות חיים, נסיון, ממליצים ומספר טלפון לת.ד. 29895 תל־אביב 61298
דחוף

למפעל בענף בבניה במפרץ חיפה
דרושים תפקידי ניהול
1. מנהל נגריה
רקע והבנה בענף העץ – יתרון
2. מנהל מסגריה
רקע ו/או נסיון בקונסטרוקציות פלדה – יתרון
יתקבלו בוגרי תיכון יוצאי צבא מעל גיל 25
תנאים טובים למתאימים
בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד לת.ד. 4496 עבור מס' 70

למפעל תעשייתי ובעל ציוד מתוחכם בקריית שמונה
דרוש
הנדסאי/טכנאי חשמל צעיר
אפשרויות קידום בהתאם לכישורים
למועמד המתאים תינתן עזרה בדיור
נא לפנות טלפונית למנהל כח האדם במפעל
בין 08.00 — 16.00 למספר 2־944911־06
לתיאום פגישה

מגם · מפעלי גומי מאוחדים בע"מ
למפעלנו בכפר־סבא
דרושים
1. עובד אחזקה
בוגר בי"ס מקצועי
ידע במערכות קיטור והידראוליקה
2. מסגר מכני
בעל ידע בריתוך
3. פקידת ייבוא
ידיעת אנגלית על בוריה (עדיף שפת אם אנגלית) בעלת ידיעה בהדפסה באנגלית + טלקס
לקביעת ראיון נא להתקשר החל מיום א' 2־26221־052, 442377־052, למחלקת כח אדם

למועצה האזורית דרום השרון
דרושים
מורה לכלכלת בית
לחטיבת הביניים בהיקף של 19 ש"ש לשנה"ל הנוכחית באופן מיידי.
לפנות לבי"ס עמי אסף בבית ברל טל' 451241־052, 33855־052
קניין למועצה
לביצוע קניות המועצה והמוסדות מחפשת המועצה מועמד בעל כישורים טכניים ונסיון עבודה בתחום הקניות
לפנות למזכירות המועצה למילוי שאלון אישי. בדבר פרטים לפנות לגזבר/מזכיר טלפון 448580־052 -

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל
דרוש
מתכנת בכיר במדור מערכות
תאור התפקיד: טיפול ותחזוקה שוטפים של מערכות MVS רא"מ ★ טיפול בתקלות תוכנה ★ מעקב אחרי ביצועי המערכת ★ פיתוח תוכנה במערכות MVS רא"מ.
הכישורים הדרושים: בעל השכלה פורמלית בתחום המחשבים ★ בעל נסיון של שלש שנים בתכנות מערכות VM ו־MVS. שליטה טובה ומלאה בשפות עברית ואנגלית ★ הכרת קונפיגורציות של מערכות גדולות ★ כושר ליסוד תיעוד עצמי.
מספר המשרה: מ/53
מתכנת/ת
תאור התפקיד: ריכוז מידע בכל הקשור בתוכנה ובפריטי תוכנה נלווים ★ בדיקה והערכת מוצרי תוכנה, הפצת הידע למוקדי הפריסה ★ הדרכה וייעוץ, אחזקת ספרית נתונים, פיתוח תוכנת עזר.
הכישורים הדרושים: השכלה מתאימה בתחום המחשבים ★ ידע בסיסי בתכנות ★ נסיון קודם משמעותי בעבודה עם מחשבים אישיים ★ הכרה מקיפה של מערכות מחשב ו/או יבמ. פ.ס. ★ ידיעת השפה האנגלית.
מספר המשרה: מ/112
עובד טכני
תאור התפקיד: תיקון מכשירים ובניית מתקנים מעבדתיים.
הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס מקצועי, או קורס מקביל ★ בעל ידע ונסיון במכונות ★ רצוי נסיון במכניקה עדינה ★ בעל תואר ראשון לפחות בהנדסה ★ רצוי רקע בפיסיקה, כימיה או מדעי החומרים.
מספר המשרה: מ/116
פקיד/ת כח אדם
תאור התפקיד: מיכון המידע בנושאי כח אדם במחשב. מתן עזרה כללית בנושאי כח אדם.
הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית מלאה ★ ידיעת השפה העברית על בוריה ★ הדפסה טובה בעברית ★ רצוי ידע בסיסי בנושאי מחשב ★ נסיון בעבודה עם מסוף.
מספר המשרה: מ/126
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 17.4.87 אל: אגף כח אדם קרית הטכניון חיפה 32000

למחסן במפרץ חיפה
דרוש
רתך — מסגר
★ דרוש ניסיון בעבודה
מועמדים יפנו למרק שניידר
בטלפון: 722685־04, 6־5־740381־04

למועצה מקומית מעלות תרשיחא דרוש
מנהל מחלקה
לניהול מחלקת אכלוס, פיתוח וקשרי חוץ במשרה מלאה
◆ כלכלן או מהנדס תעשייה וניהול.
◆ כושר לנהל צוות עובדים ומשא ומתן עם משרדי ממשלה וגורמים שונים.
◆ כושר הבעה בכתב ובעל פה בעברית + ידע שפה האנגלית על בוריה.
◆ מגורים במקום — חובה
מועמדים יש להגיש למנהל כ"א בצרוף קורות חיים בכתב יד העודות והמלצות עד ה־12.4.87
בדבר פרטים יש לפנות לתאום פגישה טל' 979682־04
בן דוד שיפרה
מזכיר המועצה

מ.מ. מיכון בע"מ
מיכון משרדי, מכונות צילום משומשים, עזרי מחשב יבואנים בלעדיים
Pelikan
לרגל הרחבת פעולותינו דרושים לנו
א. מנהל מכירות בעל נסיון
בניהול מכירות בהיקף ארצי
בעל נסיון בניהול צוות עובדים
ב. אנשי מכירות –
דינאמיים בעלי רכב למחלקת המיכון
ג. אשת מכירות בעלת רכב
למחלקת עזרי מחשב
תנאים מצויינים למתקבלים
נא לפנות בכתב לת.ד. 2460 חיפה 31024

לעיתון ידיעות הגליל
דרוש/ה
רכז/ת מודעות
כישורים דרושים:
★ אחרי שירות צבאי
★ רווק/ה
★ 12 שנות לימוד
נכונות לעבודה בשעות משונות
לתיאום פגישה וראיון לפנות מיום א'
טל: 571542־06 573285־06

למפעל מתכת בגוש שגב
דרוש:
כרסם
בעל נסיון של 3 שנים לפחות
מגורים: אזור הקריות, עכו או כרמיאל
הסעה מובטחת, 5 ימי עבודה בשבוע.
לפנות למיכאל או לשמואל
טלפון: 800261 או 800433

מוקד 99
דרוש/ה
איש/ת מכירות
תושב/ת חיפה והסביבה
■ נמרץ בעל כשר שכנוע.
■ מעל גיל 25
■ בעל רכב
ניסיון קודם במכירות יתרון
משכורת + עמלות גבוהות למתאימים
לפנות לטל' 674814, 674457־04 לברוך מרקו

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ
במרכז מחקר מיקרואלקטרוניקה
טכנאי/ת — צילום
תאור התפקיד:
הפעלת מערכת צילום ממוחשבת ליצירת מסכות מיקרואלקטרוניקה. העבודה נעשית במסגרת צוות מדעי־טכני גדול.
הכישורים הדרושים:
בוגר/ת בי"ס מקצועי, רצוי במגמת צילום.
יכולת ביצוע עבודות בדרגת דיוק ונקיון גבוהים במיוחד.
ידיעת אנגלית טכנית.
לאחר שרות צבאי.
דרושה נכונות לעבודה בשעות נוספות.
הערות: 1. שעות העבודה במשרה: אחה"צ.
2. המשרה הינה חלקית (50%).
מכרז מס' 32/87
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון חיפה — 32000, עד 12.4.87 בציון מס. המכרז המתאים.

קליל kil
קל־ל תעשיות בע"מ
דרוש/ה
הנדסאי/ת-טכנאי/ת כימיה
עם רקע בכימיה אנליטית או פיסיקלית
תושבי הקריות או עכו העונים על הנדרש
יפנו בכתב בפירוט קורות חיים ונסיון בעבודה
למחלקת כח אדם ת.ד. 210 קריית מוצקין
26114
סודיות מובטחת

למרפאת שיניים:
1. סייעת בעלת תעודה.
2. פקידת קבלה
ניסיון קודם בעבודה במרפאת שיניים הכרחי.
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים וניסיון קודם (רצוי עם המלצות). לת.ד. 34224 חיפה.

לבי"ס תיכון מקיף "אורט" מעלות
דרושים
מורים
לשנת הלימודים תשמ"ח במקצועות הבאים:
★ ביולוגיה (חט"ב + חט"ע)
★ לשון וספרות (חט"ב + חט"ע)
★ פיזיקה (חט"ע)
★ כתבנות התכתבות
★ ספרנית
★ טכנולוגיה עיונית + מעשית
בדבר פרטים נא לפנות טלפונית למזכירות ביה"ס
טל' 976351־04

לחברת פלסטקו
איזור תעשייה ק. ביאליק דרושים
1. הנדסאי/טכנאי מכונות
בוגר בי"ס מקצועי מוכן לעבודה קשה ומעניינת.
אפשרי ללא נסיון קודם
2. מסגר מכאני
בעל נסיון בתעשייה של 5 שנים
עדיף בוגר בי"ס מקצועי
נא לפנות בין השעות 14.00 — 17.00
לטל' 702840־04 לציון נוה
או בכתב לת.ד. 1189
איזור תעשייה ק. ביאליק 27112

לעתון יומי סניף חיפה
דרוש:
רוכש מודעות
צעיר ונמרץ לפרוייקטים מיוחדים
התכונות הנדרשות:
★ השכלה תיכונית מלאה
★ נכונות לעבודה קשה ומאומצת ששכר הולם בצידה
★ נסיון בתחום זה יתרון
להתקשר מיום א' לטלפון: 643277־04
לקביעת ראיון

SOS כח אדם
דרושים: רח' קיש לוז 3 ק. מוצקין טל. 762721־04
אנשי / דיילות — מכירה
למסי משרות שונות.
דרישות התפקיד:
1. נסיון מוכח במכירות
2. כושר שיכנוע
3. דינמיות ומוטיבציה גבוהה
4. רכב יתרון
תנאים:
1. משכורת בסיסית + אחוזים
2. קורס בנושאי מכירות.
3. מערך תמריצים וחטבות
4. אפשרויות קידום
5. מסלול של קריירה עסקית במגוון הנושאים.
6. בית חם ואוירה נעימה.
הקורס יפתח בתאריך 7/4/87 יום ג' בשעה 08.00
לקביעת ראיון אישי יש להתקשר 762721־04, 752848־04.
תעסוקה מוצאים ב SOS

רכב הצפון בע"מ
סוכנות פיגו וסיטרואן באזור חיפה
דרושים
מחסנאי חלקי חילוף לרכב
בעל נסיון של 2־5 שנים בענף
נא לטלפן ללואיזה — 520461־04
איש מכירות לרכב
רצוי נסיון קודם בענף
נא לפנות בכתב בציון פרטים לת.ד. 9005 חיפה (מיקוד 31090)
תנאים מצויינים!
סודיות מלאה מובטחת

לתיכון אנקורי בת"א
דרושים
מורים
בכל מקצועות הבגרות,
לשנה"ל תשמ"ח
★ רק מורים בעלי רשיון הוראה קבוע ונסיון בהכנה לבגרות ייענו!!
טל: 285288־03, 204990־03

רשת עמל — ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
בית מרכז הרשת, ת"א, רח' קהילת קייב 15 ת.ד. 303 מיקוד 61002 טל: 497444־03
דרוש
חשב
מקום העבודה מרכז "עמל" קהילת קייב 15 ת"א
כפיפות לסמנכ"ל כספים ומינהל
כישורים נדרשים — תואר אקדמאי בכלכלה או במינהל עסקים; נסיון מוכח של לפחות 5 שנים בניהול מערכת כספים בחברה גדולה.
הגשת מועמדות המועמדים יפנו בכתב ויפרטו השכלה, נסיון וקורות חיים אל: סמנכ"ל מינהל וכספים רח' קהילת קייב 15 ת"א. ת.ד. 24104 מיקוד 62098

למרכז רשת עמל תל־אביב
דרושים:
1. פקידה כתבנית מעולה בשפה עברית ואנגלית. שעות גמישות – משרה חלקית או מלאה.
2. ארכיוניסט/ית עצמאי/ת בעל/ת נסיון למשרה חלקית.
3. מזכירה כתבנית בעלת רקע בהנהלת חשבונות ונסיון משרדי ניכר.
לפנות: למחלקת כח־אדם רח' קהילת קייב 15 ת"א טל: 497444־03

לבית־ספר עירוני טכני "העמית" – "עמל"
רח' המתנדבים 2 ראשון־לציון
דרוש
אפסנאי / קניין
הכישורים הדרושים: בעל מקצוע עם נסיון של חמש שנים לפחות בתחום זה.
יפנו אישית לביה"ס או טלפונית ל־9643993, 948157

דרוש
עו"ד
(במשרה חלקית) המצוי בדיני עבודה וחוזים, על המועמדים יש לפנות לעו"ד ישראל זבדי, בבית־הועד הפועל טל: 431252

"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי־ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי־ספר לחניכים ובתי־ספר תעשייתיים, נתיבים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

אלתוס
הנדסה
אלקטרונית בע"מ
דרוש
מרכיב מכני
למערכות אלקטרומכניות
יוצא חיל טכני עם נסיון
לפנות בטלפון 333947־053
או לת.ד. 248 נהריה

דרוש
מציל/ה
לנוף גינוסר
פרטים אצל רותם
792161־06

דרוש:
מבלטן בכיר לניהול מחלקת מבלטנים
למפעל גדול לייצור מוצרי פלסטיק בהזרקה
מקום העבודה איזור נצרת.
דרוש כושר ניהול ואחריות על צוות מבלטנים ועובדי־עיבוד שבבים.
לפנות בקורות חיים
לת.ד. 1499 חיפה

דרושים
למפעל תעשייתי גדול באזור המרכז
דרוש
מנהל ייצור
לתפקיד של ניהול והפעלת מערכות ייצור במפעל תהליכי רציף
דרישות המשרה
★ מהנדס מכונות או מהנדס חשמל
★ נסיון מקצועי בניהול מערכות ייצור
★ נסיון בהפעלת צוותי עובדים
★ **תנאים טובים למועמד המתאים** ★
המעוניינים יפנו בכתב יד בפרוט קורו חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 29835 תל־אביב 61297 אל מנהל כח אדם
"סודיות מובטחת"

לעבוד בפרסום – לעשות קריירה
אם את/ה:
* בעל/ת הופעה נאה
* מעל גיל 24
* ניסיון בשיווק ו/או פרסום
* בעל/ת רכב פרטי
התקשרו לטל: 332936 או ל־336702 שלוחה 269 לפנות לאורלי או לאבי

מכון אדם
ייעוץ למשאבי־אנוש
להברה גדולה בענף הרכב דרוש
מנהל המוסך הארצי
התפקיד:
* ניהול מערך אחזקה ותקוני רכב בקנה מידה גדול.
* ניהול מוסך בעל מחלקות מקצועיות * הפעלת כ־150 עובדים.
המועמד:
* ניסיון בניהול מוסך/מפעל בקנה מידה גדול.
* שליטה באנגלית ברמה גבוהה.
* השכלה: מהנדס/הנדסאי * בעל רישיון לניהול מוסך
למועמד המתאים תנאים מעולים האתגר מקצועי וניהול עתיד במינו
נא לפנות בכתב למכון אדם פינסקר 12 ת"א מיקוד 63241
— סודיות מובטחת —

להד הקריות
הלוח הבטוח
דרושה:
מרכזנית – פקידת מודעות
העבודה:
יום א'־ב' 19.00־12.00
יום ד' 20.00־11.00
יום ה' 20.00־8.00
יום ו' 12.00־8.00
להתקשר ביום א' מ־10.00־12.00 בלבד!
לחנה טל' 726982־04

למועדון הספינה בבת גלים
דרושים
* טבחים לארוחות קלות
* עוזרי טבח
* בר־מנים
* מלצרים/יות
* עובדי נקיון
* קופאים/יות
נא להתקשר החל מיום ב'
לטלפון 539000
פרסום שפי

SOS כח אדם
רח' קיש לוז 3 ק. מוצקין טל. 762721־04
דרושים:
1. עובדות נקיון
למשרד ממשלתי
5 ימי עבודה בין השעות 16.00־8.00
תנאי עבודה כוללים:
* פנסיה מקיפה, מבטחים.
* הסעות למפעל
* ביגוד והנעלה
* ארוחת צהריים חמה / להחליפן 100 ש"ח תוספת למשכורת.
* שכר הולם
2. מנהלות עבודה
אחראיות בעלות נסיון בתחום הנקיון למשרד ממשלתי.
5 ימי עבודה בין השעות 16.00־8.00
תנאי עבודה כוללים:
* פנסיה מקיפה, מבטחים.
* הסעות למפעל
* ביגוד והנעלה
* ארוחת צהריים
* שכר הולם
תעסוקה מוצאים ב SOS

pilat פילת
לחברה מסחרית בענף הפרסום
דרושים
חשב/ת
לניהול מערכת חשבונאית עצמאית ומערך גביה ממוחשבים וצוות המונה כ־10 עובדים.
מועמד מתאים יהיה רואה חשבון, או מנהל חשבונות מדופלם, בעל ידע ונסיון במערכות ממוחשבות, יכולת ניהולית ואדמיניסטרטיבית, כושר מו"מ עם גורמי חוץ והרבה אנרגיה.
מנהל/ת למחלקת חשבונות
למחלקה העוסקת בחיובים, בגביה מאלפי לקוחות, ובהתחשבנות עם סוכנים רבים.
אחריות על כ־10 עובדים.
מועמד מתאים יהיה בעל יכולת אדמיניסטרטיבית טובה, הבנה בעבודה עם מחשב (כולל הגדרת צרכים), ונכונות לעבודה קשה.
נא לפנות בכתב יד, בפירוט מקסימלי של השכלה ונסיון בעבודה, לפילת בע"מ דרך פ"ת 114 תל־אביב 67012.
נא לציין על המעטפה "חשב/ת" מס' משרה 2070.
"מנהל/ת מחלקת חשבונות" מס' משרה 2080.
סודיות תישמר בקפידה.

CAPRICE
כבדיס פורצת קדימה

לסניפנו בחיפה ובטבריה דרושים/ות:

מוכרות/דיילות

– שליטה באחת מהשפות הבאות כשפת אם חובה: גרמנית, צרפתית, איטלקית, ספרדית, הולנדית, סקנדינבית.
– שפה נוספת יתרון.
– הופעה נאה.

יהלומנים

– שליטה באחת מהשפות הבאות כשפת אם חובה: גרמנית, אנגלית.
– נסיון במכירות.
– יתרון לבעלי נסיון קודם.
– הופעה נאה.
– למתאימים תנתן הכשרה בגמולוגיה.

מספר משרה 1007/87

מועמדים יפנו בכתב יד בצרוף פרטים, ציון מספר טלפון לקבלת תשובה, ונסיון קודם. למחלקת כח אדם

חיפה – ת.ד. 184 חיפה 31001

טבריה – ת.ד. 379 טבריה

תוך ציון מס' המשרה ע"ג המעטפה

מל"מ מערכות בע"מ

ד ר ו ש

סגן מנהל כספים

הכישורים הנדרשים:

רואה חשבון או בעל השכלה אקדמאית בחשבונאות

נסיון מוכח של 5 שנים בהפעלת מערכת מורכבת וממוחשבת של הנה"חש

נסיון בהפקת דו"חות כספיים תקופתיים

בעל ידע בהפעלת מערכת תמחיר ומעקב על ביצוע תקציב

בעל כושר ארגון וניהול צוות עובדים כולל בקרה ותפקוד

כפיפות: למנהל הכספים של החברה

השכר: ייקבע עפ"י כישורי המועמד.

מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל שמקום מגוריהם בירושלים או סביבתה, יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים אל ת.ד. 13016 ירושלים מיקוד 91130

בציון עבור "סגן מנהל כספים"

– סודיות מובטחת –

תגבור
חברה ארצית לשרותי כח־אדם

★ **חשמלאי תעשייתי**
עם נסיון של שנה בתעשיה. 6 ימי עבודה בשבוע. לעבודה קבועה

★ **נגרים מעולים**
ל־5 ימי עבודה בשבוע. לעבודה קבועה

★ **מנהל עבודה לנגרות בניין**
5 ימים בשבוע לעבודה קבועה (רצוי רכב)

★ **פנסיונר עד גיל 60**
נסיון במכניקה/בתחום טיפול טרמי של שטנסים, 3—2 ימים בשבוע 7.00—21.00 לעבודה קבועה

★ **פנסיונר עד גיל 60**
פקיד טוב, דובר ערבית 6 ימים בשבוע 5 שעות ביום לעבודה קבועה

★ **מנהל עבודה**
עם נסיון רב במתכת 5 ימים בשבוע לעבודה קבועה

★ **רתך ניחסטה**
מעולה, 5 ימים בשבוע, עבודה קבועה

★ **מסגר מכני**
נסיון של 5 שנים, 5 ימים בשבוע. עבודה קבועה

★ **מסגרי אחזקה**
לתיקון מכונות נסיון בתעשיה, רקע במכניקה. 5 ימים בשבוע. עבודה קבועה

★ **מכונאי רכב**
דיזל בעל נסיון בתיקון מלגזות. 5 ימים בשבוע. עבודה קבועה

★ **חרטים/כרסמים**
בעלי נסיון. לעבודה קבועה

★ **דפסי אופסט**
מעולים + נסיון בהדפסת צבעים. 6 ימי עבודה בשבוע

★ **דפסים מקצועיים**
טובים מכל הסוגים. 6 ימים בשבוע. עבודה קבועה

★ **מעבדות תמלילים**
מעולות. לעבודה קבועה

הסעות + ארוחות. תנאים סוציאלים מלאים.

ירושלים רח' שמאי 12 כניסה א' קומה ד' 02־240438/9

הדרך הטובה לעבודה!

לבית האבות הסיעודי של משען ברעננה

דרושות

פיזיו־תרפיסטיות

בוגרי משרה

להתקשר טל: 052־445731־5

לחברת הקשורת

דרוש

מנהל מכירות

הכשורים הדרושים

* נסיון מוכח בשיווק ומכירות
רצוי בענף התקשורת,
* בעל רכב
* הופעה נאה

03־245191 לראיון

לחברה מסחרית העוסקת בפרסום משאבי אנוש

ד ר ו ש י ם

מקדמי מכירות

בעלי כושר שכנוע והופעה נאה

רצוי בעלי תואר אקדמאי

עבודה מעניינת ואוירה נעימה!

לפנות טלפונית:

"דור" 03־295445 לאבי

למוסך דיזל עטרות

דרושים

1. **מנהל מחסן חלפים**
עם ידע טכני ויכולת עבודה עם מחשב

2. **בוחן לרכב משא**
עם רשיון למשא כבד

מוסך דיזל עטרות 02—855966

האגודה לתכנון ולפתוח שרותים למען הזקן בישראל

דרושה

רכז/ת קורסים והשתלמויות בנושאי זיקנה

תאור התפקיד: ריכוז ואירגון קורסים והשתלמויות בנושא זיקנה לעובדים עם זקנים

מקום העבודה: אזור תל־אביב

דרישות המשרה:

★ השכלה באחד מהתחומים הבאים: חינוך (עדיף השכלת מבוגרים), עבודה סוציאלית, מדעי ההתנהגות, סיעוד

★ נסיון בפיתוח ובביצוע מערכת השתלמויות מורכבת

★ יוזמה ופתיחות להתנסויות חדשות

★ ידע בנושא זיקנה וטיפול בזקנים

★ יכולת אדמיניסטרטיבית ואירגונית טובה

★ נכונות לעבודה בשעות בלתי שגרתיות ונסיעות רבות ברחבי הארץ

השכר יקבע לפי כישורי המועמד/ת; ההעסקה תהיה בחוזה מיוחד.

לפנות בצרוף תולדות חיים, נסיון והמלצות לאשל ת"ד 3489 ירושלים 91034, עד לתאריך 21.4.87

הצטרף לאנשים המובילים

ב ראש

חברת ראש עוסקת בבניית מערכות מונחה לי אוטומטיות של ציוד ממוחשב. פיתוח המערכת משלב בתוכו טכנולוגיות של אינטליגנציה מלאכותית, מימשקי אדם – מכונה גראפיים וכן טכניקות הנדסת תוכנה חדשניות

מהנדס ידע

דרוש לנו מהנדס אלקטרוניקה/מחשבים עם הכרה טובה של מערכות ממוחשבות.

המועמד יעסוק בתכנון ובניית ישומים של מערכת מומחה לביצוע דיאגנוסטיקה בטכנולוגיה חדשנית.

המועמד המתאים יהיה אדם אחראי, נמרץ ובעל יוזמה, היוצר קשרים טובים עם אנשים.

התפקיד דורש נכונות לעבודה קשה ועשוי להיות כרוך בנסיעות לחו"ל

אם אתה מעוניין להשתלב בחברה צעירה בצמיחה, שמערכותיה מיועדות ליצוא, בראש תוכל להטביע את חותמך האישי.

מפעלינו ממוקם במבשרת ציון, ליד ירושלים

נא, שלח קורות חיים לפי הכתובת:

תא חלוקה 03552 מבשרת ציון מיקוד 90805

ראש

מערכות חושבות בע"מ
חברת בת של אלרון
תעשייה אלקטרונית בע"מ

יותר טוב מנפאואר

מנפאואר הכוכב הנוסף במלונאות

שליטה באנגלית הכרחית

נסיון קודם במלונאות - יתרון

★ מלצרים
★ חדרניות
★ פקידי חשבונות/צ'קרים
★ טבחים/עוזרי טבחים
★ פקידי קבלה

להשתלבות בענפי המלונאות במשרה מלאה או חלקית

עבודה במשמרות

ערב/לילה/שבתות וחגים

פנה אל מנפאואר בהקדם

זה משתלם

החבצלת 5, א'-ה' 09:00-14:00

טל: 02-233436

מנפאואר MANPOWER

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

חברה לאומנות מתפעת

מזכירה בכירה

הכישורים הדרושים:

1. ידע בסיסי בהנהלת חשבונות.
2. שליטה במעבד תמלילים של I.B.M
3. שליטה בעברית ובאנגלית.
4. כושר ארגון ושיטתיות העבודה.

העבודה במשרה מלאה

תנאי העבודה יקבעו בחוזה אישי

מועמדות מתאימות בלבד תפננה בטלפון 02—723111

מבצע מיוחד!!!

משכורת + רווחים גבוהים לבעלי יוזמה

לעבודת מכירות רווחית בשעות אחה"צהריים והערב

טלע ספרות בע"מ

רחוב רש"י 7 רמת־גן
ליד קולנוע רמת־גן 03—7515452

למבצעת חוסים "אורנע" בהרצליה

דרושה

לבורנטית כימית

רצוי בוגרת שנקר

טל. 052־554446 לגברת שוסטק

לתיכון "כצנלסון" כפר־סבא

דרושים

מורים מנוסים

למתמטיקה, פיזיקה, כימיה, אנגלית, מחשבים וערבית

052־33376, 052־33699

לחברת יבוא

ד ר ו ש ה

פקידה/ מזכירה

למשרה מלאה

הדפסה מעולה בעברית

טלפונים ותיוק

ידיעת אנגלית בסיסית

טל: 03־653004

תמי – מכון למחקר ולפתוח בע"מ

דרושה **מרכזנית**

דוברת עברית ואנגלית

ולעבודות מזכירות

המעוניינות תפנינה בצרוף קורות חיים לתמי למרד כיא ת.ד. 313 חיפה 31002

לחברת סוכנויות המייצגת יצרנים אירופאים מהמובילים בתחום חומר גלם לפלסטיק וכימיכלים

ד ר ו ש

מקדם מכירות בכיר

1. נסיון בסחר בין־לאומי – נסיון בתחום הנ"ל יתרון.
2. בוגר תואר ראשון בכימיה או בהנדסת פולימרים.
3. שליטה מלאה ברמת התכתבות באנגלית, שפות נוספות יתרון.
4. עד גיל 38.

נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 32348 ת"א מיקוד 61322

לחקר ימים ואגמים לישראל בע"מ

דרוש/ה

כימאי/ת

★ בעל/ת תואר ראשון בכימיה אנליטית

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 8030 חיפה

לסטודיו אפרת

דרושים

סדרית COMPSET משלה

באנגלית ועברית

גרפיקאי/ת

מעצב/ת מבצע/ת מעולה

עם נסיון

תנאים טובים למתאימים

טלפון: 02—522145

למכללת אורט בגבעת רם ירושלים

דרוש/ה

ספרן/ית

בוגר/ת בית ספר לספרנות

למשרה שלמה או חלקית

לקבלת פרטים נוספים נא לפנות למזכירות המכללה טלפון 02—533141־8 בין השעות 08.00—15.00

יותר טוב מנפאואר

לסניף ירושלים

החבצלת 5, א'-ה' 09:00-14:00

טל: 02-233436

למחלקה המשרדית

★ מזכירה עברית־אנגלית
★ כתבניות עברית־אנגלית
★ תמלילניות עברית־אנגלית

למחלקה המכנית

★ הנדסאי תעשיה וניהול

למחלקת תפ"י

העבודה ונסיון חובה

לעבודה לתקופה ארוכה

★ **אלקטרונאיות/מחווטות**

בעלות דקות במיכשור ובקרה יוכשרו לעבודה מכנית, לתקופה ארוכה

★ **עובדים בלתי מקצועיים**

בעלי חוש מכני יוכשרו למקצוע בשטח האלקטרוניקה

המתחייבות לתקופה של שנה לפחות

עצור!

משמע הצעות עבודה במודעות הסל"ם של חברת מנפאואר בעמוד

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

מנפאואר MANPOWER

ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

גרפיקאי/ת רעיונאי/ת

למשרה חלקית 3 ימים בשבוע אחה"צ

עם נסיון קודם במשרד פרסום גדול

בפרסום ויזר סיגאל יש מקום פנוי בשבילכם

להתקשר מיום ראשון 02־243437, 243850

הסתדרות מדיצינית הדסה

דרוש

מתכנן/מתכנת אקדמאי

עם נסיון

נא להתקשר לטלפון 02־818111/4204־5

בימים א'—ה'

המשרות המוצעות הן לגברים ונשים כאחד

אורלי השכרת רכב בע"מ

דרושה

דייל/ת השכרה

רצוי נסיון קודם וידיעת שפות

בדבר פרטים נא לפנות 240213/5

לכיתן ירושליים

דרושים

1. מנהל/ת קו קונפקציה
2. מנהל/ת ביקורת טיב מוצרים מוגמרים
3. מבקרות טיב/אורזות
4. מכונאי מכונות תפירה

5 ימי עבודה בשבוע: 7.00—16.30

תנאים טובים למתאימים

02—718710 לענת

לנגרית זמרו

דרושים

★ נגר בין משלה
★ צבעי לשליפלק
★ נגר הרכבות

בעלי נסיון של לפחות 5 שנים

למתאימים תנאים טובים

פרטים במקום: רח' יפו 153 ירושלים

או בטלפון: 02—242013 יהודה זמרו

לבית ספר יסודי לחנוך מיוחד

ד ר ו ש י ם

מורים

לשנה"ל תשמ"ח

לפנות לת.ד. 16017 ירושלים

או טלפונית 02—430998

המועצה האזורית מטה יהודה

המחלקה לשרות דת

נחם מושב עובדים של הפומ"ז

למושב נחם ליד בית שמש

דרוש

רב

הדרישות: בוגר ישיבה תיכונית וגבוהה

יוצא צבא

רצוי שוחט, מוהל ובן העדה התימנית

מגורים במקום חובה

מועמדים מתאימים יפנו לטלפונים:

02־551943 למר אברהם חיים

02־911250 — מזכירות הישוב

תגבור
חברה ארצית לשרותי כח־אדם

כתבניות עברית מעולות

למכונת I.B.M. חשמלית

6 ימים בשבוע

לעבודה קבועה

תנאים סוציאלים מלאים

ירושלים רח' שמאי 12 כניסה א' קומה ד' 02־240438/9

הדרך הטובה לעבודה!

---

nursing סיעוד

שרותי אחיות פרטיות וחובשים

למשרדינו בכל חלקי הארץ

דרושים/ות

אחיות/אחים

לעבודות בשעות הפנאי

חובשים/חובשות

ללווי טיולים

02־636505 • 03־737947 • 04־381111

עיריית ירושלים

המחלקה לנוער, ספורט וחברה

האגף לעבודה קהילתית

דרושים עובדים קהילתיים

עובד אחד במשרה מלאה, עובד אחד בחצי משרה. בעלי תואר אקדמאי, עדיף בעבודה סוציאלית, רצוי נסיון בעבודה קהילתית.

נא לפנות לטלפון מס' 228171

הסתדרות מדיצינית הדסה

לבי"ח הדסה בעין כרם

דרושים

טכנאי רנטגן

למשרות שלמות וחלקיות

נא לפנות בכתב לאגף כוח אדם קרית הדסה

ת"ד 12000 ירושלים

או לטל' 02־447136/446226

הסתדרות מדיצינית הדסה

דרושים

1. מנהל שרותי תזונה
2. טבחים בכל הרמות
3. מגישי/ות אוכל לחולים

נא לפנות בכתב לאגף כוח אדם קרית הדסה

ת"ד 12000 ירושלים או טלפונית

למס' 02־446226/447136

בימים א'—ה' עד 13.00

להוצאת כרמא

דרושה

פקידה למשרה מלאה

הדפסה בעברית הכרחית

ידע באנגלית יתרון

נא לפנות לטלפון 02—713930

עוזי משק בע"מ

ד ר ו ש י ם

1. עוזר/ת למנהל כח אדם דובר/ת ערבית
2. שוקל על משקל ממוחשב
3. אחראי על משלוחים
4. מכונאי החזוקה למפעל תעשייתי עם נסיון מוכח
5. מרכזנית לטלפון 4 קווי חוץ

המעוניינים יפנו טלפונית 02—535211

בשעות 08.00—13.00 לרותי או ציפי

דרושים/ות

מקדמי/ות מכירות

לאזור ירושליים והסביבה

כישורים דרושים

☐ דינמיות ורצון להשגיות
☐ עדיפות לנסיון מוכח בעבודה רפואית
☐ מעל גיל 25
☐ יתרון לבעלי רכב פרטי
☐ המועמדים יעברו תהליך מיון והכשרה

פרטים: אדום ש.ב. בע"מ

מגדל העיר ירושליים

רח' בן יהודה 34 חדר 608, טל: 02—221421

למתנ"ס רמות אלון

דרושים

1. **מנהל בריכה** – משרה מלאה
בוגר קורס מצילי ברכות נסיון מוכח של שנתיים
שעות עבודה גמישות.

2. **מנהל לבסיס משאבים**
בוגר צבא בתפקיד פיקודי + רשיון נהיגה
לפרטים נוספים טלפון 02־240470

3. **מזכירה**
נסיון בקבלת קהל, הדפסה על תמליל
שעות העבודה 12.00—20.00

4. **רכז ספורט** חצי משרה
בוגר מכון וינגייט + נסיון

5. **מורה לבלט ולמוסיקה**
לשנה"ל תשמ"ח

6. **רכזים ומדריכים לקייטנות הקיץ**

פרטים בטלפונים 02־861803, 02־868667

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981

לפי חוק זה אסור למרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.

המעבידים נצטווים לשמור על פי החוק.

ר ם

דרוש/ה

סוד/ית קבלנים

02—527603

המניע

אלקטרומכניקה

ליפוף מנועים

דרוש

לפף מנועים

03־9610037

هكذا من الاصل

הפוח הארצי — הארץ חדשות

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הסתדרות רופאים במקרים דחופים מ־8 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052–81333
רחובות 08־451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 20.00־8.00
ביום ו' 15.00־8.00
טלפונים: 03־433500, 03־433500
"שקמי" – שירות רפואי לקט
שירות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 24–19
טל' 03־7549111 "שקמי" קוד מנוי 222
שר"ן – שירות רפואי נייד
ירושלים 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום – 660585, 02־669531
מוקד לילה שבת וחג – 226191 מנוי מס' 1780 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
תל אביב, מוקד יום – 218820, 218898
מוקד לילה – 651011 מנוי 5752 ול־ השאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל: 03־284649 פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03–285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות, חגים בין השעות 24.00–9.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה:
רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04–521245 שעות הקבלה: כל יום 25.00–20.00
מרכז מידע לקורבנות אונס
24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02־245554
חיפה טל' 04־382611
קשב לבית –
שירות מיוחד לקשישים, שיקום ומשפר בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052–548575
7549111 איתורית 1508
שר"ן – עזרה ראשונה נפשית:
24 שעות ביממה:
ירושלים 669911
חיפה 04־672222/3
תל־אביב 03־361111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04–672222/3
נתניה 55516
באר־שבע 057–48111
מרכז רפואי באר יעקב, 03־225958
מרכז סיוע לנפגעי לחץ
מטעם "מקהלה"
א' וה': 11.00־15.00
ב' ו־ד' 16.00־18.00
רח' מאנה 13 תל־אביב
תורנות רופאים וטרינריים
ד"ר אלבגלי שלמה אשכנזי 9 יהוד 359694

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח – (ילדים,פנימית)
איכילוב – (כירורגיה)
ירושלים
הדסה ע"כ – (נשים, כירורגיה, אורתופדיה, עיניים, א.א.ג.)
שערי צדק – (ילדים, פנימית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
שרה רב המגור 3 תכנית ל' 428510
מעיין חיים שד' ירושלים 98, יפו 822986
ירושלים
מרקחת רוממה המ"ג 28 523191
חיפה
מרכז מכבר 27 664073
חולון
ד"ר הורי מוקלט 70 842433
בת ים
מור הביכה רייך 20 583360
רמת גן
הרצל הרצל 52 722372
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
נתניה
קרנאל מרכז מסחרי קרית נורדאו 51774
הקריות
הדקן מטבת מודיעין קרית מוצקין 715136
חדרה
קופ"ח כללית רוטשילד 335884
רחובות
כללית בני משה 452381

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי – ייעוץ ומידע בנושא הבריאות, משפחה, מיניות – אמצעי מניעה.
תל־אביב: ימים ב' ג' ד' – 19.00–16.00.
יום ו' שעות 11.00–8.30
רחוב 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' – 19.00־16.00
רח' הסטודנט 14 טל. 81520

יום שבת

תורנות רופאים

הסתדרות רופאים במקרים דחופים: מ־8 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052–81333
נתניה 923335
רחובות 08־451333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08־221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 20.00־8.00
ביום ו' 15.00־8.00
טלפונים: 03–433500, 03–433500

שר"ן – שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה כולל רופאי שיניים)
669531, 660585
מוקד יום – 226191
מוקד לילה, שבת וחג – 226191 מנוי מס' 1780 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 03־284649 פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00 שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03–285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות חגים בין השעות 24.00־9.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04–521245 שעות הקבלה כל יום 25.00־20.00
מרכז סיוע לקורבנות אונס – 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים – 245554
חיפה – טל' 04–82611
ער"ן – עזרה ראשונה נפשית (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04–672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057–48111

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח – (ילדים)
איכילוב – (פנימית, כירורגיה)
ירושלים
בקור חולים – (ילדים, נשים)
הדסה ע"כ –(פנימית, כירורגית, אורתופדית, עיניים, א.א.ג.)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
שרה רב המגור 3 תכנית ל' 428510
זיוה אצ"ל 52 שכ' התקוה 378403
מוצ"ש, שרה רב המגור 3 תכנית ל' 428510
מוצ"ש, זיוה אצ"ל 52 שכ' התקוה 378403
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287480
מוצ"ש, מרקחת רוממה המ"ג 28 523191
חיפה
הרים הורב 53 252214
חולון
עין יהב עין יהב 4 884854
בת ים
מור הביכה רייך 20 583360
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
רמת גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
נתניה
תרופה הרצל 2 28656
הקריות
הדקן מטבת מודיעין קרית מוצקין 715136
חדרה
קופ"ח כללית רוטשילד 335884
רחובות
כללית בני משה 452381

מרכזי מידע – אגר
03–528231–2 03–452777 04–549121

מוגש כשירות לציבור על ידי
הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ

זמן הדלקת הנרות	כ"ש	מ"ש
ירושלים	5.22	6.37
תל אביב	5.40	6.39
חיפה	5.35	6.36
באר־שבע	5.37	6.36

דרוש/ה
סטודנט/ית
לעבודה לפי שעות בהכנסת נתונים למחשב. דרושה ידיעה בהכנת לוטוס במחשב I.B.M P.C.
להתקשר לטל: 02־667141 לפני

למשתלות גבלר בע"מ כפר בנימין
דרושות
נשים לעיצוב צמחי בית ועבודה במשתלה הדרים, בתנאים טובים
מעוניינות הפנות בכל ההליכים. תנאים מבוססות נוחיות.
לפנות 052־34426

שטרנג, אבי צוד סכמ
דרוש
איש מכירות
הכישורים הדרושים:
★ בעל נסיון בשיווק צוד למעשיות, ניהול הבעל ישוח
★ ידיעה באנגלית
★ רשיון נהיגה
טל. 03־252725

דרוש
מכונאי דיזל
מנוסה מאיזור פ"ת
03־910987 ☎
תנאים טובים

Spectra
ספקטרה קולג' ... טכנולוגיה

מכון לטכנולוגיה עתירת מדע בענף הדפוס בגבעת שאול, מרכז ספיר בנין ד', ירושלים
עקב התפתחות עם הפנים ליצוא
דרושים
לפרוייקט דפוס ליצוא
1. מנהל הפקות דפוס
לעבודות פרצס—נסיון הכרחי
2. מונטאז'רים
בעלי נסיון—תנאים מעולים למתאימים
3. גרפיקאי
לפרוייקטים מיוחדים, בעלי נסיון + תיק עבודות מרשים. שפות יתרון
4. מתלמדים למערכת סייטקס רקע בדפוס או מחשבים
5. תמחירן בעל רקע בענף הדפוס
בדבר פרטים לפנות
לטל' 537360, 537157, 02־527337
לבקש את ריימונד חוזגיוליאן חוז

לסוכנות ביטוח
דרושים/ות
★ **עובד/ת בביטוח אלמנטרי**
(המצבי בענף)
רצוי בקבלת עסקים
★ **שליח חרוץ**
03־623283

תוכן ההודעה ... שנות ...

ורד הגליל

ורד הגליל
תעשיית שוקולד ומטוקים בע"מ
השלבת שוקולד שוויץ ישראל
דרושים
★ **מכונאי תעשיה**
בעל נסיון במכונות אריזה
★ **מחסנאי תעשיה**
בעל נסיון 5־3 שנים.
★ **מנהל חשבונות**
סוג 3־2 נסיון לא הכרחי.
תנאים טובים למועמד המתאים
נא לפנות בכתב־יד, בצרוף קורות חיים ונסיון אל: "ורד הגליל" ת.ד. 1093 צפת 13110 עבור מנהל כוח־אדם
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

בי"פ BP
עבור אחד מלקוחותינו
מפעל תעשייתי בקרית־גת
דרוש
מחסנאי
רצוי בעל ידע בהפעלת מחשב
נא לפנות בכתב יד לבי"פ ישומים פסיכולוגיים
ת.ד. 26006 ת"א 63902
נא לציין על המעטפה את המשרה המבוקשת
שודיות מובטחות

לבנק ברעננה
דרושים פקידים
בעלי השכלה תיכונית+בגרות
לקביעת ראיון להתקשר
טלפונית: 052־450749

לחמי טבריה בע"מ
דרוש
מנהל שיווק
נסיון של 3 שנים בשיווק הכרחי
עדיפות לבעל נסיון בתחום התיירות
ידיעת אנגלית – חובה
גרמנית – יתרון
לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים לנהלת חמי טבריה ת.ד. 22 טבריה. 14100

לחברה תעשייתית גדולה בצפון הארץ
המייצאת לייצוא
דרוש/ה
מהנדס תעשיה וניהול בנושאי תה"י
הכישורים הדרושים:
★ נסיון בתעשיה של שנתיים לפחות
★ עד גיל 35
★ כושר להפעיל צוות עובדים
★ שליטה טובה בעברית ובאנגלית
★ רצוי נסיון בהפעלת מערכת ממוחשבת
★ העבודה מתבצעת באזור הצפון
נא לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 399 כרמיאל 20101
עבור "מהנדס תעשיה וניהול"

האוניברסיטה הפתוחה
במרכז החדש ללימודי מחשב (בירושלים)
של האוניברסיטה הפתוחה
דרושים
מרצים בתחום המחשב
בנושאים הבאים:
• מבוא למחשבים ותכנות המחשב האישי
• עבוד תמלילים (מורדמיל)
• שפות תכנות
כישורים נדרשים:
• תואר אקדמאי במדעי המחשב או במערכות מידע (רצוי)
• התמצאות בנושאים הנ"ל
• נסיון מוכח בהוראה
• יכולת הכנת חומר לימודי
מעמדים מתאימים להתקשר לטל. 02־629061
לבוקר ותל סיום או בבוקר

כפר הנוער אשקלון
דרושה **מנהלת במשק הכפר**
עם נסיון קודם. ידיעת עברית וצרפתית הכרחי. לטלפן למזכירות 051־36733/4

לרים תעשיות מזרונים
דרוש
סוכן מכירות בכיר
לעבודה באזור הצפון
★ בוגר בי"ס תיכון ★ בעל רכב פרטי
★ עדיפות לבעלי נסיון במכירות
אנו מציעים עבודה קבועה
בחברה מבוססת ואטרקטיבית!
נא לפנות:
04־667316, 04־643698
לטאוה (לא ביום ו')
רים תעשיות מזרונים

לרוקר אינטרנשיונל
מפעל אלקטרוניקה
עתיר ידע בירושלים
דרוש
קניין חו"ל
★ ידע בתחום רכיבים אלקטרוניים
★ שליטה מלאה באנגלית
★ נסיון של שנתיים כקניין חו"ל במפעל אלקטרוניקה
נא להתקשר לטלפון:
02־822222, 02־821905

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

לקבוצת תכנון הרכיבים במרכז התכנון בהרצליה
דרושים
מהנדסי אלקטרוניקה/ מחשבים מצטיינים
(משרה מס. 30)

תאור התפקיד: תכנון מיקרופרוססורים מתקדמים בטכנולוגית CMOS, VLSI.
כישורים: מהנדסים בעלי נסיון מוכח של מספר שנים ו/או בוגרים מצטיינים.
אצלנו תמצא מרכז תכנון ופיתוח מתקדם בעל אוירה יוצרת ובלתי פורמלית תוך שילוב של מפעל קטן עם גיבוי של חברת ענק אמריקאית.

אנא פנה בכתב בצירוף קורות חיים וגליונות ציונים אל:
נשיונל סמיקונדקטור (ישראל) בע"מ
ת.ד. 3007 הרצליה ב' מיקוד 46104
עבור מנהל כח אדם (נא לציין מספר משרה)
המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד.

גרביידלתא DELTA
דרוש/ה
מכנאי/הנדסאי לניהול קו יצור
הכישורים הדרושים
★ יוצא צבא
★ בעל מוטיבציה גבוהה
★ מגורים בכרמיאל – חובה
קיימת אפשרות לעזרה בדיור
בדבר פרטים נא לפנות לחיליק – 985753/4 (04)

לחברה מסחרית בחיפה
דרוש/ה
מנהל חשבונות
מדופלם
★ נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה מעשית בהנה"ח ממוחשבת
★ ידע מוכח בהכנת דוחות כספיים להנהלת החברה ולמס הכנסה
★ יכולת ונכונות לעבוד ללא מגבלות זמן ובריאות
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, משכורת מבוקשת וציון מס' טלפון להתקשרות לת.ד. 4496 חיפה 31044 בציון המס' 80 ע"ג המעטפה
– סודיות מובטחת –

TEDEA Ltd
Excellence in Load Cells

מפעלנו בהרצליה פיתוח נמצא בתנופת גידול בייצוא.
אנו מציעים לך השתלבות בקו ייצור עתיר ידע של מיכשור לשקילה אלקטרונית
דרושים
א. עובדי ייצור לבדיקת מכשירים מדוייקים בקו הייצור.
ב. עובדים לחיווט אלקטרוני והלחמות עדינות.
השכלה תיכונית, או מקצועית. דרוש לימוד ליחוט לאחר שרות צבאי
ג. מפעילי מכונות C.N.C בבית מלאכה. מכני בעבודת משמרות.
כישורים נדרשים:
בוגרי בי"ס מקצועי או הכשרה מקצועית מתאימה.
★ המועמדים המתאימים יקבלו הכשרה ורקע.
★ הסעות מאיזור המרכז.
★ 5 ימי עבודה 07.30–17.00
052־577039

• הנדסאי אבטחת לייצור אלקטרוני
• שרטטת מכונות
• מנהלת חשבונות סוג 2 (+ מחשב)
• מזכירה בכירה (למחלקת מחקר ופיתוח) (אנגלית שפת אם)
• ... לחשבת השכר
• ... בעל ידע בקריאת שרטוט
• ... וחשבון
• ... + קריאת שרטוט
• ... בפיקוד
• **נשרי C.N.C**
למתאימים שכר הולם, תנאים אידיאליים, ארוחות והסעות.
בפרטים נוספים נא לפנות: רוגוזין 8 אשדוד. טלפון: 055־32221, 055־33644

דניאל
החברה לשירותי כח אדם
תל־אביב • ירושלים • באר־שבע
רחובות • אשדוד

למתנ"ס ק. מלאכי דרוש
מדריך נוער
בעל נסיון בהדרכה. שעות העבודה בוקר ואחה"צ
בפרטים נא לפנות לשוש דיין 055־84083
הגשת מועמדות עד ה־12.4.87

לחברה מסחרית גדולה
בענף הרכב
דרושים:
מכונאי רכב בכיר
★ בעל תעודת הסמכה במסגרות רכב
★ בעל ידע ונסיון בניהול עובדים
פחח רכב
★ רצוי בעל תעודת הסמכה ונסיון מוכח
צבע רכב
★ רצוי בעל תעודת הסמכה ונסיון מוכח
חשמלאי רכב
★ משלב 3 ומעלה
תנאים טובים יינתנו למועמדים המתאימים
אפשרות להתחלת עבודה מיידית
נא לפנות לטל. 7550755, 7550233

למפעל באזור המרכז
דרוש
מחסנאי ראשי
★ נסיון מוכח בניהול עצמאי של מלאי תעשייתי בעזרת מחשב.
★ מהימנות, דייקנות, זריזות ותושיה.
★ המעוניינים יפנו בכתב־יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 23111 ת"א עבור "מחסנאי".

שופר־סל
לסניף רמת אשכול ירושלים
דרושים/ות קופאים/ות
- הכשרה תינתן במקום
- העבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסירוגין
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף רח' גאולן רמת אשכול, ירושלים
טל: 02־814166

נציבות שירות המדינה מודיעה
על פרסום מכרז פומבי חוזר מס. 480—488
(מכרז קודם מיום 27.1.1987 לא העלה מועמדים)
למשרת עוזרי מעבדה ביחידת שירותים תמונה ותשריטי בית הגן – משרד החקלאות
... (small print)
בקשות יש להגיש על גבי טופס מס' 2115 ... להשיג במשרדי הנציבות ...
מועד אחרון להגשת בקשות 12.4.1987

דרושות
באיזור ירושלים
דיילות
למוצרי קוסמטיקה
נא לפנות לטל: 03־9233273

לחברה מסחרית בענף הדפוס
דרוש
איש מכירות
נתונים נדרשים
נסיון מוכח במכירות
מגורים באזור גוש דן
רשיון נהיגה
טל: 03־337565 או 03־333625

ניתוב ביצוע תעשייתי בע"מ
ביצוע מערכות תעשייתיות
ת"ד 3353 באר־שבע, 84132
טל: 33401, 057־38468
חברתנו מבצעת עבודות הקמה ואחזקה של מערכות תעשייתיות בטכנולוגיות מתקדמות
דרושים
לעבודה באשדוד
הנדסאי חשמל
רשיון מתח גבוה. ידע בבקרים מתוכנתים ונסיון בעבודות אחזקה בתעשיה.
חשמלאים מוסמכים
ידע בבקרים מתוכנתים + 3 שנות נסיון בתעשיה.

לצילומי סרט ילדים
דרושים
ילדים/ות בני 10־12 בלבד
המעוניינים יבואו ביום ה' ה־9.4.87 בין השעות 10:00־18:00 ל"אבא הפקות התקשורת" בן יהודה 43, קומה ב' תל־אביב
★ להביא: תמונה (הצילומים בחופש הגדול)

לחברה גדולה בת"א
דרוש/ה למחלקת השכר עובד/ת בעל נסיון רב בהכנת משכורות במערכות שכר ממוחשבות
המעוניינים יפנו בכתב יד
בצירוף קורות חיים
נא לצרף שכר נדרש
ת.ד. 2646 תל־אביב
לידי מנהל מחלקת השכר

למשרד אדריכל משה הראל
דרוש/ה **הנדסאי/ת**
עם נסיון 5 שנים לפחות. 5 ימים בשבוע
טלפון 03־239692

לשטיחי כרמל
דרוש
מקדם מכירות
למחלקת השטיחים
בשק"ם ירושלים בעלי נסיון
במכירה ליחידים
נא להתקשר 09.00 – 15.00 לאורנה
טלפון: 06־362851־4

לחברת יצור ושיווק ידועה
המרחיבה פעילותה באזורים
חיפה והצפון
דרושים
איש/ת מכירות
הכישורים הדרושים:
★ הופעה נאה
★ בעל/ת רכב
★ כשר מסחרי ונסיון במכירות
נא לפנות לליאור
03־262047

אוניים ONIM
א.ג. יצור ושיווק
דרושים
מפיצים עצמאיים
למוצרים משוכללים
בתחום הציתות והאזנה
★ בלעדיות מובטחת ★
לקביעת פגישה נא להתקשר עם נמרוד
03־443914, 453933

לחברת וידקס רח' שבזי את יהוד
דרושים
1. כרסם מנוסה ל:
HORIZONTAN BOHRER
2. כרסם לכרסומת רגילה
לפנות במקום או בטל: 03־362510

לעיתון כאן דרום
דרושים
• **משכתב/ת (עורך לשוני)**
• **מגיה למשרה חלקית**
• **בחור למשרה חלקית – הכשרה במקום**
להתקשר מיום א'
לטלפונים: 055־21935,22080
055־21414, 34560

לחברה מסחרית ארצית בתחום הפרסום והעיתונות
דרושים
מנהל יחידת מכירות
בעל התפקיד יהיה אחראי לניהול צוות אנשי מכירות והפעלתם
המועמד המתאים יהיה מוסמך במינהל עסקים או תלמיד לקראת תואר זה. הוא חייב להיות אדם בעל יוזמה ותנועה עצמית המסוגל לעבוד במסגרת הקובעת יעדים גבוהים, ואשר יש לו שאיפה מתמדת לביצועים מצטיינים.
המועמד המתאים יהיה בעל יכולת לנהל צוות עובדים אדם בעל הכישורים האלה יכול להיות גם בתחילת הקריירה שלו וללא נסיון קודם
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד לת.ד. 14090 תל־אביב עבור מנהל יחידת מכירות

לחברה תעשייתית גדולה
דרוש/ה
הנדסאי/ת או טכנאי/ת מכונות
★ לתיאום תיכנון אחזקה שוטפת ומונעת ומעקב אחריהן
★ להכנת תיקי ציוד ומכונות ★ יועדפו בעלי נסיון בתעשיה ★ מגורים באיזור אשקלון, קרית־גת
(יינתן סיוע למעתיקים מקום מגוריהם)
★
נא לפנות בכתב למנהל כוח־אדם ת.ד. 2897 תל־אביב 61028 עבור "הנדסאים"

הארץ

יום ו', ד' בניסן, תשמ"ז
3 באפריל 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, ת.ד. 233 מיקוד 61001, 5121212, טלקס 33748 — 810012, פקס'
ירושלים: רחוב ההבצלת 2, של 224245־6, ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב נורדאו 20, של 661166־8, ת"ד 5259 מיקוד 31052

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן · עורך המשנה: מתי מלך
סגני עורך: משה הדרי, גדעון לוי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מזדהה כתוכניהן
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

השר המר, גב' אילן ובג"ץ

גם עוקרי־הרים וטוחנם זה בזה לא יצליחו להזיז מהסתירה שבין מעמדם של רבנים ממלכתיים ובין סירובם, בעצמה פומבית, להישמע לפסיקת הבג"ץ בעניין רישום הגיורת שושנה מילר כיהודיה. שר הדתות זבולון המר, שאינו כהה, התיר אתמול עריסה של פירכות כאשר ביקש, בעצם, רוממים על אותם רבנים ואבות בתי־דין בתצהיר התשובה שלו לבית המשפט העליון.

המר טען כי בעצמה היתה "מובאה בשאלה מהותית של גיור־זוות דעת המושתתת על אמונה", כי "שאלת תקפות הגיור היא שאלה דתית הלכתית מובהקת, המצויה בתחום סמכותם של בתי־הדין הרבניים". עוד הסביר השר שהחותמים על העצומה הבהירו, כי לא היתה להם כוונה להתערב בסדרי שלטון החוק, והמקרה היה "על רקע תפיסתם המסורתית־הלכתית של הרבנים".

השאלה מצויה אמנם, למרבה הצער, בתחום סמכותם של בתי־הדין הרבניים. אבל — כפי שהמחישה היטב החלטת הבג"ץ — לא רק שם. כוונתם של הרבנים אינה מעניננו. הם אכן התערבו — התערבות גסה — בסדרי שלטון החוק, וגם לבנו בטענה החוזרת ונשנית כי יש אישיים אוטונומיות במדינת ישראל הריבונית לתפיסתם של רבנים אלה או אחרים, כלפי עניינים שנתהכו בבית־משפט.

בגלגלו רוממים על הרבנים סיפר עוד המר על כללי אתיקה המנוסחים עתה בידי הנהלת בתי־הדין הרבניים כדי "להפש דרכים לצמצום ההתנגשויות והקיטוב בנושאי דת ומדינה". הדרך הטובה ביותר לממש את הכוונה הראויה הזאת היא לא מסמך עקר, אלא שימת קץ למונופול הרבני על ניהול אורחות חייהם של הישראלים בתחומי המעמד האישי.

שום פלפול לא יוכל לבוא במקום יעד זה, אשר פסיקת הבג"ץ העלתה למענו תרומה חשובה.

לאחר שאמר את דברו בפני בג"ץ, ובעוד הוא ממתין — כמונו — להכרעה, כדאי גם שזבולון המר יעיין היטב בדברים שנאמרו, מתוך מתונות, ב"בימה הרעיונית" שיזמו משרד הדתות וישיבת מרכז הרב. נשמעו שם — כפי שדווח בהרחבה ב"הארץ" אתמול — קובלנות מרות על סטייתה של הציונות הדתית מדרכה. טובה אילן, מהקיבוץ הדתי, דיברה מנהמת לבה על "נטישת עמדות עקרוניות בציונות הדתית לטובת עמדות שהן כביכול יותר דתיות", וקבלה על הפניה לעבר "האינטרס המצומצם של קבוצה הדואגת לנפשה, בבחינת ואני את נפשי הצלתי".

גב' אילן מנתה, בין יתר הדוגמאות, את ההשתמטות משירות בצה"ל, את חוסר הסובלנות של החינוך הממלכתי־דתי, בוז לסמלי הקוממיות הישראלית כגון יום העצמאות, ואת מנהגם של מורים המבזים את תלמידיהם לא לעמוד בזמן צפירת יום הזיכרון. ולעניין שאליו נדרש שר הדתות בפתלתלות־סגנון אמרה נציגת הקיבוץ הדתי דברים ישירים, אשר ראוי גם להמר לחזור ולהרהר בהם: "התפיסה הפשטנית כאילו לכל שאלה תשובה בהלכה (...) מצירת את היהדות כאידיאולוגיה טוטאלית לחיים הציבוריים, כאילו כל מה שיש לה לומר הוא בנושאי פולחן בלבד".

טוב לזכור שגם קולות כאלה עדיין נשמעים במחנה הדתי־ציוני הגבל להיוחה, שוב ושוב, כי משקלם שם כה פוחת עם הזמן.

הסוכנות תובעת ממוסדות דתיים להצהיר על נאמנותם למדינה

[מאת illegible]

מוסדות חינוך דתיים, ישיבות, אולפנות ומכללות [illegible] על מדיניות. במסמך הם מצהירים כי הם מכירים במדינת ישראל כמולדת הלאומית של העם היהודי, כוללים בתוכניותיהם החינוכיות את תולדות המדינה, מדברים עברית, מניפים את דגל המדינה ומעודדים שירות בצה"ל.

בהודעה מטעם הסוכנות נאמר כי רק אלה שיחתמו על נוסח ההתחייבות ימשיכו לקבל הקצבות.

החוזר, המבוסס על החלטת עצרת הסוכנות מיוני אשתקד, הופץ השבוע גם בין מוסדות וישיבות, שלגביהם ידוע כי אין מניפים בהם דגלים ביום העצמאות ואין מעודדים שירות בצה"ל.

ראשי מוסדות חרדיים המתוקצבים בין השאר גם על־ידי הסוכנות, אמרו כי אין הם רואים כיצד יוכלו לחתום על ההתחייבות.

בריה"מ ויהודיה – סדקים בחומה

מאת פולס

אלפי יהודים יורשו לעזוב את ברית המועצות בקרוב ולהגר ארצה — כך לפי דברי גיורגי ארבאטוב, אחד מחשובי השלטון הסובייטי. כתבים של הטלוויזיה הבריטית מסרו ממוסקווה כי "הגירה יהודית היא חלק מעסקת חבילה שתכלול את חופש הדת, כולל פתיחת מסעדה כשרה, חינוך והקמת בתי כנסת" ("הארץ" 2.4). אם כל הסיכויים אינם מטעים, יש מקום להעריך כי משהו התחיל לזוז בקרמלין. ניצות חרשות כאלה לא שמענו אף בשנות הששים והשבעים, כאשר ברית המועצות התירה ליהודים, ברבבותיהם לצאת את גבולותיה.

מנהיגי ישראל מעולם לא הסתירו שהם ראו ביהדות רוסיה את העתודה החשובה ביותר להגדלת המרכיב היהודי שבאוכלוסיית המדינה. גילויי ההתעוררות היהודית־לאומית, שנבעו מעל פני השטח בקירבה של יהדות זו, תוך עשרות שנים של דיכוי העמקנו של תהליך ההתבוללות, היו בהם כדי לשדרנו. ולמן ארץ ישראל בר־יהודה פקפקו, אבל לוי אשכול סירב להקשיב לקולם והשיג את הסכמת השלטון הסובייטי ל"איחוד משפחות" שפטפט הפך במרוצת השנים לזרם חזק. ברם ההנהגה הישראלית הקפידה להגביל דרישותיה למתן חופש עלייה ואת התלונות על דיכוי חיי התרבות היהודית — הפולחנית הדתית — נזהרה שלא להרגיש, באותו היום, כמו את המצוותיה בעניין העלייה.

לעומת הקנאים למעמד המונופולי של דרישת העלייה, קמו אחרים אשר יעצו להביא בחשבון שלא כל יהודי ברית המועצות כמהים לעלייה דווקא. ישראל חייבת לדאוג גם להורדת המכשולים מדרכם של יהודי רוסיה שיוסיפו להיות שם — משום שחיי תרבות יהודיים הם ערך בפני עצמם, וגם משום שסיפוחם צפוי להצמיח ולחזק את הרצון להשתתף במפעל התקומה הלאומית בתוך מדינת ישראל נוספת.

מסתבר כי גישה זו מקובלת על הקונגרס היהודי העולמי, על הוועד היהודי־האמריקאי, ועל הנשיאות של "מועדון הנשיאים" של רוב ארגוני היהדות האמריקאית שמחוץ לוועד הנ"ל. שם ממשלה מערבית אינה יכולה שלא להתמך בהם בעניין זה, בעוד שאף אחת מהן אינה צפויה לצדד בדרישה שמטבה משמעות תפיסה הרואה את היהדות הרוסית של ימינו כמעין קניין בלעדי של מדינת ישראל.

אף אחד מאתנו לא יהיה מוכן לוותר עקרונית על זכותו של כל יהודי באשר הוא, לעזוב את ארץ מגוריו ולעלות ארצה אבל ממשלת ישראל תצטרך עתה לשקול מחדש את דרכה. מאחורי הבלטות הפקפקים, אם הסיכומים שהושגו לכאורה בין פקידי הקרמלין לבין המשלחת היהודית־אמריקאית אכן יבוצעו. מסתתרת איננות לקראת רגע הביצוע, מה יהיה אם כל "מסורבי העלייה" ראקטיוויסטים" יהודים יורשו לעזוב את רוסיה והסטאטוס קיבוד העלייה לישראל תשתפר למשך שנה או שנתיים, אבל לאחר מכן יעלו רק מעטים והנותרים יישארו ללא שכבה הנהגתית?

מקרב עולי רוסיה כבר הושמעה טענה כי המשלחת היהודית־אמריקאית הירשתה לעצמה להילכד במלכודת ועל מדינת ישראל להזהר מללכת שולל אחריה. אל תחדל מדינת ישראל מלהשמיע את קולה למען חופש עלייה מוחלט, הם אומרים, ואל לה להסתפק בעלייתו של קומץ "משוגעים לדבר" תוך הפקרת ההמון אשר עדיין מצפה לגאולה שלמה.

אין זה מן הנמנע כי השלטון הסובייטי סבור כי בעייתו מצמת ברכבת מסורבי עלייה האקטיוויסטים ואם יתפטר מהם, ישכחו יתר יהודי בריה"מ ממאווייהם הציוניים. אם נכון מה שדיווחו עיתונאים בריטיים שנלוו למרגרט תאצ'ר, כי מיכאיל גורבצ'וב הבטיח לה ש"יהודים שירצו בכך, יורשו לצאת לישראל, וכי לאלה שירצו להישאר, יינתן חופש דת" ("הארץ", 1.4) — אפשר להניח כי המנהיג הסובייטי משוכנע כי שוב לא יהיה מוטרד על ידי תסיסה בקרב יהודי רוסיה ותעמולה ציונית־ישראלית ברחבי תבל.

נניח כי גורבצ'וב חובר יועציו חושבים כך: הבשל כך עלינו לעקם את האף נוכח הסימנים שתומנת הדוגמה הסובייטית מתחילה להיסדק? אם יינתן חופש דת ליהודי ברית המועצות, יהיה בכך משום סיבת הגה במאה ושמונים מעלות. לנין כתב בשנת 1903 כי ליהודים חסרים סימני ההיכר המקובלים של עם: הסקציה היהודית של המפלגה הבולשוויקית רדפה את כל גילויי החיים הדתיים וגרמה במלחמת חורמה גם להולשת התודעה היהודית־לאומית. אם יוכרו יהודי רוסיה כיישות דתית, יהיה בכך, למעשה, גם משום התרחקות מתזיה שהיהודים אינם ישות בעלת תכונות לאומיות.

אם כך יהיה, עלולים עולי רוסיה אצלנו להיקלע למבוכה: שלטון סובייטי שיבצע את סיכומי מוסקווה, יקשה עליהם להוקיעו כאויב שיש להילחם בו. ברם, ממשלת ישראל אינה רשאית להתחשב אך ורק במבוכתם זו של עולי רוסיה הבאים בתוכנו. הממשלה חייבת להעריך את משמעותה העקרונית והמדיניות־לכת של התזוזה המורגשת עתה בשלטון הסובייטי. הממשלה חייבת להיזהר מלאמץ לעצמה גישה רדיקאלית — לא רק מתוך שיקול כי עלייה מוגבלת מכל מקום היא דבר ברוך כשלעצמו. אין לסכן את ההישג הזה כדי לא לאבד את הזכות להציב לעצמה יעדים מקסימליסטיים. היא מצווה להסתכל בעין יפה על שיפורם של תנאי החיים של יהודי ברית המועצות שיישארו שם, ומן הראוי גם שתביא בחשבון את גישתם של יהודי ארצות הברית אשר ממלא מילאו תפקיד מרכזי במערכה למען יהודי ברית המועצות, ויוסיפו למלא אותו.

יצחק שמיר גורס כי יהודי ברית המועצות הם פרשה לחוד, ואין לערבב אותה בפרשת היחסים שבין בריה"מ ומדינת ישראל. אפשר להתרשם כי גם גורבצ'וב, במובן מסוים, חושב כמותו: על יהודי בריה"מ הוא נותן לשאת ולתת עם משלחת יהודית־אמריקאית, בעוד שממשלת ישראל משמשת כתובת לליבון בעיות בילאטראליות שבין שתי המדינות. אולם לאורך ימים נרגיש בזיקה ההדדית בין שני התחומים: ואם פייסנות סובייטית לא תישמר לתחום היחס אל יהדות רוסיה, אלא תורגש גם במגעים העשויים להוביל לידי שיקום היחסים הדיפלומטיים בין מוסקווה וירושלים — יצטרכו יצחק שמיר ורבים אחרים לבחון היטב אם ועד כמה תמונת העולם שלהם עדיין תואמת את המציאות המדינית.

קדם־ארוויזיון

אין בו הרבה...

התקציב אינו מצביע על שינוי: יש יציבות בציפיות – אך שאלת הצמיחה נשארת פתוחה

מאת א. שוייצר

הכוונה היא לתקציב שאושר ביום ג' בכנסת. כשלעצמו, הדבר תמוה: 40 מיליארד שקל הוא כסף רב. אך הכסף הרב הזה מרוחק ליעודים לא־משתנים: תקציב 1987 הוא כתקציב 1986 (אפילו גדול במעט ממנו); הוצות וכיסוון מכלים שני שלישים ממנו, וגם ביתרה אין לגלות כיוונים חדשים. בצד ההכנסות יש חידוש: הכוונה למתבקש על־פי הרפורמה במס הכנסה, שעליה יותר עוד להלן.

את ההערכה שאין בתקציב חידוש אפשר לנסח גם בצורה מתמיאה יותר: יש כאן יציבות המשקפת את התנהיות, כי בשנה שלפנינו לא יתרחשו מאורעות דרמטיים: התל"ג לא יזנק פתאום, אך גם לא יפול; האינפלציה תהיה כפי שהיתה; והכוונה היא (התקציב הוא צירוף כוונות עם תגי מחיר), כי המשימות שהשלטון צופה אותן מראש והושב אותן ראויות לטיפול, יישארו פחות או יותר כפי שהיו.

הדיון על התקציב בכנסת: מכשיר פוליטי

להילחם למען העלאות שכר אינפלציוניות.

הרפורמה במס תשאיר בידי הציבור יותר כסף: כ־3% של התל"ג, על־פי כוונת יזומיה, רוב הכסף יופנה לחיסכון ו/או להשקעות. זה, במידה רבה, מיכתבו: ספק רב הוא, אם אפילו הממשלה הקשוחה מבחינה אפרטיוריות ושהכרזה שלה צופים או פועלים לעבר בהירות עוד השנה, מעוניינים בעידוד הצריכה. אך גם אם אכן יגדל החיסכון — כלומר יתעשרו המקורות שמהן באים המשאבים למימון השקעות — לא נובע מכאן, כי תתחדש הצמיחה הזכורה משנות ה־50 וה־60. שכן, לפי שעה, לא מורגשת תכונה מיוחדת אצל יזמים בענפי היצוא — נוכח, הכוונה אינה השקעה לשם הגברת היצוע בשוק המקומי — לגרוש או להרחיב.

התקציב הוא גם מכשיר פוליטי: בשנה שכאמור עשויה להיות שנת בחירות, נודעת משמעות מיוחדת לקביעה זו. חכ"ל חיים קופמן מן הליכוד הספיק לשכן באוזני כולנו את המשמעות האלקטורלית: בשיר־זה בטלהייתה הא הערוץ. כי לנוכח המשך היציבות היחסית והפחתת מס ההכנסה, "לא יעל" המעיד לגרום לנפילת הממשלה ולהוליכה אל הקלפי. יש בזה משהו, אך לא יותר מדי: מי שמעון פרס יכול לטעון לבעלות על היציבות. ואשר להורדת המס, מטביה העיקריים הם בעלי ההכנסות הגבוהות: מה יאמרו על כך יושבי העשירונים הנמוכים יותר?

מי יצמיח את המשק

תופעת קבע בשנים האחרונות היא הירידה בתקציב הפיתוח. בחלק בגרמה הירידה מהוויכוח: הממשלה התקשתה למימון אפילו את הוצאותיה השוטפות. בשנתיים 1986 ו־1987, המצב טוב יותר: הכנסות והוצאות קרובות יותר לאיזון. אך בינתיים נשתרשה התפישה, שלפיה, צבירת הון השקעות היא בעיקרה עסקם של משקי־הבית ושל המגזר העסקי; ואילו את ההחלטות בדבר השקעות בפועל מוטב להשאיר בידי היזמים: הממשלה כמכוונת ישירה של השקעות, נמצאת בתוך תהליך יציאה מודעת מן התמונה. ורצה לומר: מן המיגורים הלא־ממשלתיים נדרש עתה להוליל, אם המשק יצמח. ייגע אך ידרוך במקום.

מגמה זו, הבולטת גם בתקציב הנוכחי, מן הדין שתעמוד מעתה במרכז תשומת־הלב. את האינפלציה יצרה הממשלה במדיניות: מי שיצר אותה, שומה עליו לשים לה קץ.

הממשלה מראה דבקות ראויה לציון במשימה זו עתה מופיעה אליה השאלה בדבר שיבת המשק למסלול הצמיחה. אך לא ברור אם היא עדיין יכולה לשמש מנוף, שהרי היא גורסת — ובכך היא נתמכת על־ידי הקהיליה האקדמית ורבים בקרב הקהיליה העסקית — כי על חידוש הרבה צריכים להוליך פעילי המגזר העסקי. הממשלה יכולה, לפי התפישה השגורה, לסייע ביצירת תנאים, כגון פינוי שוק ההון, קידום היצוא באמצעות הטבות, עידוד לחסכון משקי־הבית וכו'. אך היא תטיב בבדק למי שתובעים ממנה צמיחה, כי ביכולתה להביא את הסוס לבאר. אך נבצר מידה להכריח אותו לשתות.

הצמיחה היא הנושא הבעייתי (לאחר ההצלחות בכבישת האינפלציה) של העתיד. השאלה, אם יש בכוחם של המיגורים הלא־ממשלתיים, משקי־הבית והמגזר העסקי, לישול על עצמם את הרחבת המשק אגב חידוש צמיחה, היא עדיין פתוחה.

מכיוון שכך, עדיין פתוחה השאלה הנגזרת, אם ניתן להצמיח את המשק בלי הדרכה מודעת של השלטון, או אולי יש למצוא דרך ביניים בין מה שהיה נהוג בעידן־ספיר ובין מגמת סילוק הידיים הנוכחית. השנה אמור השלטון לעשות אי־אלו צעדים חשובים נוספים (רפורמה במיסוי ובשוק ההון, הכנת מכירתם של התאגידים בבעלות ממלכתית) לקדם את המגמה האמורה. אך יש מרחק בין תפישה כלליות, תהיה מושכת בהגיונה כפי שתהיה, ובין הגשמתה במציאות נתונה; בשעה זו, הערכה סיבתית עדיין פתוחה.

תקופתו של רב־אלוף לוי

הנסיגה מלבנון וההתאוששות מהמלחמה מייחדות את תקופת כהונתו של הרמטכ"ל היוצא

מאת זאב שיף

תקופתו של רב־אלוף משה לוי כרמטכ"ל צה"ל התאפיינה בסיומה בחילוקי דעות בכמה נושאים בינו לשר הביטחון. האישורים להשאלתו של אל"מ אביאם סלע ללקים המינוי למפקד תל־נוף עוררו גם הם סימני־שאלה. מינוי יורשו לווה אי־הבנות, ורבין לא הודיע עצמו לספר ללוי מראש מיהו מועמדו לתפקיד. הוא הסתפק בהודעה טלפונית קצרה ללוי, כי הממשלה אישרה את מינויו של דן שומרון. רק טבעי הוא שהערתנות מתמקדת עתה בנושאים אלה בבואה לסכם את תקופתו של לוי כרמטכ"ל השתים־עשר של צה"ל. מניסיוני למדתי כי צריך שתחלוף תקופה מסוימת, כדי שנוכל להרשים קסיוות. טובה יותר בבואנו לסכם כיאות תקופת־כהונה של רמטכ"ל ואת תרומתו לצה"ל. למשל, כיום אנו שופטים אחרת את תקופתו של מרדכי גור, לאחר כהונת שני הרמטכ"לים שבאו בעקבותיו.

[illegible] מדינה. זוהי תקופה שלא היתה דוגמתה בתולדות צה"ל. אחרי ההתלהבות הראשונית בתחילת המלחמה, התגלה צה"ל נבוך, שמשימותיו אינן מוגדרות כראוי. אובדן הדרך והאכזבות גרמו בעיות מוראליות. הקרע בעם כאשר למלחמה נתן אותותיו בצה"ל, בין השאר בתופעת הסרבנות, שגם היא היתה ללא תקדים. בתקופה זו מונה משה לוי לרמטכ"ל.

באשר ללבנון, עשתה ישראל שתי שגיאות מרכזיות. האחת, שבה כבר דובר רבות — היציאה למלחמת ברירה בעלת מטרות גרנדיוזיות שסיבכה אותנו בביצה. השנייה, השהייה בלבנון במשך שלוש שנים תוך התבוססות עם כל העדות בארץ זו. זו היתה חמורה לא פחות מהשגיאה הראשונה, העטייה גרמה לנו מרבית האבידות. הממשלה הישלוה את עצמה כי השהייה הממושכת בלבנון תעניק לישראל חוזה שלום. אשמתו של הצבא היתה, שלא תבע בתקיפות לסגת בזמן, להתנער מהאשליה ולצמצם את מספר האבידות. משה לוי עמד או בראש הצבא, וזו לטעמי הטענה הקשה ביותר שאפשר להשמיע אליו כרמטכ"ל. [illegible]

הנסיגה מהמצמנית־לבנון

רק כאשר הגיע רבין למשרד הביטחון סייע לו לוי לשכנע את הממשלה להיחלץ מהביצה. הוא דירבן להתוויית התפיסה של הגנת הגבול הצפוני, המבוססת על רצועת הביטחון, שהוכיחה את עצמה עד היום. בהתנהגות נרגע צה"ל מהתוסכנות של לבנון. רבים סברו כי יחלפו שנים. עד שצה"ל ישוב לעצמו וישתחרר מכל המטענים השליליים שמלחמה זו הקנתה לדור של מפקדים חדשים. תופעת "הראש הקטן", הצטמצמות, התנדבות ליחידות העילית היא בשיאה, ובמקביל חוזרה הנכונות לצאת לקורס קצינים. אין להבין מכך כי המשמעת בצה"ל השתפרה. נהפוך הוא. חלה בה התרופפות, הופעתו המרושלת של הצבא מטשטשת את הדברים. גישתו הסלחנית ברוח־כלל של רב־אלוף לוי לא העילה לכך.

בניגוד למה שנוטים לחשוב, לוי היה רמטכ"ל ממושמע בשנואה לרבים מקודמיו. אין דוגמה טובה יותר לכך מאשר הדרך שבה מימש את הקיצוצים התחוים בתקציב הביטחון, למרות ההשפעה הגורלית השלילית שהיתה לדבר על צה"ל. זה היה רמטכ"ל כמותו שעבר בפני קיצוצים רבים כל־כך ושנאלץ גם להקטין את הצבא. זוהי העובדה השנייה המיוחדת את תקופתו. אין דבר קל יותר לרמטכ"ל מלהורות לצבא לעבוד בשיטת האמבוזיאמפ, כפי שעשה קודמו איתן. לוי עשה הכל כדי למנוע זאת, והדבר היה כרוך בקשיים.

זה מה שהביא לבסוף את לוי לומר בצורה נחרצת, כי אין אפשרות לייצר את הלביא על חשבון תקציב הביטחון, אף שבעיקרון הוא מצדד בפיתוח מערכות נשק בהיקף רחב. עם זאת, עוצמתו של צה"ל לא ירדה בגלל הקיצוצים. גם בתקופה זו שופרו איכויות, וצה"ל נבנה לתחומים חדשים. אחת ההוכחות לכך היתה הפעלת הזרוע הארוכה של חיל האוויר נגד המפקדה הבכירה של אש"ף בתוניס. זה היה המבצע הבולט בתקופתו של לוי, וברור כי לא היה אפשר להוליכו בחשיות בלא הכלים המתאימים, ההכנות הממושכות המודיעין המעולה.

מפקדת חילות שדה

לשר הביטחון לשעבר ארנס היה תנאי אחד לפני שהציע את לוי כרמטכ"ל — הקמת מפקדת חילות שדה. לוי קיבל זאת, וביצע בכך את אחת ההתארגנויות החשובות בצה"ל. מלבד קביעת כתובת אחת לכוחות היבשה, שנמצאו בנסיגה זה שנים, פתח הזדמנות למטכ"ל להיות מטה כללי אמיתי המתאם בין הזרועות, מתכנן לעתיד ומפקח על בניין הכוח. בעוד שהיעד הראשון הוא בשלבי מימוש, מוסיף המטכ"ל להיות גוף מסורבל. הנטבע מלקצץ בתקציו כפי שראינו בהשארתה של מחלקת ההדרכה.

בתקופתו של לוי ניתנה תנופה גדולה לעבודת המטה בכל הקשור להכנת צה"ל לשדה הקרב המודרני, שבו נשקפת סכנה לתמרון הכוחות בגלל עוצמת־האש הכבירה. צה"ל מחפש פיתרי להגבלות בשדה הקרב תוך שימוש בטכנולוגיה חדשנית. בהקשר זה יש לבחון את התרגול של המפקדות הרמות ביותר. בתקופה זו נערכו שניים מתרגילי המפקדות הגדולים שערך צה"ל מעודו. לכך יש להוסיף את הקורסים הגבוהים, למפקדי אוגדות, שערך צה"ל בתקופה זו. הדברים נזקפים לזכותו של לוי.

אך כאן אי אפשר שלא להתייחס לאותן הטענות הנשמעות נגד לוי — שהוא דאג לטפח ולקדם רק את המקורבים אליו, לרבות אנשים בינוניים. זו טענה שהושמעה נגד כמה מהרמטכ"לים בעבר, אך הפעם קולה רם יותר. לעומת זאת יש לציין שפורום המטכ"ל של לוי הוא אחד המצוינים ביותר ואפשר למצוא בו מספר מרשים של אלופים מרשימים, שרובם מונו בתקופתו של לוי מבלי שיהיו מאנשי־החן שלו.

אי אפשר לסיים בלא להצביע על אחת הבעיות הקשות של צה"ל, שהחריפה בתקופתו של לוי: הירידה בנכונות לחתום על שירות קבע, בקריירה־צבאית. מסיבות שונות שאין קשורות דווקא בצבא, השירות בצה"ל מבטיח כיום פחות יוקרתי מאי־פעם. תופעה זו מאיימת על איכותו של צה"ל. זו אולי המשימה החשובה ביותר שיהיה על דן שומרון, יורשו של לוי, לטפל בה.

מראה מעל הזבל

אם שירי־משגל ומיצגי־אשפתות מרמזים לאיזו תמורה בחברה הישראלית, הם עדיפים על הימשכותה הנלעגת של מסורת האירוויזיון

מאת גדעון סאמט

אם מלים, בגלגוליהן, מבטאות את רוח התקופה, ייתכן שהצייטגייסט הישראלי מתקרב עכשיו, כמעט נצמד, אל נקבי המפשעה. הדיון הבולט בשירה בת־זמננו, למשל, התקיים השבוע על אודות השיר "נערת הזוקו", אשר "עיניה ריקות, מטומטמות, קרות אולי/(...) היא מזיינת בקלות; או לא זהו כמעט כל הדפיקה/ או מסייעת בתנועה קלה של הישבן לאקט האוירה".

זה פוזמן מפי המורת ריקי גל, מאת יצחק לאור, והוויכוח היה האם לשדרו ברדיו. הוא שודר, כמובן, וכמוהו הפזמון "האמנס", מאת הלל מיטלפונקט — שם קולע — שבו אומר הגבר לנערת באופרה־רוק (למה הם נקראים?) "מאמי", "מאמי, יא מאמי/ תפתחי את הרגליים/ לשבעה מרוקאים/ לשבעה פלשתינאים/ עשרים שנות כיבוש/ יותר לא נמתק/ בדיקפה ובגרע/ נגאל את פלשתין".

מבשרי הנוקדים של הנקב הישראלי, חנוך לוין, כמו את הנושא מכל צדדיו, כמובן, בשורה של מחזות, אבל רק באחרונה התגללה ההתפעמות במלואה: מסיבות שיש לברורן, בעשו המוסיקים של נגל, פי פיגום, צגאה וכיוצא — אפשר לאמר — באלה, מרכזיים כל־כך בעשייה התרבותית אצלנו.

אמנית (?) בשם לילה שחרי ממתימה, כאמור, מובהקת, להם פיתוח העניין לאידיאולוגיה יצירתית. היא הצטלמה בימת לתילי האשפה במיזבלת חיריה, במה שמכונה מיצג. היא הסבירה, לאחר שציורה מעצמה את השיריים של נשירה, כי "הזבל הוא תוצאה של חיים ובלתי נפרד מהם. המזבלה בחיריה נראית לי כישועה למוסח, המקום האינטגראלי ביותר שראיתי ושמעתי בימי חיי".

* * *

תחושתה החזקה הזכן היא משתלבת בצורה הטובה ביותר בתוך גוף הסביבה, היותה נשארת בגדר בחירה אישית, אילו האמנית נותרת שם לבדה. אבל, הנה, אני לפני מרשימה של נתן זך ב"העולם הזה", תחת ל"תיאטרון באוניברסיטת תל־אביב מעלה מחזה שתפאורתו מזבלה. הסטודנטים מתפשטים שם בעירום. מלא, כמובן, ומבארים שהעירום הוא חלק בלתי נפרד מ"השקפת העולם של המחזה": האם יש חיים ותקווה אחרי הזבל?

בעיני זך, זה ביטוי למה שמרבים באחרונה לכנות "התנויה הישראלית". שם תמונת־מצב של התרבות הישראלית לא תהיה שלמה, סולד זך, בלי התייחסות למה שנשדר ישירות אלי אחר הנדיר פעם כ"אשפר אטיקה", שירת האשפתות.

יש או אין חיים אחרי, שלמה אם לא שלמה, אבל מאיפה נובע הצורך הזה? מלו יש עדיין, כמו שלימר אותנו שוב האירוויזיון השבוע, התשפכת השגורה של מלים מן המאגר הישן והמשמשים המנופרכים האלה, פרי תעשיה על־לאומית של שורות פלאסטיק.

שם לא כיכבו מה שאוהד מגור כינה, בשינוי קל מן המוכר האינטנטילי, "שירי קעקע". אי לא סתם תבניות חרוזות שחוקות של נופים ומצבירות. שם בלשם, כרגיל, המשיכה העזה אל "ארץ אהובה" ואל "אדמתנו אמא". אלא שהארץ האדמה, גם זה כבר פי, היו מלאים קאוינה וחוש גביקה וקליק וקופידון ובליסוף ...

ייתכן שמתקפת הלירכוז ופריסת כל הריצדאציות, זו תמנבום הבלתי־נגמרת של יוצרים חסרי סבלנות לנוכח הבאנאליות הכלל־תרבותית של אחרים מתגבירים. אולי פשוט מגדילים כך את הקופה: בתנאים קשים של תחרות, כאשר שוק הבידור ומטעדי־הבימה בארץ מתפוצץ מרוב היצע, וכמובן, ישנו הסכר המשפט מבולבל כך מרבים אצלנו יותר ויותר, המלים מחוללות, בדרך הטבע — לעתים, שלא כרכנו — אל היצירה לסוגיה.

אבל אם יש באחרונה ריבוי מיוחד של טקסטים השאובים מנוף המין והפרש, אם אמנם מתחוללת אורגיה כזאת של "הכל עובר", יש לנו כאן, אולי, עניין במשהו יותר מרחיק־לכת: השתלחות של הביטוי האמנותי, שבירת המסגרות הקעבכות, היו ברוך כלל מסימני הקיפאון, מובשרים של קדרתקופה.

אם ביטויי־זיווג בצבעונים לא היו מקובלים בפזמון הישראלי ולא שודרו ברדיו, הסיבה לא היתה איזה כשל בדימוי היוצר של הכותבים. את עריכתו של המוסדות מבצה מערכת של הסכמות, אילמות ברובן, שהיו משותפות לאלישה היוצרת, מעבר לחילוקי־דעות רבים בתוכה.

ההסכמות הללו לא שרדו רק בתחום התרבותי. כדי שהרמות יישמרו בזירה הזאת — כתנאי להמשך כללי המשחק — דרוש קומץ של נורמות מקובלות גם בתחומים אחרים. אבל כאשר מתרופפות אמות־המידה בפוליטיקה, במערכת הבנקים, בשירותי הביטחון; כאשר הופיה המפלגתנות בעשית שדה פרוץ, שבו כל גועל־נפש אפשרי, אין שום סיבה שיישמרו הכללים המקובלים באותן שלוחות של החברה שמתפקדן לתאר את המציאות ולתאר אותה.

בתנאים של "הכל הולך" במדינה, תגיב במשך הזמן גם התרבות הישראלית בהרחבה, בין היתר בוולגאריזציה, של אמצעי הביטוי העומדים לרשותה.

* * *

אם אמנם שירי־המשגל ומיצגי־האשפתות למיניהם משקפים, בדרכם הגרה, משהו מהשינוי שעובר על החברה הישראלית, לא אהיה שותף להרדתו של נתן זך. מוטב לי זה מאשר הימשכותה הנלעגת של המסורת המילולית מבית האירוויזיון.

כי יש משהו אותנטי ללא ספק באותה תמורה לשונית, בקצב החדש הזה החותר אל קצה הגבולות האפשריים של ההוחשה, ניכר בהם היטב, בתדמורה ובקצב, חוסר נכונות לשמור על איסורי־העבר כאשר איסורים חשובים הרבה יותר, בכל התחומים כמעט, נשברו. ומי שבר אותם אם לא אלה האמורים להכתיב את כללי ההתנהגות של הציבור הישראלי באמצעות חוקים, על־ידי החלטותיהם באכשריביצוע, או בדרך של דוגמה אישית.

כמה שירי־זימה ורסוויי־זבל אחרים אינם מציינים עדיין Fin de siecle. אבל אדר של איזה רקב עולה משם. מקור האור אינו בראשם של יוצרים אלה או אחרים. הוא נובע מאותם מוחות שכותבי התרבות הישראלית הם אולי הגריים ביותר לחשוף אותם. אפילו אינם חשים בכך. לכן, ייתכן שהם יודעים משהו שלא ידוע לנו עדיין: שרקמתם מתקים מבשר אצלנו אירושי תמורה.

השבוע פירסמה הוצאת זיוה שמיר ביוזמת אגודת הסופרים "מאזניים" שיר אבוד של ביאליק. ב־1901 הוא כתב כך, בספק־שיר־ספק־מאמר, בוודאי לא מהבוטות שביצירותיה: "(...) וגם התינוקות/ כבר יודעים אצלנו פרק בזיכרות/ בריב האבות, במתן ולוולים/ במרנים וקססות ובמעשה בלבולים/ (...) ועומד אני על פרשת הדרכים/ ונבוך ומשמם ומשתושש הנני/ וכוחי עייף ובמוחי ערבוביה/ ונכנני אחוזים ואבני בירם/ מושלך ומטולטל כאותה הר קוביה/, ולצאת לא ארע מבין המבכים".

כמתאוי היום, היה עושה מוחוד כזה של ימי "סוף המאה", של סוף עידן, שיר שהדרין אולי היה מהסס אם לשדר גם אותו.

חברת אזורים מודיעה

ללקוחות שהתעניינו ב"אזורי־חן" הצפון החדש של תל־אביב:

החברה מאפשרת ללקוחות שהתעניינו בעבר ב"אזורי־חן", זכות קדימה בבחירת הדירות בשלב ב' של הפרוייקט ותנאים מועדפים לרכישה. זכות זאת תישמר ללקוחות לפרק זמן קצר בלבד.
אנשי המכירות ישמחו לפגוש את המבקרים באתר באופן אישי ולמסור פרטים נוספים.

האתר פתוח למבקרים:
ימים א'-ה' 10.00-18.00
יום ו' 10.00-13.00
יום שבת 10.00-18.00

לקביעת פגישה אישית טלפונים:
.03-425478, 03-424915, 03-425370/1

אזורי חן
הצפון החדש של תל־אביב

יזמים: אזורים — חברת הבניה של קבוצת כלל
קבלן מבצע: סולל בונה בע"מ מרחב תל־אביב

هكذا من الاصل

صكذا من الاجل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

גורבאצ'וב "משחק אותה"

באחת מפגישותיו בירושלים הד־ ביר הנשיא לשעבר ג'ימי קרטר כיצד חילץ בסוף שנות השמונים 53 אלף יהודים מידי המנהיג ברז'נייב. "עשיתי זאת בדיפלומטיה שקטה ובבחוד אנטי", אמר קרטר ברמזו לתגובה סביב הרינר אלפי המסור־ בים שעל יציאתם מדובר עכשיו. מנהיגה החדש של ברית־המועצות, מיכאיל גורבאצ'וב, יוכל לטעון כלפי מבקריו מבית ומשפנים עינב "מה זה בסך הכל 12 אלף יהודים ומשלחת־סקר של פקידים וטריכה ברז'נייב שילם מחיר גבוה הרבה יותר". ולאמריקאים יאמר: "אתם אומרים שאנחנו לא מדברים עם הישראלים — הנה אנחנו מדברים ואפילו שולחים ומקבלים משלחות קונסולרית". מותר לו לקוות, כי עירנותה יוזמנו אלפי המסורבים שיוטסו ארצה ל"אסירי ציון ביניין". אפשר בהחלט (אמנם, חשש כזה מקנן בירושלים) כי התמונות של המוני עולים חדשים הבואים על פתחה של שגרירות ארה"ב בתל־ אביב, ידללו מאוד את זרם בקשות ההגירה ויסתמו את הטענות בדבר נעילת שערי היציאה.

שלוש התפתחויות עיקריות מש־ משות רקע לתידרוך של פקיד בכיר מאוד בירושלים: המסרים הברורים והמרובים בדבר כוונת הסובייטים לשלוח 12 אלף מסורבי עליה (בעיקר, שיחות ברונפמן), הבקשה לשגר משלחת קונסולרית לישראל בחודש אפריל (שיחות רוזן־סוקולוב) הגמישות יחסית בעמדה הסובייטית כלפי התנאים הישראלים־אמריקאים לוועידה בינלאומית (שיחות מנכ"ל משרד־החוץ עם שגריר בריה"מ באו"ם). המשחק הוא בעיקרו רוסי־אמריקאי, אומר הפקיד. יהודי אמריקה משמשים קלף־מפתח במש־ חק הזה, יותר מכל "תיקון ג'קסון". המעיק על הסובייטים ומונע מהם הטבות כלכליות חיו־ ניות. התיקון הזה הוא בעיקרו תוצאה של ההשפעה היהודית בארה"ב. הרוסים מבינים שמצב הי־ הודים בבריה"מ מצוי במרכז סדר־ היום של אותם בעלי־השפעה יהו־ דים.

ישראל הפכה אמנם גורם חשוב באסטרטגיה הסובייטית. כמי שיש בידה לאפשר את קיומה או להכשיל את הוועידה הבינלאומית הפותחת להם פתח אשנב למזרח־התיכון (פקיד בכיר במרכז האו"ם אמר השבוע לדיפלומט ישראלי, שה־ השתתפות חשובה לסובייטים לאין ערוך יותר מתוצאות הוועידה). עם זאת, מציין הפקיד הבכיר בירושלים, תרומתה של ישראל כאן מכרעת פחות מתרומתה האמריקאית. שכן ארה"ב תכריע, בסופו של דבר, בשאלת הרכב הוועידה וסמכויותיה.

הפקיד אומר, שהריכוך כלפי הי־ הודים וההחלטה לשלוח משלחת לישראל, פתוחים אשראי סובייטי שקשה עדיין לדעת באיזו מידה יש לו כיסוי. עליבנת להיזהר בכוונות האמיתיות שלהם, על הבקרב לינטול סיכונים ביחס לבריה"מ. ראש הממ־ שלה יצחק שמיר נתן את ברכתו לביקור המשלחת הקונסולרית באר־ רץ, תוך הבטחה כללית להדדיות. שמיר ער בהחלט לאפשרות שבקר רוב יתבע שר־החוץ שמעון פרס מהממשלה לשלם לסובייטים את התמורה ברמת ועידה בינלאומית. הפולש הישראלי, להפוך מוחש את הרגל מעל בניין השגרירות הנטוש במוסקווה, דוחק את שמיר לפינה. מקורביו חוששים, שפרס ינשא על גל העליה (ואולי גם על טיסה למוסקווה) אל פיסגת הפופולאריות, להועידה בינלאומית והמנה אל בחירות מוקדמות.

לא נותר, אפוא, לשרי הליכוד אלא להתכנס ולהבריז לאלתר על המורך בהיערכות לקליטת העולים. משה ארנס מיהר להבהיר, כי אין שום קשר בין העניין היהודי לבין הוועידה, שהיא פסולה לשו־. דרך אגב, חבר הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית בבריה"מ, אנטולי לוקיאנוב, אמר השבוע ברדיו: "כולם יודעים מדוע נותקו היחסים עם ישראל, ומטעמו לא השר תנה. אין שום קשר בין יציאת יהו־ דים לבין יחסים עם ישראל".

הפקיד הבכיר בירושלים קובע, כי ביוזמה של ברית־המועצות למש־ לחת הישראלית שתגיע במוקדם או במאוחר למוסקווה, ייבחנו כוונותיו של גורבאצ'וב. העצים בישראל מב־ סיחים חופש־תנועה מירבי למשלחת הסובייטית, היחס למקדים הישר־ אלים "במילוי משימותיהם הקונ־ סולריות" בבריה"מ ילמד אם זו תחילתה של נורמליזציה או תרגיל סובייטי שנועד להשגת מטרה זמנית. יתר השאלות ימצאו את תשובותיהן בהתפתחות תהליך הש־ לום ובמגעים השנים בין שתי מעצ־ מות־העל — מסכם הפקיד הבכיר.

שגריר "חרות" באו"ם

מנכ"ל משרד החוץ אברהם טמיר לא אהב, בלשון המעטה, את נימת הלעג בתגובתם של "מקורות במש־ לחת ישראל באו"ם" על פגישתו עם שגריר סין באו"ם לי לויה. הנציגות באו"ם (הכפופה ישירות לטמיר) הצניעה בחשיבות הפגישה והכריזה כי השגריר בנימין (ביבי) נתניהו שוחח לא אחת עם עמיתו הסיני. טמיר הסתפק במשפט "היה מיותר לומר את הדברים" והרגיש במיוחד שנתניהו נלווה אליו לכל הפגישות במרכז האו"ם.

ביקורו של טמיר בבניין הזכוכית בניו יורק נועד בעיקר לגישושים סביב הוועידה הבינלאומית. נתניהו שנלווה אליו לפגישות אינו סתם שגריר אלא גם ידיד וחבר. ידידם הקרוב של יצחק שמיר ומשה ארנס וחבר במרכז "חרות" עם אמביציות ל"שביעיה" הראשונה. כידוע, אין הוועידה הבינלאומית תחתה במגע הליכוד וקשה אפוא להניח שהשג־ ריר נתניהו הוא האיש שיפתור את מזכיר האו"ם וחברי השגרירים לפעול לקידום רעיון שכונה בפי מנהיגו "השמת הדיפלומטית הגרו־ לה ביותר בתולדות המדינה".

אמנם, בעניין פגישתו של המנ־ כ"ל טמיר עם שגריר בריה"מ באו"ם עסק נתניהו בתמורה (כך עולה מהדיווח של איש השגרירות) בחי־ פוש פגמים בגישה הסובייטית לוועי־ דה. נוכח הידיעות שמזכיר האו"ם מבקש לרתום את הארגון לזירוז תהליך השלום במזרח התיכון לא היה שמיר יכול לייחל לכלם נאמן יותר מאשר השגריר נתניהו.

שר החוץ שמעון פרס מוסיף להריע במאמץ למנות שגריר בוואשינגטון, שגריר שייטיב לשקף את עמדותיו יותר מאשר מאיר רוזן. דא עקא שמינוי כזה יחזק עוד יותר את מעמדו של השגריר בניו יורק, שכן הממשל האמריקאי, כמו התקשורת והממסד היהודי, למדו זה מכבר שלנתניהו שמור קו ישיר ללשכת ראש הממשלה בירושלים. כך איבד "ביבי" את הקשר לבן השילוח שלו בישראל.

לפי עדותו של פקיד בכיר ביותר במשרד החוץ לא ביקש נתניהו רשות מאיש לדרוש ממזכיר האו"ם את אלפי תיקי הנאצים המונחים בארכיון. לדבריו היתה יוזמתו של ביבי לצנינים במשרד ורבים נשמו לרווחה כאשר נודע שמזכ"ל דוחה את הבקשה, שכן גם הממשלה הקודמת מצאה כאבן שאין לה הפכין.

בעקבות דברים שנכתבו לא מכבר במדור זה על גודלו של אותם תיקים כתב אלינו מנהל מכון יד ושם בישראל אפרים זורוף "מסופ־ קני אם על בסיס החומר שבארכיון האו"ם — למרות ההוראות ה־ גיות של שגרירנו שם — אכן יפתחו תיקים ויוגשו כתבי אישום. חלק גדול מאותם פושעים שתיקיהם נמצאו בארכיון האו"ם כבר הועמדו לדין או שתיקיהם נחקרו בגרמניה. האמת היא, שחק הדרג המקצועי הו־ הדרג המדיני מעייפים שהעניין מתמצה, מטבעי". מה שאינו טבעי, כלל ועיקר הוא מבנה היחסים בין משרד החוץ בירושלים ובין השגריר באו"ם.

איפה חריש?

ועדת־המשנה למודיעין של הכנסת התמורה יותר עם הכנסת לפגרה, בהותירה מאחוריה אווירה עכורה של חשדנות. ההדלפות מהוועדה פגמו ביוקרתה ועוררו את החשש שהד־ פוליטיקאים שמסקנותיה לא יערבו לחיכם יטילו בה שיקוצים. הם יוכלו לטעון שאין לתת אמון בפוליטיקאים, שכן הם שוברים אמונים למקורבים ולפטרונים. אחד שאיו נגוד טענות ממין אלה הוא ח"כ מיכה חריש, ממלא־מקום יושב־ראש ועדת החוץ והביטחון. חריש אינו מדליף ואינו חשוד בדאגה לאינטרסים של חבריו מצמרת מפלגת העבודה. חריש משוטט כבר מספר שבועות במזרח הרחוק ובאוסטרליה, בשליחות עלומה (בלוויית רעייתו). הוא יגיע ישירות לשלב כתיבת הדו"ח המסכם של הוועדה.

סיבוב בעולם

מצרים: לראשונה אפשרו הי־ שלטונות לנציג אש"ף בקאהיר לדבר ברדיו קאהיר לרגל יום האדמה.

הנציג, אל טייב עבד אלרחים ניצל את המיקרופון כדי לספר לעם המצרי על הדיכוי הישראלי, הפקעת שטחים והתנחלויות. מפי שר החו־ איסמת עבד אלמגיד צוטט בעי־ תונות המצרית המשפט: "מצרים עומדת מאחורי המאבק ההרואי של העם הפלשתיני לשחרור האדמה".

מנהיג מפלגת הפעולה המצרית ה־ דיצינית איברהים שוכרי ניצל את זמן השידור שהוקצה לו בטלוויזיה, במסגרת משדרי הבחירות, כדי לגנות את "התוקפנות התמידית מצד ישראל נגד האינטרסים הער־ ביים".

מנגד — לפי דיווח משגרירות ישראל בקאהיר — הצביעו המוני מצרים ברגליים בעד נורמליזציה ביחסים עם ישראל. להערכת השגר־ ירות ביקרו 300 עד 350 אלף מצרים בביתן הישראלי ביריד הספר הבינ"ל, רבים מהם צעירים. בדיווח נאמר כי חרף מאמץ ההסתה של עי־ תוני האופוזיציה ("הביתן מחורם", ופרסומים על אפשרות פיגוע), צבאו "המונים ממש" על הביתן הישראלי, וזאת בניגוד לביתנים הזרים האחרים שעמדו בשממונם.

ארצות הברית: מזכיר ה־ ממשלה אליקים רובינשטיין אומר כי אין לחוקר המיוחד בפרשה סיבה לנקוט צעדים חד צדדיים לזימון הישראלים המעורבים בה בשל עי־ כובים במסירת הגרסה הישראלית. רובינשטיין אמר ששאלתו (של) רפאל דרור עוסק במרץ רב בהכנת הרשימה. כרונולוגיה של האירועים התנועות בחשבון בשוויץ ורק קשיים טכניים מעכבים את מסירת החומר לארה"ב.

בארה"ב גילו עניין בידיעה שפור־ סמה השבוע ב"חדשות" בדבר פגישה חשאית בשוויץ בין יועץ ראש הממשלה לשחרור ובין המתווך האיראני גורבניפאר. הפגישה, לפי הידיעה, היתה בשוויץ בעת שגיר היה בחופשה. ראש הממשלה למד על כך מפי "מלשיך" וביקש סגיר הסברים.

אנשי הליגה למניעת השמצה טרחו לערוך סקר על יחסם של 24 העיתונים החשובים בארה"ב לעניין מעורבותה של ישראל באיראנגייט ולמרבה השמחה מצאו שבניגוד לרושם שהתקבל בארץ הוכרה. הפרשה אצל פרטיהם (21 עיתונים) אך רק בשוליים. תשעה עיתונים התייחסו בביקורתיות לניסיון להפוך את ישראל לשעיר לעזאזל, וה־ ארבעה העמידו אותה במרכז הפר־ שה.

שירות התעסוקה

המרכז לתעסוקת אקדמאים

מדור חו"ל

זקוק לעובדים אקדמאים? המרכז לתעסוקת אקדמאים עומד לרשותך!

מדור חו"ל בשירות התעסוקה
שמח להציג בפני המעסיקים בארץ
ישראלים חוזרים ועולים חדשים בעלי מקצועות מיוחדים

עובדים אלה רכשו ידע, נסיון ומיומנות
במפעלים ובמרכזי תעשייה מהמתקדמים ביותר בעולם.
אין ספק שהם עשויים לקדם מפעל השואף להתפתחות.

מעסיקים המעוניינים לקבל מידע ו/או קורות חיים של המועמדים יפנו אל:
מיכאל זיו, מנהל המדור 02-694413 • מרגלית אילת 02-694412 • עדנה רווה 02-694411
פנייתך אלינו היא ללא התחייבות מצדך ובחינם

1. **משפטנית ללא רשיון ישראלי.** (דר־ קטור). עולה חדשה. מדברת עברית. נסיון בת־ חומי רווחה. מעוניינת בעבודה מינהלית או הדרכה במסגרות הקשורים בשרותים לאזרח.
2. **דוקטור במדע המדינה.** נסיון בניהול ייצור בחברת סרטים. בהוראה. מעונין בתפ־ קידי מינהל בתחומי ניתוח כלכלי ופוליטי.
3. **מינהל עסקים + מדעי המחשב.** ישראלי חוזר. נסיון כלכלי בניהול פיננסי בתחום התר־ בנה המינהלית.
4. **עורך דין.** ישראלי חוזר. רשיון ישראלי ואמריקאי. נסיון רב בארץ ובארה"ב בתחום סחר בינלאומי ובתחום האזרחי בכלל. מגיע ביולי.
5. **ב.א. במינהל עסקים.** פילדלפיה. עולה חדש. היה בעל עסק עצמאי (מכוניות, טקסטיל). נסיון בניהול ייצור. רקע מבני. מעונין בהתיישבות בגליל.
6. **רופא מרדים מצרפת.** עולה חדש. 8 שנות נסיון. מגיע בסוף אפריל, לגישוש התעסוקה לקראת עלייתו בקיץ 87.
7. **מהנדס בעל תואר שלישי בפיסיקה גרעינית.** עולה חדש. 13 שנות נסיון ב־ R.N.D. בחברה פרטית בצרפת העוסקת באנר־ גיה אטומית. עומד להגיע ארצה בבמאי לפגישות תעסוקה לקראת עליה בקיץ.
8. **מהנדס מכונות + מינהל עסקים.** עולה חדש (בוסטון). 7 שנות נסיון. בן 35. נשוי.
9. **מנהל חשבונות בכיר.** עולה חדש. נסיון כ־20 שנה. עבד במספר חברות אמריקאיות. רקע במחשבים. במשפט.
10. **גימולוג.** ישראלי חוזר. עסק ביהלומים בארה"ב. נסיון של 10 שנים. בן 35. נשוי.
11. **תואר שלישי בהנדסת מכונות.** ישראלי חוזר. 9 שנות נסיון. מעונין במחקר ופיתוח של מערכות מכניות. בסיוע מחשב. בן 36.
12. **תואר שלישי בהנדסת מכונות.** ישראלי חוזר. (מעבר חום. דינמיקת נוזלים. סיוע במח־ שב). מעונין במחקר ופיתוח. בן 37.
13. **תואר שלישי בהנדסת מכונות.** ישראלי חוזר. 11 שנות נסיון. (מחקר, ניהול פרוייקט). מעונין בתעשיה או בהוראה.
14. **בוגר הטכניון CAD/CAM** ישראלי חוזר. שנתיים נסיון ברובוטיקה. עתיד לחזור במאי.
15. **הנדסה אזרחית.** M.S.C. במדעי המחשב. ישראלי חוזר. עובד במעבדות Bell. עתיד לחזור במאי.
16. **מהנדס חשמל ואלקטרוניקה.** ישראלי חוזר. עובד בקרה בחברה העוסקת בציוד בקרה האלקטרוניקה וכן כורים אוטומטיים ליצירת חשמל. התמחות ספציפית במיכשור רציוד תעשייתי ורובוטיקה.
17. **תואר שלישי באלקטרוניקה וחשמל.** ישראלי חוזר. תחום התמחות A.I. סיבים אופטיים.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

ארנס יוצא לקרב הגדול

אחת התוצאות הישירות של ועידת תנועת החרות, שנסתיימה בראשית השבוע, היא גיבושו באורח רשמי של מחנה השר משה ארנס בתוך תנועת החרות. הדבר מתבטא בפעילות פנים־מפלגתית להביא את השר ללא תיק לתפקיד יורש של יצחק שמיר. ארנס בעצמו עומד בראש מטה הפעילות למען בחירתו. סגן השר רוני מילוא משמש כסגנו וח"כ מיכאל איתן לקח על עצמו את תפקיד מרכז המטה, שבסיסו הוא אותו גוש שפעל למען בחירתו של ארנס כיו"ר מזכירות התנועה ב־ מהלך הוועידה.

עד היום פעל ארנס תחת כנפיו של ראש הממשלה יצחק שמיר, שעוד לפני בחירתו השבוע, הבהיר כי אין הוא רואה עצמו יותר כראש תנועה. לאחר בחירתו של שמיר כיו"ר התנועה וניצחונו האישי הגדול של ארנס מול ח"כ יורם ארי־ דור לתפקיד יו"ר מזכירות התנועה, נפתח הפתח להתלכדות כוחותיו של שמיר סביב ארנס, ולפיתוחה, כעת באורח גלוי, של סדרת פעילויות, כדי לבצר עבור ארנס בסיס כוח רחב ביותר בתוך תנועת החרות, לקראת המאבק הגדול על ירושתו של שמיר.

במחנהו של השר משה ארנס יש מעתה את המספר הגדול ביותר של: חברי הכנסת והשרים מתוך סיעת הליכוד בכנסת. לעומת שבעת חברי הכנסת המצטופפים סביב השר דוד לוי ושלושה סביב השר אריאל שרון, כולל המחנה של ארנס לא פחות מ־15 חברי כנסת, מהם ארבעה שרים. ניתוח ראשוני של תוצאות ההצבעה שהתקיימה בראשית הש־ בוע במהלך המושב השני של ועידת תנועת החרות, מלמד כי ארנס זכה לתמיכה הגדולה ביותר משני ה־ מתמודדים האחרים, דוד לוי ואריאל שרון. לוי שדרש כי תהיה היררכיה בתנועה, השיג אותם את התפקיד הסר התוכן של מ"מ היו"ר, אך מול שני עמיתיו הגיע למקום האחרון.

1909 צירים השתתפו בהצבעה שהכריעה מי ישלוט במזכירות החשובה בתנועה. 1217 (63.75%) צירים תמכו בארנס ליו"ר המזכירות. 1214 (63.59%) צירים תמכו בשר שרון כיו"ר המרכז, ורק 1045 צירים (54.7%) תמכו בשר לוי לתפקיד מ"מ יו"ר התנועה. אגב מסיכום קו־ לות המצביעים מתברר כי ללוי ולתומכיו, ח"כ מאיר כהן אביטל, חסרו 72 קולות של מי שלא בחרו באביטל, וחששו להעניק קולם ללוי. ראשי מחנה ארנס מבקשים עתה להעביר את המסר בתנועה, כי רק ארנס בראשות תנועת החרות שלא־ חר שמיר, יוכל להוביל את הליכוד לניצחון. שרון בראש יוביל את הלי־ כוד לאופוזיציה, ולוי כמנהיג ירחיק את קולם של אלפים מבין תומכי הליכוד.

הערכה שהיתה השבוע בתנועת החרות קבעה כי השר ארנס, שבפעם הראשונה קיבל לידיו תפקיד ביצועי בתנועת החרות, ייבחן בחודשים הקרובים לגבי אופי תפקודו במז־ כירות תנועת החרות ועל הדרך בה ישלוט ויאייש את המוסד הביצועי החשוב ביותר של תנועת החרות. השבוע נמנע ארנס מלרמוז את מי יעדיף להציב בראשות המחלקות בתנועה, אך כבר עתה ברור שאגף הארגון, יילקח מידיו של ח"כ מיכה רייסר, איש מחנה לוי ובכל הנראה יעבור לידי ח"כ מיכאל איתן. ארנס ישאיר בידי תומכיו גם את אגף ההסברה (אולי בידי ח"כ אהוד אולמרט) ואת מינהל הכספים.

את האגף המוניציפלי הבטיחו מקורבי ארנס לח"כ דוד מגן איש מחנה שרון, ואת אגף הצעירים לידי ישראל כץ גם הוא ממחנה שרון. עדיין לא התחילו המגעים עם מחנה השר לוי, לגבי התפקידים המיועדים להם. ארנס הבהיר השבוע כי ישתדל להטיל את התפקידים רק על האישים המוכשרים ביותר. מקורביו רמזו כי רבים הסיכויים של חברי הכנסת חיים קופמן, ועוזיה עלי מאנשי לוי, להצטרף למזכירות החדשה. במחנה דוד לוי דורשים לפי שעה ייצוג של 45 אחוז במז־ כירות התנועה, דרישה המעלה גיח־ וך אצל אנשי ארנס, שהאיצו בו לכנס את המזכירות בהרכבה הישן כבר אתמול.

השר ארנס ייבחן בחודשים הק־ רובים גם בדרך שיתוף הפעולה שלו עם השרים האחרים. הוועידה האח־ רונה קבעה עובדה ברורה כי משי־ תוף הפעולה עם השר אריאל שרון, נהנים ארנס ושרון גם יחד. לפי שעה יש לשני השרים אינטרס משותף, אך עדיין לא ברור באיזה שלב יחליט שרון לפעול נגד ארנס כדי לנסות ולכבוש את מסגרת התנועה. ארנס עומד לקרב אליו כבר בימים הקרובים את השר משה קצב, שזכה באחרונה לאהדה רבה ולפופולריות תנועתית בתפקידו כיו"ר נשיאות ועידת חרות. מקורביו של ארנס מקווים כי דמותו של קצב לצדו של ארנס, תחליש את יתרונו של לוי, המשמש כדובר של בני עדות המזרח בתנועת החרות.

הזדמנות לליבראלים

פה אחד אישרה ועידת תנועת החרות את הסכם האיחוד עם המפלגה הליבראלית. אולם השבוע נראה היה כי עוד רחוקה הדרך לאיחוד בין שתי המפלגות ולהקמת תנועת הליכוד.

לליבראלים יש כיום שתי בעיות עיקריות המונעות מהם את ביצוע המעשי של הסכם האיחוד. לפי הסכם יהוו הליבראלים שליש מהמרכז החדש של התנועה המ־ שותפת. לחרות יש כיום 2000 חברי מרכז. לליבראלים רק 600 איש בוועידת המפלגה, המוסד הרחב ביותר. ולפיכך הקרב הגדול במפ־ לגה הוא על איוש 400 המקומות הנוספים.

הוויכוח הוא על פי איזה מפתח יצרפו מאות החברים האלה, ש־ עשויים להשפיע על אופי מאבק הכוחות בתוך תנועת החרות. הליבר־ אלים מסובכים בשורה ארוכה של צווים והחלטות בית המשפט. השר ברע בעשו כמה נסיונות להביא לשי־ לום בית מתוח בתנועה בפגישות בין השרים נסים ומודעי. שר האוצר הציע למודעי לצרף לנשיאות המפלגה את יו"ר הסיעה הליבר־ אלית שרה דורון, תמורת שני אישים נוספים ממחנה מודעי. מודעי השיב בשלילה. ח"כ פסח גרופר שנטל לעצמו תפקיד של מתווך העביר למודעי הצעה אחרת הקובעת כי יבוטלו הפניות לבית המשפט וה־ שיטת ה־400 תורכב בהבנה. נסים הגדיר השבוע כבעיה גם את האיוש מטעם הליבראלים של התפקידים הבכירים במוסדות המשותפים. גם על כך צפוי מאבק רמים בין הפלגים הליבראליים.

בתנועת החרות רומזים כי למרות אישור ההסכם לא יתקיים שם זמן רב. גורמים בכירים הבהירו כי במקרה של הקדמת הבחירות, עתה לאחר אישור ההסכם אין תוקף יותר להסכם גודל, והליבראלים עלולים להימחק מהמפה הפוליטית.

פרוטוקול מישיבה פוליטית

לוי והחבורת סוד מוחלט בהחלט

"הפורום" היא קבוצה מראשי מחנה השר דוד לוי, הכוללת כ־ 15 איש, ביניהם שבעה חברי כנסת מתוך סיעת חרות, הנוהגים להתכנס בלשכת השר לפחות אחת לשבוע כדי לדון בדרך מאבקו של לוי לכיבוש השליטה בתנועת החרות. לאחר המכה שקיבלו לוי ותומכיו בוועידת התנועה, כינס אותם השר ביום שלישי לדיון סגור בחדרו של יו"ר ועדת הכנסת מיכה רייסר. בשיחה קשה שארכה יותר משש שעות, האשימו המשתתפים אחד את השני בכישלון מאבקם. לוי הורה לתומכיו להטיל איפול מוחלט על תוכן הדיון וההחל־ טות שנתקבלו בו, והזהיר את הנוכחים משיחה עם עיתונאים. להלן הפרוטוקול המקוצר מקט־ עים מרכזיים של מהלך הישיבה.

דוד לוי: אינני מבין את יצחק שמיר. איך הוא כראש ממשלה וכראש תנועה נתן יד לקו־ אליציה כזאת שכולם יילכו נגדי, אך הוא ויתר השרים עוד יראו איך הקואליציה הזאת תתפרק לחתיכות. הם ניסו לרמות ולסדר אותי. ערב הוועי־ דה שמיר נפגש אתי, והייתי בטוח שהכל הולך להבנה. הוא דיבר אתי על הסדר, שלום בית, וקיבל את כל ההסתייגויות שלי באשר לסדר הנושאים בוועידה. כשהגענו לאולם הוועידה הבנתי שהכל יהיה בסדר בעיקר לאור המגעים שהחברים ניהלו במשך הלילה, אולם שמיר עוד פעם חזר בו, וניסו לרמות אותנו.

מיכה רייסר: יש להמשיך ולהוכיח את כוחנו, אסור לנו להפסיק בפעילות, כדאי לקיים כבר במהלך השבוע הבא כנס תומכים גדול, שיבליט את האהדה הגדולה שיש לדוד. כדאי שגם השרים יבינו שעדיין לא אמרנו את המלה האחרונה. אני לא בעד לשבת ולהפסיק לקוות, מה שהיה היה ויש עתה לפעול. אני חושב שיש להמתין ליוזמה של שמיר, לחכות להצ־ עה שלו לגבי הרכב הנהגת המזכירות. אם יתנו לנו את היחס המגיע לנו, כ־45 אחוז, יהיה שקט ולא נפעל. בקרוב יצטרף לפורום שלנו חבר כנסת נוסף, והשפעתנו תהיה עוד יותר גדולה.

חיים קופמן: אני לא מבין איך מחנה תומכים כזה גדול שהיה לנו, לא הצליח להגיע להשגים של ממש ביום הקובע, ולא היה מסוגל לתרגם את הכוח הזה לתמיכה במועמדיו פרט לנצחונו של דוד. הנה למשל מחנה שרון שהוא הקטן ביותר, אך שם היתה משמעת ושליטה בחברים והתוצאות היו ברורות, למרות שפה ושם לא היתה זאת הצבעה חופשית והאנשים הלכו עם פתקים מוכנים מראש. דוד חייב עתה לקחת מנהיגות, הוא עשה שגיאה טקטית שלא העדיף להיאבק על תפקיד ביצועי, כולם היו בטוחים ש־ ייבחר כמ"מ ולכן היתה פחות מוטיבציה של החברים להצביע עבורו.

דודי אמסל: יש לי ניתוח מדויק של תוצאות ההצבעה. אני לא רוצה למסור נתונים בפורום זה אך אני יודע איך הצביע כל חבר וחבר. היו עריקות. אנו יו־ דעים על בלוק של כ־700 קו־ לות שהיה בעד בחירתם של כהן־אביטל, שרון וארנס. ניסו להפוך את הדמוקרטיה למכשיר נגד דוד. אני יודע שאנשי שמיר הודיעו שתהיה להם בחילה בעת ההצבעה לכהן־אביטל, הכלבד שלא יצביעו דוד.

עוזיה עלי: חלק גדול מהמחנה הזה ובעיקר התל אביבים כמו רייסר, קליינר ואפל, הפקירו אותי בעת המאבק מול שרון לתפקיד יו"ר ה־ מרכז ופעלו נגדי. חברים התנגדו אלי כמו אל מצורע. פחדו להתקרב אלי בעת ההצ־ בעה, שמא יראו אותם ממחנה שרון ויפעלו נגדם בעת הב־ חירות לכנסת. אני קיבלתי את דין המחנה למרות שהייתי בחוש ברעותי שלא להתמודד. אני יודע שגרמתי לעצמי נזק ואנשי שרון עלולים עתה לפעול נגדי. אך כיבדתי את רצונו של דוד.

יעקב שמאי: אני יודע שחברים מסויימים בפורום פעלו בגלוי נגד עוזיה. הם העדיפו אינטרסים אישיים שלהם והחשש שעוזיה יקבל 45 אחוז תמיכה, יהיה פופולארי, ויעבור אותם בשכירות לקראת הבחירות ל־ כנסת. אנשים בגדו כאן. אני למרות שהחלט לתמוך באריי דור, ולמרות כל מה שהוא עשה לי ולמשפחתי, שתקתי והת־ ייצבתי לימין החלטת המחנה. כואב לי שחברים בפורום לא עזרו לעוזיה.

מיכה רייסר: חברים בפורום מאשימים אותי ואת חברי מתל אביב וקוראים לנו המאפייה התל אביבית. אני לא מקבל זאת, לא פעלנו נגד אף אחד. מבדיקות שערכנו כבר לפני זמן רב התברר כי איש מבין חברי הכנסת בפורום לא יצליחו לקבל, מלבד דוד, תמיכה של יותר מ־ 70 אחוז מקולות הבוחרים לכל תפקיד שיאבק.

יש לעשות כמה פעולות על מנת להוכיח את כוחנו. צריך לנצל את חוקת התנועה כמו למשל הסעיף הקובע כי תפקי־ דים במזכירות יכולים להיקבע רק באישור מרכז התנועה. צריך לנצל זאת נגד אפשרות של מאיוריזציה מצד מחנה ארנס ושמיר.

אליהו בן אלישר: אנו מדברים כאן על דברים טקטיים ואסטרטגיים. עד היום דלפו תכנונים שלנו החוצה. המחנה השני הכין תגובות, אני חושב שיש להטיל איפול מלא על הדיון שלנו כאן וההחלטות שיתקבלו. הדבר אולי יעודד גם מתח וציפייה אצל האחרים שלא ידעו לאן אנו הולכים.

דוד לוי מסכם: אליהו צודק. אני אוסר עליכם לדבר עם איש על תוכן הדברים שהיו כאן במיוחד עם עיתונאים. אם ידלפו הדברים, יותר אני לא אדבר במסגרת הזאת.

אנו נתכנס בשבוע הבא ונחלק את הקבוצה גם לפורום מצומצם יותר רק של חברי הכנסת.

אני אמתין להזמנה של יו"ר התנועה החדש, ואם לא נמצא שיתוף פעולה נתחיל לפעול.

לא ניתן להתעלם מכוחנו הגדול בתנועת החרות, טועים מי שחושבים כי הצליחו לעצור את מחנה לוי.

שיחת השבוע / לילי גלילי

עם: יעקב גרודצקי, עולה מבריה"מ, "הילד הנורא" של הממסד שם וכאן

על: המוני העולים הצפויים, הק־ג־ב והנפש הרוסית

שחרור אלפי יהודים הוא פעולת טרור רוסית נגד ישראל

ביום שעלה לארץ יאשה (יעקב) גרודצקי (3.2.86), התפרסמה בע־ מוד השני של "הארץ" התמונה הקלסית שמנצחים בה עולים מרו־ סיה, שציפינו להם: האב, חבוש ברט, מניף בזרועותיו את הבת התינוקת. מאחור, מחייכת האם בכובע נוסח "נטאשה". הכיתוב לתמונה: "מסורב העליה יעקב גרודצקי, מורה למתמטיקה, עלה אמש לישראל עם אשתו פולינה ובתו אריקה". הדמיון הקלקסיוזי, נוטה להשלים את הפרטים החסרים בתמונה הרומנטית: תחושת הניצ־ חון, ומין ציפייה אופטימית לעתיד בעיני מי שעקבנו אחר מאבקם משך שנים או חודשים.

כעבור שנה וחודשיים בדיוק, במרכז הקליטה בשכונת גילה ביר־ ושלים, כבר לא נותר הרבה משתי תחושות אלה. הדירה הרחוטה מרוהטת ריהוט עץ כבד שהובא מרוסיה. מאכלסת זמנית גם את משפחתו של אסיר ציון זכשיין, שהגיע לישראל לפני 10 ימים. על השולחן, שרידים של ארוחה משותפת, הכוללת בין השאר קוויאר רוסי בקופסת שימורים וליקר ירקרק הנושא תווית: "ליקר הצברים". לחולצתו של גרודצקי (בן 40), מצטמד כפתור עם סמל הארגון "הפעולה הישראלית", הפועל במרץ למען יהודי בריה"מ. לארבכר בכלל עצמם ובניין בשרשראות מול הכנסת, במחאה על טיפולו של הממסד הישראלי בעניין.

לאחר שנה בישראל, עדיין שרויה על המקום אווירת ארעיות, איזה רחש לא מגובש. שני בני הזוג עדיין אינם עובדים, גרודצקי זנח את מקצועו, וכל עיסוקו בפעילות הציבורית למען יהודי בריה"מ: כאילו העתיק את מלחמתו נגד המשטר בלנינגרד, למאבק בשלטונות כאן.

אולי אין גרודצקי העולה הממוצע מבריה"מ. אולם גם אינו חריג. הוא ציוני מוחר של פעיל ומנהיג מלנינגרד, המצהיר: "אני לא ציוני; אני יהודי, המצא כאן בגב הגורל היהודי". יו"ר ארגון קומסומול קומוניסטי בעבר, שנמצא באיזה תהליך אישי של "התייהדות", אבל לא חזרה בתשובה. לקראת בואם האפשרי של 11 אלף מסורבי העלייה מבריה"מ, נשמעים דבריו כמו תרועה שכדאי לתת עליה את הדעת.

מדברים על עליה אפשרית של כ־11 אלף "סירובניקים". עליהם ניסיונך וניסיון חבריך, תהליך קליטתם לא יהיה קל.

בריזה נפוצה בינינו אמונה, ששחרור 11 אלף יהודים בזמן קצר, יהיה פעולת טרור של בר־ יה"מ נגד ישראל. נראה לי, שמערכת הקליטה לא ערוכה כרגע לקלוט מספרים כאלה. מה גם שטיסות ישירות יגדילו את מספרם של אלו שיגיעו לכאן בניגוד לרצונם. אם העשרות המגיעים מדי חודש אינם מאוש־ רים כאן במשך תקופה ארוכה, מה יהיה על האלפים?

יש לכם טענות קונקרטיות על תהליך הקליטה? האם תוכלו לאתר את מוקדי הקושי?

כל הגירה היא טרגדיה קטנה, גם אם הכל מסתדר. יהודי בר־ יה"מ, הבאים מתרבות גדולה ובעלת מסורת, מוצאים עצמם בהלם תרבותי בארץ: לנוכח תרבות שונה לחלוטין, או ללא־ תרבות בכלל. זו טרגדיה מובנת. אבל נוספים עליה קשיים איו־ מים עם המערכת הביורוקרטית.

מי כיהודי בריה"מ אמורים להיות מורגלים בביורוקרטיה?

זה בדיוק העניין. העולים מגיעים ממדינה נוראה, מבירו־ קרטיה איומה שמאסו בה. הם חושבים שהם באים למדינה חו־ פשית, שהכל קל בה. ומה הם מוצאים? ביורוקרטיה בהיקף גדול עוד יותר. היתה להם הבר־ רה ללכת לארה"ב, ועל־פי תפיסתם, בבואם לכאן עשו מעשה פטריוטי, ויתרו על משהו. ומה הם פוגשים מיד בבואם? פקידים עוד יותר פסי־ סים מאלה שהכירו בעבר, שמג־ גיזים אותם, רוצים לכופף אותם לשיטה שלהם, רודים בם בצורה דומה למה שסבלו בבריה"מ. ואז הם מתקוממים: שוב אני לא חו־ פשי. שוב אני צריך לעשות מה שכופים עלי; ללכת לאן שאומ־ רים לי, בלי הסבר ובלי היגיון. וכך, שני הצדדים אינם מבינים זה את זה, ושניהם צודקים מבחינתם.

אם כך, כל הטענה מכוונת כלפי תהליך הקליטה ומי שמ־ מטפלים עליה.

ה"קליטה" אינה רעה, אבל היא לא מאורגנת היטב. עם כל צבא הפקידים הענק, העולים לא יו־ דעים למשל מה בדיוק הזכויות שלהם ומה הזכויות. יש הרגשה, שבדיוק כמו ברוסיה, הפקידים אינם רוצים בעצם שתדע זאת; זה משאיר את הכוח בידיהם. רק החברים הוותיקים עוזרים להת־ מודד עם דברים כמו הרשמה לקופת חולים ופתיחת חשבון בבנק. פעולות זרות לעולים מבריה"מ, שמעולם לא היה להם צ'ק ביד.

מכל התיאורים שלך, מצ־ טיירים אנשים ילדותיים במ־ קצת, שרוצים אמנם בחופש, אבל אינם יודעים לממש אותו; כאילו הם מצפים שימשיכו לומר להם בדיוק מה לעשות.

אולי את צודקת. הם באמת קצת כמו ילדים, הרואים את החיים בשחור ולבן, מחפשים מישהו שיטפל בם. אם הם לא יודעים אנגלית, הם מרגישים בכלל אבודים לגמרי, מושפלים, או צוברים טינה.

ואולי הבעיה היא בציפיות. אנשים בטוחים, כמו חבריך, מצ־ פים אולי עם בואם לגמול מיידי על מה שסבלו. גיבורים מקומיים במאבק בבריה"מ, שוקעים כאן באלמוניות. מן הסתם, זה תהליך קשה.

חברים באמת אמרו לי כאן: הבל שלא הייתי אסיר איזה שנ־ תיים שלוש, אני באתי אמנם די־ ידוע, אבל לא אסיר ציון. ועל כן, גם לא גיבור גדול. למען האמת, פחדתי פחד מוות להיאו־ סר, חששתי שלא אוכל לעמוד בעינוי הפיסי, אבל "הם" לא ידעו את זה. מדי ערב, שיחקתי עם אשתי במשחק "מה יהיה אם יעצרו אותי?" וחשבתי גם על התאבדות. אבל דווקא בעניין זה, לא היו לי כל אשליות בנוגע לישראל. היה לי ברור מהתחלה, שאצטרך להתחיל הכל מבר־ אשית, ו"זכויותיי" מהעבר לא יעמדו לי לאורך ימים.

ועכשיו העתקת את המאבק לזירה הישראלית. בצורה הפו־ מבית בעקבות המרדאמן בר־ כולם של השלטונות להתמו־ דד עם הבעיה.

זה נכון. הצורה שבה ישראל פונה ליהודים בבריה"מ, אינה מתאימה. ליהודים ברוסיה יש מנטליות רוסית. פרופגנדה מאוד מרשימה אותם. כזו עושה עליהם רושם עז. המדיניות השקטה של ישראל כלפי בר־ יה"מ. הפעולה בסתר, אינה טובה לזה. הם רגילים להצהרות. לפרופגנדה בוטה. ההסברה היש־ ראלית אינה מתאימה. לא מבינים כאן, שהרוסים מכבדים רק כוח, רק אויב עם עקרונות מוצקים. לכן, מי שהצליח אתם זה דווקא האיש העקשן והלא כל־כך חכם, ששמו רייגן.

ואולי יש שינוי אמיתי שמ־ חולל מנהיג ששמו גורבאצ'וב?

הוא לא ליבראל גדול, תאמיני לי. חוויתי את השנה הראשונה לשלטונו, וזו היתה אחת התקו־ פות היותר קשות. השינוי אצלו חל רק אחרי המכה בריקיא־ וויק. שם הוא ניהל את מאבק הכוח האחרון שלו, ונכשל. מאז נהפך לליבראל.

ועכשיו הוא עומד לשחרר אלפי יהודים. כמה מהם ירצו לבוא?

אם האנשים לא יחששו שפ־ תיחת השערים היא מלכודת, כמה־מיליון יהודים ירצו לעזוב את רוסיה.

וכמה מהם ירצו לבוא לישר־ אל?

זו כבר שאלה אחרת. אולי שליש, איזה 150 אלף.

אם נכונה ההשמעה שרובם נוטים לימין. הם עשויים לשנות את המפה הפוליטית בישראל.

כ־70 אחוז מהבאים הם אנשים זהירים בדרגות שונות של רוזיות, בעיקר משום שמי שדואג להם שם, הם הארגונים הדתיים. רובם בעלי נטיות ימניות, על־פי המושגים הישר־ אלים. הם באים מסוגים שנאה לכל מה שמריח מקומוניזם, רואים את המצב של הערבים, ואומרים: "מה הבעיה? לנו בר־ סיה היה יותר קשה". מדהים אותם לראות שישראל היא מדינה דמוקרטית. עם כל־כך הרבה "שמאלנים". הם, למשל, לעולם לא יתלוננו על המלו־ נות, על הוותלים. דווקא זה נראה להם טבעי. הם אומנם שונאים את השיטה הרוסית, אבל ספגו ממנה את השוביניזם. לא רק שוביניזם, אלא גם חשדנות. הזדמות, במקום פרגמ־ טיות. בבל אפשרה של פי־ לוסופיי ישראלי, בכל גישה

בריזה, אתה מתמש בוונות נפתרות של מניפולציה מכוו־ נת. אתה חושב שתהיה פעם אוזם חופשי באמת?

אינני בטוח. שנים כה רבות היינו תלויים בפרופגנדה. בתבנה של הניואנסים, עד שלמדנו להקשיב אחרת. האמיני לי. אני לא החשדן ביותר. יש לי חברים שמאמינים כי "השלטונות" כאן מקליטים כל שיחה שלהם לבר־ יה"מ. לי אין ספק שהפרופגנדה כאן משניאה במכוון את יהודי בריה"מ על הישראלים. שותפים לזה הפוליטיקאים והתקשורת שבעצם לא רוצים לעורר את העליה. אז אני חושב, את צודקת, אבל בעניין הזה — אני צודק יותר. אינני בריאים מבי־ חינה רוחנית, אבל יותר בריאים מהישראלים, שום יותר מדי ליבראלים.

ולמרות הכל, ועל־אף הק־ שיים, אתה קורא ליהודי בר־ יה"מ לבוא לישראל.

אני קורא להם לבוא ליהנות מהטוב, ולשנות את הרע מב־ פנים. הייתי בארה"ב וראיתי את האלטרנטיבה. אולי הם מסתד־ רים שם מבחינה כלכלית, הבי־ רוקרטיה מסודרת, אבל הם נשארים "מהגרים". לפחות הר־ גשה הזאת אין לי כאן בכלל. אני מרגיש ישראלי, ולא חשוב לי בכלל איך מתייחסים אלי.

קצת לפני עלייתו לארץ, זומן יאשה גרודצקי ל"שב־ תו של קולונל בק־ג־ב "ישראלי" תמה הקולונל: "אל תלך לשם: זה בסך הכל 'שטעטל' קטן. הצבא שלהם דווקא במדי גמור. גם החקלאות לא רעה. אפילו הטכנולוגיה די מתקדמת. אבל הפוליטיקאים שלהם הרי כל־כך פרובינציאליים!"

ירושלים 1987: חומה ומגדל

הפיתוח המואץ סביב ירושלים אינו אלא המשך מלחמת ששת הימים באמצעים אחרים. יהודים בונים נגד ערבים וערבים בונים נגד יהודים. עשרים שנה אחרי איחוד העיר, אין רואים את האור המלא בקצה המנהרה כי האיזון הדמוגרפי נוטה לטובת הפלשתינאים

מאת רומן פריסטר

כל יום בחמש בבוקר, ממש בשעה שהמואזין קורא לתפילת שחרית, יוצא סאהר עיסאווי מקתדרה הסבור באראם כדי להצטרף לקבוצת פועלי בניין המועסקים כיום בהקמת אזור הקוטג'ים בפסגת זאב. פסגת זאב היא "בת הזקונים" של משרד השיכון ושל עיריית ירושלים, ואמותיה גורסים בגאווה מקצועית רבה שקוטג'יה מקימים שכונה פטורה מכל שגיאות העבר.

ואולם איכות החיים בשיכוני הדרים אינה מעניינת כלל את סאהר עיסאווי. הוא סופר את השקלים שמשלם לו הקבלן חושב על הקמת בית, משלה, לקרוביו חלקת אדמה משלהם ברכס היהוד דרומה מגבעת אראם, ואם יתלישו לבנות. יוכה גם הוא, ככל האחרים הנשמעים לססמת "הצומוד", בהלוואה עוזרת של שמונת אלפי דינר מקופת אש"ף.

סאהר עיסאווי מעיד על עצמו שאינו איש פוליטי וכל מעייניו בטובת משפחתו. לעתים, הוא אומר, "בניתי את הספרייה בנוה־יעקב וסללתי את הרחוב שקוראים לו היום על שם משה דייך". כוונתו לכביש שאורכו כארבעה קילומטרים: כביש המחבר את הגבעה הצרפתית עם אזורי הפיתוח בקצה הצפוני של העיר.

כשמך בירושה־הוצעת מספר עיסאוי כי הוא "עולה חדש באראם", ממש כמו הנדודים בנוה־יעקב". במשך דורות חיה משפחתו בהרים הר תבדון וספק אם היה עוקר למקום מגוריו הנוכחי אילולא פיתוח הפרנסה השופעת שהביאה פיתוחן המואץ של השכונות היהודיות החדשות. אחרים עשו כן זמן רב לפניו. אתרי הבנייה הגדולים ברמות אשכול ובגבעת המבתר, בצמרת הבירה ובגבעת שפירא, בגילה, ברמות ובמזרח תלפיות היו כאבן שואבת לעשרות אלפי פועלים, לא רק מהסביבה הקרובה של ירושלים אלא גם מכפרים מרוחקים כמטע או יאטה. במשך הזמן, עייפו הפועלים מהיוממות והעדיפו להעתיק את בתיהם קרוב יותר למקום העבודה. עיסאווי בחר באראם, בשל נכונות גיסו להשכיר לו חדר. תודות לו ולאלפים כמוהו, תפח הכפר הזה, הגושק לגבולה הצפוני של ירושלים, מכמה עשרות בתים ב־1967 — לעיר שלמה ובה כ־20 אלף נפש. גם כפרים אחרים בסביבה היו ליישובים עירוניים.

אנשי מקצוע מכנים אותם "יישובים פראיים"; משמע, הם צצו כפטריות אחרי הגשם בקרקע המדשית, ברכסי הגבעות ובתוך הואדיות המקיפים את ירושלים, בודד־כלל ללא כל תכנון־בניה נראה לעין, והנויד בלי תשתית שבתכנון אורבני מסודר. הם תופסים שטחים נרחבים, קרוב למאה אלף דונם, מקלנדיה שבצפון ועד בית לחם שבדרום, מבית איכסא ובית חנינא שבמערב ועד הרומה, עזריה ואבודיס שבמזרח.

גילוי של תצלומי אוויר

הקמת השכונות וההתנחלויות היהודיות מלווה תמיד הצהרות פוליטיות קולניות והנפת מנופים של דחפורי די־9 הענקיים. הערבים בונים בשקט, לא מנהם אחד מתוח (היום קוראים להם מיבנים) אלא בית אחר בית, חצר אחר חצר. אילולא המיפוי שנעשה בשנים האחרונות, בעזרת תצלומי־אוויר, ספק אם היה אפשר לעמוד על הממדים העצומים של התופעה. אך גם זאת יש לומר מיד: המידע והגאוס? אין בכוחו לעצור בעד המשך התהליך. בעיקר כשמעמד על עוד עובדה מהימנה: גם בתוך העיר והאחורות, גדלה האוכלוסיה הערבית במהירות ובמספרים שמתכנני ירושלים לא חלמו עליהם בחלומותיהם הגרועים ביותר: מכ־60 אלף מוסלמים, שישבו בירושלים המאוחדת בעת מלחמת ששת הימים, עלה מספרם לכ־140 אלף. ישראל קמחי, אחד התוקים הראשיים במבנן ירושלים לחקר ישראל, ומי שהיה עד לפני שנה מנהל האגף למדיניות התכנון בעירייה, מסכם את המצב:

"מאז הולימה ממשלת גולדה מאיר, כי המשימה העיקרית בירושלים היא לשמור על האיזון הדמוגרפי בין יהודים וערבים, השקענו סכומי עתק ועשינו מאמצים אדירים בתחום הבנייה והאיכלוס. מעל ל־90 אלף יהודים גרים כיום בשכונות החדשות — ואף־על־פי כן, לא נשמר המאזן הרצוי. כדאי להדגיש שכל זה קרה אף שמשרד השיכון עשה אך מעט לספק את צורכי האוכלוסיה הערבית. רק מכ־40 דירות, שהוחכו אבל הקבלן נוטשים בצפון העיר, וכמה שיכונים שנבנו בואדי ג'וז — לא נעשה כמעט דבר. ובכל זאת, כפי שאמרתי, התערער המאזן הדמוגרפי בקירוב לארבעה אחוזים לטובת הערבים. היום, אין לנו כסף לבנייה ואין עוד יהודים למלא בהם בתים חדשים. לעומת זאת, לאוכלוסיה הערבית יש עתודה אנושית כמעט בלתי־נדלית. אין כוונתי אך ורק לערבי יהודה ושומרון. בגלל השביתות שבעשע באיכלוס כמה מהשכונות החדשות, בנוה־יעקב למשל, נוטשים יהודים את הדירות ואת מקומם תופסים דיירים ערבים מהמשולש ומן הגליל. מורים, עורכי־דין, רואי־חשבון ובעלי מקצועות חופשיים אחרים, הבקיאים בחוקים הכרוכים בביורוקרטיה הישראלית, מוצאים בכל תעסוקה מבוסיה בעיר שנוקקים בה יום־יום עשרות אלפי תושבי ירושלים המזרחית לשירותי הממסד הישראלי".

ישראל קמחי חזה תהליך עירבוביה גם בשכונות אחרות: המתכנים הסטטיסטיים המלקים שבידינו מאשרים את ההנחה. כבר ב־1983 גרו בגילה 279 לא־יהודים: בגבעת שפירא — 304: ברמות אלון — 113: וברמות אשכול — 201.

גנראלים וארכיטקטים

ב־27 במאי (לפי הלוח העברי — כ"ח באייר) תחגוג ירושלים עשרים שנה לאיחודה. אותו יום, יצויין טדי קולק את יום הולדתו ה־76. ההכנות לחגיגה הכפולה בעיצומן, שהרי ברמת הציבור טדי וירושלים מתמזגים למושג אחד. אך כששוד חגו עמו השבוע, ולאחר ששטה לפניתו את ראשית הקשורות בהקמת ביותר וישובים אחרים בירושלים. "המרוקנים את ירושלים מתושביה היהודיים" (לעניין זה נקדיש כתבה נפרדת), עמדנו על אמת שנוה להלחמן מן הרימוי: לטדי קולק ולעירייה שלו היתה השפעה מעטה מאוד על עיצוב ירושלים שלאחר 1967. בראש הוועדה שקבעה את גבולות השיפוט שלה עמד אלוף פיקוד המרכז, רחבעם זאבי ("גנדי"). אנשי המטכ"ל של צה"ל שירטטו את המפות, הפקידים, הפוליטיקאים ולבסוף גם האדריכלים, שתיכננו את השכונות החדשות, קיבלו את תכתיביהם כדבר מובן מאליו. "הם נאמנו באהבה", ליגלג באוזנינו מירון בנבנישתי, שהיה יד ימינו של טדי קולק ועזב את העירייה בטריקת דלת (בשפה מנומסת מכנים זאת חילוקי־דעות), שקדי עתה על סיום עבודת הדוקטוראט שלו, המבוססת, בין השאר, על השוואת ירושלים ובלפאסט השסועה שבצפון אירלנד. הד טדי קולק סבור כי על ממשלת ישראל לחזק חזק שיאסור להפקיע עוד קרקעות ערביות בירושלים. לדעתו, הולכת כבר תסיד מעל התושבים הערבים את האיום המתסיס בהתמורה את הרווחה ופוגע קשות בדריקות. קולו נשאר כמובן קול קורא במדבר. אבל בשנים של שיכרון־הניצחון שאחרי מלחמת ששת הימים, אפילו קולק לא העז לעצור בעד הגנראלים והפוליטיקאים במלאכתם. 17 אלף דונם בקירוב, רובם קרקע ערבית פרטית, הופקעו "לצורכי ציבור" — כדי למסרם בהקדם האפשרי למגורי יהודים. צוות מתכננים בן 60 איש שקד על תבנית הבנייה המזורזת ומירון בנבנישתי כתב שעל מלאכתם הוטל מסך כבד של סודיות: "האדריכלים קיבלו הוראה לתכנן תבנון ופחה ולא להראותו לאיש".

גבולות העיר שהותוו אנשי גנדי על המפות, והממשלה אישרה אותם ללא עוררין, לא התחשבו בשום נימוקים תכנוניים־אורבניים. במקורים אחרים, הקווים המשורטטים חצו בתי ערבים, באופן שהסלון והמטבח היו בירושלים והדר־השינה השירותים — ביו"ש. המתכננים דיברו במונחים של "כיבוש גבעה", "נסיגה מוואדי" או "פריצה במתחם". (פרט מעניין: כאשר העלו תכניות ההפקעה על שולחן הממשלה, פסקו השרים שיש לבטל את הפקעת תל אל־פול, שבו החל המלך חוסיין לבנות את הווילהו הירושלמית). אלינער ברוקי, אדריכלית במשרד השיכון, כתבה בדפי עיון של מכון ירושלים לחקר ישראל, כי מסיבות ביטחוניות, המתכננים נדרשו להכליל בתחום העיר את הרכסים החולשים עליה, ששימשו בעבר מוצבים צבאיים. אף הבאה בחשבון בקשת צה"ל להרחיב את רצועת הקרקע המשפקעת בצפה, עד עטרות. "גבולות ההפקעה נקבעו קודם שנבגשו עקרונות התכנון בשטח", כתבה הגב' ברוקי. פירושו המעשי של המשפט הזה טומן בחובו את ההסבר לכל הליקויים ולכל המחדלים המגדרים עד היום את חיי התושבים בשכונות החדשות: שום נימוק של רווחת הדיירים העתידיים לא עמד אז לנגד עיני המחליטים.

הטראומה והמציאות

באמן להצהרות פוליטיות־צבאיות, בנה משרד השיכון את השכונות החדשות, כמו היו חומה בינונית עתיקה שנועדה להגן על עיר בצורה. היעד הפוליטי גלוי לעין: מבנעת של בנייה מאסיביות סביב ירושלים מונעת כל אפשרות לפתרון מדיני הכרוך בהחזרת שטחים. אך היכן ההיגיון הביטחוני כשסידרתי השבוע ברמות ובנוה־יעקב, נזכרתי ברוגזו של רפאל איתן, כשפיקד על התקפת־הנגד ברמת הגולן, באוקטובר 1973: האוכלוסיה האזרחית בקיבוצים סירבה להתפנות — כנראה, מטעמים פסיכולוגיים מהורים — והפריעה לרשל לפרוס את השריון בהתאם לצורכי הטקטיים. ואולם שמריהו כהן, בתור המכללה לביטחון לאומי ומנהל ותיק של מחוז ירושלים במשרד השיכון, מיטיב להסביר את המצב:

"לנגד עיניהם של המחליטים אחרי מלחמת ששת הימים, היו שתי טראומות: ניתוק הר הצופים מן העיר והנסיגה מרצועת עזה אחרי מבצע קדש. השאלה שריחפה בחלל היתה: כמה זמן יתנו לנו האמריקאים להחזיק בשטחים שכבשנו? כולם ראו את ירושלים המאוחדת כעיר־קבה ואת גבולות השיפוט שלה — כגבול מדינת ישראל. היה צורך לתת תשובות מהירות לבעיות צבאיות מהסוג: מה לעשות כדי שהתותחים הירדנים לא יוצבו שוב בבריסטואלז איך להבטיח רצף טריטוריאלי עם הדסה על הר הצופים? התשובות היו ברורות. גדודי צבא מוזים בקלות ממקום למקום — אבל שיכון מאוכלס יהודים, זו כבר אפשרה אחרת. כך קרה איפוא שהחלטה גרורה הולטה המדיניות הכללית נוצרה בייעבר".

בתחילה לא היה משרד השיכון ערוך לגודל המשימה. כאשר פורסמה תוכנית־דהג'רס והממשלה הגיבה בהחלטה לבנות תיכף ומיד את רמות אשכול, נאלצו אנשי המשרד להשתמש בתבניות שהוכנו במקורן לשכונה חורשה בחולון. המעברים הקיצוניים מפורים פוליטיים לאפוריה של ניצחון הליכוד הולכות רבות שבהן לא תכנון עירוני מחושב אלא גורמי שעה מדיניים או ביטחוניים הכתיבו את הקצב, את הכיוון ואת המשמעות. להיבטים אנושיים ולהיבטים של איכות החיים נועדה חשיבות משנית בלבד.

רבים מבקשים להצדיק גישה זו באינטרס לאומי עליון. ואולם גישה בסיסית זו לתכנונה של ירושלים לא השתנתה בהרבה גם כאשר נמוגו הפחדים ובטלו רוב הנימוקים המדליטיים, וכאן אנו שבים אל מיקומנו סאהר עיסאווי, פועל בניין באזור הקוטג'ים בפסגת זאב, ומסגרים את המעגל:

בתבנית המתאר משנת 1978, מופיעים שטחי פסגת זאב כשטחים של "ספר המדבר". הרי גם ירושלים הבנויה זקוקה לקצת מרחבים פתוחים. מעל ל־3000 דונם קרקע באזור זה היו בבעלות ערבית. ואולם אף שלא הוכר בשינוי תבנית המתאר ואיש לא העלה דרישה להפקיע את האדמות, שקדו המתכננים במשרד השיכון על תכנון רובע מגורים ליהודים במקום. הם עיינו בתצלומי האוויר, הם ידעו על התפשטות הבנייה הערבית, העשויה בעתיד לנתק את נוה־יעקב הצפונית ממרכז העיר, והם לא רצו להיתפס מופתעים — כפי שהיה במקרה של רמות אשכול. כאשר בעבור שנתיים (ב־1980) שוב הכניסו המתכננים המדליטיים את הנימוקים של תכנון עירוני מקצועי, והממשלה הפקיעה את קרקעות פסגת זאב, מיד נשלפו התכניות מן המגירה והדחפורים הסתערו על הגבעה. היום גרות בפסגת זאב 1250 משפחות והיא נועדה, בשלב הסופי של האיכלוס, ל־12 אלף משפחות.

מי שצופה על המתרחש, אינו יכול להתעלם מהעובדה שגם עשרים שנה אחרי איחוד שני חלקי ירושלים, בונים היהודים נגד הערבים והערבים בונים נגד היהודים. הדחפורים פועלים בשטח במקום טנקים, השיכונים ממלאים תפקיד מוצבים וכמו בכל מלחמה — גם במאבק נוקשה זה, יש נפגעים רבים.

(בכתבה ראשונה בסדרה)

רפואה לאומית על פרשת דרכים (א')

מערכת בסד השוויוניות

שעה שעלויות הבריאות בישראל הולכות וגדלות בקצב מסחרר, מסרבים הפוליטיקאים לקבל הכרעות קשות אף מחויבות־המציאות על הגבלת השירות והטיפול שניתן תמורת הביטוח הרפואי הבסיסי

מאת דן סגיר

כתיבה ועיסוק בבעיות מערכת הבריאות הישראלית מזכירים את האימרה על מזג האוויר האנגלי, שהכל מתלוננים עליו אך אינם עושים מאומה, או מעדיפים להשאיר זאת לאחרים. במהלך שיחה עם שרגא הבר, הסמנכ"ל לתכנון ותקצוב במשרד הבריאות, הוא צייון שכל הוועדות וההצעות לרפורמה שמונחים עליהם כיום במערכת, כלולים זה שנים בניירות, מסה ועבודה שהוא הגיש וממשיך להגיש לממונים עליו. "אין חדש תחת השמש ולא צריך להמציא שום גלגל", הוא אומר, ומוסיף: "היה שר אחד במערכת, שכשהיינו באים אליו עם כל הסיפורים האלה היה נוהג לומר: שמע, הרעיונות שלך נהדרים. אבל למה אתה צריך לעשות את כל הרבולוציה בקדנציה שלי, תשאיר משהו לאחר כך". והנה הגיעה למערכת הבריאות הוולה התקופה הגדולה: שר שהיה רמטכ"ל ורצה להיות ראש ממשלה. אולם הוא כנראה העריך עד מהרה שבריאות היא עסק ביש אמיתי וכי הוא מבזבז שם את כשרונותיו, ועבר לשרת את האומה דרך עסקי קבלנות הבניין של ההסתדרות.

משרד הבריאות, אחד ממשרדי הרווחה הוושבים ביותר הזוכה לתקציבי עתק בעידן המודרני, נחוק תמיד לשוליים במערכת הפוליטית הישראלית. במשך שנים רבות היה תיק זה בידיו שר ממפלגות המיעוט בקואליציה (מפ"ם, לע"ם) והמתייחסות אליו היתה בהתאם, הן מבחינת הנושאים שקיבל והן מבחינת העניין בעשייה בו. נוסף לכך, דומה כי בהשוואה למשרדי הרווחה האחרים (חינוך ורווחה), השפעתם המדקה של שיקולים פוליטיים על צורת ניהול הדברים היתה במשרד הבריאות גדולה לאין ערוך מבאחרים. הדבר נעשה בזמנו בעיקר במתק עדיפות לפיתוח המערכת השירותים של קופת החולים הכללית (ההסתדרותית) על חשבון השירותים הממשלתיים. קו זה בלט עד למהפך של 1977, וזה למעשה ההסבר הדסדי לפעמים הציבים ברמות המיתקנים של שתי המערכות.

תנופת פיתוח במיתקנים הממשלתיים הוכתבה על־ידי השר שוסטק ומנכ"לו ברוך מודן, אולם היה זה בשלבים מאוחרים וכיום קשה למצוא כיסוי תקציבי להמשך הפעלות, אלא אם יחול שינוי מבני במערכת כולה ובשיטות התקצוב שלה.

פקידי האוצר הם מקור הסמכות

ביטוי אחר להזנחתו של משרד הבריאות הוא תלותו הגמורה במשרד האוצר בקביעת סדרי עדיפויות למערכת, תכנון לטווח ארוך, ניהול תקציבים וכוח אדם. חלוקה זו, שמר קורה ברצון לפקח על התקציבים השכר, בולטת במידה רבה הצייולות הניהול סביר של מערכת הבריאות הממשלתית. העובדה שפקידי־אוצר מדרג שלישי הם מקור הסמכות האמיתי של המערכת, מקרינה על אופן התפקוד הביורוקראטי של בתי־החולים הממשלתיים. אלה, אף שהחיקוי הכספי של כמה מהם דומה לזה של קונצרן ענק, מנוהלים בתקבנות, כעסק כושל.

בכל מדינות המערב נקלע נושא הבריאות למשבר תקציבי עמוק, הדסיבות אינן פוסחות על המערכת בישראל. הכנסת טכנולוגיות חדשות לתחום הרפואה ובניית בתי־חולים גדולים ויקרים הביאו לשיפור הטיפול, אך מאידך גיסא עודדו ציפיות גדולות בקרב הציבור, אשר מגיה כמעט להלוחין את הרפואה המנקת. שורת מחלות חדשות כגון סרטן ומחלות לב, גורמי תחלואה תעסוקתיים וסביבתיים, מחלות נפש ותאונות, הוליכו את המגמות הישנות. השתכללות אמצעי הריפוי מגדילה את תוחלת החיים, ומבחינה יחסית האוכלוסיה בעידן המודרני זקנה מאשר בעבר. מצב המטיל עומס נוסף על שירותי הבריאות השונים.

כיום יותר מאי־פעם בעבר, ברור לגורמים העוסקים בנושא שאין מדינת הרווחה או הכלל יכולים לשאת בכל נטל ההוצאות הנדרשות לריפוי האזרחים. הגישה של כל המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם מלא, אינה יכולה לשמש בסיס אידיאולוגי למערכת רפואה לאומית, גם אם היא יהודית. גישה זו אומרת למעשה, שאין מקום לשיקולים כלכליים בכל הקשור למערכת הבריאות ויש לתת הכל (גם השתלות כבד יקרות מאוד לכ־30 אזרחים בשנה, או טיפולי דיאליזה) לכולם במחיר מזערי או חינם.

מהן בעיות היסוד של מערכת הבריאות הישראלית? שאלה זו הפניתי לאישים רבים בצמרת מערכת הבריאות, אנשי משרד הבריאות, קופ"ח, מנכ"לים לשעבר, אנשי אקדמיה ונציגי הרופאים. כל אחד השיב בצורה שונה, תוך הדגשת האינטרס הסקטוריאלי שלו או אידיאולוגיתו, או אי־אמירותו לנעשה. אולם בסופו של דבר הדברים התנקזו לכמה נקודות תורפה מרכזיות.

עוקפים את צוואר הבקבוק

התופעות הבולטות מעל השטח של זעזועים בתחום יחסי העבודה, התורים הארוכים ללא נשוא לניתוחים, שיטת הרפואות הראשוניות המיושנת, ציוד חדיש שעומד כאבן שאין לה הופכין במיתקן מיושן, בעיות כוח אדם וחוסר האמון של רופאים בהנהלות המרכזיות של קופת חולים ומשרד הבריאות, ועוד שורה של חוליים ידועים, הם ברובם רק סימפטומים של אותם ליקויים מרכזיים.

שרגא הבר ואחרים מצביעים על כך, שחוסר הבסיס — מדיניות בריאות. כמה צריכה החברה להשקיע ברמת הבריאות של חבריה? מהי אותה רמת בריאות? ממה היא מורכבת ומה היא מציעה? האם היא שוויונית או לא? האם להנהיג מדיניות פרוגרסיבית של מיסוי, וכיוצ"ב כל אלה הן הכרעות פוליטיות שלא נדונו באופן רציני ומקיף כבר הרבה שנים, מפני שנושא הבריאות היה כאמור בשוליים ולגורמים רבים היה אינטרס פוליטי צר בהמשך הסטטוס־קוו.

שאלה אחרת, אף היא פוליטית במידה רבה, היא השאלה של מבנה המערכת — הגדרת סמכויות ותחומי אחריות מוסדיים ומקצועיים מסביפיים. הנושא השלישי הוא ארגון ומינהל: יחסי הגומלין עם סוגי השירותים האחרים, הביטוחים האחרונים של הנושאים השונים. הנושא הרביעי: מקורות המימון של המערכת. כמה משלמים המבוטחים, מה יהיה חלקה של הממשלה, והחשוב מכל — מהם כללי המשוק בהקצאת המקורות מול הצרכים, לגבי אוכלוסייה גדולה ו/או מורקנת, הכנסת טכנולוגיות חדשות וכיו"ב.

הגם שמנינו כאן את נושא מקורות המימון כאמור בשולה של שאלות יסוד, לכל הנושאים האחרים משמעויות כספיות/משיתות. כך גם לתפיסת־העולם של הדרג הפוליטי באשר למהותנותה של מערכת הבריאות ומידת השוויוניות הנתרצה בה. האם היא תהיה "שוויונית" לכל האזרחים או תאפשר פיתוח רפואה פרטית על בסיס כלכלי טהור? רבות כבר נאמר ונכתב על כך, שבעוד שהתפיסה בישראל היתה ועודה זו הדוגלת בקיום רפואה שוויונית לכל האזרחים, בפועל היא אינה מתרמשת; אלפים רבים של בני־מזול עוקפים באמצעות הרפואה השחורה או רפואה לפרוטקציונרים, את צוואר הבקבוק של המערכת שמתיימרת להיות שוויונית.

שעה שעלויות הבריאות בישראל, כמו בכל העולם המערבי, הולכות וגדלות בקצב מסחרר, מסרבים הפוליטיקאים לקבל הכרעות קשות אף מחויבות־המציאות על הגבלת השירות והטיפול שניתן תמורת הביטוח הרפואי הבסיסי. בו בזמן הם מונעים, מנימוקים אידיאולוגיים כביכול, פיתוח מערכת מקבילה של רפואה פרטית, שתממן מהכנסותיה ורכישה התחזוקה של מיתקנים וציוד הנמצאים בשימוש ציבורי או ממשלתי. בעוד הצמרת הפוליטית בישראל מתעקשת להישאר "סוציאליסטית" בעיניה אחרים, או "פופוליסטית" לטעמם של אחרים, הם גם מסרבים להגדיל את החלק המוקצה לבריאות מעוגת התקציב על חשבון הביטחון או ממקורות אחרים. קשה לראות ממשלה בישראל בשנים הקרובות מקבלת החלטה להגדיל את ההוצאה הלאומית לבריאות, שעומדת כבר כמה שנים על שיעור של 7.4% מתמ"ג, אחת הזמה לארצות המערב אם נקוח את הוצאות הביטחון והחיגות שלנו. (ברוב מדינות המערב וארה"ב ההוצאה הלאומית לבריאות נעה בין 9% ל־10% מתמ"ג).

חוסר האיזון הבולט בין ההכנסות וההוצאות לבריאות בישראל, כבד חוסר נכונות להחליט על הגבלת המשאבים, מובילים בהכרח להחלטה קשה בצמרת שתי המפלגות הגדולות. יהיה עליהן להתחיל לאפשר למערכת הבריאות הציבורית לפעול עלפי עקרונות כלכליים ולשם רווח, הן בתוך המערכת עצמה והן לצרה. זאת, כמובן, לבד מהצורך החיוני להתייעל ולחסוך. אולם בעוד שהתייעלות וחיסכון חשובים, הם פתרון מוגבל, לנוכח גודל הגרעונות של מערכת הבריאות על חלקיה השונים.

שבירת מיתוסים

פרופ' אריה גלוברזון מהחוג ליחסי עבודה באוניברסיטת תל־אביב אומר: "זהיתי מאוד להשתחרר מהמפעלים האלה, בתי הוראשת האלה שעוסקים בתעשייה חשובה שנשמה בריאות. המדינה אינה חייבת להחזיק את הדבר הזה. הדרכים להשתחרר מהם באופן קונסטרוקטיבי הן רבות. החל ממכירה למשקיעים פרטיים, מכירה למעין קואופרטיב בבעלות משותפת של העובדים והממשלה, הקמת עוד קופות, ועוד. אין צורך להיות גאון כדי לנהל את זה טוב יותר". גלוברזון מוסיף: "אני מסכים שזה עניין של הכרעה פוליטית. אבל יש בזה מידה לא קטנה של שבירת מיתוסים. מישהו הכניס לעצמו לראש שהעובדה שהוא יכול להכניס פתק, להעביר או להקרים, מקנה לו עוצמה. זהו מיתוס. אין לו יותר עוצמה; במקרה הטוב יש לו יותר בעיות".

באותה רוח מתבטא גם ד"ר רם ישי, יו"ר ההסתדרות הרפואית: "אני לא רואה את הניגוד בין הרפואה הציבורית והפרטית. אני רואה את הניגוד בין רפואה ציבורית שהיא כולה מבוססת על עבודה שכירה ומנותקת מחישובים כלכליים לבין רפואה שיכולה להיות רפואה ציבורית טובה מאוד ולענות על הדרישות, וגם להיות מבוססת על שיקולים כלכליים כאשר המטרה הסופית היא לתת שירות טוב יותר".

במאמר על בעיות מערכת הבריאות המערב־גרמנית, בעיתון "די צייט" מחודש פברואר השנה, כותב בעל המאמר במטרתו לסכם את הנושא: "כנגד הצעות לאין ספור מסוג זה ('מכירת' בריאות ולא רק הענקתה על־ידי המדינה — ד"ס) יש כמובן השגות והתנגדויות, רבות מהן עומדות על האמונה שהבריאות היא טובין מסוג מיוחד. לא סחורה רגילה שאפשר לסחור בה על־פי חוקי השוק. כך אישאה אין הבדיקה שאים עני יחלה. פוליטיקאים צריכים להתאזר בעוזרואויות אם יש ברעונם לצאת נגד התערובות המשתקת הזאת של הסמכות השומרוני הטוב האינטרס הכספי של ענף הרפואה". קשה כיום למצוא אדם או גורם במערכת הבריאות הישראלית, לרבות במעוז השוויוניות ברפואה בארץ — קופ"ח הכללית — שיתכחש לחיוניותן של רווחיה והערכה מחדש בהיקפי השירות שמקבל האזרח כחלק מהביטוח הרפואי הבסיסי, הבר כבר לצורך במציאת מקורות הכנסה נוספים למערכת, מלבד המימון והמסבור הממשלתי. השוני בגישות הוא בעיקר בשאלה אם לעשות זאת בצורה "רבולוציונית" ומן השורש, ולשנות את כל כללי המשחק, או לבחור בדרך אבולוציונית, מדורגת. לדידים של בעלי הגישה השנייה, רצוי המיד להתחיל אצל הצד האחר. בינתיים, בין אבולוציה לרבולוציה קורה מעט מאוד.

היהלום בכתר של "כור"

באחרונה הועם זוהרו של מפעל "סולתם" שהיה הגדול והרווחי במפעלי "כור" ועתה מפוטרים רבים מעובדיו. עתידו נראה קודר

מאת מרדכי ארציאלי

בעבר הלא־רחוק היה "סולתם" היהלום שבכתר של "כור". לא רק הגדול, אלא גם הרווחי ביותר במפעלי הקונצרן. היו זמנים בהם העסיק יותר מ־2,350 עובדים. באחרונה עבדו בו 1,500 בלבד. 200 פוטרו בחודש שעבר ו־300 יילכו בעקבותיהם אחרי חג הפסח. ל־500 המפוטרים, מהם 350 קבועים (120 מהם הוצאו לפנסיה מוקדמת) ו־150 הזמניים, הסיכויים למציאת תעסוקה [illegible] יותר.

המפעל המגושם הרווחי, שייצא ב־1984 בכ־124 מיליון דולר, ייצא ב־1986 ב־40 מיליון דולר. התחזית לשנה זו, 1987, עגומה ביותר. לדעת האופטימיסטים בהנהלת "כור" — 50 מיליון דולר. הפסימיסטים (או הריאליסטים) אומרים שהמכירות השנה יסתכמו בסביבות 30 מיליון דולר. המפעל, שעבד בעבר בשלוש משמרות, עובד עתה במשמרת אחת. 70% מהציוד המתוחכם והיקר, מושבת. את מה שמייצרים אין מוכרים, מעבירים למלאי ששווי התוצרת המאוחסנת בו מסתכם בעשרות רבות של מיליוני דולרים.

הזמנות לתותחים ולמרגמות לא נתקבלו מזה שנתיים. כחצי שנה לא מכר המפעל אף לא פגז אחד. הפועלים, בסרבלים הירוקים, מודעים היטב למציאות. אין הם מסוגלים להסתיר את המצב שבו הם שרויים. דוד רפאלי, 54, מאגף המכונות המייצרות קנים לתותחים, לוקח אותי לאחד המאגנים ואומר: "אתה רואה את התותחים האלה, המכוסים בברזנטים? אלה הם תותחים מתניעים 155 מ"מ. כמה יש לנו במחסן אל תכתוב. הצנזורה תמחוק לך. אבל כל תותח כזה מחירו כ־600 אלף דולר. את החשבון תעשה לבד ותדע כמה כסף קבור כאן עכשיו. זה תותח שתוכנן ונבנה במפעל".

מפעל יוצא־דופן

"סולתם", השייך לקונצרן "כור" (74%) ולשלמה זבלודוביץ (26%), הוא חריג בתעשייה הישראלית, ומעטים כמוהו בעולם הרחב. הוא התמחה בייצור כלי מלחמה, לא במיגוון רחב. רק תותחים ומרגמות — ופגזים ופצצות בעבורם. תוצרתו נחשבת מעולה ביותר. ההנהלה אינה מוכנה לפרט לכמה ולאיזה מדינות ייצא המפעל את תוצרתו. עסקות נשק אין חושפים. אך אומרים שבעבר ידע שנות שגשוג וייצא ליותר מ־50 מדינות, במאות רבות של מיליוני דולרים.

על הקיר בחדר־ההמתנה של המנכ"ל תלויות תעודות ממוסגרות של "ייצואן בכיר". מהן ניתן ללמוד על התנודות הקיצוניות בייצוא.

שנה	ייצוא במיליוני דולר
1977	85.0
1987	98.5
1979	49.0
1980	25.0
1981	40.0
1982	59.1
1983	68.3
1984	68.3
1984	123.8
1985	64.7
1986	40.0

ד"ר אליעזר ברק, המשנה למנכ"ל, שבשבוע הבא יתמנה רשמית למנכ"ל "סולתם", שימש בעבר קצין חימוש ראשי בצה"ל בדרגת תת־אלוף, אומר: "המשבר בשוק הוא קוניונקטוראלי. עתה אנו שרויים במשבר רציני. בענף התותחים והמרגמות כבר שנתיים לא קיבלנו הזמנות. בענף התחמושת כבר כחצי שנה לא מכרנו ואנו עובדים למלאי. בעבר היו לנו יתרות גדולות והשתמשנו בהון עצמי למימון המלאי. עתה, משאזלו יתרות המזומנים, לא נוכל להמשיך ולייצר למלאי".

הוא מאשר את מה שטוענים העוסקים בענף המתכת, ששכר העבודה ב"סולתם" גבוה מזה המשולם בתעשייה דומה. "כן, שכר העבודה גבוה אצלנו יותר, גם בהשוואה למפעלים בישראל וגם בארצות־הברית ובכמה מדינות באירופה". בחוגי תעשיית המתכת לא היה זה סוד, שההנהלה של "סולתם" נהגה בעבר כמעט לכל תביעות העובדים. נתנה להם תוספת שכר מעל המעבר, קידומים בדרגה בסיטונות ותנאים סוציאליים מפליגים.

את מצבו של המפעל עתה, משווה המנכ"ל המיועד לאדם שנפצע והוא שותת דם. הדבר הראשון שיש לעשות הוא, לעצור את זרימת הדם. כלומר, להקטין את הוצאות המפעל. אף הוא מודע לכך, שצמצום מספר העובדים בשליש — מ־1,500 ל־1,000 — לא יבריא את המפעל. כדי לשקמו יש לצמצם את עלויות הייצור ולהגביר את המכירות. רבים מבין העובדים יאלצו לעסוק יותר בייצור ופחות בשירותים. על היחס בין עובדי הייצור והשירותים אין הוא מוכן להשיב, ורק אומר: "היחס מאוד לא בריא, רק כאשר ישתנה, נוכל להיות תחרותיים".

שווקים רבים — נעולים

שווקים רבים נעולים בפני "סולתם". הגוש המזרחי, מדינות ערב וכמה מהמדינות המתפתחות סגורות בפניו. השווקים־בכוח מעטים. למדינות המפותחות יש תשתית תעשייתית גדולה ומרביתן מסוגלות לספק לעצמן נשק ותחמושת. בעיות ביטחון אין להן והאגפים שלהן מלאים. הן אינן צריכות נשק ותחמושת. מי שנשאר: מדינות שאין לה תשתית תעשייתית־צבאית. חלקן מדינות עם בעיות של בעיית צבא, מסכסכי גבולות, או מסכסכים פנימיים. הן יכולות להוות שוק פוטנציאלי, אך כמעט לכולן בעיות תקציב. צרפת, אנגליה, גרמניה, ספרד, ברזיל ועוד, המייצרות כלי־מלחמה, מרבות לתת אשראי. "סולתם" אינה יכולה להעניק אשראי. על בעיות מוסר ומכירת נשק למדינות שעקרונות הדמוקרטיה והחופש רחוקים מהן, אין אנו דנים, לבסוף, אומרים, אין ריוח.

מצבם של מפעלי־נשק רבים בעולם המערבי היה דומה למצבה של "סולתם". אלמלי מלחמת המפרץ, לפי פרסומים זרים, רכישותיה של עיראק בכלי־מלחמה מספקות עבודה לרבע מיליון עובדים בצרפת, אנגליה, גרמניה וברזיל.

"סולתם", אומרים אנשים המתמצאים בסתר הנשק, יכולה גם עתה לחסל את המלאי שלה, אם תצליח להוזיל את הייצור. בטווח הארוך, תצטרך "סולתם" להרחיב את מיגוון מוצריה.

3 ועדים במפעל. הגדול הוא ועד הפועלים המייצג 70% מכלל המועסקים. השני, ועד העובדים המייצג פחות מ־25% מכלל המועסקים. השלישי הוא ועד המהנדסים. אריה מקל, פליבט קרואה, ואריה מיכאלי הם חברי ועד הפועלים. מזכיר הוועד במלואים. אריה מקל מכהן בינור ראשון בוועד. הוא עובד ב"סולתם" 36 שנה. ב־1986 נבחר לוועד ומאז הוא מנהל אותו. בגאווה לא־מוסתרת הוא אומר: "אני ניהלתי את המאבק ב־1978, בשביתה שנמשכה 21 יום".

שביתה זו, שהוכרזה בניגוד לעמדת מועצת פועלי חיפה ובלי שניתנה להנהלה הודעה מראש של 15 יום, היא כאין וכאפס לעומת צעד אחר שנקט הוועד: כלחץ על ההנהלה, מנע אספקת נשק לצה"ל.

אומר מקל: "התביעות שלנו היו צנועות למדי, בהתחשב ברווחים הגדולים, השגנו בשביתה כמעט כל מה שתבענו". מדוע אינך מארגן שביתה לנוכח פיטורי שליש מהעובדים? "זה לא הזמן. היו מצבים קשים [illegible] נפילת השוק בעולם, עברנו משבר פיטורים. אבל לא אשמים. מצבם תעסוקה במקומות אחרים. היום המצב שונה".

האם פיטורי ה־500 הם סוף פסוק? "לא יודע", משיב מקל ומוסיף: "אסור לתת ל'סולתם' למות. משרד הביטחון חייב להציל אותו ולקנות מאתנו. כדי לצמצם את הפיטורים, הצענו לעבוד 5 ימים בשבוע, אך העובדים דחו את ההצעה. בסולל בונה עשו יציאה מוקדמת לפנסיה. אבל עובדי 'סולתם' לא יסכימו לתנאים של סולל בונה. רוצים הרבה יותר". את הצעת ההנהלה להעביר עובדי שירותים לייצור ולהגדיל את הפריון, הוא דוחה. "זה מפעל הסתדרותי והוא חייב לנהוג בנורמות מיוחדות כלפי הפועלים. אם ל'סולתם' אין כסף, 'כור' יכולה לעזור".

בראש ועד העובדים המייצג כ־23% ממצבת כוח־האדם — פקידים, טכנאים ומנהלי־עבודה — עומד שמואל שמילוביץ. לידו שלמה קטורזה, אליהו עזר, חיים קוסקי, ישראל איצקוביץ ויצחק תמר. יו"ר הוועד לא נתן לחבריו להתבטא.

אומר שמילוביץ: "הפעם, שלא כמו בעבר, אין חילוקי־דעות בין הוועדים. אין מרבים ואין חושבים על השבתות המפעל בגלל הפיטורים, כי אין עבודה ואין על מה לשבות. כל הוועדים מודעים למצב הקשה של המפעל ולכן הלכנו לקראת ההנהלה וקיבלנו את תוכנית ההבראה, לפטר 500 עובדים. [illegible] שלנו. על הישגי העובדים אין מוותרים: יש מתח קשה. כל אחד לא יודע מה גורלו. פרט לאלה שכבר קיבלו מכתבי פיטורים".

"סולתם" ממוקם בשטח המוניציפאלי של עיירת הפיתוח יוקנעם־עילית. לעיירה המאוכלסת כ־7,800 תושבים נתונים טבעיים ומקסימים, לא לתעשייה אלא לנופש וקייט. מירב הבתים ממוקמים בראש גבעה נישאה, המשקיפה לנוף עוצר נשימה. אוויר הפסגות נקי וצלול ומדרונות ההרים צבועים בגונים של ירוק. "סולתם" הוא המפעל הגדול ביותר בעיירה, וכל משבר בו נותן בה את אותותיו. בשנות השפע והשגשוג שלו תרם המפעל רבות לרווחת התושבים. אילן גבריאלי, יו"ר המועצה המקומית מאז 1969 ויזם השבוע עם מועצת הפועלים המקומית, עצרת המונית באיצטדיון הכדורסל. בכרוזים שהופצו נקראו התושבים לבוא בהמוניהם ולהביע הזדהות עם המפוטרים, למחות נגד חוסר נכונות הממשלה לסייע ליישוב, לדרוש אזור פיתוח א' לתעשייה. העצרת נוהלה כשלחן הרוק. רק מעטים הגיעו. לפני עשר שיבח וקילס את "סולתם" ואמר שלמפעל יש חלק נכבד בהפיכת העיירה למקום מטופח. השוטר על מאגר הגיע היוני. השבוע השמיע דברים אחרים: "בוטלצת המועצה המקומית ישבת 'סולתם'. המפעל יושב על 300 דונם מאדמת מקרקעי ישראל. אנו זקוקים לקרקעות אלה, אם יפטרו שליש מהעובדים, שיחזירו לנו שליש מהקרקעות. כבר השבוע נפנה למינהל בעניין זה.

"סולתם" מהווה סכנה ליישוב. לפני שש שנים היתה בו שריפה גדולה. אם יפטרו עובדים, שלא יפגעו בתושבים. אני נגד פיטורים בכלל, אבל אם כבר הוליטו — שיפטרו עובדים מחוץ [illegible] עיירת־איכות. אין פה דירה ריקה. יש לנו שם טוב. רוב המורים תוצרת יקנעם ולא תוצרת אוטובוס — שבאים באוטובוס ולא גרים פה. צמחו פה רופאים, מהנדסים, טכנאים. תמצא פה קצינים בכירים. 55% מתקציב המועצה מופנה לחינוך, ממעון ועד לאוניברסיטה. יש לנו היום 70 סטודנטים שלומדים בכל האוניברסיטאות".

אזור פיתוח א'

"אין פה בעיות עדתיות ואתניות. יש פה אינטגרציה די בריאה. היינו אבל הנשיא והוא העריך את זה. נבון הרצוג היו פה וראו שאין בשירה בחינוך. תרגיש גם את איכות החיים".

אולי נעבור ל"סולתם". "כן, העסק הזה לא יציב. אם יש מלחמות בעולם, מזמינים פגזים. אם לא — יש בעיה. מצד אחד, אני יכול לדבר טובות על 'סולתם'. בתקופות הרווחה שלו העלה את הישוב מבחינה סוציו־אקונומית. המפעל מעורה בחיי הקהילה. תרם לספורט. תרם בהסעת טיולים של מועצת הפועלים. אבל נמאס לנו להיות תלויים בו. זו תלות מסוכנת. המפעל נופל — העירייה נופלת. כשהמפעל נכנס לרובוטיקה, להגבר על 'כור', על בלומנטל ועל קיסר, בטענה שהרובוטיקה תפגע בעובדים, ולא שמעו לנו.

"להגתי על ראש הממשלה ושר הביטחון, שימנעו מהמפעל בשביל צה"ל עד שיהיו מכירות בחוץ לארץ. הפעמתי בוועדת העבודה. דבר לא נעשה. אני דורש לעצור מיד את הפיטורים, ושיתנו לנו אזור פיתוח א'. 10 יזמים מתחום האלקטרוניקה רוצים להקים לאלתר מפעלים ביישוב, ואז איני צריך את 'סולתם'. אבל יום בא היום [illegible] יש לך אזור פיתוח א', למשל מגדל העמק, עפולה, נצרת עילית — יש א'. לנו אין".

מזכיר מועצת הפועלים, רפי סולדנו, משמיע דברים זהים לאלה של יו"ר המועצה המקומית. אף מאשר שבעבר עבד ב"סולתם" רצוי לצמצם. "המשכורות ב'סולתם' הן מהגבוהות במשק. יש בו תנאי רווחה אדירים. ארוחות במחיר סמלי. אוכל בכמות ובאיכות של חמישה כוכבים. סופי שבוע, פעם בשנה, לכל העובדים, עם בתיהם, תנאי הבראה בכל בתי־המלון בארץ. העובדים שבאים מחיפה מקבלים כסף גם בשביל הנסיעה. המפעל נתן תנאים אלה, כי סוחה הרווחים היה גדול מאוד. 'סולתם' חתך בכל מפעל כרשל של 'כור'. עכשיו הגלגל התהפך ו'כור' חייב לתמוך ב'סולתם'".

"מועצת פועלי חיפה לא נתנה לי להתערב בעניין הפיטורים. נעצר עיתות גדואים בהבנת רשימת המפוטרים. איפשרו להנהלה לפטר ותיקים. לא שמרו על אותרן נכבת. ראשון יוצא. לי יש בעיה אישית. יצאתי לאירופה לשבועיים, ובזמן הזה נשלחו מכתבי־פיטורים. מאז אני הופך את העולם. הודות ללחץ שלי, בוטלו מכתבי פיטורים עד אחרי החג".

חי או מת

"הייקו" סלומון שעקבותיו נעלמו בינואר השנה היה ידוע כעושה־צרות והסתבך בניהול עסקים מפוקפקים. המשטרה אינה ממהרת לפעול ומונעת מאתנו לחקור, אומרים בני המשפחה. להערכת מכריו, הוא נרצח על רקע פלילי בידי אנשים שהכירוהו היטב

מאת ראובן שפירא ונורית אמיתי

ביום חמישי, עשרים ושניים בינואר השנה, בשעה תשע וחצי בערב, עזב חי סלומון ("הייקו") בן העשרים ושבע מכפר יונה את בית סבתו בנתניה, שבו ישבה המשפחה האבלה שבעה על הסבתא שנפטרה. לאחיו דוביק אמר כי הוא עייף, הולך לישון. מאז נעלמו עקבותיו. בני משפחתו וגם המשטרה מעריכים ומשלימים עם כך שחי סלומון כבר אינו בין החיים וגופתו מוטלת אי־שם באזור השרון, לאחר שנרצח בידי עבריינים או מחבלים.

הסברה המבוססת יותר היא שחי סלומון נרצח על רקע חיסול חשבונות בעולם התחתון. לצעיר הנאה והמצקצקני היו שונאים וידידים רבים מבין עברייני העיר נתניה ואזור השרון. אין להוציא מכלל אפשרות גם רצח על רקע חבלני. האב, יעקב, דורש חקירה גם בכיוון זה: "הבן שלנו נהג לנסוע לגדה כדי לקנות שם סחורה. אולי איזה מחבל חיסל אותו והעלים את הגופה".

לחי סלומון עבר פלילי לא מבוטל. בנתניה הוא מוכר כ"עושה צרות". בשנים האחרונות הוא הסתכסך עם רבים בעיר. אם על רקע אישי ואם על רקע עסקי. הוא הסתובב במקומות הלא נכונים לגבי מי שרוצה לסיים את חייו בשיבה טובה: בין עבריינים וגורמים מפוקפקים המנהלים עסקים לא כשרים בנתניה והסביבה. היתה לו גם בסטה למכירת ירקות, בשוק בנתניה, שאליה צירף שותף. את עיקר זמנו העביר במקומות בילוי בנתניה ובמעורבות בעסקים ובעסקאות שקשורים אליהם גורמים מפוקפקים. קרוביו יודעים עם מי והיכן הסתובב הם מפנים כיום אצבע מאשימה אל חבורה מוגדרת של אנשים, בעלי עסקים ומעמד בעולם התחתון בנתניה כפי שמנוראים להיסולו של חי סלומון.

המידע הזה מצוי גם בידי המשטרה. קרובי המשפחה טוענים שלמשטרה יש רמזים וקצות חוטים טובים ורבים, יותר מבכל תיק חקירה אחר, בקשר לחשודים בפגיעה בחי סלומון. לטענתם, המשטרה אינה עושה די בנושא, אינה מחפשת אחר הגופה ומונעת מבני המשפחה עצמם לחקור ולמצוא את הפתרון לתעלומה.

לפני כשמונה חודשים נעשה נסיון להתנקש בחייו של חי סלומון. מספרת אמו הדורגת, רחל, המנהלת ספריית סרטי וידאו במרכז נתניה: "זה היה במוצאי שבת, באחת וחצי לפנות בוקר. פתאום שמעתי כמה יריות. הייקו ישן בחדר שלו במבנה חד־קומתי בחצר מאחורי הבית שלנו. הוא פרץ לבית מבוהל מאוד, לבוש בתחתונים, וצעק "ירו בי, פגעו בי". אבל הוא לא נפגע. הודעתי למשטרה. הם באו, בדקו, חקרו, אספו את קליעי האקדח, ולא אמרו כלום".

התברר כי המתנקשים הגיעו לחצר הבית מהצד האחורי, התקרבו לחלון החדר שבו ישן חי סלומון ומטווח של מטרים ספורים ירו לעברו. הקליעים פגעו בקיר ובארון. הוא הפיל עצמו לרצפה וכך ניצל.

המתנקשים סיממו כנראה את הכלב שהיה בחצר. אגב, הכלב הגדול נעלם כעבור שבוע בנסיבות לא ברורות. בימים שלאחר ניסיון ההתנקשות הגיעו כמה שיחות טלפון בעילום־שם לספריית הווידאו של רחל סלומון. הדוברים לא הזדהו ורק אמרו: "אבא של הייקו? זאת אומרת: תשמרי על הבן הקטן שלך". רחל סלומון התלוננה במשטרה על הטרדות טלפוניות. חי אמר לבני משפחתו כי ניסו להפחידו בגלל "ריב על בחורה". הוא הרגיע את בני משפחתו והבטיח ש"יטפל בעניין ואין מה לדאוג". לאחר המקרה עזב את החדר בחצר, כדי לא לסכן את בני המשפחה, ועבר להתגורר בדירה שכורה בנתניה.

ביום הלוויית הסבתא הוא עזב את בית האבלים בשעה תשע וחצי בערב, לבוש מכנסי־אימונית כחולים ומעיל דמוי עור כהה. בתקופת השבעה בני המשפחה לא ראו אותו. הם היו עסוקים באבלם וחשבו שבנם, שהיה קשור מאוד לסבתא, מתבודד בדירתו. בתום השבעה החלו בני המשפחה לדאוג. התעניינו אצל השותף בשוק, אצל ידידתו, תיירת צרפתיה, אלא שאף אחד לא ראה את חי סלומון מאז יום הלוויה. עקבותיו אבדו. הוא לא לקח אתו חפצים או פריטים כלשהם מדירתו ולא נראו סימנים כאילו התכונן לברוח או להיעלם. כעבור כמה ימים של חיפושים הודיעו בני המשפחה למשטרת נתניה על היעלמו של הייקו.

תיגרות אלימות

במשטרה, לדבריהם, לא התרגשו. גם לא מיהרו לפרסם את הדבר באמצעי התקשורת ולבקש את עזרת הציבור בחיפושים אחריו. אדרבה, השוטרים ביקשו מבני המשפחה לשתוק, לשמור בסוד את הפרשה והבטיחו טיפול יסודי ושקט. אבל לטענת המשפחה, המשטרה לא עשתה הרבה.

לפני גיוסו של חי סלומון לצה"ל הוא הורשע בעבירות סמים וישב בכלא חצי שנה. בגיל שבע עשרה "הורחק" לשיקום בקיבוץ בעמק

"הייקו" סלומון

הארץ וכעבור כשנה התגייס ל"גולני". בקורס מ"כים נקטעה אצבעו והוא שוחרר מהצבא. לדברי חבריו, בבית־החולים טופל במורפיום לשם הרגעת כאבים ובשל כך התמכר לסמים. מאוחר יותר הפסיק להשתמש בסמים ואף סלד מכך, אך המשיך להידרדר.

הוא התוודע עם עבריינים. במשך הזמן סבל ממשברים נפשיים, וטופל. מדי פעם הסתבך בתיגרות אלימות. אחיו הצעיר, דוביק (עבריין שהשתקם), היה הפטרון שלו. כשהסתבך היו הנפגעים באים לדוביק שנאלץ, לא פעם, לפצות בכסף אנשים שנפגעו בתיגרות מידי אחיו הבכור. עם זאת, היה חי סלומון נאמן לחבריו ולא הסגיר את שותפיו לפעילות למשטרה. גם כשנכלא בגללם, ו"לקח על עצמו תיקים" שלא רק הוא היה אחראי להם.

אך משום כך גם סבר, שמגיע לו פיצוי משותפיו שעליהם חיפה לפעמים. הוא חש מרומה כשראה אותם מתבססים וחיים חיי מותרות, ואת מרוויחי עסקים שגם הוא היה פעיל בהם, בשעה שהוא חי כדלפון. לדברי מכריו, זה היה בעוכריו. רצונו לעשות כסף, להיות טוב כמו האחרים, העלה אותו על דרך ללא מוצא.

לפי המידע, בשנה האחרונה היה פעיל בעסקים לא כשרים שבהם נודפים כסף שחור רב, שהיו בבעלות סמויה של עבריינים "רציניים" שחלקם ישבו בכלא. חי "פתח" לנהל אחרים מהעסקים האלה. מכרים הזהירו אותו שלא יסתבך, שיתנתק מהעסקים האלה, אבל הוא סירב. "בסופו של דבר הם עשו את הייקו שעיר לעזאזל", מספר אחד ממכריו: אנשים אינטרסנטים העלילו עליו כי מעל בכספים בעסקים של חברים שישבו בכלא. זה לא היה נכון. את הכסף הרב לקחו אחרים. מי שאמרו לו הדברים, הפיצו עליו גם, ששכב עם חברות ונשים של עבריינים שהיו בכלא. גם זה לא היה נכון. להייקו לא היו חברות בחורות. אחרים מהעבריינים החשודים כיום בחיסול חי סלומון, נחשבו בעבר לידידיו. הם החלו לחשוש מפניו, מפעילותו לרווחי עסקיהם. להערכת מכריו של חי, אם הוא נרצח על רקע פלילי הרי שהדבר בוצע בידי אנשים שהכירו אותו היטב וידעו על התנהגותו ומעשיו.

באחרונה נפוצה בנתניה שמועה כי חי היה סוכן משטרתי סמוי וזו אולי הסיבה לחיסולו. בני משפחתו דוחים את השמועה בתוקף. ככל הידוע ממקורות משטרתיים, השמועה אינה נכונה.

בני המשפחה גם טוענים, שכאשר ניסה מישהו מהם לחקור לבד מה קרה לחייקו ההולל לרווחו בין עבריינים, בלשים ממשטרת נתניה הזהירו אותם שיפסיקו לחקור, כי הם מפריעים לחקירת המשטרה. גם יעצו להם שלא לפנות לכלי התקשורת. מחשש לפגיעה בחקירה. כאן המקום לציין שכשבוע שעבר, כששוחחנו עם בני משפחת סלומון בספריית הווידאו שלהם, הופיעו לפתע במקום שני בלשים מהצוות העוסק בחקירת היעלמו של חי סלומון. "סתם עברנו בסביבה ונכנסנו לשתות קפה", הסבירו. הביקור המתאים היה תמוה גם בעיני בני המשפחה.

מהתבטאויות מסוימות התרשמנו שהמשטרה חוששת, כי אם יתברר שחי סלומון נרצח על רקע סכסוך עם עבריינים יהיו מעשי גמול ונקמה כלפי אלימות, לרבות מעשי רצח. המשטרה פועלת לסכל התפתחויות כאלה.

השבוע, בדמעות בעיניו, אמר לנו דוביק סלומון: "אני רוצה את אחי חי או מת. למשטרה אולי יש זמן והיא מחכה ללכוד את העבריינים בשיטות שלה, אבל לי אין זמן. בינתיים הגופה של אחי נרקבת. אני לא משלים עם המצב הזה. אם אחי נרצח, מגיע לו קבר".

"לא יודעים מאיפה תבוא המכה הבאה"

במשטרה מגלים אופטימיות בסימת לגבי פענוח קרוב של הפרשה. נראה בסבירי צוות החקירה המיוחד של מחוז שרון יש כיווני חקירה טובים ופרטי מידע חיוניים. ככל הידוע, נחקרו עד כה עשרות אנשים בחקירה גלויה, כן נבדקו דיווחים מודיעיניים. נערכו סריקות רכובות ורגליות בשטחים חקלאיים, לרבות בסיוע כלבי גישוש. החוקרים גם ביקרו בבתי־חולים, בבתי מלון ובכנסיות אכסנו שנים ברחבי הארץ. תיאורו של הנעדר הופץ ביחידות המשטרה ובגבולי הים והאוויר. כך כבר נעשו פעולות חקירה ומודיעין במכונות שאי אפשר לפרטן. כל שביב מידע מכל מקור אפשרי התקבל במשטרה, נבדק.

בינתיים, בקרב בני משפחת סלומון שורר פחד. "אנחנו לא יודעים מאיפה תבוא המכה הבאה", אומר האב יעקב.

מספר האב: "החשש שיכולים לפגוע בי מביא אותי לחפש מסביב לפני שאני נכנס לבית. לילה אחד לפני מספר שבועות הניחו אלמונים חבילה בכניסה לבית. חשבנו שאלה הבגדים של הייקו. פתחתי את החבילה וגיליתי סמרטוטים. מישהו הביא אותם בכוונה. פתאום הודלקו אורות חזקים של מכונית ומישהו קרא לעברי 'כאווה, יא גרוע' (גיבור) והמכונית עזבה בחריקת בלמים ובמהירות. עכשיו שגמרו כנראה עם חי, מפחידים אותנו. ביקשנו שמירה מהמשטרה — שום דבר, לא הציבו שמירה. ביקשתי אישור לנשק, לא קיבלתי".

בהתייחסו לפרשת חי סלומון אמר מפקד מרחב השרון ניצב משנה משה פרידמן, כי הוקם צוות חקירה מיוחד. נבדקים כמה כיווני חקירה, ביניהם היעדרות של סלומון מיוזמתו, רקע פלילי לפרשה או רומנטי.

هكذا من الأصل

صكذا من الوحل

האבן שנתקעה בגלגלי פראג

מאת ולאדימיר הורסקי
מיוחד ל"הארץ"
DIE ZEIT

ביקורו הקרוב של גורבצ'וב בפראג אילץ את המפלגה שם לבצע תפנית אידיאולוגית ולשכח את מגמת הרפורמות, אם גם בעל כורחה. אך נראה כי קברני אביב־68' לא יוכלו להיות מיילדיה של חברה חדשה, וממוסקווה רומזים כי חלק מהמנהיגות בראשות הוסאק יצטרך לפנות את מקומו

צ'כוסלובקיה התנסתה בחודש מרס הקר ביותר זה עשרות שנים. ובכל זאת, הרושם בימים האחרונים של החודש היה כאילו משבדרות קליל מאביב פראג שרוסק ב־1968 על־ידי החיילים הרוסיים, יכול אולי עוד להחיות את החיים הפוליטיים במטרופולין שעל גדות המולדאווה. בלוח האירועים במוסקווה הודה ראש המדינה והמפלגה, גוסטאב הוסאק בן ה־74, במליאה בת היומיים של הוועד המרכזי, בצורך ב"מנגנונים חיוניים חדשים, חברתיים ופוליטיים, או אם אתם רוצים, רפורמות". הוסאק שעלה לשלטון לפני 18 שנים כדי לבטל את הרפורמות ואת הוויכוח החופשי בתקופת דובצ'ק, הבטיח עכשיו לבירת פראג מידה רבה יותר של מידע ופתיחות: "אנחנו רוצים שאנשים יידעו מה קורה בארצנו. מתוך ההחלטות שמתקבלות ואיך הן מתקבלות".

בדיקה מדוקדקת מעלה שהבטחותיו של הוסאק אינן כוללות דבר היכול לאלץ את המפלגה לבצע שינוי קונקרטי כלשהו. מטרתו הראשונה במעלה היתה בביקור ליצור אצל מיכאיל גורבצ'וב — שלביקורו מצפים בפראג — את הרושם של מנהיגות מלוכדת ותמימת דעים. רושם כזה בוודאי עמד בסימן־שאלה, לאחר שבשבועות האחרונים ניתן ביטוי גלוי לחילוקי הדעות בין הפרגמטיקים ובראשם ראש הממשלה לובומיר שטרוגל לשמרנים בראשות מזכיר הוועד המרכזי ואסיל בילאק. אך גם דייק־לום־התובה של הוסאק והשבחים שחלק לרפורמות הסובייטיות מבלי שיהיה לייסמן בעצמו, אינם מסוללים תוצאות השלכות לגבי ההתפתחות הפוליטית בארצו.

המנגנון הישן

עוד לפני כמה שבועות לא היה כמעט שום סימן לכך שהמנהיגות הצ'כוסלובקית התרשמה במידה כלשהי מההתבטאויות של גורבצ'וב בנושא הרפורמה. משום כך רק מפתיע שבעתיים הפרסום שניתן, באמצעי התקשורת הרשמיים בפראג, למליאת הוועד המרכזי הסובייטי בינואר. הרדיו והטלוויזיה שידרו קטעים ארוכים מנאום גורבצ'וב; "רודה פראבו", עיתון המפלגה, אפילו פירסם אותו במלואו כמו גם את נאום הנעילה של ראש המפלגה ברוסיה.

ברור שהמנהיגות הצ'כוסלובקית התעמקה בחודש האחרון בלימוד דרכו של גורבצ'וב. החלטה זו בוודאי לא היתה קלה למנהיגות בכלל ולהוסאק בפרט. דרישות ויוזמות רבות של גורבצ'וב יכולות להזכיר את אביב פראג, תנועה שרעיונותיה ונושאי דגלה הודבאו ללא רחם על־ידי משטרו של הוסאק. כיום נקראים אותם פונקציונרים בפראג על־ידי השליט התורן בקרמלין להעלות על נס גם מה שבזמנו פסלו. גם אם הדבר נמשך זמן רב מאוד, הרי ב־28 בינואר, כאשר פורסם נאומו של גורבצ'וב בפראג, נתקעה אבן בגלגלי המכונה.

אמנם השוואה בין קריאותיו של גורבצ'וב להכרזותיו הנוכחיות של הוסאק מראה בעליל, כי בפראג גם כאשר מרקלמים את הצורך בדבר דרך חדשה נוקטים את הסגנון הישן. במקום להודות בחילוקי דעות פנים־מפלגתיים — כפי שעשתה מוסקווה — תיאר אותם הוסאק כ"ספקולציות של אמצעי התקשורת המערביים". לכל נשיאות המפלגה יש "השקפה אחת ואחידה" על נתיב הרפורמות, אמר. קביעה זו לא רק מנוגדת להתפתחויות הנוכחיות בברית־המועצות עצמה, היא גם אבסורדית. שכן מצב התיקו במנהיגות פראג הוא כרגע כה עמוק הכולם, עד כי קיים קיפאון מתמיד, ישיר או עקיף, בין פרגמטיקים לשמרנים, הרי לקרוא את העיתונות המפלגתית כדי לקבל מושג על חילוקי הדעות.

מצב התיקו מבהיר ביתר שאת, כי מליאת הוועד המרכזי בפראג לא הסירה את המכשול הגדול מעל דרך הרפורמות — המשך שלטונו של אותו צוות מנהיגות. אותה מנהיגות ששיגשגה ופרחה במסגרת דיכוי הרפורמות חוסמת כל ניסיון לשינוי, זעיר ככל שיהיה, אמורה לפתוח לוויכוח אותו. "לגייס את המפלגה ואת החברה ולשכנע בדבר הצורך שברפורמות האלה". אך אף אחד מהאנשים בצמרת המפלגה אינו צעיר. רק דמות שלילית אחת באגף השמרנים פורשת כעת מסיבות גיל. קברני הרפורמות מתייצבים בתורת המיילדים של חברה חדשה.

צורך בחילופי גברי

מוסקווה, לעומת זאת, היתה רוצה לראות בקרב שכבת המנהיגות בפראג שינויים וחילופים. הדבר עולה מהתבטאויותיו של חבר הפוליטביורו ומזכיר הוועד המרכזי הסובייטי ליב סייקוב, שביקר בפראג לשיחות פוליטיות להכנת ביקורו של גורבצ'וב וכן נשא נאום בכינוס של פונקציונרים שבשמע כהמנה הביקורת למפלגה הצ'כוסלובקית. כך, למשל, דיבר שליחו של גורבצ'וב בהפגנתיות על מדיניות חילופי האישים בברית־המועצות. יש להיות מוכנים לעזור "לאלה שלמרות רצונם הטוב עדיין לא הבינו לגמרי את רוח השינוי. אך קיימים כמובן גם אנשים", המשיך סייקוב, "שכלל לא מוכנים להשתנות. עמם אנחנו נוהגים אחרת. בשורותיהם הקודמים אנחנו לא מתחשבים... מאז מליאת ינואר חלף כבר יותר מחודש. באותה תקופה יכול היה כל אחד לערער על החלטות הוועד המרכזי ולקבוע את עמדתו כלפיהן".

דברים אלה הראו בבירור שהקרמלין אינו רוצה בהודעות על אהדה אלא בנתיב חדש ובתרגומו לשפת המעשה. ולכך הוא מצפה לא מפונקציונרים שעוד לאחר מליאת הוועד המרכזי במוסקווה בינואר שמו מכשולים ויצאו למאבק בחסידיו של גורבצ'וב בפראג. משום כך קרא סייקוב לגיוסם של "כוחות חדשים ומרעננים" שבעבורם השינוי "נהפך למשמעות החיים".

ראיון שהעניק האורח מהקרמלין ובו סיכם את מסעו, שיקף את המרחק בין מוסקווה לפראג: ועל "יחסים הדדיים טובים מאוד" ו"תמיכה מלאה בקו המפלגה שלנו", דיבר סייקוב רק כאשר תיאר את פגישותיו עם "הפעלים". על פגישותו עם הוסאק הוא אמר בניסוח רחוק, שכמעט לא השוותה: "רושם גדול עשתה עלי שיחתי עם החבר הוסאק... אנחנו הערכנו מתוך ההכנות שנעשו בצ'כוסלובקיה ומה צריך לעשות כדי שביקורו של המזכיר הכללי מיכאיל גורבצ'וב יוכתר בהצלחה... נותרה עוד שורה של שאלות משמעותיות שללא ספק טעונות פתרון".

השמרנים הוכו בתדהמה

בהודעה על פגישתו של סייקוב עם הוסאק התעלמה פראג לחלוטין מהנושא שללא ספק עמד במרכז הפגישה — ביקורו הקרוב של גורבצ'וב. הוסאק נמנע באורח הפגנתי מלהביע את שמחתו על הביקור, שבו אינו חפץ. גם כך הוזכר שמו של גורבצ'וב בפראג בשבועות האחרונים לאחר מליאת ינואר רק לעתים נדירות, אם בכלל; ורק כאשר הדבר על הצעות השלום הסובייטיות אך לא בקשר למדיניות הרפורמה שלו.

לגבי שמרנים נוקשים במיוחד, ראש המפלגה הסובייטית כמעט שלא היה קיים. התנגדות הסמנטית לגורבצ'וב משקפת את גישתה האמיתית של המנהיגות בפראג לכל רפורמה שהיא, גם אם היא מכריזה עליה כעת. רפורמות אמיתיות כוללות חילופי גברי מקיפים, אך אלה לא יהיו אפשריים ללא לחץ מתמיד מצד מוסקווה.

עם זאת, המפלגה בצ'כוסלובקיה כבר התרחקה במידה רבה מהשלב שהיתה בו עוד לפני חודשים, פרסומו המפתיע של נאום גורבצ'וב במליאת ינואר היכה בתדהמה את השמרנים בבירור הוועד המרכזי על שפת המולדאווה, וכך יכלו מתנגדיהם סוף־סוף להשמיע את קולם. כבר מאמר המערכת הראשון על המליאה במוסקווה כלל את המסר במעט גלוי, שהמאבק שלו קרא גורבצ'וב למען דמוקרטיזציה הוא דוגמה גם למפלגה בפראג. מאז תגובה זו ועד היום אפשר לראות קו רצוף אם גם לא ברור באמצעי התקשורת הרשמיים. הסידיו יכולים כעת להסתמך על מליאת הוועד המרכזי בפראג. במליאה זו ניתנה לגיטימציה למחויבות של אלה המשמיעים התבטאויות חדשות, מתוך אמונה או מתוך אופורטוניזם.

בכל שרפורמות בפראג יכולות להיות מקובלות, הן יהיו פופולאריות יותר מכפי שהרב בוועד המרכזי הצ'כוסלובקי היה מעוניין. נגד האביב של פראג יצאו בזמנו טנקים מהקרמלין. כיום בא מהקרמלין מסר אחר. ועומד לבוא נושא דגלו. לא רק הצ'כים והסלובקים מצפים בכוונת להיווודע איזה מסר בפיו.

חופש העיתונות בראי האו"ם

מאת ג'ונתן פאואר
מיוחד ל"הארץ"
The New York Times

"הצקה לעיתונאים הפכה לאמנות 'יצירתית'" • האם אונסק"ו, הגוף החינוכי והתרבותי של האו"ם, סייע לחופש הסיקור בכלי־התקשורת או העמיד מכשולים בדרכו?

ניו־יורק

המתעניינים בנושא חופש־העיתונות מהורהרים כעת בשאלה מי יירש את אמאדו מאהטאר אמ'באו, מנכ"ל אונסק"ו השנוי במחלוקת, הפורש מתפקידו. האם יהיה זה ראש ממשלת קנדה, פייר אליוט טרודו, שר החוץ של פקיסטאן, שהאבאזדה יאקוב האן, או אולי מישהו אחר? אנשים אוהבים פרוגנוסטים. אולם אורית הדימורים הנוכחות עלולה לטשטש מאבק חשוב יותר ומקיף יותר המתנהל מזה שנים — האם אונסק"ו, הגוף החינוכי והתרבותי של האו"ם, סייע לעניינו של חופש העיתונות או העמיד מכשולים בדרכו? במשך 10 שנים ניטש בו הוויכוח בשאלת קביעתו של אמנת־מידע ל"סדר־מידע חדש". רק לאחר שארצות־הברית ובריטניה עזבו כי מוהאו, נטש אונסק"ו סופית את ניסיונו להטיל הגבלות על התקשורת העולמית. כרגע הוא צומח, לפי כל הסימנים — ללא ראנה. בהמשך הקשות ההגבלות על העיתונות בחלקים גדולים בעולם.

מצב חמור באסיה

המצב באסיה גרוע במיוחד. לאחר תקופה של ליברליזציה, שב מוגרת העיתונות הסינית את השורות חוזרות לתלם. בטאיוואן נעלמו פירסומים של האופוזיציה מדוכני העיתונים, לאחר מערכה בת שנה של הממשלה נגדם. בסינגפור נוקטת הממשלה אמצעי הפחדה נגד העיתונות הזרה והטילה עליה צנזורה עקיפה. הגבלות חמורות הוטלו על שבועון "טיים" ועל "אשיאן וול סטריט ג'ורנל". זו בעיה חמורה לעיתונים מערביים שהכבנו או מתכננים להוציא מהדורות אסיאתיות באמצעות שידורי־לוויין לבתי־דפוס מקומיים. סינגפור נראתה כחלופה אידיאלית להונג־קונג, החוזרת לידי הסינים ב־1997. במאלייזיה התקבל בדצמבר חוק בפרלמנט האוסר פירסום סודות, אך המונח "סודות" לא הוגדר. אינדונזיה גירשה בשנה שעברה מספר עיתונאים זרים וסירבה לקבל אחרים, שגינבו על מלחיו של הנשיא ותאלד דיינן בביקורת.

רק בהודו, סרי לאנקה, הפיליפינים ותאילנד אפשר לומר כי העיתונות נהנית ממידת חופש סבירה. העיתונים התאילנדיים יזרים לעיתים קריבות לכל הכיוונים, קיים פיקוח ממשלתי על הרדיו והטלוויזיה, אך גם הם מרוחים על הפגנת אצמי־ממשלתיות המספקים שורה של השקפות חלופיות. בפיליפינים, העיתונות שהתמוטטה לאחר האפוריה של העידן שלאחר מרקוס, יצאה בתנופה לדרך עם 21 עיתונים יומיים, מאחר לארחלגיים. רובם אפילו מהססים לתמוך בעבודה כלשהי של הממשלה.

התנכלויות באמריקה הלאטינית

אך העיתונות באמריקה הלאטינית ניצבת בפני לחץ רציני. במכסיקו נרצחו ארבעה עיתונאים בשנה שעברה. בניקאראגואה סגרה הממשלה את העיתון "לה פרנסה" וכן את תחנת הרדיו הקאתולית הבלתי־תלויה. בצ'ילה נסגרו שישה עיתונים ומגזינים בעקבות ניסיון התנקשות בחייו של הנשיא פינושה. חוזה קאראסקו, עורך הרשות החרוך של כתב־עת חשוב, נלקח יום מביתו יום לאחר ההתנקשות. מאוחר יותר מצאו את גופתו. היה זה העיתונאי השני שנרצח בצ'ילה השנה. בפאראגוואי הגבירה הממשלה את התקפותיה על אמצעי התקשורת. מספר עיתונאים, חלקם זרים, הוכו ונעצרו. הממשלה בהאיטי שלאחר דיוואליה ריככה בדרך כלל את ההגבלות על העיתונות, אך היא דורשת מעיתונאים לקבל היתר־עבודה. 11 מדינות באמריקה הלטינית מעניקות כעת היתרים לעיתונאים, תפישה שלה מתנגדות בתקיפות מדינות דמוקראטיות באונסק"ו. עיתונאי שנזקק לרשיון עבודה ממדינה, אינו יכול לפעול בחופשיות ולקרוא תיגר על גירסת הממשלה, ללא חשש מאמצעי־גמול. עם זאת, בכמה ממדינות אמריקה הלטינית, בעיקר בראזיל, ארגנטינה וקולומביה, שומרת העיתונות על עצמאותה היקרה לה (אם כי עורך עיתון בקולומביה נרצח). באיים הקאריביים דוברי האנגלית ממשיכה לשגשג עיתונות לא־תלויה.

הגבלות במזרח־התיכון

במזרח התיכון נמשכת מגמת ההגבלות. ישראל מוסיפה לצנזר ולגרש עיתונאים ערבים, וכוויית קיצצה באורח דרמאטי בחופש העיתונות. אך במצרים הגבירו עיתוני מפלגות האופוזיציה את ביקורתם על הממשלה, והחוקר הסניין הייכל, העיתונאי המצרי הידוע ביותר, היה יכול להודיע את טורו. באפריקה היה הצעד המגביל העיקרי, הנהגת צנזורה מלאה בדרום־אפריקה. במקומות אחרים באפריקה מוסיפה השליטה בכלי־התקשורת להישאר בידי המדינה, בכמה יוצאים מן הכלל, כמו סנגאל וליבריה. בברית המועצות ובמזרח אירופה נמשכות ההגבלות החמורות על העיתונות. אבל קיימת מגמה של היפתחות באמצעי התקשורת הסובייטית, ובפולין והונגריה משגשגים פירסומים מחתרתיים כלי שהמדינה תפריע להם יותר על המידה.

כפי שמנסח זאת לנארד זוסמן, מנהל "פרידום האוס", ארגון זכויות האדם הניו־יורקי: "הצקה לעיתונאים הפכה לאמנות יצירתית". בשנה שעברה, אמר, אסרו 59 מדינות פעילותם של עיתונים ותחנות־רדיו. ב־31 מדינות הוכו עיתונאים. 18 עיתונאים נרצחו בשנה שעברה, שבעה יותר מאשר ב־1985. 40 נעצרו, בהשוואה ל־35 בשנה הקודמת, ו־18 גורשו — לעומת 8 שנה קודם. העולם זקוק בדחיפות לכלב־שמירה כדי להגן על עניינה של העיתונות החופשית. טראגית היא העובדה שאונסק"ו נשך זמן רב מדי את היד המאכילה את חופש הביטוי. סוף־סוף השתחרר הארגון מאחיזתו של אמ'באו. קיים סיכוי, שמנהיגות חדשה תעשה מה שצריך היה הארגון לעשות זה מכבר.

אגרת הקודש של כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

בפרוש חודש ניסן תשמ"ז

(תרגום מאידיש)

ב"ה, קמי שבת פ' ויקהל פקודי וא' החודש
כ"ה אדר, התשמ"ז
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעמדנו ערב שבת פ' החודש, שבת מברכים חודש ניסן, ראשון לחדשי השנה, אשר הנקודה המרכזית שבו הוא חג הפסח, זמן חרותנו, הרי זה הזמן המתאים לחזק את ההכנות לפסח, הכנות גם, ובמיוחד, במובן הרוחני: להתבונן בעניני הכללים הפרטיים של הראש הראשון שבחגים, להתבונן במה שיש ללמוד מהם ולהביא במעשה בפועל בחיי יום־יום של כל השנה.

* ● *

כמדובר פעמים רבות יש בכל יום־טוב עניינים שהם משותפים בכל הימים־טובים, ועניינים שבהם כל יום־טוב שונה משאר הימים־טובים.

נתעכב כאן על עניין מיוחד שאנו מוצאים רק בחג הפסח ולא בחגים אחרים: העניין של החפזון עד כדי אופן של דילוג, כפי שהדבר מצויין בשמו של החג (לפי אחד מפירושיו העיקריים): "פסח — על שום שפסח", שבתי בני ישראל ניצלו מבין בתי המצריים באופן של דילוג, וכפי שהדבר רמוז, ביחס לגאולה מגלות מצרים, בפסוק "קול דודי הנה זה בא (— הנה בא הקב"ה להביא את הגאולה) מדלג על ההרים".

דובר כבר פעמים רבות, שהעניינים בעולם הרוחני משתקפים בעולם הגשמי, וב"עולם קטן — זה האדם" בפרט. ובעניננו, בכל הקשור להודיה, לכל יהודי גם כפרט וכיהודי, יהודי ש"אינו מבקש אלא לפי כוחן" (הקב"ה דורש מכל אחד בהתאם לכוחות שהעניק לו לפני כן), ולפיכך יש ללכת מן הקל אל הכבד. כך גם בדבר העינוך ישנם כמה אופנים של תנועה: הליכה, ריצה, דילוג, קפיצה. כאשר ילד נולד אין הוא תחילה בגדר של הליכה, ועל אחת כמה וכמה בגדר של ריצה וקפיצה. במשך הזמן הוא מתגדל לצעוד וללכת. מאוחר יותר הוא מסוגל גם לרוץ, ולאחר מכן גם לקפוץ.

כך גם ברוחניות — בחינוך של ילד, מאלף־בית למקרא, משנה כו' וקיום המצוות וההנהגה טובה: הוא מתקדם כל העת באופן של "הליכה" עד שהוא נעשה ל"רץ לדבר מצוה", והוא ממשיך להתקדם ולעלות גם למעלה מזה מדרגה לדרגה עד לאופן של "קפיצה", לדרגה הנעלית ביותר של יציאת מצרים ברוחניות, "יציאה ממיצרים וגבולים", כך שאת כל העניינים של תורה ועבודה וגמילות חסדים הוא עושה בשלימות ובזריזות הגדולה ביותר, דבר שהוא החפזון דקדושה, ובקדושה.

* ● *

כיוון שהקב"ה רוצה שאדם יעשה את כל הנדרש ממנו באופן של בחירה, כפי שהתורה אומרת: "ובחרת בחיים" — והבחירה הרי שתהיינה גם אפשרויות אחרות, בלתי רצויות — איפשר איפוא הקב"ה גם מציאות של החפזון של היפך הקדושה.

לפיכך, ע"י ההעלם וההסתר של העולם, ובמיוחד בזמן הגלות, יתכן שאדם יימצא צידוק להיות רץ לכיוון בלתי רצוי, לדברים בלתי רצויים, עד כדי לשקוע ר"ל בקנאה, תאוה וכבוד, וחושך הגלות הוא גדול כל־כך עד שהוא מרשה את עצמו בצידוקים משונים, עד שמלבישים אותם בלבוש של טוב — אשר, אדרבה, כל מה שהוא חושב, אומר ועושה הוא טוב מאוד וכו'.

אבל הקב"ה שהוא עצם הטוב הרי אינו רוצה שאנשים יהיו שרויים בחושך, ונתן, איפוא, את התורה (מלשון הוראה), "תורת חיים", ו"תורה אור", המלמדת את האדם איך לנהוג, עד לחיי יום־יום, ומאירה כל העניינים באופן מאיר ובהיר, כדי שהאדם יוכל ויוכל לבחור לו את הדרך הנכונה, ובחרת בחיים.

וכדי להקל את הבחירה, קבעה התורה שלושה סימנים להכיר לפיהם באדם אם הוא אומר, מוסר, כהלכה את מה שהתורה אומרת ומצוה.

שלושת הסימנים הם: ביישנים, רחמנים, גומלי חסדים. תכונות אלה נמצאות בכוח בכל היהודים ובכל יהודי, אבל "בכוח" אינו "סימן". "סימן" הוא כאשר הדבר נראה בפועל ממש, כל אימת שהוא נוגע לפועל, ובמקרה זה — כאשר זה מתבטא בהנהגה יום־יומית בפועל.

או שהוא אומר שלא כהלכה, להיפך מן התורה: עזות פנים, אכזריות, שהוא את הבריות — "בעלמא", הרחוקים, וכן הלאה ביחס לעבודה — ואינו גומל להם חסד.

כרגיל ישנם שלושת הסימנים ביחד, כפי שאנו רואים שמי שהוא ביישן באמת — משום שהוא יודע שכל מהותו של יהודי היא הנשמה האלוקית, חלק אלוקה ממעל ממש, המחיה אותו — הרי הוא חש יראת־בושה עמוקה, הוא חש את ה' "דע לפני מי אתה עומד", בתפילתו, וכן גם בלימודו, וכן גם, להבדיל, באכילתו וכו', משאו ומתנו, ממילא הרי הוא בדרך ממילא גם רחמן — הוא מרחם על עצמו, על נפשו האלוקית הנמצאת בגלות בגוף, ובוודאי שהוא בעל רחמנות על זולתו, שכן הוא מבין והוא חש את החוסר לזולתו, וממילא הרי הוא גומל חסד ומסייע לזולתו ברוחניות ובגשמיות.

כך גם במי שמתחיל בגמילות חסדים באמת, הרי הדבר קשור ברגש של רחמנות, וכך גם ברגש של ביישנות, כאשר הוא רואה בזולתו מעלות שונות ואינו שוכח את חסרונותיו שלו, ובכלל העיקר — את העובדה שהוא (ועד כדי ידיעתו את מצבו האמיתי לפי חשבון הצדק שהוא עורך בקשר לעצמו) שלוחו של הקב"ה למסור להזולת את החסדים והצדקה שהקב"ה יעד עבורו.

* ● *

ויהי רצון, שבהכנות לחג הפסח, כימי צאתך מארץ מצרים, הרי כשם שלבני ישראל היה "אור במושבותם" עוד בהיותם במצרים, ערב הגאולה, כך כל אחד ואחת בתוך כלל ישראל יחזקו עוד יותר בנפשם בחיי יום־יום את שלושת המדות־הסימנים הברורים המאירים, ודבר זה יחיש עוד־יותר את הגאולה מן הגלות הנוכחית באופן של החפזון, כימי צאתך מארץ מצרים, כאשר הקב"ה לא עיכב את הגאולה אפילו כהרף עין" ומיד לאחר זה, "הרף עין" — "בשובה ובנחת תושעון", "לשכון כבוד בארצנו".

בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

**בכבוד ובברכה להצלחה
ולחג הפסח כשר ושמח
מנחם שניאורסאהן**

קמי שבתא: פסחים קו, סע"א. גיטין עז, ע"א. וראה רמב"ם הל' גיטין פ"ט הכ"ג. שו"ע אהע"ז סקמ"ד, ס"ו, ובשו"ע אדה"ז או"ח סרצ"ט ס"ה: ג' ימים האחרונים נקראים ימים שלפני שבת וכו'.
פ' ויקהל פקודי ופ' החודש: נקודה משותפת בשתי פרשיות אלו — בשתיהן מדובר ע"ד ראש חודש ניסן (נתבאר בהתוועדות דש"פ ויק"פ, פ' החודש שנה זו).
כ"ה אדר: בו נברא העולם לדעת ר' יהושע — ר"ה יא, רע"א. תוד"ה לתקופות — שם ח, א (ובנוגע לתקופות כן ההלכה — ר"ה יב, א). וראה תוד"ה כמאן — ר"ה כז, א. שער הכוונות להאריז"ל ענין ר"ה דרוש א'. פע"ח שער ר"ה פ"ד (בכמה דפוסים פ"ה). וראה לקו"ש חט"ז ע' 463 ובהערות שם. וראה בהערות למכתב מוצש"ק פ' ויק"פ, כ"ה אדר התשמ"ב בתחילתו (הגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים — קה"ת התשמ"ו ואילך — ע' תשכב).
פ' החודש.. פסח: מגילה כט, א' ואילך, ובפירש"י שם ד"ה ברביעית: ששם פרשת הפסח.
ראשון לחדשי השנה: בא יב, ב.
זמן חרותנו: כן נקרא בנוסח התפלה והקידוש. וראה לקו"ש חי"ז ע' 71 ואילך.
הראשון שבחגים: ר"ה ד, א.
במעשה בפועל: כי המעשה הוא העיקר — אבות פ"א מי"ז. תקו"ז תנ"ב (פז, סע"א). ת"ס (צג, ב). ת"ע (קלג, ב. קלד, א).
הענין של החפזון: ענין ולימוד נוסף מהחפזון דחג הפסח — במכתב דחגה"פ התשל"ו; התשמ"ו (הגש"פ — קה"ת התשמ"ו — ע' תתצב ואילך, שם ע' תתעב ואילך), ועוד.
חפזון: כמ"ש (בא יב, יא) "ואכלתם אותו בחפזון"; "כי בחפזון יצאת מארץ מצרים" (ראה טז, ג). וראה בהנסמן בהערות למכתב ר"ח ניסן התשמ"ו (הגש"פ הנ"ל ע' תתעה).
פסח על שום שפסח: משנה פסחים קטז; ריש ע"ב. הגש"פ פיסקא פסח שהיו אבותינו אוכלים. ובפרש"י עה"פ בא שם: הקרבן הוא קרוי פסח על שם הדילוג והפסיחה כו' ואתם עשו כל עבודותיו לשו"ש דרך דילוג וקפיצה זכר לשמו שקרוי פסח. וראה תו"ח שמות רית, א. סה"מ אעת"ר ע' סו ואילך. ובכ"מ.
קול דודי: שה"ש ב, ח. ושייך ליצי"מ — ראה פרש"י עה"פ. מכילתא עה"פ בא שם. ילק"ש עה"פ בא שם (רמז קצט). ילק"ש ישעי' עה"פ (ישעי' נב, יב) כי לא בחפזון תצאו (רמז תעו).
בעולם.. וב"עולם קטן זה האדם": רצ"ל השתלשלות שיטת זכ"ז — במרומז בחיבור ויקהל (כלל) ופקודי (פרט) (דוקא כל פרט בפ"ע) לפרשה אחת.
"עולם קטן זה האדם": תנחומא פקודי ג. זח"ג לג, ב. תקו"ז תס"ט קרוב לתחילתו (ק, ב. קא, א).
ש"אינו מבקש אלא לפי כחן": תנחומא נשא יא. במדב"ר פי"ב, ג.
דילוג.. קפיצה: ראה לקו"ת שה"ש (טו, סע"ב) שה"ש "מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות", בביאור החילוק בין דילוג לקפיצה (ממשנה אהלות פ"ח מ"ה וירושלמי ביצה פ"ה ה"ב).
בחינוך.. משנה כו': אבות ספ"ה: למקרא, בן עשר למשנה. רמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"ו, הל' ת"ת לאדה"ז בתחילתו.
ל"רץ לדבר מצוה": ראה אבות פ"ד מ"ב. שו"ע (ואדה"ז) או"ח ס"צ סי"ב (סי"ג). וראה לקו"ש חי"ז ע' 173 ואילך.
יציאת מצרים ברוחניות: ראה תניא פמ"ז. ובהנסמן במכתב עש"ק, י"א ניסן התשד"מ הערה ד"ה יצי"מ (הגש"פ הנ"ל ע' תשנו).
ובחרת בחיים: נצבים ל, יט.
קנאה, תאוה וכבוד: שמוציאין את האדם מן העולם — אבות פ"ד משנה כ"א.
תורה (מלשון הוראה): ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ספר השרשים שם ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית בשם הרד"ק. וראה זהר שבהערה הבאה.
תורת חיים: ראה זח"ג נג, ב: אמאי אקרי תורה.. בגין דאורי ונלי במאי דהוה סתים כו'. חיים — דכל חיים דלעילא בה אתקפו ומנה נפקין כו'.
תורה אור: משלי ו, כג.
שלושת הסימנים הם, ביישנים, רחמנים, גומלי חסדים: כן סידרם הרמב"ם הל' איסו"ב פי"ט הי"ז. להעיר שכן הוא בדברים רבה פ"ג, ד וכן הוא בבית שמואל אהע"ז ס"ב סק"ז. אבל בגמרא (יבמות עט, א) הסדר: רחמנים ביישנים וגומלי חסדים, וכ"ה במדבר רבה פ"ח, ד. ירושלמי קידושין פ"ד, ה"א. וראה לקמן במכתב. — נתבאר בהתוועדות ש"פ ויק"פ, פ' החודש שנה זו. — עיונם ע"פ חסידות — ראה תורת הבעש"ט על מאמרז"ל זה (ספר השיחות התש"ג ע' 147. כתר שם טוב הוצאת קה"ת הוספות סי' פ): פי' הבעש"ט במאמרז"ל ג' סימנים יש באומה זו הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים. הרחמנים, שהם רחמנים על הנשמה שירדה מרום מעלתה בעמדה לפני ה' בגן ה' וירדה בטור המדריגות להתלבש בגוף אשר מעפר יסודו וסופו לעפר. ביישנים, שהם מתביישים מפני אלקים אשר על ראשם ומטיבים מעשיהם בקיום המצוות. גומלי חסדים, דנשמת אדם העליון אשר על דמות הכסא דתלמידם להעלות את גופם וכל צרכיה, נוסף על זוקקם בעולם, כפי גזירת ההשגחה העליונה במקום הזמן, לזככם ולהאירם באור תורה ועבודה. וראה לקוטי לוי"צ אגרות ע' שלא.
עזות פנים.. ואינו גומל להם חסד: רמב"ם הל' איסו"ב שם. טושו"ע אה"ע ס"ב ס"ב.
אכזריות: ברמב"ם לפנינו: או אכזרית, אבל בבתי־תימן: ואכזריות. וכ"ה הגירסא בטושו"ע שם. להעיר מהלכות איסו"ב פי"ב הכ"ד: לפי שראה עזות ואכזריות שהיתה בהם. בהוצאת פרנקל בפיוס הגיה כר"ל: ואכזריות — עפ"י כתבי־יד.
כרגיל.. ביחד: להעיר מבית־שמואל אהע"ז ס"ב סק"ה: וכל שאין לו ג' סימנים אלו אין ראוי לדבק בו צ"ל שאין לו ג' סימנים כלל אבל אם יש א' משימנים אלו ראוי לדבק בו.
ובעץ יוסף לעין יעקב (יבמות ע"ט, א) מוסיף: והוא אמר זה מסברא דנפשי' והוא מפורש במדבר רבה פ"ח ד' (כ"ב ד): ואכן אין בהם אחד מאלה מיד עמד וריחקם. וביפת תואר שם.
— ולהעיר — מלשון הרמב"ם איסו"ב פי"ט הי"ז: ובגבעונים.. לפי שהעיזו פניהם ולא נתפייסו ולא ריחמו.. ולא גמלו — היינו שלא היה בהם אפילו סימן א'.
הבריות — "בעלמא" "הרחוקים.. ועבודתו": תניא פ' לב.
"דע לפני מי אתה עומד", בתפילתו: ראה ברכות כ"ח, ב.
באכילתו וכו' משאו ומתנו: ראה רמב"ם הל' דיעות פ"ג הל' ב־ג. שם רפ"ה, טושו"ע או"ח סל"א. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב. וראה או"ת להה"מ עה, ב ד"ה עוד נראה לי (בהוצאת קה"ת התשמ"ט ואילך — סרנ"ב).
שלוחו של הקב"ה כו': ראה אור החיים עה"פ (משפטים כב, כד) אם כסף תלוה. אלשיך עה"פ משלי יח, טו. ד"ה אר"י בן נ' ר"ץ ב"ג (סה"מ קונטרסים ח"א קיט, א). וראה גם סה"מ תרנ"ה ע' כב. ועוד.
שלוחו של הקב"ה כו': ראה תנחומא ויגש ו. לקו"ת ד"פ ויקרא ד"ה מזבח אדמה תעשה לי (סה"מ — ליקוט — ע' יג ואי־ר), תרנ"ד.
כימי צאתך מארץ מצרים: מיכה ז, טו.
אור במושבותם: בא י, כג.
יחיש עוד יותר את הגאולה מן הגלות הנוכחית באופן של חפזון: היינו, שהגאולה תבוא מהר, בחפזון, אבל עצם הגאולה תהיה, כדלקמן "בשובה ונחת" — "כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון" (ישעי' נב, יב. מכילתא הל"ש דלעיל הערה ד"ה קול דודי. שמו"ר פי"ט, ו. וראה שבהערה דלקמן ד"ה בשובה ונחת תושעון).
לא עיכב את הגאולה אפילו כהרף עין: מכילתא. הובא בפרש"י עה"פ בא יב, מא.
"בשובה ונחת תושעון": ישעי' ל, טו. וראה ד"ה וככה בא(אוה"ת בא ע' שה. כרך ח ס"ע ביתתקמא ואילך). המשך וככה תרל"ז בסופו.
"לשכון כבוד בארצנו": תהלים פה, יו"ד.
ולחג הפסח כשר ושמח: ראה לקוטי לוי"צ אגרות ע' קצז.

האל והמתת

Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

שערוריית־מין, רדיפת ממון ומאבקי כוח מפלגים את עולם מטיפי־הדת הטלוויזיוניים בארה"ב. אופרת־סבון שמחירה יהיה הידלדלות זרם התרומות

ג'ים וטאמי־פיי בייקר בהופעתם האחרונה בטלוויזיה

בקרב הלא מאמינים היתה צהלה ורינה. הם דיברו על "גוספלגייט", "האוונגייט" — שערורייה גואה שריתקה את תשומת לבה של אמריקה ופיצלה את עולם המטיפים האוונגליסטים הטלוויזיוניים למחנות לוחמים. בעוד המטיפים הטילו זה בזה האשמות בדבר ניאוף, תאוות בצע ושאיפת כוח, יכלו אנשים מחוץ לתת־עולם־תרבות סגור זה להתענג על אופרת־הסבון שנפרשה לעיניהם. לרדים של קומיקאים היתה זו הזדמנות ללגלג על נפילתם של הצדקנים המתחסדים. בעבור המאמינים היתה זו עבודת השטן, השאלה היתה מי ממלא כאן את שליחותו של השטן.

יש שראו כעושה דברו של השד את ג'ימי סוואגארט, המטיף הטלוויזיוני שסייע לנפילת ידידו ג'ים בייקר בהאשימו כי בייקר בילה לפני שש שנים לילה עם מזכירת כנסייה לשעבר. כפי שאמר בייקר בהופעת פרידה בוכייה לצופי "מועדון פי־טי־אל" שלו (ראשי־תיבות ל"שבחו את האל" ו"אנשים שאוהבים"), הוא והתרוב זה מכבר וחטאו נסלח לו, הפרשה לא היתה אלא אמתלה ל"השתלטות עוינת" על הכנסה השנתית של פי־טי־אל בסך 129 מיליון דולר. עורך־דינו של בייקר הפנה אצבע מאשימה אל סוואגארט.

במאסאפקה שבניו־יורק אישרה ג'סיקה האהן בת ה־27 שהיא האשה בפרשה זו, ואמרה כי קיבלה מעורכי־דינו של בייקר סכומים בסך 265 אלף דולר. בעקבות זאת צרה במשך שבוע שלם כתבים וצלמים על ביתה, האהן יצאה לעתים קרובות, ולסירוגין ביקשה לשמור על פרטיותה והבטיחה לספר יותר כאשר יסכים לכך עורך־הדין שלה. בקליפורניה אמר עורך־הדין כי היא פותחת לבוא למלון, סוממה ואולצה לקיים יחסי מין. אך ידידיו של בייקר תיארו אותו כקורבן נרהם וחסר ניסיון של אשת פיתויים, שאף כי היתה אז רק בת 21 "הכירה את כל הטריקים של המשחק".

נגד סוואגארט גם הוגשה תביעה בסך 90 מיליון דולר על־ידי מרווין גורמן, מטיף מניו־אורלינס שאומר כי גם הוא חטא עם אשה וחזר בתשובה אך הודח מתפקידיו ככומר וכמטיף בשל האשמותיו חסרות היסוד של סוואגארט כי הירבה לנאוף. עורך־הדין של גורמן מאשים כי סוואגארט "רוצה להיות הדובר היחיד של האל, היחיד המקבל מעשר בעבור האל".

סוואגארט אישר כי אמר למקורבי "אסיפות האל", הגוף שהסמיך את שני המטיפים לכמורה, כי יש לו עדות נגדם. במכתב אחד הזהיר כי "אנקוט את כל הצעדים ההכרחיים" כדי להבטיח שפרשת גורמן לא תבויה. הוא גם כתב לגורמן עצמו והאשים אותו בשקר, אך הוסיף "אנחנו רוצים שתדע שאנחנו אוהבים אותך וממשיכים להתפלל למענך". סוואגארט מצדיק את התנהגותו ואומר כי זו חובתו הנוצרית לשנוא חטא ולאהוב את החוטא. בפרשת בייקר, אמר, סייע להסיר סרטן מ"גופו של ישו".

התוכנה היא גם שהניעה אותו להוקיע את התנהגותו של המטיף אוראל רוברטס, שאמר כי אם חסידיו לא יתרמו עד לימים אלה שמונה מיליוני דולר בעבור מיסיונים רפואיים, אפשר שהאל "יקרא אותי אליו". סוואגארט תיאר בטלוויזיה את רוברטס כ"אח יקר היושב לו בעגול ואומר לאנשים שאם לא ישלחו לו כסף, האל יהרוג אותו, ואז מופיעה כאן אופרת־הסבון (פרשת בייקר) הזאת... אני מתבייש, אני נבוך. הבשורה של ישו מעולם לא ירדה לשפל כזה כמו היום".

למרות כמה מתומכיו של בייקר אומרים שסוואגארט הוא שעלה על דרך לא נבונה. מרתה גרייוונר בת 52, תורמת קבועה לפי־טי־אל, אמרה כי סוואגארט "הוא אדם טוב, אך הוא בהחלט מביא לשטן להשתמש בו". היו שהאשימו גם את העיתון "שארלוט אובזרוור" שחשף סיפורים על טובות הנאה שניתנו לבייקר ואשתו טאמי ועל הטקטיקה שלו לבקש תרומות למטרה אחת ולהשתמש בהן למטרה אחרת.

השערורייה פיצלה את הקהילה האוונגליסטית ואת המטיפים הטלוויזיוניים הידועים ביותר. אם רואים אותה במסגרת ההיסטוריה הארוכה של שערוריות מסוג זה, היא ספקטקולרית בעיקר בגלל מספרם האדיר של חסידי המטיפים למיניהם. סקר של אוניברסיטת פנסילווניה ב־1984 בא לכלל מסקנה, ש־13.3 מיליון אמריקאים צופים דרך קבע בתוכניות דת. התחרות על קהל זה היא תעשייה מתפתחת. כמרים ומטיפים ב־221 תחנות טלוויזיה מתחרים על תרומות בהיקף שבין מיליארד דולר לשנה לשני מיליארדים. מטיפים בטלוויזיה ובזרם המרכזי כאחד הביעו את חששם, כי השערורייה עלולה לפגוע בתרומות ולהשפיע על ההתייחסות לדת המאורגנת בכל הדרגים. אין ספק שהסערה לא תשכך בעתיד הקרוב. עורך־דינו של בייקר הכריז כי לסוואגארט יש "כביסה יותר מלוכלכת". סוואגארט קרא לו להוכיח זאת. שני הצדדים רמזו על שערוריות־מין נוספות. אבל כסף וכוח בוודאי חשובים יותר. כפי שליגלג בעל הטור ויליאם ספאייר, החטאים קטנים הם לא עניין גדול. "אבל אם זהו מדבר על השתלטות עוינת, זהו חטא".

נפילתם של ג'ים וטאמי

"המטיף" הטלוויזיוני של ג'ים וטאמי־פיי בייקר, שהכירו זה את זו בקולג', עשו את דרכם מכינוסי דת באוהלים באזורים כפריים נידחים עד לפינה משלהם ב"מועדון 700" של פט רוברטסון, ובנו מן היסוד את קיסרות פי־טי־אל, היה משובץ תמיד בסדרות של משברים מכל הסוגים. טאמי שאיפורה הכבד כל־כך משווה לפניה מראה ממוטל, סיפרה כיצד ניסתה בראשונה מוצרי קוסמטיקה: הם מצאו חן בעיניה, אך היא חששה שהאל יכה אותה בברק. וצהלה כאשר הוא אמר לה שזה בסדר. משבר הנישואים שלהם לפני שש שנים נפרש לעיני כל. לפני שבועות מספר אמרה טאמי לצופים, שהיא מכורה לסמים ונתונה במישם רופא, ובני־הזוג בייקר שהו בפאלם ספרינגס כדי שטאמי תקבל טיפול במרפאה על שם בטי פורד כאשר פרץ המשבר האחרון.

הקיסרות של בני־הזוג בייקר כוללת נכסים בשווי 175 מיליון דולר, ביניהם פארק לנושאי דת המשתרע על 9,200 דונם בשם "מורשה — ארצות־הברית", שבו ביקרו 6 מיליוני איש בשנה שעברה. נראה היה שחסידיהם מעולם לא באו בטענות על אורח חייהם הבזבזני והראוותני. אבל פרשת האהן הגדישה את הסאה. על־פי סיפורה של האהן, ג'ון ופולי פלצ'ר, מטיף אוונגליסטי אחר שהיא שימשה שומרת־טף לילדיו, הטיס אותה לפלורידה כדי שתיפגש עם בייקר, שידע כי היא מעריצה אותו. אך במלון הביאו סמים ליינה. בייקר הופיע, לבוש רק בבגדי־ים לבן, וביקש ממנה שתעסה את גבו. המומה וסובלת מבחילות היא התנגדה, ללא הועיל. היא חשה, אמרה, כמו קציצת המבורגר שהושלכה לרחוב.

רק ב־1984 לאחר התלבטות ממושכת, באה בקשר עם האיש השני בקיסרות של בייקר, המטיף ריצ'ארד דורץ'. הוא ניסה לשכנע אותה להגיב לפרשה. אך ידיד שלה בקליפורניה ניסה להבטיח תביעה משפטית. לנוכח אפשרות זו, הסכימו עורכי־הדין לשלם לה 115 אלף דולר מיד (20 אלף דולר בעבורה והשאר דמי טירחה לעורכי־הדין). 150 אלף דולר נוספים הושמו בקרן. היא היתה אמורה לקבל הכנסה בת 800 עד 1000 דולר לחודש, ואת הקרן כולה אם לא תדבר על הפרשה במשך 20 שנה. הסיפור הודלף ל"אובזרוור" וסוואגארט ששמע סיפורים אחרים מסוג זה על בייקר כבר קרא ל"אסיפות האל" לנקוט פעולה. בייקר התפטר.

האם אוראל ייקרא "לשוב הביתה"?

ובינתיים באוקלהומה צם אוראל רוברטס, התפלל וציפה לרצון האל. במשך שנים הוא עמד בראש תוכנית הריפוי הדתית (כלומר תודיה, משהו בדומה לחזרה בתשובה מיידית) הגדולה ביותר בטלוויזיה. ברוחניים הוא הקים את אוניברסיטת אוראל רוברטס ליד טולסה. אז הודיע שהאל אמר לו להקים את עיר האמונה — מרכז למחקר רפואי, בית־חולים ומרפאה. הפרויקט טרם השלם כאשר ב־1980 הודיע אוראל, שראה בחזיון את ישו בגובה 270 מטר מרומם במצוריה.

המרכז הרפואי נקלע מלכתחילה לצרות פיננסיות. האל הבריו שחייבות להיות 777 מיטות, אך המדינה התירה רק 294, ולמעשה מתקשה המכל לשמור על יותר מ־100 חולים. הקהל של רוברטס מזדקן ושיעורי הצפייה שלו ירדו מ־2.5 מיליוני משפחות ב־1977 ל־1.1 מיליון ב־1985. בינואר הודיע רוברטס כי האלוהים מאמרים להשמים. הוא עמד בדיוק לפרוש לשבוע של צום ותפילה למגדל התפילה שלו שגובהו 60 מטר, כאשר פרצה שערוריית בייקר. בינתיים הודיע בעל מסלול מירוצי כלבים מפלורידה שיתרום לרוברטס את 1.3 מיליון הדולר החסרים לסכום־היעד.

בתחילה נמנע בנו של רוברטס, ריצ'ארד, מלהודיע כי היעד של שמונה מיליוני הדולרים הושג — כדי שזרם המכתבים והתרומות יימשך; כעבור זמן הודה, והציפיות היו שאוראל יירד לארץ השבוע באורח ניצחון.

היה זמן שרוברטס חיפש הילה של מכובדות. הוא הצטרף לכנסייה של הזרם המרכזי, הפחית בחשיבות הריפוי באמונה באמצעות מגע יד, ונרשם לקאנטרי קלאב. כעת חזר לשורשיו, ולדברי הביוגראף שלו דייוויד הארל, טקטיקה זו צולחת.

מלחמת הקודש ומה שמאחוריה

יש הרואים בכל מה שאירע מלחמה על כסף ותו לא. "אלה מלחמות המבורגר. ברגר קינג נגד מקדונלד'ס", אומר ריצ'ארד בויילר ב"רייל, מגייס כספים ותיק למען אנשי דת ידועים שנים. "הם מנסים לשמור על ההכנסה ועל חלקם ביורד בשוק". ואכן, קיימת ירידה קלה בהיקף התומכים מאז 1980. מכל מקום, רוב הצופים המשגרים כספים הם מעל לגיל 50, וזה מגזר אוכלוסין ספטי מטבעו. ואילו שיעורן של רשתות הטלוויזיה המציגות תוכניות דת עלה ב־71% בחמש השנים האחרונות.

יש גם סכסוכים אחרים. הן בייקר והן סוואגארט, למשל, שניהם פנטקוסטלים ב"אסיפות האל", גוף שהוא פחות או יותר פדרציה של מטיפים השותפים לאמונה בהתגלות אישית אקסטאטית, בנבואה, בריפוי באמצעות אמונה ובהשמעת דברים בהשראה אלוהית. אך סוואגארט מטיף בוכה קוד מוסרי מחמיר, הוא סולד מדעותיו של בייקר כי אמונה בישו מביאה לגמול אוטומטי של עושר ואושר. רוברטס מסכים עם בייקר. פלוול הוא פונדמנטליסט המאמין בכל מלה מכתבי הקודש ככתבה וכלשונה.

המטיפים באים בדרך כלל מרקע דומה לזה של חסידיהם: אנשי כפר, בעלי הכנסה נמוכה יחסית, לעתים קרובות מנוכרים במידת־מה מהזרם המרכזי של אמריקה. לדעת הכומר ויליאם פור, המנכ"ל לתקשורת במועצת הכנסיות הלאומית, מטיפים אלה נהפכו לקורבנות הצלחתם והם כבולים במעין עיסקה נוסח פאוסט: כדי להתרחב הם זקוקים לצופים רבים יותר ויותר, לזמן־שידור רב יותר וליותר כסף כדי לקנותו. ולבסוף, הכסף נעשה למטרה בפני עצמה והקריאות לתרום אותו — לבוטות וגסות יותר ויותר.

פלוול עודד את חסידיו לתרום את חסכונותיהם ואפילו ללוות כספים כדי לקנות זמן־שידור. סוואגארט מזהיר, שאם לא יוכל לקנות זמן־שידור, "אנשים ימותו וילכו לגיהנום באלפיהם". עובדים סוציאליים מתלוננים שזקנים עניים תורמים לעתים קרובות יותר מאשר הם יכולים להרשות לעצמם. באלטונה שבפנסילווניה איימה חברת גז להפסיק את ההסקה לאלמנה בת 67 שלא יכלה לשלם את חשבונותיה. שיק הביטוח הסוציאלי החודשי שלה מסתכם ב־331 דולר והיא שיגרה מסכום זה 55 דולר לאוראל רוברטס.

רוב המטיפים בטלוויזיה שומרים על חשאיות בנושאי כסף. הם מבטיחים למסור הודעות על מצבם הפיננסי אך רק לעתים רחוקות עושים כן. הם גם נוטים להפריז בהיקף מבצעיהם. ורבים אינם מדקדקים בשימושם בכספים שהם מבקשים. טקטיקות מפוקפקות נפוצות. בייקר גייס מאות אלפי דולרים מצופים כדי שתוכניותיו ישודרו בדרום־קוריאה ובבראזיל. אך הרוב הגדול של הכספים שימש להוצאות כלליות ולהקמת הפארק שלו לנופשים נוצריים. מפיק טלוויזיה לשעבר של פלוול אומר כי מסע גיוס כספים שלווה בצילומי אנשי הסירות הווייטנאמיים, הביא לו שישה מיליוני דולר. אך הוא שלח 300 אלף בלבד לארגון הבדיקה המטפל בפליטים אלה.

בהשפעת בילי גראהם הנחשב זקן המטיפים והסמכות המוסרית העליונה שלהם, הוקמה ב־1979 מועצה אוונגלית למסירת דין וחשבון פיננסי, אך אף אחד מעשרת המטיפים הטלוויזיוניים הגדולים אינו נמנה עם חבריה.

האם יש לסלוח לג'ים בייקר?

בייקר אמר לצאן מרעיתו שהאל כבר סלח לו. זמן קצר לאחר הלילה עם האהן, אמר, התוודה על חטאו בפני פרד גרוס חבר פי־טי־אל וגרוס סיפר עכשיו לצופים: "הוא התייפח, הוא רעד כל־כך שהייתי צריך להחזיק אותו. תוך עשר דקות היינו על הרצפה. פניו היו כבושות בשטיח, הוא התייפח ובעט וצווח... אם היתה אי־פעם מחילת עוונות, זו היתה מחילה".

רוב החסידים מאמינים בכך. ההסדרים הפורמליים עם הכנסייה הם עניין אחר. בייקר התפטר מ"אסיפות האל", הגוף שהסמיך אותו לכמורה. אך נשמעו רמזים כי יוכל להשתמש בדלת הפתוחה ל"שיקום" של הכנסייה. על־פי הכללים, עבירה מוסרית שמודים עליה גוררת השעיית כומר במשך שנתיים, אך ועדת מפקחים רשאית לקצר את התקופה. אולם פלוול, למשל, הוציא מכלל אפשרות חזרה מוקדמת של בייקר ואמר כי אם הוא יופיע, הוא ומועצת המנהלים החדשה יתפטרו.

פלוול עצמו חולש כעת על פי־טי־אל ולרשותו עומדת רשת טלוויזיה בכבלים של המופע העשויה להרחיב את קהל המאמינים המקורי שלו. גם אם ניסיון ההצלה של המופע ייכשל, רכש פלוול מוניטין כמדינאי, מתווך ומפייס בתנועה האוונגליסטית. נשאלת השאלה אם חסידי ג'ים וטאמי יבלעו את המסר הפונדמנטליסטי שלו וימשיכו להרים תרומות. פלוול גם עומד בפני עשרות שאלות שלא נענו בנושא השערורייה, ובכלל זה השאלה אם כספי פי־טי־אל שימשו למימון ההסדר עם ג'סיקה האהן. איש אינו יכול לדעת בביטחון שהשערורייה אכן חלפה. מטיפים מחכים בעצבנות לראות איזו השפעה תיוודע לה על צאן מרעיתם, האם לא יצטרכו להיכנע בפני קריאות לרפורמה בתנאיות השודרים הדתיים הארציים. ורוברטסון גם ניסה לבדוק מהי השפעת השערורייה על שאיפותיו לנשיאות.

אך בעבור צופי "מועדון פי־טי־אל" (לשעבר "המופע של ג'ים וטאמי"), הכל לא היה אלא עוד דרמה מרתקת מהחיים. באחד הבקרים בשבוע שעבר כאשר הנחה דורץ', האיש השני בפי־טי־אל, את "שאלום אבוזרור", הוא נופף בקריקטורה שהראתה את פלוול כבוחש בגיהנום. היעד האמיתי, הזהיר, "הוא לא ג'ים וטאמי בייקר, לא ריצ'רד דורץ', לא ג'רי פלוול. היעד האמיתי הוא מלאכת האל". הקהל בכה ושר.

חריקות / זאב יפת

זהירות, דירה חדשה

עדיין זכורים המראות קורעי־הלב של לקוחות חברת־הבנייה קלדין, שפשטה את הרגל. אך לא רק קלדין. הקבלנים גינדי, שכטר, קירשנבאום ואחרים ש־התמוטטו השאירו לקוחות המו־מים. השאלה היא אם הרשויות המוסמכות הפיקו לקחים כדי להגן על הצרכנים מפני פשי־טויות דומות.

מתברר שבשטח ההפקרות עדיין בעיצומה. חוק מכר דירות נשחק, ועדת חוקה חוק ומשפט בראשות חה"כ אלי קולס אמורה אמנם להציע שינויים בו, אך חלפה למעלה משנה והוועדה טרם סיימה דיוניה. בעקבות התמוטטותם של קבלנים התמו־טטה גם חברת הביטוח "קידום" של מרכז הקבלנים. לקוחות רבים שסברו לתומם כי הם מבוטחים בחברת ביטוח רצינית גילו כי הניחו כספם על קרן הצבי.

ארגוני הצרכנים והקבלנים העלו הצעה לאמץ את השיטה הנהוגה בארצות רבות באירופה לפיה קיימת חובה לבטח כל עסקה של קניית דירה. הביטוח מגן על הקונה בכל הקשור לטיב הבנייה, עמידה בלוח זמנים או פשיטת רגל. כיוון שבדובר בביטוח חובה הכרוכה, ממילא הפרמיה תהיה זולה ולא תעלה על אחוז אחד ממחיר הדירה. כיום, הערבות הבנקאית היא יקרה, פי כמה מזה, וממילא קונים רבים "מוותרים" הצעה זו בלא שיתנו דעתם על העלול להתרחש בעתיד. במשרד הבינוי אומרים שהעניין מבויין אלא שהממשלה מתנגדת לו בראשונה בהסלת תוכנת ביטוח מעיין הכבדת נטל המיסוי.

מכשול נוסף בפני הקונה התמים הוא עניין רישום הערת הזהרה במאגר. כאשר הקבלן הוא בעל הקרקע רישום הערת אזהרה הוא יעיל, אבל בשנים האחרונות עסקות רבות בענף הבניה נעשות בעסקות קו־מבינציה שבהן הקבלן בונה על קרקע של אחר ובתמורה מעמיד לרשות בעל הקרקע דירות אחרות. פסיקות בתי המשפט קבעו כי במקרה של פשיטת רגל של הקבלן זכותו של בעל הקרקע עדיפה על זכותו של קונה דירה מהקבלן.

אין כל פיקוח על קבלנים בשטח. שגיאות בנייה נפוצות הפכו לעיתים לסטנדרט מקובל. מהנדסי ערים או מהנדסי משרד הבינוי אינם עוסקים לבדיקת איכות הבנייה. בארצות אחרות, כגרמניה, קיימת משטרת קב־לנים. שם, אם הקבלן אינו עומד במועד המוסכם למסירת הדירה, שלא לדבר על מקרה שבו הוא מוסר דירה ובה ליקויי בנייה, שמו מושעה מפנקס הקבלנים. בארץ אין כיום כל אדם שיפקח על טיב הבנייה, אבל עדיין היה משרד הבינוי יכול להתקשר עם משרדים המתמחים בביקורת בנייה וכך — להקים מערכת יעילה לפיקוח על איכות הב־נייה.

קבלנים אחדים, [illegible] חסרי ידע מקצועי [illegible] לקבלנים היה יכול, ללא קושי, לאתר קבלנים עבריינים לפי כמות התביעות שהוגשו נגדם לבתי המשפט, ע"י קוני דירות, ושנמצאו מוצדקות. את אלה היה המרכז חייב להרחיק משור־תיו על כל המשתמע מכך. יוקרתו של מרכז הקבלנים היתה עולה והוא היה הופך לגורם השוב הכופה משמעת על חבריו.

במרכז הקבלנים אומרים: "מי־מש בימים אלה אנו עומדים להקים בית דין מיוחד של המרכז שבסמכותו לפסוק או להשעות קבלנים מרשימות זה ארגון".

מכון התקנים מבויין על תקנים באיחור רב וגם כש־מתפרסם תקן הרש האמור להב־טיח איכות סבירה של בנייה, רבים, לא פעם, הליקויים בתקן עצמו. כך פורסם תקן לטיח בלא שצויין מה היא כמות המלט שיש לערב בו וממילא ימשיך הטיח להתפורר. כ"ל בעניין תקן לרעפים המאפשר יבוא רעפי פסולת מכל העולם, בי־עיקר מאיטליה ומספרד, רעפים שבאותן ארצות נפסלו לשימוש.

זאת בשעה שבארץ מיוצרת מה, במפעל משוכלל, רעפים מצויינים. צרה נוספת היא כל הקשור למרצפות. התקן מתייחס לשלושה סוגי מרצפות, כולל סוג ירוד, אך המפרט הטכני, החייב להימסר לפי החוק, ל־קונה, אינו מפרט את הסוגים השונים של המרצפות וממילא אין הקבלן עובר עבירה כאשר הוא מספק לקונה התמים מרצ־פות סוג ב', שבורות כרגיל.

עם השנים נוצרת בעיה קשה של רטיבות בדירות, זאת בשל חוסר ידע בכל הקשור לאיטום. אין כל פיקוח בנושא "חיובים היכיים" — כאשר הקונה מתכוון לבצע שינויים מסויימים בדירה, במהלך הבנייה, או מבקש להתקין כיורים או ארו־נות מטבח שלא לפי הציוד הסטנדרטי הרשום בחוזה. בנושא זה אמר לי אחד הקבלנים גלויות: "זה הרגע לנצל את התאור כדי להוציא סכומים גדו־לים מהלקוח".

אכן, קיימות תלונות רבות על הפקעת מחירים ודרישות כספ־יות מופלגות עבור התקנת כיור נוסף או הזזת קיר. הפניות של המועצה לצרכנות למשרד ה־בינוי שיורה הכנת טבלאות כלליות לפיהן יהיה ניתן לדעת בכמה לזכות דייר המוותר על פריטים מסויימים ובכמה לחייבו עבור התקנות מיוחדות, לא העירו את משרד הבינוי מרבצו.

לבסוף, לאחר שהקונה זכה סוף סוף להכנס לדירתו, שי־בורה שילם הון עתק, מתחילה ההתרוצצות כדי למצוא את הקבלן, במסגרת תיקוני שנת האחריות. לקבלנים רבים אין צוותים מיומנים לטיפול בכל הבעיות שמתעוררות. האחראים מבטיחים תיקון התקלות אך מושכים את הלקוחות בלך ושוב, מיגעים אותם עד שבסופו של דבר נואשים לקוחות רבים לפנות לבית המשפט.

תנ"צ חנה הירש: מפקחת על עצמה

שני כובעים ליועצת

תת־ניצב חנה הירש היא היועצת המשפטית של ה משטרה. במהלך עבודתה מתעו־ררות פעם־פעם תהיות אם הנחיות, ועצותיה בנושא זה או אחר היו נכונות. מי שצריך לבדוק זאת הוא היועץ המשפטי של הגוף המפקח על המשטרה, דהיינו — משרד המשטרה. אך ראה זה פלא, היועץ המשפטי של משרד המשטרה היא אותה חנה הירש המשמשת בשני התפקידים וממילא מפקחת על עצמה וקובעת בתפקידה השני אם פעלה נכון בתפקידה הראשון.

בשעתו, הבין מנכ"ל משרד המשטרה, בר אבינר, שמצב זה הוא בלתי נסבל, והביא למשרד את עו"ד חיים שמולביץ כדי שישמש כיועץ משפטי. הגב' הירש לא ויתרה, בהשפיה לשר המשטרה ושכנעה אותו להש־איר אותה בתפקיד ולמנות את עו"ד שמולביץ כסגנה.

בינתיים היתה היועצת מעו־רבת בהסתבכותו של השר בפרשת נציב שירות בתי הסוהר רפי סויסה. היא השיאה לשר עצות באשר לדרך הטיפול בש־לושת המתלוננים נגד הנציב. כזכור, פנו השלושה לבג"צ והשר נכנע ואולץ להחזיר את המתלוננים לתפקידם. גב' הירש היתה גם בין הוגי רעיון לצמצם את תחום פעילותו של מבקר המשטרה אברהם ("פרץ") ארז, ולא לאפשר לו עוד לעיין כרצונו בכל תיק חקירה מש־טרתי.

למרבה המזל נסוג, בינתיים, השר מעימות חזיתי עם מבקר [illegible] "זהו השר מסכים: "זה הוא סידור מסודר עוד מתקופת שלמה הלל, כשכיהן כשר המשטרה. בשלב זה הוליס השר לאמץ את הסידור הזה". השאלה היא אם שר המשטרה אמור לפרק ולשנות מסגרות מאובנות ובלתי הגיוניות, או לאמץ אותן.

פרשת יפת — מי יחקור

פרשת ארנסט יפת התפוצצה ברעש גדול. השאלה שנותרה היא אם אמנם כל החקירות הן במישור הבינלאומי בלבד, או שמא בוצעו גם עבירות על החוק.

יש לזכור כי בחודש ינואר השנה הגיש עו"ד חיים צדוק חוות־דעת משפטית, לבקשת יו"ר הדירקטוריון לשעבר של בל"ל אלי הורוביץ, בנוגע לתנאי פרישתו של יפת שקיבל, כזכור, חמישה מליוני דולרים פיצויים ופנסיה חודשית של שלושים אלף דולר. בחוות־הדעת קבע צדוק שיש עילה לתבוע את יפת בתביעה אזרחית להשבת חלק מהכספים (התביעה כנגד יפת תוגש, כנראה, בקרוב). צדוק ציין, מפורשות, כי בחוות־דעתו עסק אך ורק בהיבט האזרחי של קביעת השכר ותנאי הפרישה של יפת וכי לא עסק בשאלה אם במערכת יחסים זו עולה לכאורה חשד של עבירות פליליות.

נשאלת השאלה אם מישהו מבין כל הגורמים המוסמכים כמו המשטרה, או המפקחת על הבנקים בדק או בודק, חשדות למעשים פליליים בבנק לאומי? במשטרה אומרים" בירורים מר־קדמים מן הראוי שיתבצעו ע"י הגורם המקצועי המוסמך (כמו המפקחת על הבנקים) ורק אם בירוריהם ישתיתו חשדות פלי־לים ממש — יחקר העניין ב־יחידה הארצית לחקירות הונאה". בתגובה אומרים לי מבנק יש־ראל: "מי מפריע למשטרה לח־קור? ברגע שיש לה אפילו החשד הקל שבקלים היא רשאית לפתוח בחקירה, היא יכולה לפנות אלינו לקבל כל חומר שתבקש. הרי כבר היו דברים מעולם ולא פעם עזרנו למשטרה בחקירותיה כמו בפרשת חברות הקש או בפרשת בלאס".

"העוקץ הישראלי" (ב')

מעקב

בתחילת דצמבר בשנה שעב־רה פירסמנו, תחת הכותרת "העוקץ הישראלי", את ה' מתרחש באיל"ה — ארגון ישר־אלי לרווחת הנכה. יו"ר הארגון יונה קילשטיין ישב בשעתו תקופה ארוכה בכלא לאחר שהורשע ב־23 סעיפי אישום על משיכת שיקים ללא כיסוי. דווח כיצד הוליך הארגון שולל את משרד הרווחה וקיבל מענק יקר סמוך לארגון הנכים בירוש־לים. עוד דווח על פעילותו של היו"ר, במסגרת הארגון.

למחרת הפירסום התלונן ישר־אל גלובוס מנכ"ל ארגון הנג של הנכים במשטרה ודרש לפתוח בחקירה נגד איל"ה. גם ארגון הנכים "אילך" התלונן במשטרה בקשר לפרשה נגררת הקשורה לאיל"ה. בנוסף הוגשה נגד הארגון תלונה שלישית ע"י אחרת.

בחודש פברואר השנה שיגרו שניים מחברי הנהלת הארגון מכתב לעיתון ובו ציינו: "בע־קבות הכתבה בעיתון החלטנו, שני חברי הנהלה, לחקור את עברו של היו"ר קילשטיין וה־געו למסקנה שנמצאת צדיק. לכן החלטנו לערוך ריאורגני־זציה בהנהלת העמותה אולם מאמצינו עלו בתוהו". הם הוסיפו וסיפרו כי הבעלים הוחלפו, נאסרה עליהם הכניסה למשרד, הארגון מנוהל ע"י אדם אחד כאילו היה זה עסקו הפרטי. תלונה בעניין זה הגישו השניים למשטרה.

בינתיים חלפו קרוב לארבעה חודשים. במהלך החודשים האלה פנה המתלונן, מנכ"ל ארגון הנג של הנכים, פעמים אחדות למשטרה וביקשה לזרז את החקירה. "אם הכל בסדר באיל"ה נשמח כולנו ובכך יבוא סוף לעניין. אם יתברר שנעברו עבירות פליליות בוודאי שיש לעצור ולסיים את החקירה כדי לא להרשות לאותם אנשים להמשיך לנהל את הארגון".

התשובה היחידה שקיבל הי־נה שהנושא עדיין בחקירה. השבוע יצא המרצע מהשק. ברגע של גילוי לב גילה הקצין האחראי על צוות הבדיקה כי הצוות מתקשה לטפל בנושא משום שבכל היחידה העוסקת בחקירת מעשי מרמה בירושלים ובמחוז הדרום, אין מומחים מתאימים לעניין. לא רואי חשבון ולא מנהלי חשבונות שיוכלו לבדוק ביסודיות את הספרים, לבדוק כמה תרומות אסף הארגון, לאיזו מטרה הוצא הכסף, האם הרישומים בספרים הם נכונים ומדוייקים.

בשעתו דרש המתלונן שהי־חידה הארצית לחקירות הונאה היא שתעסוק בחקירה משום שלארגון יש סניפים לא רק בירושלים אלא גם בת"א, חיפה, באר שבע ואשקלון ובכל אחד מהסניפים מתנהלת פעילות כס־פית ערה ומסובכת. אך כאמור, המשטרה החליטה שבתלונה תטפל יחידה ירושלמית. "סמוך עלינו, יהיה בסדר, בתלונה יטפלו אנשים מקצועיים", אמרו לו.

הצעה שקשה לסרב לה

כלל — חברה לביטוח, שלחה בתחילת החודש שעבר חוזרים לכל מבוטחיה בביטוח חיים, והציעה להם להצטרף להסד־רים של עידכון הפוליסה למדד, הסדר שיש בו, לדברי החברה, הטבה לעומת תנאי הפו־ליסה הנוכחיים. הצטרפות להס־דר החדש כרוכה בתשלום חו־דשי נוסף. כלל ציינה בחוזר כי מי שאינו מעוניין להצטרף להסדר מתבקש להודיע על כך לחברה עד ה־31 למרץ. מי שלא ישלח הודעת סירוב "נראה בכך הסכמתך להפעלת ההסדר".

במילים אחרות — כל מי שנמצא בחו"ל, במילואים, בחו־פשה מחוץ לבית, או כל מי שלא קיבל את ההודעה בשל תקלה בשירותי הדואר וממילא לא היה יכול להודיע בכתב על סירובו, ימצא עצמו תקוע עם פוליסת ביטוח חיים שונה מזו שעליה חתם בשעתו עם חברת הביטוח, ועם פרמיה שעלותה החודשית גבוהה יותר.

דני כהן, המנהל את האגף לביטוחי־חיים ב"כלל", מאשר שהחוזר הזה אכן גרם להתרעמות בלתי מעטה מצד הלקוחות. כבר היה גם הוא נפגע. הוא מתנצל לפני הלקוחות על הני־סוח של החוזר. במילים אחרות — הוא חוזר בו מהחוזר.

כספת / נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, יונתן שרמן

כדאי להתווכח, גם בבנק

היום כשהבנקים מתחילים לחזר אחרי הלקוחות, כדאי לדעת שאפשר לנצל את המצב. באופן רגיל אתה משלם עמלה הנעה בין חצי אחוז לאחוז כאשר אתה קונה או מוכר מניות — תלוי בגודל העסקה.

בבנקים הגדולים העמלות הן כאלה:

1.0% על עסקאות שעד 670 שקל

0.7% על עסקאות שעד 2000 שקל

0.6% על עסקאות שעד 3300 שקל

0.5% לעסקאות שמעל 3300 שקל

אם תמלא פיך מים, יגבה ממך פקיד הבנק את העמלות הללו, אך מדוע לשתוק? היכנס בביט־חה לחדר המנהל, התיישב בנו־חיות בכורסה וספר לו על עסקיך הענפים עם הבנק, על הוותק שלך בסניף ועל כוונתיך להגדיל פעילות. ואז, כשהמנהל תמה לאן מובילים הדברים, אמור לו: "אני רוצה לשלם עמלה של 0.4% על כל פעולה, בלי קשר לגודלה". אם הוא יראה סימני היסוס, אפשר לרמוז לו שמעבר לכביש ישנו סניף של בנק מתחרה.

מדוע דווקא 0.4%? כי זה המינימום אליו יכול לרדת מנהל הסניף בלי להתייעץ עם ההנהלה הראשית.

לקוחות גדולים יכולים לד־רוש לשלם רק 0.3%, ואולי אפילו פחות.

איך לרכוש דירה

נניח שמתכונן לרכוש דירה ב־150 אלף דולר ולרשותך עומדים מזומנים בסך 100 אלף דולר בלבד. יחד עם זאת אתה יודע שבעוד שלושה חודשים משתחררת לך תכנית חיסכון ששוויה 30 אלף דולר. מה תעשה?

הפתרון הוא הלוואת גישור לשלושה חודשים. לכך יש שתי אפשרויות: הלוואה שקלית או הלוואה דולרית. אם תיקח הלוואה שקלית תשלם היום ריבית של כ־4% לחודש, כלומר כ־12% לשלושה חודשים. לעו־מת זאת, מחיר ההלוואה הדול־רית הוא 28% לשנה, כלומר רק 7% לשלושה חודשים.

ממבט ראשון נראה שהדי הלוואה הדולרית כדאית הרבה יותר. אך צריך להיזהר, זוהי הלוואה צמודה לשער הדולר, כך שאם יהיה פיחות של — נניח של 10% — תמריא הריבית על הלוואה זו ל־17 אחוז, וזה כבר יקר מדי.

אך למרות זאת כדאי, בתנאים הנוכחיים, לקחת את ההלוואה הדולרית. לא סביר שיהיה פי־חות בשלושת החודשים הקרו־בים, והחזית הייצוא טובה ואין גם בעיות מיוחדות בנושא יתרות המטבע.

ומה בנוגע להלוואה דולרית לתקופה ארוכה יותר? זו כבר אופרה אחרת. זו מסוכנת הרבה יותר.

יפניות: עצה לקונים

היפניות והגרמניות על הכוונת

מי שמתכונן לרכוש בעתיד הקרוב מכוניות יפניות או גרמניות, כדאי שיזדרז. היבו־אנים לוחצים על האוצר לאשר התייקרות.

הם טוענים שהעלאת מחירים, בשיעור 7 אחוזים שאושרה להם במארס, אינה מכסה את הה־תייקרות של מחירי המכוניות היפניות הגרמניות, עקב התחזקות מטבעות אלו, ונדרש עוד עדכון של לפחות 13 אחוז.

בשלב זה האוצר אינו נבוע להצעה, אך נראה כי בסיכומו של דבר הוא יאלץ לאשר העלאות מחירים.

אך יש גם חדשות משמחות: השבוע הורד שיעור ההפקדה על מכוניות ב־3 אחוזים, ושי־עור זה צפוי להמשיך ולרדת.

זהירות: מיסוי בורסה

עניין מיסוי רווחי ההון בבור־סה צץ ועולה כל אימת ששערי המניות עולים בבורסה תרה מרי. השבוע נמסר כי ועדת המומחים שדנה ברפורמה במס הכנסה, תבדוק את האפשרות להטיל מס על רווחי הון בבורסה. הוועדה תגיש את המלצותיה על פי המשוער בתוך חודשים.

ידיעה זו כבר גרמה בסוף השבוע להיצעים בשוק המניות, ונראה כי מגמת המכור תושפע מכך גם בשבוע הבא.

יחד עם זאת, צפויה פעילות ערה בהנפקות שפורסמו בשבוע שעבר. טיוטות תשקיף לגיוס הון, כמו מודרין, עמק, ומאיר עזרא. חברות אלה אינן יכולות להרשות לעצמן שמחירי מניו־תיהן בבורסה יירדו מתחת למחירי ההנפקה שפורסמו.

בשבוע הבא צפויות גם הנפ־קות ענק של אגרות חוב שיבצעו הבנקים באמצעות הבנ־קים להנפקות. בנק הפועלים מציע למפיצים עמלת הפצה של 2 אחוזים, לעומת 1.5 אחוזים שמציע בנק לאומי.

טיפ לציבור הרחב: בנק המזרחי מציע ריבית מכסימלית של 8 אחוזים על האגרות, לעומת ריבית נמוכה יותר שמציעים הבנקים האחרים. הוא יודע למה.

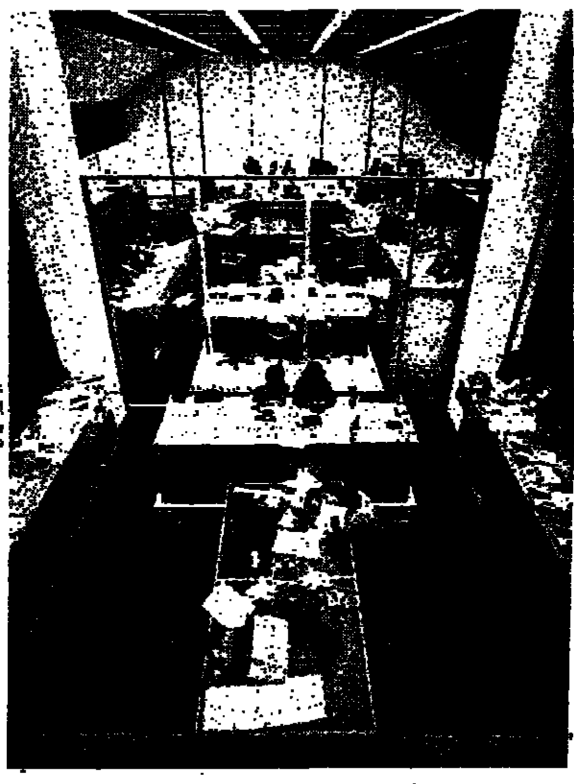

אולם הבורסה: איום חוזר ונשנה

כרטיס אשראי — לא בכל מחיר

עונת הנסיעות מתחילה בימים אלה. רוצים הכוונה? חברות הכ־רטיסים כבר העלו השבוע את מחירי הכרטיסים.

על פי תקנות מטבע חוץ, רשאי הנוסע המאושר להוציא אתו 800 דולר, אולם ניתן גם להשתמש בכרטיסי אשראי, ה עיקר: לא לעבור בסך הכל — במזומן ובכרטיסי אשראי — את 800 הדולר שהקציבה המדינה.

השימוש בויזה אפשרי לתקו־פה של שלושה חודשים או שנה. עלות הכרטיס לשלושה חודשים היא 22.5 שקל, ולשנה 45 שק־לים, לכן, אם נוסעים לתקופה קצרה, לא כדאי להתפתות ול־הוציא כרטיס לשנה שלמה. כרטיס הויזה מאפשר גם למשוך כספים ממכשירי הבנק האוטומ־טיים בחו"ל. בתי עסק רבים מאוד בחו"ל מכבדים את כרטיס הויזה.

כרטיס יורוקרד מוצא לת־קופה של חודש, ארבעה חודשים או שנה. עלות הכרטיס לחודש היא 12 שקלים (רצוי תמיד להוציא את הכרטיס בתחילת החודש כיוון שתוקפו יהיה עד לסוף החודש שלאחריו). עלות הכרטיס לארבעה חודשים הינה 30 שקל והעלות לשנה הינה 50 שקלים. כרטיס היורוקרד ניתן גם לשימוש בארץ, אך אינו מאפשר משיכת כספים ממכשירי הבנק האוטומטיים בחו"ל.

עלותו של כרטיס דיינרס לשנה היא 60 שקל, ולשלושה חודשים 30 שקל (הכרטיס טוב גם לשימוש מקומי). גם הוא אינו מאפשר משיכת כספים ממכשירי הבנק האוטומטיים בחו"ל.

תיתכן ירידה במחירי הדירות בבאר שבע

בחודשים הקרובים צפויה יר־ידה מסוימת במחירי הדירות באיזור בית החולים סורוקה בבאר שבע. הסיבה לכך היא שחברת "אנגלו סכסון" עומדת להציע למכירה 120 דירות שירות הנמצאות כיום בבעלותה של קופת חולים.

מומחים סבורים כי היצע כה גדול של דירות, באיזור שבו הביקוש אינו גדול במיוחד, עלול להביא לירידת מחירים — לתשומת לבם של הבאר־שבעים.

לא לפני ה־14 בחודש

מס הכנסה שינה בתחילת 1987 את שיטת חישוב הקנסות על פיגורים בתשלומים למס הכנסה. עד השנה נהגו שלטונות המס להצמיד את החובות למדד בתוספת ריבית, או לגבות ריבית בשיעור של 3 אחוזים לחודש, הגבוה מבין השניים.

מה־1 בינואר 87 נקבע, כי על החובות למס ההכנסה, תחול הצמדה מלאה בתוספת ריבית של 12 אחוז לשנה. הצעתנו היא שאם אתה חייב כספים למס הכנסה, חכה עם החוב עד ל־14 בחודש, כיוון שהחובות צמודים למדד האחרון הידוע, המתפרסם ב־15 בחודש.

לא לאגור קפה וקקאו

על אף ההתנגדות הנמרצת של "עלית", נראה שבסיכומו של דבר היא תיכנע ללחצי משרד התעשיה להוזיל את מחירי הקפה והקקאו, ולכן לא כדאי לאגור מלאים.

"עלית" מנסה להוכיח, כי מחירי מוצריה עולים יותר מאשר מחירי מוצרים דומים באירופה, אך מאידך אינה יכולה להתמודד עם טענת משרד התעשיה, שכאשר מחירי הקפה והקקאו העולמיים צונחים בשיעורים כה חדים בחו"ל — עליה להוריד גם את מחירי התוצרת המקומית.

שיקים — לא בסכומים קטנים

יש מי שאוהבים לשלוף את פנקס השיקים גם כדי לשלם חשבון של 20 שקלים או אפילו 10 שקלים. אלה ישנו כנראה מנהגם כאשר יגלו שמחיר כל שיק הוא 5 אגורות ומחיר כל פעולה, כאשר החשבון נמצא ביתרת חובה הוא 27 אגורות. כך יוצא ששיק תמים אחד עולה 32 אגורות. יותר כדאי כבר למשוך שקלים חיים ולשלם במזומן — כשמדובר בזוטות.

מוזיאון ישראל, ירושלים

גדול הקריקטוריסטים אונורה דומייה, שתערוכתו מוצגת במוזיאון ישראל שולח חיצים הומוריסטיים בקהל עורכי הדין. כ"פיצוי" מיוחד מארגן המוזיאון

יום חינם לעורכי דין

ביום ג', 7.4.87 בין 16.00–22.00

(נא להביא תעודה מתאימה)

the jerusalem international book fair

ירושלים יריד הספרים הבינלאומי

עיריית ירושלים
המחלקה לתרבות
אגף הספריות העירוניות

משרד החינוך והתרבות האגף לתרבות ולאמנות היחידה לספריות | ארגון ספרני ישראל אס"י | ארגון ספריות מיוחדות לישראל, אסמ"י | מרכז ההדרכה לספריות ציבוריות

"יום הספרן"

שיתקיים במסגרת יריד הספרים הבינלאומי, בבנייני האומה בירושלים

ביום שלישי ח' בניסן תשמ"ז 7.4.1987

ספרנים מספריות בתי ספר, ציבוריות, אקדמיות ומיוחדות מוזמנים לכנס

דלתות היריד ייפתחו לספרנים בשעה 9.30, הכנס יתקיים באולם אוסישקין

9.30 רישום
10.30 ברכות
11.00 הרצאה
מר אורי חנני:
"עידן המידע – תהליכים, אפשרויות וסכנות"
11.45 הענקת "פרס ברנשטייך" לספרנים המצטיינים
12.00 סיור ביריד

מחיר כרטיס כניסה ליריד 3 שקלים, את הכרטיסים ירכשו המשתתפים בכניסה ליריד.
הכנס יפתח בשעה 10.30 בדיוק, דלתות האולם בקומה א' יסגרו בשעה 10.25.

ברכה מיוחדת

לבית הספר לספרנות וארכיונאות, החוגג את שנת ה־30 להיווסדו
למרכז ההדרכה לספריות ציבוריות, החוגג את שנת ה־20 להקמתו

קרן פרס יו"ר הכנסת לאיכות החיים (1397)

הענקת פרסים לשנת התשמ"ח

קרן פרס יו"ר הכנסת לאיכות החיים מעניקה פרסים בשנת תשמ"ח בסכום כולל (בשקלים) השווה ל־100.000 דולר, בתחומים הבאים:

א. הגברת העליה, מניעת הירידה והקלת הקליטה.
ב. פעילות בשירות החברה והקהילה, ומיזוג יוצאי גלויות.
ג. קידום שלטון החוק וערכי הדמוקרטיה.
ד. העמקת ההבנה והדרקיום בין היהודים והערבים.
ה. שיתוף פעולה עם צרפת על מוסדותיה התרבותיים, המדעיים והאומנותיים, לשם שיפור איכות החיים והעשרת חיי התרבות בישראל.

הקרן הוקמה במטרה לטפח שירות איכות החיים בארץ, ונועדה לעודד ולהמריץ פעילות שהחלה ויש לה המשך.
בכל תחום ותחום תפעל ועדת פרס, שתגיש המלצותיה. ההחלטה הסופית היא בידי חבר הנאמנים של הקרן.
הקרן תהיה רשאית להחליט גם על מתן מענק או מענקים.
כל אדם בישראל, וכן תאגיד או מוסד בלתי מאוגד למעט רשות מרשויות המדינה – כשיר להיות מועמד.
כל אדם כשיר להציע מועמד לקבלת הפרס. המציע רשאי להציע הצעה בעילום שם, או לבקש שזהותו תישמר בסוד.
על הזוכים בפרס תפורסם הודעה בעיתונות. לא יישלחו הודעות למציעים שלא זכו בפרס.
הפרסים יוחלקו בטקס שייערך במשכן הכנסת, במסגרת אירועי "יום הכנסת", בסמוך לט"ו בשבט התשמ"ח.
הצעות יש להגיש בכתב למזכירות הקרן, משכן הכנסת ירושלים, מיקוד 91999, בצירוף הנמקה, תוך 45 יום מפרסום מודעה זו.

עמנואל רסין	שלמה הלל
גזבר־כבוד	יושב־ראש הכנסת
של הקרן	יושב־ראש הקרן

מדינת ישראל
משרד העבודה והרווחה

האגף לתעסוקה ולמעמד האישה
המועצה הציבורית לחוק
הזדמנות שווה בתעסוקה – תשמ"א – 1981

מכריזים בזה על תחרות נשאת פרסים

המועצה מעוניינת בסיסמה מתאימה שתלווה את פעולות ההסברה לחוק הזדמנות שווה בתעסוקה התשמ"א – 1981 לצורך העמקת המודעות בנושא.

ועדת שופטים שתכלול נציג ציבור ואיש תקשורת תבחר את הסיסמה המתאימה.

הפרס הכספי לזוכה – 1,000 ש"ח

ההצעות שתתקבלנה לא תוחזרנה.
המועצה שומרת לעצמה את הזכות לעשות כל שימוש בסיסמה שתיבחר.
את ההצעות יש לשלוח עד התאריך 10.5.87 אל האגף לתעסוקה ולמעמד האישה, רח' ארניא 25, ת.ד. 7072, הקריה – ת"א.

בדבר פרטים נוספים ניתן לפנות לטלפונים 02-694221 ו־03-216146-7-8

صكنا من الاحل

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

ההתנגדות שלא היתה

ההתנגדות לנאציזם/ קובץ מאמרים
בעריכת משה צימרמן
הוצאת מאגנס, ירושלים, 175 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

חקר תנועת ההתנגדות לנאציזם בגרמניה הוא כיום ענף אופנתי ביותר באנגליה ובמידה מועטת יותר גם בצרפת, אך מעל לכל, כמובן, בגרמניה, שם עוסק בנושא הזה כבר דור שלישי (או רביעי, תלוי היכן מתחילים, ועל כך להלן) של היסטוריונים. אכן, בגרמניה לא פסק העיסוק ההיסטוריוגראפי בנושא מאז עלה בשלהי המלחמה, אך יובל שנת הארבעים למרד הקצינים של ה־20 ביולי 1944 הצמיח כמות רבה במיוחד של פרסומים סביב המרד, וכן סביב האיש שעמד בראשו, הרוזן פון שטאופנברג. קובץ המאמרים העברי מבוסס על הרצאות של כנס שנערך בירושלים לציון שנת הארבעים למרד ה־20 ביולי במארס 1984, בהשתתפות היסטוריונים ישראליים וגרמניים, ביניהם מן הידועים והוותיקים ביותר שבין העוסקים בענף הזה. כגון הנס מומזן, תלמידו של מי שנחשב לאבי מחקר תנועת ההתנגדות, הוא ההיסטוריון ממוצא יהודי הנס רותפלס, שעוד בהיותו באוניברסיטה העברית, בטרם ישוב לגרמניה וירכז מסביבו אסכולה שלמה של חוקרים העוסקים בנושא ההתנגדות, הרצה על תנועת ההתנגדות באוניברסיטת שיקאגו (בשנת 1947).

העורך, משה צימרמן, משרטט במבוא בקווים אחדים את תולדות המחקר בנושא תנועת ההתנגדות, אך סקירתו דלה ומקוטעת מדי, ודאי בשל המצע המצומצם. נדמה שתולדות המחקר הזה הן עצמן ראויות למונוגראפיה מקיפה שתחשוף את אחד השירטוטים האופייניים ביותר בהיסטוריוגראפיה לצרכים שמחוצה לה שנוסו בימינו (הנס מומזן כתב מעין מונוגראפיה כזאת בחיבורו על זרמי־האב בהיסטוריוגראפיה הגרמנית המודרנית, אך ראייתו שם היא מעורבת מדי ומגוייסת מדי). אפשר שזמנה של מונוגראפיה כזאת על הפוליטיקה של חקר־ההתנגדות עוד לא הגיע, בהתחשב בכך שהעיסוק בנושא הוא כיום בשיאו. כך או כך, נדמה שאת תחילת תולדות המחקר הזה יש להסיג אף מעבר לרותפלס. ייתכן שיש להתחיל באחד הפרסומים הראשונים שראו אור בגרמניה המובסת בכלל, בשנת 1945, במסתו הנודעת בשעתה של פרידריך מיינקה "הקאטאסטרופה הגרמנית". מיינקה, "הזקן הגדול" של חקר־ההיסטוריה הגרמני, שבסיום המלחמה היה כבר למעלה מבן שמונים, הפך בחיבור ההוא לדבר על הנאצים כעל תופעה זרה כהותית לרוחו של העם הגרמני, ואף על ההתנגדות הבסיסית שפיעמה בעם הזה מאז ומעולם כלפי היטלר.

הנס מומזן סיכם את דעתו של מיינקה בחיבורו על זרמי־האב בחקר־ההיסטוריה בסיכום קולע וחד־משמעי. לפי סיכום זה "גרמניה היתה הארץ הראשונה שנכבשה על־ידי הנאצים". התפיסה הזאת עתידה להתגלגל אחר כך בעשרות גלגולים, למצוא צורה מיוחדת לעצמה בחקר־היטלר, כאשר מודגשת בו זרות התופעה היטלר לרוח הגרמנית ומודגש מוצאו הזר (לא פעם תוך חי־פוש אובססיווי של עקבות דם יהודי בעורקיו), והיא שעתידה להיות תוסה־שגיא(?) של אותו ענף המיוחד לעצמו. הקורא "חקר תנועת ההתנגדות" שרותפלס הוא לכאורה מניח יסודותיו. צימרמן הכותב דברים אוהדים על רותפלס אינו מזכיר את החוקר השני המרכזי של ההתנגדות לנאצים, גרהארד ריטר, בעל הסינתזה הגרעינית של תולדות ההתנגדות.

הספרות העצומה הזאת צמחה מסביב לתופעות דלות ביותר, וכבר בדיספרופורציה מדהימה זו יש לראות סימן של עיוות יסודי בכל התחום הזה. להתנגדות המאורגנת לנאצים היו סימנים דלים ביותר עד תחילת תבוסותיו של היטלר. מרד הקצינים המפורסם של ה־20 ביולי הוא כבר למעשה מרד כאיש מרכס בתבלית, וכל כולו בא באיחור של עשר שנים מכדי שיחשב להתנגדות במלוא מובן המלה. ריבוי הפרסומים מסביב למרד, המונוגראפיות הרבות על שטאופנברג והעלאתו של זה לדרגת גיבור לאומי וקדוש מעונה, מסוגלים להסתיר את הכשלים המהותיים של המרד הכושל הזה. אף ההתנגדות שהתגלמה במרד הזה, ואף במעין מרד קודם, זה של שנת 1938, לא היתה התנגדות למהותו של המשטר הנאצי. במובן זה היה מעין צדק היסטורי בכך שהמרד נכשל.

בסיכום בוטה אפשר לומר שהמרד היה הדגמה של אי־התנגדות לנאצים לא פחות משהיה ביטוי למיאוס בהיטלר וניסיון להפילו. מנהיגו קידם בברכה את עליית היטלר לשלטון, וליווה את התנועה הנאצית באהדה במשך שנים אחדות, הדומה שרק תבוסותיו וש־גיאותיו של היטלר פקחו את עיניו לראות במורא של המשטר ההיטלריסטי. שאלת היהודים לא עניינה אותו כמעט בכלל, כפי שמדגיש שלמה אהרנסון במאמרו בקובץ העברי. ככלל, שטאופנברג היה הדוגמה הבולטת לאותו טיפוס "האדם האפוליטי" שבפסיכולו־גיה שלו יש לחפש, בין השאר, את שורשי הכניעה הגרמנית לנאצים. שלמה אהרנסון נותן במאמרו כמה סימנים בריוקנו של איש אפוליטי כזה, לאור הדברים ששמע מפי אחיו של שטאופנברג, עמו נפגש בשנות השישים. אהרנסון מזכיר, ובצדק הוא מזכיר תוך הסכמה, את האפיון שאפיין היטלר את האנשים האפו־ליטיים הללו מסוגו של שטאופנברג, כאשר דיבר על "הקצינים השוטים" בנאום־הרדיו שבא לאחר ההתנק־שות הכושלת בחייו.

בכלל, קשה להשתחרר מטעמה של גרוטסקה מרה כאשר נתקלים בכמה מאמרים שבקובץ העברי — ושמא בכל החיבורים הרבים על ההתנגדות הגרמנית לנאציזם — בקשיי המינוח ביחס למיני ההתנגדות לנאצים. החיבורים הללו ממצים לעתים את השדה הסמאנטי הנרחב של המלים להבעת התנגדות, ונדמה שהמתרגם העברי של המאמרים הגרמניים בקובץ מיצה ממש את אוצר השפה העברית בחפשו מקבילות לכל הדקויות הללו. בתרגום מאמרו של ההיסטוריון הגרמני קלאוס טנפלדה על "היסודות החברתיים של מיאון ההתנגדות", מעלים מונחים דוגמת "מיאון" וכן "מחאה", וכן גם "אופוזיציה" אך גם "אופוזיציה עממית", ואף "נון־קונפורמיסטיות" ואף "נבדלות" או "סרבנות" ("על תארי הלואי שלהם") ולפרקים גם "הת־נגדות" ועוד. במאמרים אחרים מדובר על "אמיגראציה פנימית", המונח שעשה קאריירה גדולה כל־כך. ועוד מוסיף ואומר טנפלדה ש"דומה כי החיפוש אחר מונחים לתיאור מדויק בכל האפשר של צורות התנהגות נון־קונפורמיסטיות טרם נסתיים" — אמירה חדידה וב־תוכמה, הפותחת פתח לכתיבת כרכים רבים נוספים, המבטיחים לבעליהם קאריירות אקדמאיות נאות, האשר אינם יכולים להסתיר את העובדה שמאחורי הריבוי הזה של מונחים הנעשים מדויקים יותר ויותר מסתתר חלל גדול ונורא. ביסודו של דבר אלה הם ספרים רבים אין קץ על לא־כלום, או כמעט לא כלום. ובאמת, אפשר שהמחקר האידאלי, הבוטה, המסכם, על תנועת ההתנג־דות לנאצים בגרמניה צריך להתפרסם בספר שכל דפיו ריקים, דומה לאותו "ספר הלא־כלום" שכל דפיו לבנים, אשר יצא לפני כמה שנים ברשימות רבי־המכר בארצות־הברית (ואף תורגם לשפות רבות).

אכן, אפשר להצביע על מחקר תנועת־ההתנגדות כעל אחד מאותם ענפים אקדמאיים הנבנים כמעט יש מאין ומתפרנסים מתוך עצמם, מתוך הפולמוסים הריקים שלהם. זהו המבנה שבנו רותפלס, מוריו (מיינקה) ותלמידיו (מומזן).

ואם השאלה המרכזית של המחקר הזה היא "מדוע נכשל מרד ה־20 ביולי" — כי אז עצם השאלה הזאת חושף את אי־ממשותו של תחום המחקר כולו. אין אירוע בהיסטוריה המודרנית שהתשובה עליו היא קלה יותר, הן במישור העובדתי הן במישור המטאפיסי שבו כבר נגעתי. במישור העובדתי הקשר נכשל בשל המקרה שהנחה את היטלר לעמוד ברגע המכריע של פיצוץ הפצצה במקום אחר בחדר מן המקום שהועיד לו שטאופנברג בתכניותיו. ואילו במישור המטאפיסי, ושוב בסיכום בוטה, אפשר לומר שהמרד נכשל בשל כיוון שהמורדים לא רצו במות היטלר, התייראו מן המות הזה כיראה חולית לגמרי, כאילו היו בני חברות פרי־מיטיוויות היראות מפני חילול־קודש, ולא סתם קצינים אריסטוקראטים שוטים. על מה, אם כן, יש כאן לכתוב ספרים רבים כל־כך? אפילו לא שטאופנברג, אלא קצין מורד אחר טבע את האימרה בדבר הצורך לבצע את המרד, לנסות להתנקש בחיי היטלר, אף אם אין סיכוי להצליח בכך. היה זה טרסקוב שאמר ביוני 1944 ש"אין המדובר עוד במטרה המעשית, אלא בכך שתנועת ההתנגדות הגרמנית תוכיח לעולם ולהיסטוריה כי היא העזה, וכל השאר אינו חשוב" (מצוטט בקובץ העברי בעמוד 59, בהערה 74, וההד של אמירה זו עולה מתוך מאמרו של כריסטוף דיפר "תנועת ההתנגדות הגרמנית והיהודים", עמ' 82). יש פיתוי מסוים — אלא שיהיה זה באמת חילול קודש להשוות אמירה זו לעמדתם של מורדי גטו ורשה (ומרידות אחרות שמזכיר ישראל גוטמן במאמרו בקובץ) בדבר המניע שלהם למרד. מניע ששוב לא היה מעשי אלא היה הפגנתי בלבד. לכרוך את שני מיני ההתנגדות הללו בכריכה אחת, פירושו לתת פרשנות מבלבלת ומערפלת לגמרי למושג ההתנגדות לנאצים.

שהרי, וראוי אולי להדגיש זאת, בכל שזה מובן מאליו, שבדיבור על הלא־כלומיות של ההתנגדות לנאצים אין כוונתי להתנגדותם של קרבנות הכיבוש הנאצי לאחר פרוץ מלחמת העולם השנייה. מובן שבארצות הכבושות היו מיני התנגדות ממשיים, גלויים וסמויים, בכל זמן המלחמה ובכל מקום (או כמעט) שאליו נכנסו הנאצים. התנגדות מסוגים שונים לא פסקה בשום מקום, ולא רק בגרמניה. כל מיני ההתנג־דות הללו בעייתיים מהבחינה כזיונית(?), אך הם התקיימו בעליל, מן הסיבה הפשוטה שלא היה אפשר אחרת. וכי כיצד ייתכן שלא תהיה התנגדות לכובש? מבחינה זו שני המאמרים החותמים את הקובץ העוסקים בהתנג־דותם של קרבנות הכיבוש הנאצי, שייכים בעצם לנושא אחר במהותו מאשר רוב מאמרי הספר. הן כריס־טוף קלסמן, הדן בקיצור מאלף בהתנגדות הפולנית לכובש הנאצי, והן ישראל גוטמן הסוקר את ההתנגדות היהודית בתקופת השואה, לאור התזה הידועה שלו הדוחה תכלית דחייה את טענת ה"כצאן לטבח", כות־בים דברים נכוחים וחשובים. אך הם בעצם נושא אחר. מובן שההתנגדות על עשרות הסינונימים שלה, גוני גוניה הדקים ביותר עד מיצוי כל השדה הסמאנטי שלה, זו שעליה כתב קלאוס טנפלדה, מכוונת לענין אחר. לאו דווקא להתנגדות טבעית ולא־רצונית זו של הנכבשים לכובשים.

במילא אפשר לומר שרוב מאמרי הקובץ העברי דנים, ולא יכולים שלא לדון, בנושא שונה מזה שעליו מכריזה הכותרת. הנושא האמיתי הוא אי־ההתנגדות לנאצים, והשאלה היא כיצד קרה שלא היתה התנגדות לנאצים, כיצד יכול היה לקרות שדרכו של היטלר היתה קלה במידה חסרת־תקדים בהיסטוריה של הרו־דנים. התשובות על כך ניתנות בכל מאמר ממאמרי הספר, העוסקים רובם ככולם במרד ה־20 ביולי וסביביו ("חוג גרדלר" "חוג קרייזאו" וכו'). לדידי ניתנות התשובות על השאלות המרתקות הללו בעיקר בשני מאמרים, העוסקים בעצם כמעט בגלוי באי־ההתנגדות לנאצים. האחד הוא מאמרה של חוה בן־ישראל על התגובות הבריטיות להתנגדות האנטי־נאצית בגרמניה, ומעל לכל במאמרו של משה צימרמן על הפוטנציאל של ההתנגדות היהודית בגרמניה ערב תפיסת השלטון, מאמר שיסכור את פיו של מי שלא ידע על מה שמו־פוט בו, וגם מי שיודע ראוי לו לקרוא, בייחוד אם הוא יהודי והוא מבקש להכיר את בני־עמו.

התגובות הבריטיות לתנועת ההתנגדות בגרמניה ני־תנות לסיכום במלה בוטה אחת: אפס. חוה בן־ישראל, היסטוריונית חשובה, אינה פטורה מן הפירוט וההסברה של סיכום בוטה זה שיכול להירשם לו עיתונאי. היא כותבת: "הבריטים יצאו למלחמה לא בגלל המשטר הנאצי אלא נגד מדיניות החוץ שלו. הם לא היו כור־תים שלום תמורת החלפת המשטר (כפי שקיוו אנשי ההתנגדות שבאו במגע עם האנגלים, י.ב.). פה שורש אי־ההבנה הגדולה של ההתנגדות הגרמנית. הם חשבו שעניניה הפנימיים של גרמניה מעסיקים את בעלות־הברית, כפי שהעסיקו אותם". (עמ' 77. הפסקה ראויה לציטוט בשלמותה, אך בעצם זה דין המאמר כולו, הרי יקצר כאן המצע).

הפוטנציאל של ההתנגדות היהודית לנאציזם בגר־מניה ערב תפיסת השלטון, שבו דן משה צימרמן, ניתן לסיכום בוטה לא פחות: אפס. פוטנציאל אפסי ואף מינוס פוטנציאל. במובן זה שהיו יהודים (צימרמן מזכיר את פריץ ראתנאו, בן דודו של ולטר) שקיבלו את היטלר בברכה ובכמעט־שמחה. על ראתנאו זה אומר צימרמן שהוא "אפילו סבר שכניסת הנאצים לשלטון רצויה מכיוון שיתבלו שם". ואף זאת ש"עד כדי כך היה איש זה חסר כושר הבחנה שנשאר בתוך פקיד גבוה במשרד הפנים תחת ניהולו של גרינג, בידוע במועל יד" ולא עזב אלא כאשר פוטר. על אחת מב־חינות ההתנגדות היהודית אומר צימרמן לקראת סיום מאמרו: "מבחינה זו פעלה החברה היהודית־גרמנית ככשר מבשרה של החברה הגרמנית". בתוך המאמר מוזכר עוד, בין השאר, על "תגובה אורתודוכסית אוהדת גם לחוקי נירנברג" (עמ' 134). ושוב: כדאי לצטט את כל המאמר, ובעצם חובה לקרוא אותו.

לאור המאמר הזה ישאל את עצמו מי שאינו היס־טוריון, ומותר לו לשגות בשאלות שמדע ההיסטוריה אוסר על הגנתן, מה היה קורה אילו (מה היה קורה אילו) ויתר היטלר על האספקט האנטישמי של מצעו (או אף רק מיתן אותו), תוך שהוא מקיים את כל שאר סעיפיו. כלום אין מקום למחשבה שהיהודים, רובם ככולם, היו מסתודדים או בראש מתנהו(?). מובן שהנועת אינה סובלת להוסיף ולהרהר בכך, קל־וחומר לכתוב על כך.

הגדת אמסטרדאם: ניחוחות מן העבר

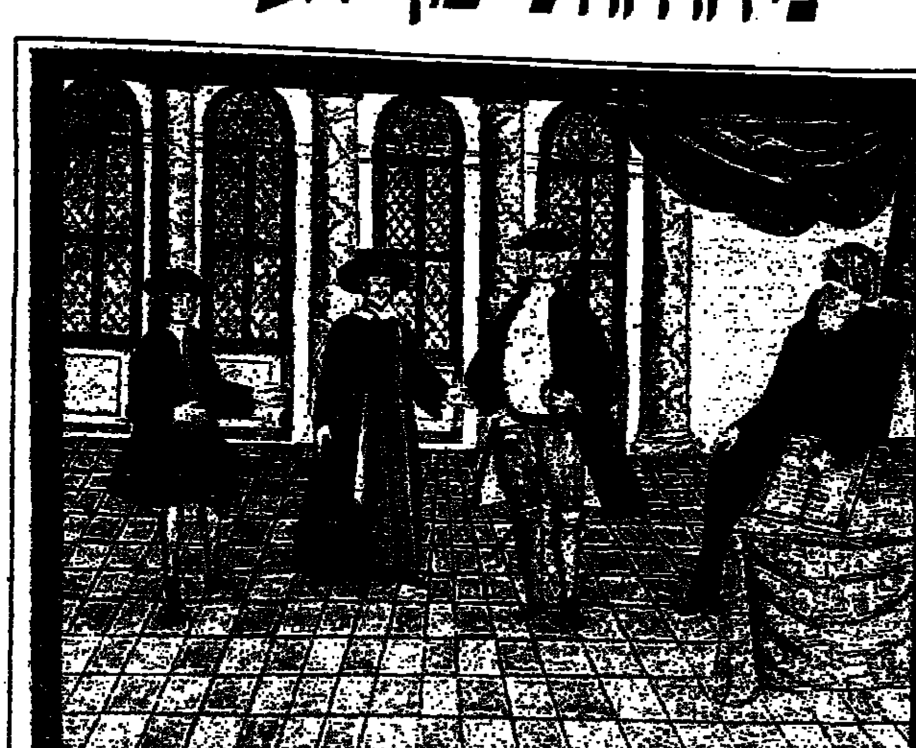

הגדה של פסח, אלטונה, אשכנז, שנת תצ"ח (1738)
כתב הצייר יוסף בן דוד מלייפניק
אוסף ספריית הרוזנטליאנה, אמסטרדאם
הוצאת י. מורנובסקי, תל־אביב, 1987

מאת נסים מבורך

כתב־היד המפואר הנידון הוא אחד הביטויים המובהקים לזיקה שהתפתחה בין אומנויות־הדפוס, הקאליגראפיה והאיור.

הדפוס העברי, תחילתו ברומא, בתקופת הרנסאנס. משם הוא התפשט לארצות נוספות באירופה ובאגן הים־התיכון. במקביל לכך עוצבו טיפוסים שונים של אות עברית, בחלקם על־ידי אומנים נוצריים שנשכרו למטרה זו. במאה הי"ז הפכה אמסטרדאם למרכזה העיקרי של מלאכת־הדפוס היהודית. היה זה אחד הבי־טויים לפריחה הכלכלית שפקדה את הולנד, לאחר שחרורה משלטון ספרד ולהתפתחות התרבותית הגדולה שנתלוותה אליה.

רבה הנודע של העיר, מנשה בן ישראל, אשר, אגב, רמברנדט צייר דיוקן שלו, היה הראשון שהחל בכך. לצידם של אנוסי ספרד ופורטוגל, שהתיישבו בהולנד וחזרו בה ליהדות גלויה וחלק מהם עסק במלאכת־הדפוס, נוספו גם יהודים אשכנזים, והענף שגשג. גם בהולנד עוצבו האותיות בידי נוצרים: כריסטופל ואן דייק ההולנדי וניקולאוס קיס ההונגרי.

בהשראתם של ספרים מודפסים מפוארים אלה עבדו גם מבצעי כתבי־היד, והטובים יוסף בן דוד מלייפניק, יהודי גרמני שהפרטים הביוגראפיים אודותיו הם מעטים ביותר. בכל מקום, האיש היה אומן בוטה, והד דבר משתקף גם באיכות הכתיבה וגם ברמתם של האיורים, אשר, כמקובל בכתבי־יד יהודיים, שמור בהם עדיין שמץ מרוחם של ימי־הביניים, עם נופך של נאיוויות, אף שמשהו מרוח הרוקוקו דבק בהם גם כן.

בנוסף לטכסט ההגדה מכיל כתב־היד הזה גם נוסח מקוצר של פירושו של ר' יצחק אברבנאל (1437—1509) להגדה, אשר נדפס לראשונה בקושטא בשם "זבח פסח", וכן לקט של פירושים קבליים של ר' ישעיה בן אברהם הלוי הורוויץ, איש המאה הי"ז למניינם. שילוב הלאדינו של הראשון, והאידיש של השני, לצידה של העברית, מבטא את הביקוש לכך מצד הקהילות המעורבות, הספרדיות־אשכנזיות, שהתקיימו לא רק באמסטרדאם, אלא גם בצפון גרמניה, היכן שחי ופעל ר' יוסף בן דוד מלייפניק, האומן שביצע את ההגדה הזו.

יצויין, לבסוף כי ביצוע ההעתקה הפקסימילית של ההגדה הנסקרת, על־ידי הוצאת מורנובסקי, היא מעולה, ומעניקה למעיין מידה ניכרת מתחושת ניחוח העבר והערכים המסורתיים אשר המקור טעון בהם.

הכוח שבלב החולשה

בתו, רומאן
מאת יורם קניוק
ספריית "מעריב", 1987, 259 עמ'

מאת גבריאל מוקד

הכוח, ואולי אף כוח־הנפץ, הטמון ברומאן החדש של יורם קניוק, מפתיע מאוד וכמעט פאראדוכסאלי. הרי קניוק מסתכן ועובר ברומאן הזה על כמה לאווים, שאף הגינה מאחד מהם עלולה לעלות ביוקר לפרו־זאיקן אחר, פחות אובססיווי ופחות שלם עם עצמו, ואולי גם לשמוט את עצם הבסיס האיכותי מתחת לרגליו. אתחיל, אפוא, את הדיון בהתייחסות לסיכונים ולסייגים הללו ואעבור לאחר־מכן בהדרגה לציון כוחו הגדול של קניוק כמספר. מוטב כך מאשר להיפך: מה עוד שחולשות נאראטיוויות מסוימות אינן איזה סייגים חיצוניים לכוחו הנאראטיווי של קניוק, אלא הן במוקדם בשר מבשרו ורק דרכן פורץ ושואב מהן חלק מחיותו.

העלילה של הרומאן הזה, "בתו", היא דראמאטית עזה, ואף ישראלית מאוד. גם הפסיכולוגיה של הדמויות היא "יונגיאנית" עזה ומוליכה אותן בספר שלידבר למעשים קיצוניים. תת־אלוף אוזיאסף ריגר, הלוחם מס' 1 של צה"ל, חוזר לסביבת נעוריו ב"צפון הישן" של תל־אביב. הוא, הרמטכ"ל ומישהו שהוא מעין ראש אמ"ן או "מוסד" היו חברים בבית־הספר ו"שלושת המוסקטרים" של צה"ל משנות החמשים ואילך. שלושתם גם היו מאוהבים באותן דמויות נשיות, ובייחוד בנינה שנישאה לריגר, אך זנחה אותו. חיי ריגר מרוכזים עתה בארכיטיפ הלוחם והאידיאל של צבא וישראל בעלי כוח תמציתי, שיצר לעצמו, ובקשר עז עם בתו הטוטל. פרישתו של ריגר מהצבא והיעל־מותה ומותה של הטוטל, המורדת בו, מביאים אותו לניסיון־התאבדות ולקטימות(?).

סביב המיתוס המוטיב המרכזי הזה של לוחם עילי ובתו האהובה, האהובה המורדת, אשתו הבוגדת ושני הרעים בצמרת־הביטחון, הזיילהער שנהרג בפיקודו של ריגר באחת מפעולות־התגמול והמעיב על כל הקאריירה שלו, בדומה לשמועות על רצח שבוי, בונה יורם קניוק עלילת־תעלומה בלשית מסובכת שבבסיסה היעלמותה של הבת והחיפושים אחריה עד הסוף המר.

העלילה הבלשית המסובכת הזאת, העשויה אמנם גם מצוה להפוך את הרומאן לרב־מכר, יוצרת מספר סכנות: כך, למשל, תשומת־הלב של הקורא מרוכזת באינטריגות מסובכות למדי של דמויות שונות (למשל, מצד כאלה שהיו מוהרים או מאוהבים של אשתו הבוג־דנית של הגיבור ושל בתו), הכוח הגביעי והארכיטיפי של עלילת "בתו" ודמויותיו עלולים ללכת לאיבוד במי עבה מבכייירעי של האינטריגות הללו הסתעפויות החקירה הבלשית בעקבות היעלמותה של הטוטל. שנית, מכיוון שהעלילה מתרחשת בין רשות־השידור למטכ"ל ומשרדי־המשטרה — והמדובר באיזה ריאליזם של תיאור נסיבות של החקירה, פולשת פה ושם לרומאן מעין כרוניקה עיתונאית ומאיימת להזיק לזמרמה יסודות בסיסיים יותר.

לשתי הבעיות המוזכרות לעיל, הנטייה לכיוון רומאן בלשי רב־אינטריגות והנטייה החלקית לשפה של כרוניקה עיתונאית, נוספת בעיה שלישית, שהיא למעשה הפוכה מהשנייה. נטייתו הידועה של קניוק להפלגות פאנטאסטיות ודמוניות, שבמיטבן גם הוא כמיטבו (כפרוזאיקן וכאישיות), אך במרעו גם הוא במרעו כמספר, מאפיינת לעתים בקלות השפע.

מובן, שהאזהרות אלו בפני הסקילה (והמפלצת המיתו־לוגית) של הכרוניקה והסאחרידים(?) (כנ"ל) של הפלגה סוריאליסטית־דמונית היו מיותרות אלמלא כוחו הסיפורי והחווייתי הגדול של קניוק, המצדיק את ההשתקעות בכל האזהרות הללו, בחינת נאמנים פצעי אוהב. אם זה היה תלוי בי, הייתי מקזז(?) שני־שליש מהאינטריגה המסובכת שב"בתו" (למשל, תמימתו של גדבן מסתורי בשיפוץ ביתו של תת־אלוף ריגר), וגם מוותר על אי־אילו פרקי כרוניקה, הייתי מצמצם עוד יותר את ממדי הרומאן הלא־ארוך והדינאמי הזה. והיינו מגיעים אז ליצירה אמתית הטמונה כאן כפנינה בלב כמה עטיפות קישוטיות מדי. אפנה, אפוא, עכשיו, אחרי כל ההסתי־גויות הללו, אל גרעין הרומאן האמתי הטמון כאן, אל הדינאמיקה הכוח והכאב היהפוי(?) החוזרים כאן, כבכל כתיבתו של יורם קניוק, למרות ההפלגות הדמוניות־סוריאליות המגוחכות מדי פעם ולמרות כרוניקאליות עיתונאית יתרה המבליעות בקפלים שונים של העלילה.

כוחו של קניוק ב"בתו" נובע, קודם־כל, מדמותו של אוזיאסף ריגר עצמו, כלומר מיכולתו לעצב ו"לתת" לנו את הדמות הזאת. אין לפקפק בממשותה ובעק־ביותה הפנימית של הדמות הזאת של הגיבור הראשי. ממש כשם שאין לפקפק בממשותו ובעקביותו הפנ־ימית של מולכו אשר לא.ב. יהושע. מולכו מייצג את היומיומיות האנושית של ישראל ואת הנורמאליות הפסיכולוגית של יום־קטנות, המגיעה כבר אף למכרי־פיטורסקה של גרוזים אבזורי־קצת(?) עליבי(?) המעטפת החיצונית של המציאות היומיומית. אך תת־אלוף אוזיאסף ריגר הוא המיתוס הישראלי בהתגלמותו, מתנועת־הנוער ויחידה 101 ועד לצבא מגנוליה־שירים שאחרי מלחמת יום־כיפור, מבנה צבאי שריגר שולל. ברקע האחורי של התמונה הזאת מצויות לא רק דמויות כבג'ון דיין וגאורי קופר, אלא גם דמויות דיין ושרון. אך הנוקשות והפוריטאניות של ריגר, ושיבתו במעין סגירת־מעגל לבית הישן של הוריו בצפון תל־אביב, הסתגרותו בתוך עצמו ושני משולשי־היחסים העזים בחייו: עם אשתו הבוגדת ובתו האהובה המורדת מזה ועם שני רעיו בצמרת־הביטחון מזה, הופכים אותו לדמות יהודית שלא תישכח.

אומר בפירוש: הדמות הזאת חזקה ובנויה כהלכה יותר מהרומאן כולו. תת־אלוף ריגר של קניוק מתגח. אומנם, בסוף הרומאן חסר־הכרה אחרי ניסיון־התאבדות — אך הוא חי מעכשיו חיים עזים במרכז הסיפורת הישראלית.

נוסף לכך, למרות שזה רומאן של גיבור מרכזי ושל דיווח שלו בגוף ראשון, שני הרעים הגדולים, הרמטכ"ל והמפקד ה"מוסד" ואף כמה מהדמויות הצעירות של ה"היפים", וכן כל הדמויות הנשיות, הם כולם אמינים מאד. למרות שהדמויות "נמסרות" כמעט רק באמצעות מחשבותיו של הגיבור הראשי הן תלת־ממדיות מבחינה פיסית וחברתית — וניכר שהמספר שולט לחלוטין במאטריה הסוציולוגית של החברה הישראלית, הנמסרת מתוך היכרות עמוקה.

שנית, לא רק כל הדמויות בולטות בממשותן, ובראשן דמותו של ריגר כתמצית המוחלטת של הלוחם, אלא בייחוד זוהרים ברומאן של קניוק תיאורי תל־אביב. קניוק הוא (מלבד רק י. שבתאי) הפרוזאיקן התל־אביבי המובהק. הרחובות הקטנים של תל־אביב שעל שפת־הים, אליהם שב ריגר אחרי כל מלחמות המדבר והזר שלו, מגיעים ב"בתו" לאפיפאניה, להזדהרות מבציונה, שלהם, לא רק הרחובות, אלא גם המיליה, הסביבה האנושית ה"ייקית" הפולנית, הבתים, הגינות, הקיוסקים, העצים, הים והבריכה וכל פינה זוהרים, תלת־ממדיים ומרדיקים. כאן הכל חי, הכל אמתי, הכל נושם מצד ההוויה הזיקה ללבם של דברים. כך, למשל, תיאור הבריכה עם הקשישים המתאמנים בה, או תיאור השכנה של הגיבור, ה"גברת־פראו", הם מפניני הסיפורת שלנו.

שלישית, נוסף לעוצמה המפוארת והמיוסרת של הדמות הראשית, זו של ה"תת" אוזיאסף ריגר, ובנוסף להצלחה הגדולה שבמתן היבטים פנימיים של נוף תל־אביבי כחוויה קיומית, קניוק הוא מהימן ומשכנע בתיאור כוחות־הנפש היונגיאניים, הפורצים ממעמקים המביעים למעשה את גיבוריו, את שני המשולשים של הגיבורים העיקריים, ובייחוד את דינאמיקת יחסי אב־בת. אך משפיעים גם על דמויות צדדיות יותר. דינא־מיקת־הנפש הארכיטיפאלית פועלת כאן בניקיון ובעזה, שמגיעים לביטוי אסתטי של יופי (שאולי אינו העיקר, אלא מעין תוצר־לוואי של ההעמקה הנפשית). "בתו" הוא דראמה של יחסים עזים בין דמויות מה צר שהגלגלים שבתוך גלגלים של אינטריגה, הם כמו יתדות הבולמים את תנופת הגלגל הדינאמי העיקרי שכאן.

בעצם "בתו" קרוב מבחינת דינאמיקה יונגיאנית זו למרכז־הכובד של כתיבת עמוס עוז בטרם נפלה זו האחרונה שרוודה בשבי המאגיירה(?) של עצמה. כלומר "בתו" קרוב למרכז חשיבותו של עוז ב"עד מוות", ב"מיכאל שלי" וב"ארצות התן" (אגב, בעניין עוז אעיר, כי אחד ההבדלים בין גישתי ליצירתו ובין גישת דן מירון בשנים האחרונות טמון בכך שאני רואה במאמין(?) שמבעד כבלי־המאגיירה עוד יופיע פעם כוחו המהנסי(?) הראשוני, שאינני מפקפק בקיומו). ואילו לגבי זיקת בין "בתו" ליצירת יהושע אפשר לומר שלאחר "קיומי" הסייגים שהזכרתי בתחילת רשימתי, קרוב "בתו" לספרים היונגיאניים ביותר, המצבעיים של יהושע, ולא כל־כך לקו האקזיסטנציאליסטי־קאפקאי הבולט בספריו הראשונים, וגם לא לנורמאליות, הבדיקות הדיד בדיקה פרוידיאנית, של יצירתו המאוחרת יותר. (אגב, אינה הבדל קיים בין השקילות של הפרוזה הצלולה תמיד והמאוזנת של "מולכו" לבין היצודיו(?) הלשוניים של קניוק, שלמרות הסקבב(?) הדימויים המאדימים אותם, לעולם אינך יודע באיזו רמה לשונית ייגנבר כל קטע).

אם כן, תיאור מפעים ומהפך של הדמות הראשית, ובמקצת של דמויות אחרות מבעד לפריסמה של ראיית הגיבור הראשי, יכולת שירית גבוהה במתן היבטים של חיי תל־אביב העזן של מסירות יחסי־הנפש והשפעה של יחסי־הנפש על מעשים, למרות מעטה של חיים מודרניים שגודים — אלו הן נקודות־הכוח העיקריות של קניוק למרות חולשות מסוימות של "בתו". כך, למשל, לא רק יחסי ריגר עם בתו, אלא גם תיאור של בין־תנעלים(?) בינו לבין הרמטכ"ל וראש המוסד, הם פניני־תיאור הנבישים(?) לגמרי. לכך הייתי מוסיף קיום של מאות משפטים מדויקים ויפים להפליא, שכל אחד יוצר סביבו קרינה של שירה חזק ומהוק הבזה השפ־עות פזורות יותר במידה שאלו קיימות. כך בולטים כאן משפטים המתארים פגישה עם החייל שנהרג בפ־עולת תגמול, או משפטים המתארים את דמותו של הלוחם בן ה־51 הניצב בגמל יפו כנער אבוד, וכן אלה שעניינם רעות של שלושת הנערים (גם לנער שעתיד להיות רמטכ"ל קורא קניוק "רמטכ"ל", גם כשהוא רק מבית־הספר הבינה, וזה יפה כמו איזו ישן לסיפור של מארק טווין). והוא הדין בתיאור מותה של חברות־יל־דות של הטוטל או קבורת הכלבה האהובה שלה. כל אלה הם קטעי־תיאור מעולים הפזורים בספר שההדגש בו אינו על "רמת־העיקר" המאוזנת של הטכסט, אלא על דינאמיקה ודמוניקה אקספרסיוניסטיות.

האמת היא שקניוק יכול להגיע לצלילות מובהקת של רמת כתיבה (וראו סיפורו הגדול על מלחמת־העצ־מאות: "היפים", וכן שני הפרקים הראשונים ברומאן הנוכחי המפליאים להציג בפנינה, בלי שום סטייה או הסתבכות, את דמותו של ריגר, את חלום היעלמות־הבת, את נופי תל־אביב ואת דמויות השכנים). אבל אפשר שבלי ההסתבכויות לא היה קניוק הוא־עצמו, לא היה מספר־מסתבך.

הוי דווקא ההסתבכויות הללו, ולא קפיאה במוחה על השמרים, הביאו את קניוק בעבר לקראת ניסיונות מבורכת של פריצה לאגרית — ובמקום שפרוזאיקנים מסוימים התנבדו במסגרת ריאליזם פסיכולוגי שמרני, או אף נסוגו לעבר, בחינת הקשה של חלקים חשובים אחרים בפוטנציאל ובפראקסיס שלהם, הגיח קניוק נוכ־בכים חשובים הן בסיפורת זרם־התודעה והן בתחום הריאליזם הפאנטאסטי שלנו. אולם מבחינה זו דווקא "בתו" הוא רומאן ריאליסטי־פסיכולוגי עז ולא רומאן "זרם־תודעתי" או פאנטאסטי ניסוי, פאנטאסטיות מסוימות מתפעמות בו פעמון ריאליסטי כפענה העלומה בלשית.

ובסיכום צריך גם לומר, כי "בתו" אינו רק רומאן היעלמות והיעלמות הבת שאהבת־האב רוצה לגעת בלבה, בלב המוטל: היעלמות הביטחון; היעלמות ה־ראיות, אלא גם רומאן של היודעות במובן של טראגדיה קלאסית. כך, למשל, הגיבור אף אינו ושרר בתהילה עד כמה מוזהה בתו עם ספקות המעורערים על מיתוס הביטחון המרכזי שלה. היודעות זו אינה רק היודעות אישית, נפשית־פרטית או פסיכולוגית־ארכיטיפית: זו היא גם היודעות הגיבורים אל מגבלות מסוימות במיתוס הביטחון של ישראל עצמה, שאוזיאסף ריגר הוא סמלו הבולט. אבל תקבולת זו בין גורל הגיבור לגורל הארץ, או בין דילמות הגיבור לדילמות הארץ, היא סוגיה לעצמה שלא נדון בה כאן. מה עוד שהיא נדונה רבות — מרומים במסיומים רומים ב"ארצות התן", ב"מיכאל שלי" ובריונים מסוימים ב"מול היערות". ובכל מקום, אינני חושב שכוח הרומאן תלוי בעיקר בקיום התקבולת הזאת, בתפיסתה הגבונה הנידון בה. מצד שני, אין להתעלם מהשלכותיה על הרומאן הזה, "בתו", ועל הדיון בו בסיפורת העברית בכללה.

קניוק: [illegible]

נורית זרחי / שיר

מוחי פורח מן הענף
כמו קוף תולה שחור
ואני חושבת שהכל מאחורי

עננים שטים ומתנהים לכל הצורות
באלפי אחת בקלות אני תופסת
ש
כל זה שום דבר גבוה או סודי
רק מוחי הנמצא בבטן
ושאם לא אחוז רגע מאושר
כמו אלו המתבקים עצמם מרב בדידות.

יגע בי המהבהב ששולח גבה הים
לכוכבים או לעצים

ענן מתוק
מצל על השכל כמטוס הולך
וכמו גירית אני מוצה מן הנקבים שעשיתי בפרות.
הקשים של המלים
נוזל וזהב
ולא אכפת לי למות לרגע מרב הבנת הכל
כאלו מלאתי את הים פנינים
מבלי שאף אחד יודע

מאדיס־אבבה ועד מונטה קרלו

עם פתיחת יריד הספרים הבין־לאומי בירושלים

מאת מיכאל ששר

יריד הספרים הבין־לאומי, שייפתח ביום ב' הקרוב (6.4.87) בבנייני האומה בירושלים, עומד הפעם בסימן מלאת עשרים שנה לאיחודה מחדש של העיר. היריד נערך זו הפעם הי"ג, וניתן לומר שטוטר "היריד" בירו־שלים הגיע לבגרות והוא נחשב כיום ליריד השני בחשיבותו בעולם, לאחר זה הנערך מדי שנה בפרנק־פורט. יתר על כן: מבחינות רבות ניתן לומר ששמה של ירושלים הולך לפניה, ולכן קל יותר למצוא נושאים שיעמדו במרכז תצוגה הנערכת בעיר שהיא מרכז רוחני לשלוש הדתות הגדולות בעולם המערבי.

"העיר שחוברה לה יחדיו" (תה' קכ"ב) — פסוק הי־דוע לא רק לכל יהודי, אלא גם לכל נוצרי — תוצג ב־יריד בעשרות ספרי תנ"ך ישנים (בעברית, יוונית ולאטינית) וגם חדשים, וכך תומחש מרכזיותה של י־רושלים לא רק בעבר הרחוק, אלא עד עצם היום הזה. לדברי נעמי פייכטנגר, האחראית על התצוגה בנושא ירושלים ביריד, יוצגו בה לראשונה כ־500 ספרים על נושא ירושלים, שנבחרו מתוך "ים של ספרים" על עיר הקודש. בין הספרים בציין: שירה צלבנית על ירושלים מן המאה הי"ג; "תיאור קצר של העיר ירושלים" בלא־טינית, מפרי עטו של צליין בלגי, שנדפס בוורונה ב־1590; רשימת הנוסע שנדפסו בירושלים משנת תקפ"ז (1827) ועד תר"ל (1870); א. אוסקוסטקי (עורך) — כל ירושלים לשנת תרפ"א (1921); ספר שימושי, ספר ידיעות, ספר אדרסאות (כתובות — מ.ש.), ירושלים תרפ"ג; מדריך לצליינים ארמנים בירושלים, שנדפס בירושלים ב־1929 בארמנית; כורש אולר — תזכיר על הכותל המערבי, הוגש להועדה המיוחדת של חבר הלאומים, מטעם הרבנות, המוכנות היהודית לארץ ישראל, כנסת ישראל בארץ־ישראל והמרכז אגודת ישראל בארץ־ישראל, ירושלים (דפוס עזריאל) תר"ץ (1930). (אגב, דומה שבאותם ימים לא־כל־כך רחוקים עדיין היה בכוח הכותל להביא לאכסניה אחת קבוצות כה־רבות הראשית מזה ואגודת ישראל מזה, ואף ציונים בסוגות היהודית מזה וחרדים כאגודת ישראל מזה); קול קורא ליהודי התפוצות לתרום כספים לשם הבנות חצרות הערים סביב הכותל המערבי בהתיחסות רבני ירושלים (בלא תאריך); ירושלים "החביה" — אגודה הדרית, פנקס כתובות של תושבי החביה עם תבנית השכונה, ירושלים תרצ"ה (1935); ובימי מלחמת השחרור — חוברתו של הלמוט ויקטור מיהם — "השפעת המצור על גדילת קומתם ועל משקל גופם של ילדי בתי־הספר בירושלים", ירושלים תש"י (1950) 16 עמ'; נטורי קרתא "מיוצגים" ביריד בספר באנגלית שבהוצאת Welcome to Jerusalem (1958), ואילו אש"ף — באמצעות המרכז ללימודים פלשתינאיים בביירות — בספר על "הכוונות התכביות של מוסלמים ויהודים בקשר לכותל המערבי" (1968); ראש המועצה המוסלמית העליונה לשעבר, עבדול חמיד ארסאיח (שגורש לאחר מלחמת ששת הימים לירדן) פרסם באותה שנה — 1968 — ספר, בצרפתית, על מעמדה של ירושלים באיסלאם, המוצג גם הוא בתערוכה. כל זה, בנוסף למאות ספרים אחרים בנושאים מגוונים שונים, שנדפסו במדינות ובערים בכל רחבי תבל (מאדיס־אבבה, מומבי, ממקסיקו־סיטי, ממונטה־קרלו, אודסה, פראג, סידני, טריאסט, וונציה ועוד ועוד) ושכולם דנים בעיר ירושלים.

כבירידים קודמים, תוצג גם הפעם פינה ספרותית, שתמשך בוודאי קהל רב. ביריד הקודם היה זה תנ"ך קניקוט, שהוצא במהדורה פקסמילית. תנ"ך קניקוט הוא כתב־יד ספרדי של המקרא שנכתב ב־1476, סמוך לגירוש ספרד, בצפון־מערב ספרד. כתב־היד הוא בן 922 עמודים, 238 מהם מעוטרים עיטורים צבעוניים מרהיבים, בכל צבעי הקשת. אותה הוצאה שעסקה אז בפרסום כתב־יד זה, מציגה ביריד הנוכחי פקסימיליה של "כתב־יד רוטשילד", שמקורו מצוי במוזיאון ישראל בירושלים. כתב־יד זה נכתב, כנראה, במצוותו של משה בן יקותיאל הכהן, ב־1470 באיטליה. זוהי תקופת השיא של הרנסאנס באיטליה, עת פעלו בה לאונרדו דה וינצ'י ומיכלאנג'לו והשפעת אמנות הרנסאנס ניכרת היטב בכתב־היד. שכן יהודי איטליה, אולי יותר מכל קיבוץ יהודי אחר בימי הביניים — אימצו לעצמם את דרך החיים והמורשת של האריסטוקראטיה האיטלקית (בית מדיצ'י בפלורנץ ובית אסטה בפרארה), תוך שהם שומרים על זהותם הדתית והתרבותית.

כתב־יד רוטשילד הוא ללא־ספק אחד מכתבי־היד העבריים המפוארים ביותר מאותה תקופה, והושקעו בו מלאכה וכשרון אמנותי שכמותם נראים רק לעתים נדירות. גורלו של כתב־היד לוט בערפל עד לראשית המאה הי"ט. מ־1832 ועד ל־1855 היה כתב היד — הכולל תפילות, הגדה של פסח, ספר אמ"ת (איוב, משלי, תהלים) וכן יצירות חילוניות — רכושו של שלמה ההדשנטה בטריאסט והוא נמכר מאוחר יותר למשפחת רוטשילד בפאריס. בתקופת הכיבוש הנאצי נשדד כתב־היד היקר והוא צץ במפתיע, לאחר המלחמה, בניו־יורק. היה מי שניסה למוכרו לד"ר אלכסנדר מרקס (גיסו של ש"י עגנון ואחי אשתו אסתרליין), שהיה אז ספרן בית־המדרש לרבנים בניו־יורק. אך מרקס, כמומחה, הבחין בכך שמדובר ברכוש גנוב וביוזמתו הוחזר כתב־היד היקר למשפחת רוט־שילד בלונדון. מרדכי נרקיס, בשעתו מנהל מוזיאון "בצלאל" בירושלים, שראה את כתב־היד ברשותו של הברון ג'יימס דה־רוטשילד, שכנעו שמדובר בכסס לאוצר ממדרגה ראשונה, שמקומו בישראל ואכן, ב־1957, ערב מותו של נרקיס, העביר הברון לירושלים, והוא עתה משכיות החמדה של מוזיאון ישראל.

כרך הפקסימיליה, ששוחזר בדיוק מירבי, בעבודת נמלים של מומחים, נדפס ב־500 עותקים בלבד, שלוחות ההדפסה הושמדו מיד לאחר־מכן, כדי למנוע הדפסה נוספת. הוא בן 998 עמודים, מתוכם 816 מאוירים. לכרך עצמו יצורף מבוא ובו מחקריהם של חמישה מטובי המומחים בארץ. פרופ' בצלאל נרקיס מן האוניברסיטה העברית דן באיורים מבחינה אמנותית; ד"ר א. בקרמישליין — גם היא מן האוניברסיטה העברית — דנה בהשפעת הגומלין של האמנות היהו־דית והלא־יהודית באיטליה בתקופת הרנסאנס והב־דלים ביניהן; הרקע ההיסטורי והתרבותי המשתקף מכתב־היד, נדון על־ידי פרופ' שלמה סימונסון מאוניברסיטת תל־אביב; כתב־היד מבחינתו הפליאוגר־פית (צורת האותיות) נדון על־ידי פרופ' מלאכי בית־אריה, מנהל הספרייה הלאומית ופרופ' ישראל תא־שמע, גם הוא מן הספרייה הלאומית, דן בצד הליטורגי הדתי של התפילות הכלולות בכתב־היד.

כתב־יד רוטשילד מצטרף בכך לתנ"ך קניקוט ולמחזור וורמס (שנכתב ב־1272), שהופקו גם הם במה־דורות פקסימיליה בשנים האחרונות והשוכנים כיום כבוד בספריותיהם של גבירי העם היהודי, משום שרק הם יכולים להרשות לעצמם לרוכשם.

ביריד מוצגים הפעם כ־100,000 ספרים מכ־40 מדינות כשיותר משליש מן המו"לים (כ־1000) והמוצ־גים בו הם ישראלים. מבין הארצות שאינן מקיי־מות יחסים דיפלומאטיים עם ישראל, הנוטלות חלק ביריד, בציין את פולין, הנוטלת — זה לראשונה — חלק ביריד, וכן את יוגוסלביה והונגריה שכבר השתתפו ביריד הקודם. היריד יימשך ששה ימים, ובמסגרתו ייערכו שלושה כינוסים: כינוס הסופרות הבין־לאומי, כנס "ספרות בשנת אלפיים" וכן כנס עורכי ספרים בו יפגשו — העוסקים בהוצאת הספרים החשובות ביותר — וכן עמיתיהם מישראל.

גולת הכותרת של אירועי היריד תהיה הענקת פרס ירושלים לספרות לסופר שנתן ביצירתו ביטוי לחירות האדם בחברה. השנה יוענק הפרס לסופר יליד דרום־אפריקה ג'.מ. קוטזי, מחברם של הספרים "מחכים לבר־ברים" ו"חייו וזמנו של מיכאל ק'".

העורך: אברהם רמז

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

תרגום

ידיד הבלים, רומאן
מאת ויליאם מייקפיס תקרי
מאנגלית: אסתר כספי
אחרית דבר: ה.מ. דלסקי
12 איורים מאת המחבר
הוצאת מוסד ביאליק, ירושלים, 1987, 690 ע'

"לקחתי על עצמי לכתוב סיפור בהמשכים חודשיים, 60 לירות שטרלינג בעד כל פרק", כתב תקרי ב־1846, לאחר תחילת הוויה על "ידיד הבלים". לוחצי העורכים המו"לים והצורך בכסף, מקור ההשראה של הגדולים בכותבי הרומאנים הוויקטוריאניים של המאה ה־19, עשו את שלהם, והתוצאה היא הרומאן עתיר העמודים, המופיע עתה בתרגומה העברי המצוין של אסתר כספי. האם "ידיד הבלים" הוא אימפרוביזאציה של סופר גאון, שביקש למשוך ולסבך את העלילה ככל האפשר בשביל אותן 60 הלירות החודשיות, או שמא האורך היה מתוכנן מראש, בלי קשר לבעיות הפינאנסיות של המחבר? היצירה נשארת לא פתורה, ומעוררת תכופות מחלוקות בין חוקרים, שיש בהם המצביעים על השלמות המבנית של הרומאן, שאי אפשר לשער שלא היתה מתוכננת מראש על־ידי תקרי. לעומתם, יש המצביעים, ובצדק, על הסתירות הרבות, גם בעובדות ההיסטוריות, וגם בשמות הגיבורים, שתקרי מחליפם בהיסח הדעת במהלך העלילה.

"מפלצת גדולה, רפויה, מדולדלת" הגדיר הנרי ג'יימס את "ידיד הבלים". המאה העשרים תהיה נדיבה יותר בהערכת תקרי וגדולת טכניקות הכתיבה שלו, שברטרוספקטיווה נראות גאוניות יותר משנראו בשעת כתיבת הרומאן: הקפיצות בזמן ובמקום, אקלים הקרנוואליות, צרמו אולי בתקופה הוויקטוריאנית: היום הן מלמדות על אמן המודע לקונוונציות של הכתיבה הליניארית. הכל מסודר אצל תקרי, גם הדמויות, העושות מעשים לאיצטפיים לחלוטין, הכל על־פי שרירות הלב של מתכנן, המושך בחוטים, ועל־פי הצורך ליצור סיטואציות חדשות. לא לשווא הכתיר תקרי את הרומאן בכותרת־המשנה "רומאן ללא גיבור".

נכון יותר לומר, ש"ידיד הבלים" הוא רומאן ללא עלילה. שכן דמות המספר, מושך החוטים, מאחד אותו למקשה אחת סביב רעיון האמביציה המטורפת של גיבורתו הראשית, בקי שארפ. בקי יוצאת לדרכה אל כיבוש החברה הלונדונית ללא מעמד או נכסים. היא יתומה, בתם של צייר ונערת מקהלה. רכושה היחיד הוא יופיה ותוקפנותה הטבעית. בשלב ראשון היא שמה לעצמה למטרה "לתפוס" בעל, ומשיגה אותו, בדמותו של רודון, ונהפכת ל"מיסיס רודון" (דלסקי, באחרית דבר, טוען כי החוט המאחד את העלילה המסובכת של "ידיד הבלים" הוא דימוי הכיבוש והמלחמה, המלווה את המירוץ לצמרת של בקי). התחנה הבאה במלחמה המתמדת של בקי, היא נשף גדול בבריסל, המסמן את כניסתה לחברה הגבוהה. יופיה כובש את כולם, ועל רקע קרב ווטרלו והמלחמות הנאפוליוניות הולכת גם בקי, המצטיירת כנאפוליון של סלונים ממין נקבה, מחיל אל חיל. כקונטרפונקט לשאפתנותה של בקי, שם תקרי לצדה את ידידתה אמיליה, התגלמות הקרבן הנרמס במוסכמות החברה.

"ידיד הבלים" הוא ספר שאי־אפשר לקרוא היום בקריאה "תמימה" בלי לחוש מידה מסוימת של שעמום, של תעייה בפרטי הפרטים הריאליסטיים והסטריאוטיפיות של הגיבורים ובמסכנות של פעולתם. טוב עשתה אסתר כספי המתרגמת, שהקדישה את מאמציה לפרטים ולדיוק הריאליסטי יותר מאשר לעלילה, ולרוצה המטורפת שלה אחר הלא־כלום, בסופו של דבר.

צל הימים, רומאן
מאת בוריס ויאן
מצרפתית: אליה גילדין
אחרית דבר: ז'אק באנס
הספרייה, הוצאת הקיבוץ המאוחד, סימן קריאה וכתר, 1987, 199 ע'

בוריס ויאן (1920—1959) היה "ילד הפלא" של פאריס בשנות התחיה הג'אז של שנות הארבעים והחמשים: בזמאי, פזמונאי, זמר, חצוצרן ג'אז, מתרגם, סופר, משורר ומעל לכל — מחולל שערוריות ספרותיות. על הרומאן שלו "אירק על קבריכם" (1946) שעליו חתם בשם־עט אמריקאי, הועמד למשפט בעוון השחתת המידות. כמה שנים לאחר מכן מת ויאן באולם הקולנוע, בהקרנת הסרט המבוסס על אותו רומאן עצמו. ביותר מעשור השנים שבין שני האירועים האלה, תרם ויאן כמעט לכל ז'אנר אמנותי אפשרי שהיה באופנה. מהג'אז של סן־ז'רמן, לאופרה, הוא התגרש והתחתן, הוליד ילדים, השניא את עצמו על הממסד, והיה למיתוס, שקסמו רק גבר לאחר מותו.

הרומאנים של ויאן הם תערובת משכרת של אלימות, פורנוגראפיה ומולה. כמו רבים מבני־דורו העריץ את הרומאנים הפורנוגראפיים של המרקיז דה־סאד בגלל רוח החירות וההעזה המנשבת בהם, לכתוב את כל הפרוורסיות העולות על הדעת. ואכן, לאחר קריאת "מאה עשרים הימים של סדום" של סאד, קל יותר להבין למה מתכוון ויאן בפיקרסקות הדם והרצח שלו: ויאן בעקבות סאד, ועוד רשימה ארוכה של תולים ודקדנסים של הספרות הצרפתית. נוגה פחות מן הפרוורסיות שהוא מעלה על הכתב, מאשר מעצם העמדת הלשון הצרפתית המכובדת לשירות התיאור של הפרוורסיה. ויאן הוא אמן העיוות של הלשון, ובכך הוא עומד ליד עריסת ספרות האבסורד ותיאטרון האבסורד.

ואכן, כדרך שאי־אפשר לספר עלילת מחזה של יונסקו, למשל, אי־אפשר לסכם את עלילת הרומאנים של ויאן. עלילת "צל הימים" מתרחשת בתחום הלשון, והדמויות והסיטואציות אינן אלא התוצר השרירותי של המצאות הלשוניות הללו. העלילה מספרת את אהבתם של קולן וכלואה בתוך פאריס פנטאסטית, שבה שולט כעריץ ז'אן סול פארטר, שבה מנגנים ב"פיאנוקוקטייל", ושבה ורדים מתבוססים בפי הולכים, לפי מצב רוחם הרע של הגיבורים. המתרגמת אליה גילדין עשתה ככל יכולתה להעביר את הבלתי־אפשרי הזה לאפשרויותיה של העברית.

שירה

בית של געגועים, שירים
מאת ענת לויט
ספריית פועלים, 1987, 42 ע'

האביזרים בשירתה של ענת לויט הם ברובם (האם כדי להכעיס?) אלו של שירת נתן זך. לויט כותבת "הורה מולידה שירים, עד היכן/הורדת, מהיכן השירים/יביאו רגיעה כאילו/יש בגלים לשכך/באביב" (ע' 23): האין זה מכתיב את מקצב הפתיחה המתורגן של "כל החלב והדבש" של אבאהרון, של "במה להמתיק ימים אם לא בשירים" באביזרים, באילרמקהמובן זה מוכר, בחוה לויט להפיק את הביטוי הפרטי שלה, ייתכן שמתוך הפנגה של מי שאינה רוצה לחדש בתחום הצורה, אלא לספר רגשות ולדייק בהם ככל האפשר.

השירים בהירים מאוד, ובכמה מהם — בעיקר בשירי צער האהבה — הצליחה לויט להתעלות מעל ללכסיקון העצב והכאב המוכר במנגנון השירה העגונה שבו בחרה לכתוב. השירים הבודדים האלה אינאה ההומגאי, הבי כור והורות בין האוהבים הפשט ממולצות, בעוד שבשירים אחרים היא עטופי פדי מאחרי הראגה לומר את הדברים יפה.

מועקת המלים שיש להזנות בדרך להבעת החוויה היא מהעניינים המורים בואריאציות שונות בשירים. בשיר הספר לזכרו של אמיר גלבע (ע' 37) מבדילה לויט בין המלים הריקות למה שהיא מכנה, בצדק, "דבר השיר": דבר־השיר הוא הנשמה, שהשיר גופו אינו אלא לבושו החיצוני. בשיר אחר קורי דבר־השיר בשם "שעת הסר", אך מותנו והיה־זה רגע, משאת־לבה־הוד שורר, של הסרת מחיצות ושל התרוממות־נפש, בעולם שכולו חולין, שכולו עומד בסימן גירוש מגן־עדן — ולא לחינם פותחת לויט את הספר בשני שירים של עזיבה: אברם העוזב את בית אביו אל הלא־ידוע, ואשת לוט, המוסאת בהבטה לאחור אל סדום המתהפכת, לאחר העזיבה — והיא זו העזיבה של הבית, של תוד הילדות, של הדמויות — בא תור הנדודים הסרי המטרה "ציפורים נודדות אינן מחפשות תקווה" — ע' 10, הורות בעולם, ידידויות חולפות, אי־היציבות — וסוף המסע באפוקליפסה השירית: אני כותב משמע אני קיים. אבל "אני כותב" פירושו גם "אני בועט במה שכתבתי לפני". לויט צריכה לציית פחות לחוקי היופי של שירת הדור הקודם, פחות לחסות מאחוריהם, ולסלול לה ביטוי חדש משל עצמה.

זיכרון

ספר זיכרון לנתן בן משה דוד קאסוטו
המערכת: ש.י.ר. טואף, א. סגרה, ד. קארפי
מרכז: ד.מ. קאסוטו
המלב"ד: מרים שוסטרמן
הוצאת קרן ליקויה מיסודם של צאצאי מ"ד קאסוטו ז"ל, 112 ע' בעברית, 267 ע' באיטלקית, ועוד 16 לוחות

אין מי שצייר טוב יותר את ימי הדעיכה האחרונים של המשפחות היהודיות הגדולות של איטליה — שרידיה האחרונים של אותה "אצולה" יהודית־ספרדית שחלפה מן העולם — מאשר הסופר ג'ורג'ו בסאני, בעל "גן פינצי קונטיני" ו"משקפי הזהב". הבדיון שלו משמש, כך נדמה, מודל לכל סיפור של זיכרונות על אחת מהמשפחות האמתיות שנכחדו באיטליה של הכיבוש הנאצי. לפחות חלקו של הספר שלפנינו, לזכרו של אחד מבחירי בניה של משפחת קאסוטו מפירנצה, צבוע בצבעי סגנון הסיפור של בסאני. גאיו שילוני, בן־דודו של נתן קאסוטו, נושא הספר, מנסה להחיות את אווירת המשפחה הפלורנטינית הוותיקה על־פי קטעי זיכרונות שכתבה אמו, לפני שהוא מתרכז בסיפור חייו של נתן עצמו: עולם סגור היררכי, שבו משקים את סבא וסבתא והדודות וה"סאטא", היא האומנת.

לעולם המרופד הזה נולד נתן קאסוטו, בנו של פרשן התנ"ך הנודע. נתן נולד ב־1909. בהרותו עוברת עליו כצל עליית הפאשיזם, אך עד פרוץ המלחמה הוא מנהל אורח חיים אופייני של ברוטבים פלורנטיניים ומוכשר: לימודי רפואה, התמחות ברפואת עיניים — עד שחוקי הגזע פוקחים את עיניו להבין כי נולד לגזע דחוי ומקולל — אך הוא מחליט להפוך את הקללה לברכה: הוא לומד בבית מדרש לרבנים, מוסמך לרב, ומקדיש את חייו לפעילות ציבורית למען הקהילה היהודית. בסוף 1942 הוא מתמנה לרב של קהילת פירנצה, ובמחתרת, מסייע בלי הרף לפליטים יהודים. ב־1943 נעצר נתן בידי הגרמנים ונשלח לאושוויץ. מאז, אין ידיעה ודאית, וסופו, כסופם של אנשים גדולים, טובל באגדה־למחצה: אצילות הנפש שלו מוכרת בעדויות של ניצולים אפילו מהתופת ההיא. אביו, מ"ד קאסוטו, התעקש להאמין עד סוף ימיו כי בנו חי איי־שם, ובקטע של פיוט בפרוזה פרי עטו של האב השכול, מסיים גאיו שילוני את המונוגראפיה שלו על נתן. "בני שלי, אייכה?" שואל קאסוטו האב.

החלק העברי של הספר כולל עוד שני מאמרים המתקשרים בעקיפין לנתן קאסוטו: רוד מאיר כותב על הרופא כאיש במסורת היהודית, והחוקר דניאל קארפי מביא פרק מתוך ההב של יהדות פאדובה, שבה נפתחו שערי האוניברסיטאות, לעתים במלואן ולעתים למחצה, לפני יהודים במאות ה־16 וה־17. שמואל קוטק ואלסה עצתי מספרים את סיפורו של רופא יהודי בעיר מאנטובה במאה ה־17.

בחלק האיטלקי של הספר שלל עניינים מרתקים המובאים בתקציר גם בעברית: סיפור חייו הדרמאטי של מאיר הרטום ז"ל (בן דודו של נתן קאסוטו) בשנות המלחמה העולמית השנייה. סקירה על הפעילות הציונית באיטליה בתקופת הפאשיזם והנאציזם, ומאמרים בענייני רופאים יהודיים באיטליה במאות קודמות.

ירושלים

ירושלים לדור ודור — פרקי אגדה ומדרש
מאת שמחה רז
הביא לדפוס: יובל קמרט
עיצוב: צבי שטינר
הוצאת כתר, 1987, 167 ע'

חג הפסח הוא חג ההגדות המעוטרות, שהשנה גם מזמרות ומצפצפות, וגם חג אלבומי המתנה, המחליפים לפעמים את המתנות המסורתיות: אלבומי ארץ־ישראל, עם הארץ, מורשת, שורשים. זה שלפנינו מכיל את כל אלה גם יחד: פרקי מדרש ואגדה על ירושלים, המלווים בצילומים מרהיבים של חפצי יודאיקה ואמנות, שמראות ירושלים או שמותיה מופיעים עליהם. הפרופורציה בין הטקסט לעיטור נשמרת כאן בהקפדה — יש לומר זאת לזכותו של האלבום — וניכר שלא נעשה כאן מה שנעשה באלבומים אחרים, שבהם הטקסט משני בחשיבותו, ולפעמים בגדר עלבון לאינטליגנציה.

שפע מדרשים על ירושלים מקובצים כאן בארבעה שערים, וערוכים ומפוסקים בדרך המקלה על הקורא להתמצא. גם בבחירת האיורים ניכרת מקוריות יוצאת־דופן, ומאמץ להביא דבר שאינו ידוע לקורא מאוצר האמנות הישראלית והמודרנית.

אנטישמיות

שנאת היהודים בראי הקאריקאטורה
מאת יעקב גורי (גורביץ')
ספריית מעריב, 1987, 143 ע'

אמנות הקאריקאטורה היא חרב־פיפיות. עליה להיות מודגשת ובוטה כדי להיקלט, ומטבעה אין בה מקום — מעצם הקו המודר והחד שלה — לגווני־ביניים כשהיא חורצת משפט. הקאריקאטורה, מכאן, היא המשרתת הטבעית של כל דמגוגיה, זו המבקשת לראות במי שאינו היא תמצה ביקום תת־אנשים, סטריאוטיפים, מסכות אדם — המלים הללו כבר סיכמו למעשה את מה שעשתה האנטישמיות ליהודים: היא אכן השתמשה למכביר בקאריקאטורה להפצת משנתה המסיתה. למרבה האירוניה, הצלחתן של הקאריקאטורות האנטישמיות היתה גדולה כל־כך, עד שהדימוי של היהודי עקום־האף, מגודל־הכרס, בשטריימל מדולדל, המופיע ברובן, נקלט ונהפך לדבר המובן מאליו. וכי אנו כאן איננו חוטאים לפעמים באמירה על חרדי־קנאי זה או אחר שהוא דומה לקאריקאטורה מן ה"שטירמר"?

יעקב גורי (1915—1984), בית"ריסט ו[illegible] עסקן, החל באיסוף החומר לאלבום הקאריקאטורות האנטישמיות עוד בברית־המועצות, בטרם עלייתו לארץ. הכוונה שמאחורי אוסף הסירוב והעריכה של הרישומים הללו, המוזריים בחלקם, ובחלקם מפעימים בתחכום הדמגוגי שלהם, היא להוכיח שבאנטישמיות אין כל חידוש: הקאריקאטורה האנטישמית בברית־המועצות — גם אם היא נזהרת מלהשתמש במלה "יהודי", ומסווה אותה ב"אימפריאליסט" "ציוני" וכו' — היא תכופות העתק מדויק של הקאריקאטורות הנאציות. ולצורך שנאת יהודים מתאחדים קומוניסטים ופאשיסטים במכנה משותף. זה מול זה, מציג גורי קאריקאטורות סובייטיות, ומתואמת את "התוקפנות הישראלית", למשל, ולשמאלה, קאריקאטורה מה"שטירמר", והזהות ביניהן אי־אפשר לטעות. היהודי כעכביש, כנחש, כעיט, חזירות, בהעתק מדויק, בקאריקאטורות מאיטליה הפאשיסטית ומהגוש הקומוניסטי, וכן הלאה וכן הלאה.

גורי קיבץ את צמדי־הקאריקאטורות לפי סדר עניינים: המזמות היהודיות (או הציוניות), האכזריות היהודית (או הציונית), השתלטנות היהודית, הסכסכנות היהודית. מכאן, מאשימים היהודים בקשירת קשר עם הקומוניזם, ומכאן — עם הפאשיזם. המוטו העיקרוני: היהודי תמיד אשם.

אלבום, שהוא תוספת נוספת למאגר הצילומים היהודיים בימינו שלנו, כי העולם כולו נגדנו: האם אנו איננו רואים את הגוי באותה דרך סטריאוטיפית שהגוי־השמי רואה את היהודי?

מעולם הספרות והאמנות

האומץ להיות מעורב

לרגל צאת ספרה החדש של הסופרת היהודיה הדרום־אפריקאית, נאדין גורדימר, "שעשוע הטבע" בהוצאת "ג'ונתן קייפ" הלונדונית, נערך עמה ראיון המתפרסם בעמוד הראשון של מוסף ה"אובזרוור". נאדין גורדימר, מועמדת לפרס נובל לספרות, היא מן הסופרות החשובות בדורנו. לפחות שנים מספריה ראו אור בתרגום עברי.

"שעשוע הטבע" בנוי סביב סיפורה של נערה לבנה אמפית מדרום אפריקה, הנמלטת מדודותיה השמרניות ביוהנסבורג וקושרת קשרים עם פוליטיקאים שחורים בדרום אפריקה ובאירופה עד שהיא שבה לבסוף הביתה.

המראיין אנתוני סמפסון שאל את גורדימר על הרקע ועל הרעיונות שמאחורי ספרה.

בספרך החדש, אומר המראיין, את נמשכת אל הפערים בדרום־אפריקה כדרך שנמשכת קודם לכן, וכבר בספרך "עולם של זרים" שנתפרסם לפני 30 שנה.

גורדימר משיבה, שמוזר הדבר בעיניה שהיא חשה קשר כה עמוק אל השחורים ובד בבד היא כה מנותקת מהם. ראשית דבר, עולה בעיית השפה — לשנות השחורים — כשאין מבינים אותן קשה להיות איתם. היא מציינת שלבנים רבים שפעלו רבות למען השחורים לא הבינו את שפתם, בעוד שלבנים המדברים בשפת השחורים כבעלי חוות למשל, תומכים בשלטון האפרטהייד. הדוגמה, היא אומרת, זה התנאי לקשר אמתי. גורדימר סבורה שאת המצב ניתן לראות טוב יותר דווקא מבחוץ. הדברים מתחברים זה לזה כשמסתכלים בהם מפרספקטיווה. שחורים גולים רבים, היא מספרת, חיים חיים ציוריים ביותר — נודדים בין אפריקה ואירופה ואף נוסעים לאירופה המזרחית. "ניסיתי להרגים זאת בדמותו של הילה, המהפכן השחור הדרום־אפריקאי שבספרי".

מעיר המראיין: "אבל זה מעניין שדווקא אשה לבנה, הילה, הדמות הפיקרסקית, היא גיבורת הספר". גיבור פיקרסקי, מעיר המראיין, הוא בדרך כלל ממין זכר.

גורדימר: "בתקופה הגדולה של הפיקרסקה, כדרך שזה קורה אצל דיקנס, היה זה באמת תמיד גיבור ממין זכר, המנסה להימלט מאיזה מצב בלתי־נסבל ויוצא לחפש פתרון אמתי. בספרי, בכרומות, גדולה הילה, מכוח הנסיבות ושרירות הגורל, במסורת הפיקרסקית. היא אינה שכלתנית. היא סומכת בהתנהגותה ובפעולותיה על חוש פנימי בריא, המוביל אותה מדרום־אפריקה ומדודותיה אלגה ופאולין. היא תמיד נכריה בביתה של פאולין. נכריה פוליטית. היא יודעת מה קורה לכוונות טובות. היא אישיות יותר מרי שופעת מבעי שהשפע הקנוי בביתה של אלגה יקסום לה. היא יודעת שאף לא אחת מדודותיה מצאה דרך להיות באופן מלא, אשר לאהבה ולקשרים אישיים — על אלה מרחף סימן שאלה גדול בדרום־אפריקה. איך יכול אדם לומר שהוא אוהב מישהו כשהוא שרוי בתוך אכזריות כה גדולה? אהבה! ואפילו רעיון האחווה מפוקפק כשמדובר בארץ זו. ובגלל זה סבורים אנשים רבים שכל מה שניתן להשיג זה קשר מיני, שאותו אי־אפשר לזייף מצד אחד, ואין לו שום הילה מצד שני".

אבל הילה, הגיבורה של גורדימר, מעידה עליה הסופרת, תמיד נוהגת חיים, לנוכח הפסימיות שבה היא מוקפת: היא אופטימית אבל חסרת מודעות עצמית. היא גומרת בדעתה למצוא דרך להיות, ובמקרה דרך זו היא פוליטית. אלמלא נישואיה לווילה אולי היתה הופכת לעקרת בית. בספרות הולך הסופר רק בעקבות אחת מן האפשרויות הפתוחות לו לאדם. המאורעות אינם מאפשרים להילה שלוות־בית. אבל היא אינה טיפוס מן הסוג המתבוסס, סובבת ברעות.

לפי תחושתך, שואל המראיין, רבים הם הדרום־אפריקאים המנהלים חיים פיקרסקיים כיום? ושמא את מנהלת חיים מסוג זה?

גורדימר: "גולים פוליטיים, שחורים כלבנים, אכן כן. מולי גרים ששורשי עדיין בדרום־אפריקה. כי דע לך, היה זה תמיד סיוט מפחיד שרודף את רוחי, שמא אנותק".

"האם אינך מפחדת שם עכשיו, עם כל האלימות הזאת?" שואל המראיין.

גורדימר: "החיים מסוכנים בדרום־אפריקה עתה, כן — גם ללבנים במידה רבה. זכור שהחיים תמיד היו מסוכנים לרוב — לשחורים. הם תמיד היו קרבנות של האלימות מצד המדינה, מועדים לגירוש בכוח מבתיהם, מועדים להיות מוכים בתחנת משטרה. ובכן, אין בכך שום חידוש. אלא שעכשיו, אנו הלבנים, מוצאים עצמנו במצב שבו אנו עלולים להילכד במלכודת אש ברחוב, או עלולים להתפוצץ כשמכוניתנו תעלה על מוקש שהונח בחווה של לבנים. מותו של ילד לבן באלימות פוליטית מפחיד את הלבנים סוף סוף, ומה ביחס למותם של מאות ילדים שחורים? הנורא הוא שמשטרים לבנים כמו אצלנו זה, ולא רק זה של בתות, הביאו למצב שבו עלול כל ילד למות בדרך זו. אני מפחדת מפני המצב, כן. אבל איני חושבת במונחים של המוני שחורים היוצאים נגד הלבנים. הם לעולם לא יגיעו לכך לקרות".

המראיין מציין שקיימת בספר נימה פסימית ביחס לתפקידם של ליבראלים לבנים, אבל גורדימר מסרבת לדבר על ליבראלים לבנים, כאשר אשר בהם נחשבים כיום לכאלה המושג עצמו עוות וסולף. היא מעידה שהרפורמות מבוצעות במסגרת האפרטהייד. את השיטה יש לעקור מן השורש.

המראיין מעיר, כי גורדימר נעשתה יותר ויותר פוליטית מאז שנות ה־50, השנים שבהן החלה בכתיבתה. היא משיבה שתמיד היתה מוקסמת מן האנשים המגויסים באופן פוליטי, אבל לא היתה אמיצה דיה להיות כזאת בעצמה. גם כיום אין היא די אמיצה כדי להיות ממש מהפכנית ולהסתכן במאסר. "אני לוקה באנוכיותו של הסופר", היא אומרת, "אבל במהלך הזמן הבינה שאין היא יכולה להסיף ולהיות שם ללא מעורבות מסוימת. "הבנתי שלהיות סופר אינו פוטר אותך מלעשות מה שאתה יכול לעשות. אבל כמובן, גם הגעתי למסקנה, שסופרים כסופרים יכולים לעשות במכלול משהו שאחרים אינם יכולים לעשות: סופרים שיש להם די כבוד למקצועם ותשוקה להעמיק משמעות לחיים יכולים לתרום לידיעת בני האדם את עצמם ולהכרה באחריותם לאופי החברה שבה הם חיים. הצעד הראשון כלפי השינוי הוא להיות מודע לעצמך. כדרום־אפריקאית, לא כסופרת, אני מוכרחה לומר בכל הענווה שאכתי אמון מן האומץ הנדיב של זולתי. בשנות ה־50 יכלו אנשים כמוני לחשוב שאם יהיו מעורבים באופן חברתי בחברה הלבנה והשחורה יפעלו לסיום האפרטהייד..." עם זאת, מציינת גורדימר, שבכתיבתה תמיד היתה התייגסות, אף שלא הבינה בכך.

בספרך, אומר המראיין, את כותבת: "מלכתחילה היה סירוק בלבנים", את אפילו מתארת את אבי סבה של הילה כמי שהביא עמו סירוק כשהגיע כפליט לדרום־אפריקה מן הפרעות ברוסיה.

משיבה גורדימר: "זהו וקיים סירוק בדעה הקדומה הגזענית. כל הלבנים הביאו אותו. אני חושבת על אבי שהגיע לכאן כנער בן 13 מליטא, כשהוא שון שאינו יודע אנגלית. אבי היה פקיד חברת אניות שהשיג לו כרטיס כדי שיצטרף אל אחיו הגדול ממנו. אבי הגיע ליוהנסבורג ברכבת ב־1906 עם מזוודה מקרטון הזול לתקן שעונים בשביל הכורים בספרינגס. אני חושבת שהעובדה שהשחורים היו במצב גרוע משלו העניקה לו ביטחון מסוים. יכול היה לומר: לפחות אני לבן. הוא רצה להימצא בצד של בעלי הכוח, מוגן, ויהי המחיר שישלמו היתר אשר יהיה. הוא נהג בשחורים כבה. אמי ניסתה לשנות אותו, וללא הצלחה. הוא היה ביטוי חסר ביטחון ממובנה היסטורית. עצוב הדבר, שאנשים הנמלטים מפני אפליה נוהגים באפליה כלפי זולתם".

נדין גורדימר: הזהות — התנאי לקשר אמיתי

A Sport of Nature
by Nadine Gordimer
Jonathan Cape, 10.95

הבלה"ה: רות אלמוג

תערוכות

מחווה לפיאצה נאבונה

אורין אלקלעי, "רומא 1979—1986", המשכן לאמנות, רח' הרצפלד, חולון.

מאת נסים מבורך

אורין אלקלעי: מקור אנרגיה לסערה צבעונית

וירטואוזיות מוסדית היטב ומאבזרים המעוטרים בקפידה מאפיינים את עבודותיו של אלקלעי, וזה לבד מביטויים גלויים של רגישות המעוצבת בנשמה יתרה. הוא משיג זאת, בין השאר, על־ידי התמסרות לנושאים רגילים־לכאורה: נופים, עם בתים ובלעדיהם. לעתים הוא חורג ממסגרת זו, כמו למשל במקרה של שתי "אבן רומאי", מכוסה בכתובות המודעות, ועוד יותר מכך בטריפטיכון גדול, המוקדש ל"פיאצה נאבונה", ואשר ספק אם היה בר־בינו מוחה כו את תכנונו זאת פטליו ומוזקותיו. כיכר זו שימשה את אלקלעי כמקור אנרגיה לאיזו סערה צבעונית וצורנית, הגובלת במופשט, והיא, כאמור, בלתי־טיפוסית לו.

רוב יצירותיו, לעומת זה, הן בעלות צבעוניות מרוסנת, לירית בדרך־כלל, ולעתים עם נופך של דראמאטיות, המודגש למשל, בשתי עבודות, ספק Skyscapes, ספק Landscapes, מן הסוג שהולנדים מן הבארוק, וויליאם טרנר או יצחק לויטאן נהגו ליצור איש־איש על־פי דרכו.

ציוריו של אלקלעי, אף שלעתים טמונה בהם מתיקות־יתר מסוימת, הן קונטמפלטיביות במידה בלתי־מצויה ומעוררות הנאה. אף פרספקטיווה אחת, כמעט־באנאלית, של שורות־עצים, אומרת אצלו שיר.

Baste La violenza ed il terrorismo, הקץ לאלימות ולטרור, כתובת זו מופיעה אצל אלקלעי על לוח־מודעות רומאי מאולתר שצייר. ייתכן שטמונה בזה איזו סמליות, שכן דרכו הצנועה של אלקלעי כאילו קוראת להפסקת התקפות על השכל הישר, על הטעם הטוב ועל עצם מהותה של האמנות, המאפיינות חלק ניכר מן העשייה החזותית העכשווית כאן.

שליטה באמצעים

ציפורה ברנר, מוזיאון בת־ים, רח' הסרומה.

צפורה ברנר: בחירה קפדנית של מקורות

עיקר כוחה של ציפורה ברנר טמון, כמדומה, בייחוד הצבעוני שלה. היא מיטיבה לגרום לגוניה להציץ אל הצופה, זה מתחת לזה, באופן שמתוך התמונה הכללית האפורה, בדרך־כלל, נשקפים אל המסתכל המקומות המתאימים עולמות מורכבים למדי.

הגב' ברנר מרבה לתרגם תוך בחירה קפדנית של המקורות. יש אצלה עקבות של מאטיס ושל רובין, של קטסל ושל וכסלר ומן הסתם של אחרים נוספים, אך ברוב המקרים גם עצמיותה שלה אינה יוצאת מקופחת.

הציירת מיטיבה לשלוט באמצעיה שמן גואש, מים, קולאז' ודומיהם. היא גם מתמסרת לנושאיה עד כדי התרפקות עליהם. במקרים מסוימים עשוי גם הצופה להזדהות עם נושא זה או אחר: נוף, דיוקן, פרחים וכל כיו"ב.

מעבר לכל אלה יצוין שאילו היתה תערוכה זו, ודף היותה רטרוספקטיווית, מצומצמת יותר, היה הדבר מועיל להתרשמות הכללית ממנה. דומה שהגב' ברנר לא ערכה מיון קפדני דיו בעבודות שבחרה להציג, מה שמשפיע במידה ניכרת על המכלול. עם זאת שורשיות ארץ־ישראלית מעניקה לרוב המוצגים תוספת של משקל סגולי.

מכתב לעורך

פרבו ומר קישוט

בני ציפר ברשימתו על "מנון לסקו" מאת אבה פרבו, שהופיע עתה בתרגום עברי בהוצאת "זמורה, ביתן" (תרבות וספרות 27.3.87), מתלונן על כך ששמו של המחבר מופיע לדעתו ב"שגיאה צורמת". הוא מלמדנו שאבה אינו שמו הפרטי של פרבו אלא תואר הכנסייתי ושצריך היה לתרגמו ל"אב" או "כומר", דבר הידוע לכל מתחיל בלימוד השפה הצרפתית ממש, כשם שהוא ידוע לכל אדם משכיל ש"אבה פרבו" הוא שמו הספרותי של אנטואן פרנסואה פרבו. וכך הוא מופיע בתרגומים ללשונות אחרות, למשל במהדורות פנגווין, וכן הוא מופיע כך בערך "מנון לסקו" באנציקלופדיה "לארוס" ובמקומות אחרים.

כל הדברים הללו מצוינים הן באחרית־דבר והן בעטיפת המהדורה העברית של הספר. ואם בכל זאת הוחלט לתרגם כך, הרי זה מטעמים של השכל הישר, שכן, על־פי הגיונו של בני ציפר, מן הראוי היה לתרגם גם את השם סנט סימון ל"שמעון הקדוש", את דון קישוט ל"מר קישוט", ואולי גם את שלום עליכם ל"Good-bye".

חיים פסח
תל־אביב

*

בני ציפר מעיר: 'Abbé' אינו שם ספרותי ולא שם פרטי, אלא תואר כנסייתי, שתרגומו לעברית הוא "כומר" או "אב". הדוגמאות שמביא חיים פסח לסתירת טענה זו אינם לכן ממין העניין.

ספרים טובים

דן מירון
בואה, לילה
עם שחרורה מכבלי הראציונאליזם המשכילי, גילתה הספרות העברית את הדמיון הפיוטי והמיתוס ככוחות רוחניים, הגיעה על סף המאה העשרים למודעות מלאה, שאיפשרה את פריצתן של התודעה והרגישות המודרניות אל תוך ספרותנו.
בספר מחקרים בשלוש מיצירות המפתח, שבהן השיגה פריצה זו את מלוא תנופתה: השירים 'די לילה' ו'לפני ארון הספרים' מאת ח"נ ביאליק והנובילה 'מחניים' מאת מ"י ברדיצ'בסקי.

שולמית הראבן
משיח או כנסת
הברירה משיח או כנסת היא הבחירה שבידי כל ישראלי להיות אזרח או נתין, בעל מיתוסים או בעל אתוס. אסופה שניה של מסות שבעת פרסומן לראשונה עוררו תגובות רבות בציבור ובממסד. בהיותן קובעות בבהירות נורמות של התנהגות חברתית ופוליטית בחברה תוהה ומסוכסכת המחפשת לעצמה מצפן. השקפת עולם מצפונית שאיננה עומדת בסתירה ליסודות היהדות.

משה שמיר
חוט השני
"בגנות הסיזיר" — אבל לא עוד "בזכות המבוכה". ■ מה נותר בימינו מן הציונות הסוציאליסטית? ■ היש לה סיכוי לצאת מן המשבר? ■ מה היתה הציונות הסוציאליסטית בימי הזוהר שלה? ■ "חוט השני" בתולדותיה?
דמויות אישים, ממשה הס ועד ברל כצנלסון ויצחק טבנקין, פרקי היסטוריה רחבי־תנופה ומרתקים, ניתוח רעיוני בעל השלכות אקטואליות המהווה אתגר אינטלקטואלי לדורנו.

אברהם צביון
רקויאם לאורות מדבר
הספר רקויאם לאורות מדבר נכתב כרומן תיעודי המספר על אהבה נואשת למפעל חינוכי־חלוצי בנגב, שהוקם בהשראתו של "הזקן" בלב הישימון ושסופו זעזוע אישי של עקירה מאונס מהמקום - אירוע טראומטי הנחתם בטרגדיה. מגילה מחיי הארץ שבמרכזה אישה שתולדות חייה משקפים את עולמו של דור המעבר, בני־טרום־מדינה, שנפשם קרועה בין האמונה בערכי התקופה החלוצית לבין קשיי הסתגלות לסגנון חיים חמרני והמאבק על כוח ושליטה.

זמורה־ביתן מוציאים לאור
דביר הוצאה לאור

ג'ואיש פבליקיישן סוסייטי
מתכבד להזמין את הציבור להשתתף בארוע לציון ההוצאה לאור בתרגום האנגלי של הספר
Origins of the Kabbalah
מאת גרשם שלום
יו"ר: אברהם הרמן
הערכה אישית: השופט חיים כהן
דברים: פרופ' מלאכי בית־אריה,
Gershom Scholem's Legacy to the Jewish National and University Library
הרצאה: פרופ' ר.י. צבי ורבלובסקי,
Historical Origins and Timeless Mysteries: Scholem's Origins of the Kabbalah
התוכנית תתקיים בשפה האנגלית בשעה 6.00 אחה"צ יום ה', 9 באפריל 1987. מכון ון ליר בירושלים. רח' ז'בוטינסקי 43, ירושלים

אוניברסיטת תל-אביב
המרכז לפיתוח על שם פנחס ספיר ליד אוניברסיטת תל־אביב
ערב עיון
הבורסה ושוק ההון
עדי אמוראי — ח"כ, סגן האוצר.
אמיר ברנע — פרופסור, ביה"ס למוסמכים במנהל עסקים ע"ש ליאון רקנאטי, אוניברסיטת תל־אביב.
יצחק סוארי — ד"ר, ביה"ס למנהל עסקים האוניברסיטה העברית.
חיים שטטל — יו"ר הדירקטוריון של הבורסה.
מנחה:
איתן ברגלס — פרופסור, אוניברסיטת תל־אביב. יו"ר מועצת המנהלים של בנק הפועלים.
ערב העיון יערך ביום רביעי, ט' בניסן תשמ"ז, 8.4.87 בשעה 19.00 באולם אפטר בנין נפתלי אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, תל־אביב
כניסה לחניה דרך שער רמניטיאנו (4)
— הציבור מוזמן —

מוצרי מוזיאון ישראל בע"מ
הופיעו
במהדורה שניה
★ עשר אגדות לילדים — בעריכת ח.נ. ביאליק
★ יסודות הצורה והצבע — יוהנס איטן
★ צבע
להשיג בחנויות המוזיאון ובבית טיכו
להזמנות טלפוניות לפנות: 637304; 02-698283
מוצרי מוזיאון ישראל בע"מ. ת.ד. 1299 ירושלים 91012

בית התפוצות
על שם נחום גולדמן
החל מהשבת הקרובה, 4.4.87, יהיה מוזיאון בית התפוצות
פתוח למבקרים גם בשבת
בין השעות 14.00—10.00
שעות הפתיחה של המוזיאון:
ימים א, ב, ג, ה: 17.00—10.00; יום ד': 19.00—10.00
יום שישי: סגור; שבת: 14.00—10.00
ניתן להזמין סיורים מודרכים בימים א'-ה' בין השעות 13.00—9.00
בשבת לא תנותנה הדרכות

هكذا من الاصل

صكنا من الاهل

הלוח הארצי הארץ חדשות

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

ליחידת המחשב המרכזית הנמצאת בתהליך פיתוח מואץ דרושים/ות

אקדמאים במקצועות ענ"א

1. מנהלי פרוייקטים בעלי נסיון במערכות ענ"א גדולות
2. מנתחי מערכות/ראשי צוותים
3. מתכנניםמתכנתים
4. תוכניתן מערכות (SYSTEM) לנושאי תקשורת

עדיפות תנתן למועמדים בעלי רקע ונסיון בתחומים הבאים:
- ★ השכלה אקדמאית במקצועות מדעי המחשב
- ★ מחשבי I.B.M גדולים (MVS/XA)
- ★ עבוד נתונים בתקשורת
- ★ מסד נתונים IDMS
- ★ שפות תכנות ADS, COBOL
- ★ JCL TSO

העבודה היא באזור תל-אביב
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 486 ירושלים 91004
לציין על המעטפה "עבור תעסוקה"
סודיות מובטחות

מוזיאון ישראל, ירושלים
דרוש
איש תקשורת
למחלקת עתונות והסברה
בעל נסיון (שפת־אם עברית)
נא לפנות בכתב אל מח' כח־אדם מוזיאון ישראל, י־ם

אנחנו אוהבים להשקיע הרבה באנשים טובים — וכדאי לנו
דרושים **אנשי מכירות**
(נסיון לא הכרחי) הדרכה והכנסה מובטחת
055-33334

ליחידה מיוחדת ללחימה בטרור (ימ"מ)
משטרת ישראל
דרושים
קצינים ולוחמים
אם אתה יוצא יחידת חי"ר, בוגר קורס פיקודי (מכ"ים ומעלה), גיל עד 25 ובריאות מעולה.
אנו מציעים לך עבודה מעניינת עם צוות צעיר, שכר ותנאי שירות טובים, אפשרויות קדום וקביעות בעבודה.
מועמדים העונים לכל הדרישות מוזמנים לעזרות קבלה בלשכת הגיוס של המשטרה בת"א, רח' הרכבת 14 בתאריכים הרמ"ם:
יום ב' 6.4.87
בשעות 0900-1200 — סודיות מובטחת —

שרות בתי הסוהר מינהל ארגון
תן ידך לשמירת בטחון הפנים ולאיכות הסביבה
דרוש/ה מפעיל/ה מחשב
הכישורים הנדרשים:
השכלה תיכונית מלאה ● לאחר שירות צבאי מלא ● פרופיל 65 ומעלה ● נסיון מוכח של שנתיים לפחות בהפעלת מחשבים ● נסיון בעבודה עם מחשבי HP 3000 - יתרון ● נסיון מוכח בתפעול מרכז מחשבים ● ידע ונסיון בתקשורת נתונים ● ידיעה טובה של השפה האנגלית ● נסיון בתכנות מחשבים - יתרון ● מקום העבודה - ברמלה.
המעוניינים יפנו בכתב ובצירוף קורות חיים ונסיון אל: לשכת הגיוס רח' מקלף 3 בקריה תל־אביב טלפון: 03-251128, 03-266922

למוסד ציבורי בזומה
דרוש
עוזר/ת אירגוני לפעולות הדרכה
לאירגון ופיקוח על פעולות הדרכה
רצוי נסיון קודם באירגון פעולות הדרכה
התפקיד דורש ביצוע עבודה גם מחוץ לשעות רגילות וכרוך בנסיעות באיזור הצפון
המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים למח' כח אדם, ת.ד. 32230 ת"א מיקוד 61330

רשות שדות התעופה בישראל
רשות שדות התעופה בישראל נמל התעופה בן־גוריון
דרושים
עובדים לעבודות בריקה והטעינת מטוסים
הכישורים הדרושים:
- ★ בריאות תקינה
- ★ מגורים באזור גוש דן
- ★ נכונות לעבודה במשמרות
מועמדים מתאימים יפנו לאגף כח אדם בבניין הטרמינל קומה ג' חדר 321 בימים א' - ג' בין התאריכים 5.4.87 - 7.4.87
בין השעות 09.00 - 13.00
יש להביא פנקס מילואים, תעודת זהות

ארגמן תעשיות בע"מ
ת.ד. 172 יבנה 70800
למפעלים דרושים/ות:
★ הנדסאי/ טכנאי ייצור
נסיון של 2—3 שנים במדידת עבודה בתעשיה
מועמדים/ות העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב לכתובת דלעיל, עבור מחלקת כח־אדם
★ פקיד/ה למחלקת תמחיר
נסיון במחלקה כלכלית
מועמדים/ות מתאימים למשרה זו יפנו טלפונית 08-437811
לדינה דזון מחלקת כח־אדם

משיונל סמיקונדקטור National Semiconductor
המרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה שבמגדל העמק ממשיך בקליטת כח אדם מעולה שיצטרף לצוות צעיר ודינמי המפתח ומייצר את המעגלים המשולבים של דור המחר
לתנדסת תהליכי הייצור דרושים:
פיסיקאים / כימאים / מהנדסי כימיה וחומרים
משרה: 6104
לתפקיד מהנדסי תהליך
תאור התפקיד:
- פתוח של תהליכי יצור מתקדמים בטכנולוגיה של M² CMOS.
- פקוח על תהליכי יצור של התקנים מיקרואלקטרוניים.
כישורים נדרשים:
- תואר ראשון/שני באחד מהתחומים הבאים: פיסיקה, כימיה, הנדסה כימית, הנדסת חומרים.
- יכולת ניתוח ויכולת טכנית גבוהה
- נכונות ללמוד תחומים חדשים.
- יוזמה פתיחות ונכונות לעבודה מאומצת.
אודלה לו מופנת אך לסודות"ק מ63'ייניק האסייאיק לתודיהק השנה.
אם ברצונך להצטרף לצוות העוסק בטכנולוגית העתיד — מקומך איתנו
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור (א"י) בע"מ, ת.ד. 90, מגדל העמק 23100, עבור מחלקת כח אדם ולציין מספר המשרה.

יש עבודה בחברת החשמל
לתחנת הכח "רוטנברג" באשקלון דרושים:
הנדסאים/ות - טכנאים/ות חשמל
המעוניינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל: מחלקת כח־אדם תפעול דרום, רח' החשמל 14 תל־אביב 66189, ת.ד. 25 ת"א

חברת החשמל לישראל בע"מ

רשות שדות התעופה בישראל
דרושים
בחורים / בחורות לתפקיד בטחוני מעניין בנמל התעופה בן־גוריון
העבודה מוצעת למשרה מלאה במשמרות מגוונות לחוזה מינימלי של שנה אפשרות העסקה גם במשרה חלקית (לסטודנטים)
תנאי הקבלה
- ★ לאחר שירות צבאי
- ★ 12 שנות לימוד לפחות
- ★ דוברי אנגלית ברמה טובה (הראיון יערך בשפה האנגלית)
- ★ מצב בריאותי תקין
- ★ מגורים באיזור גוש־דן – חובה לתקופת החוזה
– למועמדים שימצאו מתאימים יוצעו תנאי עבודה נאותים.
– למעונינים בעלי הכישורים המתאימים תתקיים ועדת קבלה במינהלת נמל תעופה בן־גוריון, בבניין משרד הבריאות (סמוך לאולם המכס), בתאריך 5.4.87 ביום א'
הרשמת מועמדים תתקיים משעה 06:00 ועד השעה 08:00.
מספר המועמדים חיוני מוגבל ומותנה בהחלטות הועדה.
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות

שרות בתי הסוהר מינהל ארגון
תן ידך לשמירת בטחון הפנים ולאיכות הסביבה
דרושות – לבית סוהר נוה תרצה
קצינות צה"ל משוחררות
לתפקידי פיקוד
דרגה בצה"ל סגן/סרן
השכלה תיכונית מלאה
סוהרות בטחון
לאחר שירות צבאי מלא
השכלה תיכונית
גיל עד 35
פרופיל 65 ומעלה
אזרחות ישראלית ועבר ללא דופי
אחראית מטבח
נתונים דומים לסוהרות בטחון + בוגרת קורס טבחות ו/או כלכלת בית
נסיון 3 שנים לפחות
המעוניינות תפנינה אל לשכת הגיוס רח' מקלף 3 ת"א טל' 03-251128, 03-266922 עם ת"ז, פנקס מילואים, תעודות המעידות על השכלה
קבלת קהל מ־8.00-15.00

דרושים במכתשים: למפעלינו בבאר־שבע וברמת חובב
הנדסאים/ טכנאים חשמלאים
בעלי רשיון "חשמלאי מוסמך"
- ★ רצוי נסיון של שנה אחת לפחות בעבודה במפעל תעשייתי
- ★ שליטה במערכות פיקודת (רצוי PLC)

מועמדים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש ת.ד 60 באר־שבע, 84100 סודיות מובטחת

למחלקת המלונאות
- חשמלאי אחזקה
- אנשי קירור ומיזוג אויר
- חדרניות
- מלצרים
- עובדי נקיון
- טבחים מקצועיים
- עוזרי טבחים
- ברמנים/ות
- מגישים/ות הופעה נאה
למתאימים שכר הולם, תנאים סוציאליים, הסעות וארוחות.
בפרטים נוספים לפנות: רוגוזין 8 אשדוד. טל: 055-32221, 055-33644
דנאל החברה לשירותי כח אדם
תל־אביב • ירושלים • באר־שבע רחובות • אשדוד

נציבות שירות המדינה
מודיעה על מכרז פומבי קיבוצי מס' מק/4/87
למשרות מפקחי/ות מס באגף מס הכנסה ומס רכוש בתחום השומה ושומת ניכויים
- ★ אזור ת"א והמרכז (נתניה, כפר סבא, תל־אביב, גוש דן, רמלה, פתח תקוה, פשמ"ג, רחובות). (64 משרות)
- ★ אזור הצפון (צפת – 2 משרות בניכויים, 1 בשומה, נצרת – 2 בניכויים).
- ★ אזור הדרום (באר שבע – 1 משרה בניכויים, אשקלון – 2 בשומה).

המשרות הן בדרגות מ־7-4 של הדירוג האחיד או 7-4 בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח. כן משולמת תוספת שכר בשיעור של 30% המהווה הטבת שכר מיוחדת לעובדי מסים.
מועמדים בעלי רשיון ישראלי לראיית חשבון שיסיימו את הקורס ואת תקופת הנסיון בהצלחה ישובצו בדרגה 7 בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח, ריטרואקטיבית מיום סיום הקורס.
דרישות המשרה:
א. תעודת בגרות, יועדפו מועמדים שסיימו בחינות ביניים בראיית חשבון, או תלמידי האוניברסיטה בחשבונאות, כלכלה או משפטים.
ב. עדיפות לבעלי ידיעות ברמה של סוג 2 בהנהלת חשבונות מטעם משרד העבודה והרווחה.
ג. ידיעת שפות מהמדוברות בארץ.
ד. כושר קיום קשר נאות עם קהל, כושר ניהול משא ומתן.
המועמדים יידרשו לעמוד במבחנים בכתב ובעל־פה
מועמד שייבחר יצא לקורס מרוכז אשר יימשך כ־5 חודשים, בתנאי פנימיה, ולאחר מכן לתקופת התמחות.
המועמדים שיסיימו את הקורס בהצלחה ישובצו ביחידות ויועסקו על פי הוראה מיוחד/או מינוי בפועל במשרות של משימה חולפת.
המועד המשוער להנהלת הקורסים: 5.7.87; 19.7.87.
בהתאם להוראות חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א־1981, כל מקום במכרז בו צויינו המלים מועמד או מועמדים הכוונה גם למועמדת או למועמדות.
את פרטי המכרז המלא והמחייב הנ"ל וכן טופסי בקשה ומידע נוסף, ניתן להשיג בלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה.
הגשת הבקשות:
בירושלים, הקריה, בנין ראש הממשלה, חדר 429; בתל־אביב, הקריה, רחוב האלוף קלמן מגן מס' 110; בחיפה, בבית הממשלה, רחוב חסן שוקרי 11; בבאר־שבע, בנין לשכת הבריאות המחוזית, שכונה ד' (צפון), וכן אצל העוזרים למינהל במשרדי השומה והחקירות בכל רחבי הארץ.
★ הלשכות הנ"ל תהיינה סגורות לרגל חופשה מרוכזת מיום 13.4 עד 20.4
היום האחרון להגשת הבקשות: יום ד' כ"ג בניסן התשמ"ז (22.4.87)

אסם תעשיות מזון בע"מ
למפעלנו המתפתח בשדרות
דרושים:
מכונאים לאחזקת מכונות אריזה
- ★ בוגרי בי"ס מקצועי/טכנאים במגמת מכניקה/אוטומציה
- ★ לבעלי נסיון קודם בתחום דומה יתרון.
- ★ יועדפו המתגוררים באיזור המפעל
העבודה במשמרות
נא לפנות בכתב למנהל כוח־אדם ת.ד. 111 שדרות 80150

לחברה מובילה בענף המטבחים
לסניפים בכל רחבי הארץ
דרושים/ות
אנשי מכירות
לעבודה קבועה ומעניינת
- ★ השכלה תיכונית
- ★ רצוי בעלי ידע בעיצוב פנים, שרטוט, אדריכלות
- ★ נסיון במכירות – יתרון!
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 7223 ירושלים 91071
עבור "איש מכירות"

למושב גיבעתי
דרוש
רכז נוער
לפנות טל' 055-51823, 055-51025

לדפוס 1/4 ר"ג 1/8 המתרחב דרושים
- ★ דפס 1/8
- ★ מונטז'ר/ית
עם נסיון. לראיון 03-256037 מיום ראשון

למלון 5 כוכבים
דרושים/ות
קניין מהנדסאי/ת כללי
מתאימים יפנו בכתב תוך ציון התפקיד ע"ג המעטפה לת"ד 3036 תל־אביב

דרושים **מנחים**
לקבוצות סטודנטים מחו"ל לסמינרים
בנושאים: תולדות עם ישראל והזהות היהודית
כישורים:
• שפת אם אנגלית, צרפתית או גרמנית • ידיעת השפה העברית
• ידע והשכלה בנושאים הקשורים בזהות
• נסיון בהנחיה לסדנאות ובהנחיית קבוצות דיון
• עד גיל 45 • העבודה חלקית ובשעות קבועות
המועמדים יוזמנו לראיונות בקורס הכנה. שיתקיים בין 29.5.87-17.5.87 לקביעת ראיון נא לפנות עד 17.4.87, טלפונית בלבד, לרחל גולדשטיין טל' 03-425161 בין השעות 10-16

דרוש/ה
עורך/ת דין
משרד מסחרי אזרחי. באזור עמק יזרעאל. טלפון: 06-548918

למאפיה בנס־ציונה
דרושות
תופרות
למשרה מלאה
שכר גבוה למתאימות
08-471173

דרוש/ה הנדסאי/ת אדריכל/ית
מנוסה למשרד יורם ר"ז
03-450511

אספא
למחלקת שרות - ירושלים דרושים
קבלני שרות עצמאיים
- ★ בעלי רקע טכני
- ★ בעלי רכב (טנדר או מסחרי במצב תיפעולי תקין)
- ★ העבודה באזור ירושלים
למתאימים תינתן הכשרה במקום
מועמדים מתאימים יפנו לגב' רבקה רח' שושן 3 ירושלים טל' 02-243637
בשעות 08.00-13.00, 16.00-18.00

כפר הנוער ניצנים
דרושים
- * רפתן (מגורים במקום)
- * עובד/ת סוציאלי/ת
- * טבח
נא לפנות טל: 051-27122

דרושים נהגי סמיטריילר
נסיון 3 שנים רצוי בצה"ל
למתאימים שכר הולם
תנאים סוציאליים כחוק
לפנות י. רוגוזין 8 אשדוד
טלפון: 055-32221, 055-33644
דנאל החברה לשירותי כח אדם
תל־אביב • ירושלים • באר־שבע רחובות • אשדוד

מוזיאון ישראל, ירושלים
דרוש
מנהל/ת חשבונות בכיר
כישורים: נסיון מוכח של 5 שנים במערכת הנהלת חשבונות (במיוחד התאמות), ידע ונסיון במערכת הנה"ח ממוחשבת, ידיעת השפה האנגלית, נכונות לעבודת מעבר לשעות המקובלות. כושר הפעלת עובדים.
השכלה נדרשת: מנהל חשבונות סוג 3-4.
מועמדות יש להגיש בכתב בפירוט נסיון וממליצים, לפי הכתובת: מוזיאון ישראל – מח' כ"א, ת.ד. 1299 ירושלים, 91012 (בציון המשרה המבוקשת). הגשת מועמדות אפשרית עד: 10.4.87.
סודיות מובטחת

דרושים לתשמ"ח לכפר־הנוער כפר סילבר
בי"ס מקיף - התישבותי - לימודים באווירה כפרית
בי"ס רב מסלולי, 6 שנתי, אזורי ופנימייתי
מורים למקצועות:
תנך, אנגלית, פיזיקה, מחשבים, מכניקה עדינה ממוחשבת + סי.אן.סי. (בהקמה)
לראיונות ולהכרות
051-25141/2/3/4 בבוקר לפנות למנהל הכפר או מנהל בית הספר
בערב - 051-24196

בתי קולנוע

תל-אביב

אורלי – סגור לרגל שפוצים סרט הפתיחה: ילדים חורגים לאלוהים
שיון – כל מה שרצית לדעת על המין ולא העזת לשאול ששי 22.00, 24.00, מועדון ארוחת בוקר שבת 13.00, המבט שבת 15.00, באוריז סכסס שבת 17.00, כל מה שרצית לדעת על המין ולא העזת לשאול מוצ"ש 19.30, 21.40, רתובות להוטים מוצ"ש 24.00
אסתר – קשוחים שבאלה ששי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.45
בית לסין – הערפדים (סליחה, אתה נושך את צווארי) ששי 14.30, 23.30, מוצ"ש 23.15
בן־יהודה – ניפגש בחוף ששי 10.00, 12.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
גת – חנות קטנה ומטריפה ששי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.40
דקל – קרוקודיל דנדי ששי 10.00 בלילה, מוצ"ש 7.15, 9.30
דיזינגוף 1 – שיחות מלוכלכות ששי 10.00 בבקר, 1.30 בצהרים, 10.00 בלילה, מוצ"ש 7.15, 9.40
דיזינגוף 2 – המורדת ששי 11.00, 1.30, מוצ"ש 7.15, 9.40
דיזינגוף 3 – זכרונות אהבה מפירנצה ששי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.40
דרייב אין – שלושה אמיגוס ששי 10.00, סקס ששי 12.00, שלושה אמיגוס מוצ"ש 7.30, 9.30, סקס מוצ"ש 12.00
הוד – שלושה אמיגוס ששי 9.45, 12.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
הקולנוע – בית ציוני אמריקה – טוטסי ששי 14.30 בצהרים, שבוע עדין ששי 10.00 בלילה, 12.00, מוצ"ש 7.15, 9.30, להיות שם מוצ"ש 23.45
סינמה 1 – עשרת הדיברות ששי 10.00, מוצ"ש 8.00
סינמה 2 – חנה ואחיותיה ששי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
סינמטק ישראלי – מועדון כותנה מוצ"ש 7.30, צ'יינהטאון מוצ"ש 9.30
פאר – ללא רחמים ששי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
פריז – בטי בלו שישי 12.00 בצהרים, אורפאו נגרו שישי 2.30, הספינה שטה שישי 4.30, בטי בלו שישי 10.00 בלילה, החבורה של גרגורי שבת 11.00, האחים מרקס במרוצים שבת 1.00, אין מכוכב אחר שבת 11.00, כלבי הקש שבת 17.00, בטי בלו מוצ"ש 7.00, בטי בלו מוצ"ש 9.30, יום שישי האחרון 11.30
תכלת – דקה לחצות מוצ"ש 7.00, 9.35
לב 1 – חליפת ערב – ששי 9.45, 11.35, מוצ"ש 7.50, 9.50
לב 2 – קיץ ששי 9.45, 11.35, מוצ"ש 7.40, 9.40
לב 3 – בתר בי ששי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.40
לב 4 – מפריע מוסקיטו ששי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.40
מוזיאון – ארבעים מ"ר גרמניה מוצ"ש 7.30, 9.30
לימור – הבוקר שאחרי שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 7.15, 9.30, אגדת נילס אולגרסון ואווזי הבר שבת 11.00 בבוקר
רב־חן
חן 1 – צבע הכסף ששי 9.50, 12.15, מוצ"ש 7.15, 9.45, במבי שבת 11.00 בבוקר
חן 2 – הרומן שלי באוקספורד ששי 9.50, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.45, בעקבות החרב הקסומה שבת 11.00 בבוקר
חן 3 – אל תקרא לי לבן ששי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.35, 9.45, תעתועי שחור הזקן שבת 11.00 בבוקר
חן 4 – חטיפה נעימה ששי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.45, אלאדין ומנורת הקסמים שבת 11.00 בבוקר
חן 5 – ג'לשוע אתמול והיום ששי 9.50, 12.05, מוצ"ש 7.30, 9.45, היפהפיה והיתמן שבת 11.00 בבוקר
מקסים – אותני האש מוצ"ש 7.15, 9.30
מרכז החוויה הישראלית – שתי אצבעות מצידון ששי 2.30, 12.00, מוצ"ש 4.00, 10.00
צפון – סגור לרגל שיפוצים סרט הפתיחה: שם הוורד
שחף – פלאטון ששי 9.40, 12.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
תמוז ר"א – הבעיה השלישית שלי שישי 10.00, ואיפה העדינות לעמואל שישי 12.00, זכור את שמי שבת 13.00, אשה לא נשואה שבת 3.00, קאגאמושה שבת 5.00, הבעיה השלישית שלי מוצ"ש 7.30, ואיפה העדינות לעמואל מוצ"ש 9.40, אורנור מוצ"ש 12.00
תל אביב – כלא הנשים שישי 9.45, 12.00 מוצ"ש 7.15, 9.30

ירושלים

אדיסון – 3 אמיגוס 7.30, 9.30
אוריגיל – צבע הכסף 7.00, 9.30
אור 1 – קרוקודיל דנדי מוצ"ש 7.15, 9.15
אור 3 – זק פלאש המקפץ מוצ"ש 7.15, 9.15, שובו של הנוסע השר־מיני מוצ"ש 11.15
חצות 11.30
אור 4 – אזעקת אמת מוצ"ש 7.15, 9.15, 1941 הפלישה להוליבוד מוצ"ש 11.15
אור 5 – סיגליות הן כחולות מוצ"ש 7.15, 9.15, תעתועי גוף מוצ"ש 11.15
אורנע – קשוחים שבאלה מוצ"ש 7.00, 9.00
בית אגרון – מבקש תלוי או נשוי שישי 14.00, נשיקת אשת העכביש שישי 24.00, תום סוייר שבת 4.15, משפט הנשרים מוצ"ש 6.00, נשיקת אשת העכביש מוצ"ש 7.45, 9.5 שבועות של שכרון חושים מוצ"ש 10.00, נערי הכרך מוצ"ש 12.00
כפיר – פלאטון מוצ"ש 7.15, 9.30
הבירה – הקשר הנורווגי מוצ"ש 7.15, 9.15
מיטשל – זכרונות אהבה מפירנצה מוצ"ש 7.15, 9.30
תיאטרון ירושלים – קיץ ששי 14.00, מוצ"ש 6.45, 9.15
סינמטק 1 – צוללת צהובה שישי 2.00, שומר היערות שישי 4.00, צוללת צהובה שבת 19.30, הרומן של עם אמני שבת 9.30
סינמטק 2 – החיים הם רומן שבת 8.30
עדן – ניפגש בחוף מוצ"ש 7.30, 9.30
רון – הבוקר שאחרי מוצ"ש 7.00, 9.00
סמדר – חנה ואחיותיה מוצ"ש 7.00, 9.15

רמת-גן גבעתיים

אורדע – ניפגש בחוף 7.15, 9.30
ארמון – קרוקודיל דנדי ששי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.40
הדר – 3 אמיגוס שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
לילי – פלאטון שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
שביט – מלקולם 7.15, 9.30
רב־גן
רב גן 1 – במבי שבת 11.00 בבקר
רב גן 2 – חנות קטנה ומטריפה השישי 10.00, מוצ"ש 7.25, 9.45, עליסה בארץ הפלאות שבת 11.00 בבקר
רב גן 3 – לושוע אתמול והיום ששי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.40, נטוי גאן שבת 11.00 בבקר
רב גן 4 – אל תקרא לי לבן ששי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.45, בילבי שבת 11.00, בבקר

חולון

ארמון – ללא רחמים שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30, שבלול מוצ"ש 11.30
מגדל – צבע הכסף ששי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.40
מתנס קרית שרת – חטיפה נעימה מוצ"ש 7.15, 9.30
סבוי – פלאטון מוצ"ש 7.00, 9.30
רינה – ניפגש בחוף 7.15, 9.30

כפר סבא

חן – ניפגש בחוף 7.00, 9.15
עמל – האוצר מארץ האש 7.00, 9.15

בת-ים

אורנים – נפגש בחוף מוצ"ש 7.15, 9.30
עצמאות – חנה ואחיותיה מוצ"ש 7.15, 9.30

חיפה והסביבה

אודה – פלאטון ששי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.00
אורלי – הזרה לנעורים מוצ"ש 7.00, 9.15
אמפיתיאטרון – ניגנה דרקון האש מוצ"ש 7.00, 9.15
חן – דקה לחצות מוצ"ש 6.45, 9.15
סינמטק – העד שישי 2.00, הסיפור שאינו נגמר מוצ"ש 5.00, נשיקת אשת העכביש מוצ"ש 7.00, התבנים של אלכס מוצ"ש 9.30
עצמון 1 – שלושה אמיגוס ששי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
עצמון 2 – ניפגש בחוף ששי 10.15, מוצ"ש 7.15, 9.30
עצמון 3 (חדש) – הפתיחה בקרוב
רון – כלא הנשים 7.00, 9.15
קרן אור המחודש – קאל 7.00, 9.15, מ.א.ש. שבת 11.30
רב גת 1 – צבע הכסף ששי 10.00, מוצ"ש 6.45, 9.20
רב גת 2 – אל תקרא לי לבן ששי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
שביט – תקלה מופלאה מוצ"ש 7.00, תשעה וחצי שבועות של שכרון חושים מוצ"ש 9.00

הקריות (חיפה)

אורות – מפריע מוסקיטו מוצ"ש 7.00, 9.15
בית העם – ניפגש בחוף שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
היובל – האוצר מארץ האש ששי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
ניצן – תקלה מופלאה 7.00, 9.15
סביון – צבע הכסף מוצ"ש 6.45, 9.15
ספיר – ללא רחמים מוצ"ש 7.00, 9.15

נצרת עילית

מתנס – חנה ואחיותיה שישי 9.30 מפתוח 1,

הרצליה

דוד – 3 אמיגוס מוצ"ש 7.15, 9.30
היכל – מפריע מוסקיטו מוצ"ש 7.15, 9.30
מלון דניאל – הגבל הבורמזי מוצ"ש 7.15, 9.30
תפארת – ז'ק פלאש המקפץ מוצ"ש 7.15, 9.15
מועדון קולנוע – דן אבדיה – תעתועי שחור הזקן שישי 3.30, חטיפה נעימה 5.00, 7.00, 9.30

חדרה

חדרה – ג'ק פלאש המקפץ 7.00, 9.15

רמת השרון

כוכב – ב"ס לבלשים אהבלים שישי 7.30, מונטי פייטון – טעם החיים שישי 11.45, תקלה מופלאה שבת 11.00, מונטי פייטון טעם החיים שבת 1.15, ראסטי ג'יימס שבת 3.15, ב"ס לבלשים אהבלים שבת 7.00, חנה ואחיותיה שבת 9.30

נתניה

סטודיו – חינוך מוזר במשפחה מוצ"ש 7.00, 9.15
שרון – פלאטון מוצ"ש 7.00, 9.30

נס ציונה

מופת – ניגנה אמריקאי 2 מוצ"ש 7.00, 9.15

רחובות

בית העם – סילברדו 7.00, 9.15
הדר – המשימה מוצ"ש 7.00, 9.15
חן – האוצר מארץ האש 7.15, 9.15

פתח תקוה

היכל 1 – 3 אמיגוס מוצ"ש 7.15, 9.30
היכל 2 – פלאטון ששי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
היכל 3 – הזבוב ששי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30

עפולה

בחוף
חן עפולה עילית (חדש) – אהבה בשחקים מוצ"ש 9.00

קרית אונו

מרכז קהילתי – אהבה בשחקים ששי 10.00, מוצ"ש 11.00, 6.30, 9.00

רמלה

היכל התרבות – יחיד נגד כולם מוצ"ש 7.30, 9.30

טבריה

יד שפירה – ניפגש בחוף מוצ"ש 7.30, 9.30

---

40 מ"ר גרמניה

סרטו של טאופיק באשר
40m² DEUTSCHLAND
קולנוע במוזיאון תל-אביב
מועדי הקרנה: 7.30, 9.30

ג'ין פונדה וג'ף ברידג'ס בסרטו החודש של
סידני לומט • הבוקר שאחרי
סיפור מתח ואהבה – שבמרכזו פענוח פרשת רצח מיסתורית
הבוקר שאחרי – שבוע 2 לימור תל־אביב
רון ירושלים ואילת אילת

מוזיאון חיפה

רח' שבתאי לוי 26, חיפה, טל. 523255
אירועי השבוע 4.4.87-10.4.87

אמנות חדשה – הקריקטורה הישראלית

תערוכות
אמנות חדשה
מול הראי
הקריקטורה הישראלית עכשיו
תערוכת הקריקטורות הגדולה ביותר שנערכה בישראל, בהשתתפות: זאב, דוש, לוריא, גבון, כץ, מנוסי, שטוף, גבע, שילה, הופמקלר, מייק, ניקסון, פרץ וחבריהם.
מוסיקה ואתנולוגיה
מגזרות נייר בעולם.
כשלוש מאות מגזרות מעשר מדינות בתערוכה הגדולה ביותר מסוגה שנערכה בישראל.
אמנות עתיקה
פיסול בשיש, אריגים מצריים, מטבעות עוד ועוד.
שעות ביקור: א'-ה' ושבת 10.00-13.00
ג' ה' ושבת 18.00-21.00
המוזיאון הימי הלאומי (דרך אלנבי 198)
"מסע בים ברישום ובצבע" - גרשון קניספל
שעות ביקור: א'-ה' 10.00-16.00,
שבת 10.00-13.00
המוזיאון לפרהיסטוריה (גן האם)
"כפריים פרהיסטוריים מתחת למים"
שעות ביקור: א'-ה' 08.00—14.00,
שבת 10.00—14.00
הרצאה
"הלובר", אמנות הבארוק והרוקוקו ע"י מר דב מזיני, יום ג' 7.4 שעה 20.00

פסח לילדים במוזיאון חיפה
סדנאות יצירה
* "ילוטו מיצרי" — ביום א' 5.4 וביום ה' 9.4 בשעה 10.00.
* עיצוב בנייר בהשראת הפאפירוס, ביום ג' 7.4 שעה 10.00.
* מגזרות נייר לאביב — יום ו' 10.4 בשעה 10.00.
תיאטרון בובות — נסיך צפרדע, בביצוע תיאטרון הבובות של אילן סביר
ביום ב' 6.4 ויום ד' 8.4 בשעות 10.30, 12.30.

הכניסה לתערוכות ולאירועים במוזיאון חיפה בכל ימות השבוע בתשלום. כרטיסי כניסה לשבת בבוקר ניתן לרכוש בימי חול בלבד בקופות המוזיאון הנ"ל בשעות הביקור ובקופת מוזיאון חיפה גם ביום ו' בין השעות 08.00-13.00. כמו כן בקופות הכרטיסים "קסטל" ו"הדרך" ת"א, "בימות" י-ם, "ערבה" חיפה.
לחברי אגודת ידידי המוזיאון הכניסה חופשית עם הצגת תעודת חבר.

בית ליסין

עלילות מבס, מוריס ובלה
מדריך הערבי ובושק הטוש (קומדיה עם פזמונים) הערב 3.4 ב־21.00, מחר מוצ"ש 4.4 ב־20.30
אריק לביא שר לכם ואתכם הערב 3.4 ב־22.00
בעל שימושי מסמך הערב 3.4 בבית־חיפה ב־22.00, מחר מוצ"ש 4.4 בראשון לציון – ירושלים ב־21.00
א' 5.4 בית ליסין ב־20.30
זוג פתוח הערב 3.4 היכל – פתח תקוה ב־22.00, מחר מוצ"ש אולם קיסריה ב־21.15, בית שאן
סליה שמרא משחקת עם סיפורים ושירים מחר שבת 4.4 ב־11.00 – לילדים.
פרפרים בראש עם שמרה ואהרון ויינגרטן – לילדים מחר שבת 4.4 ב־11.30.
מריס גבריאלי ב"שש שעה רקובה" מחר מוצ"ש 4.4 ב־21.00
מרדכי הלאז – הכנר רון רטיף והתקתו א' 5.4 ב־21.45
"שלח לי אותה משך אנו בזהארי" סרטו החדש של הבמאי רמון פולנסקי ... 3.4 ב־14.30 וב־23.30, בכל ימות השבוע ב־23.15
רח' ויצמן 34, ת"א טל. קופה 216653, 03-257966

בית ברל

קולנוע ותיאטרון
לוח מופעים לחודש אפריל 1987:
מחר שבת 4.4 ב־11.00 לפנה"צ "אגדות מדבריות" – לילדים ולכל המשפחה
יום ו' 10.4 ב־10.15 מריק גלרון "שהוא בלבבה"
יום ו' 17.4 ב־10.00 יהודה פוליקר בליווי להקתו
מוצ"ש 18.4 ב־9.00 תולדות עם ישראל – השלמות ותיקונים: טוביה צפיר, דובי גל, אסנת וישינסקי, אבי דור, עירית ענבי
יום ו' 24.4 ב־10.00 יצרים
כרטיסים במשרדים ובקופה טל. 052-25155/31, 052-454104

באזינו

מחר יום שבת בשעה 13.00 בגלי צה"ל
"שאלות אישיות"
בתוכניתו של יעקב אגמון
עם שרגא מילשטיין – ראש המועצה המקומית כפר שמריהו.

מוזיאון תל אביב

חופשת הפסח
"לגעת בחומר
מדו מימד לתלת מימד"
פעילות לילדים מכתות א'–ה'
כרטיסים בקופת מוזיאון תל אביב ובביתן הלנה רובינשטיין.
מספר המקומות מוגבל.

תיאטרוני ישראל
תיאטרון הבימה:
מחר מוצ"ש:
הדוד הוגה 20.30
אוכלוסיין – בימרתף 21.00
התיאטרון הקאמרי:
הערב 3.4
העולמי האחרון – בנווה צדק 21.30, 23.30
מחר מוצ"ש:
נפש יהודי – בקאמרי
המלך ואני – אודיטוריום
רוזה: 20.00
אני לא רואה עבו מוצ"ש: 21.00
הצולצים האחרון בגבעתיים (זיקט) 21.00
התיאטרון העירוני חיפה:
הערב 3.4
הילד מאחורי העיניים
מועדון התיאטרון ב־21.00
מבט מהגשר – ת"א ב. ליסין
מחר מוצ"ש:
האפוטוס – האדי טאליב (19)
מבט מהגשר – ת"א ב. ליסין
נפש יהודי – ת"א הקאמרי

מוזיאון ישראל, ירושלים

שעות הביקור: ימים א', ב', ד', ה' 10—17; יום ג' 16—22;
(היכל הספר 10—22); שישי ושבת 10—14. טל' 698211

דומייה
200 יצירות של גדול הקריקטוריסטים בכל הזמנים. (מאוסף ארמנד האמר)
הפתיחה: 31/3

קול ישראל - קול המוסיקה
חידון שיתקיים בשבת 11.4 בשעה 9.00
א ב ג

מופעי תיאטרון בידור קומיקה
הקרקס ההונגרי
ת"א מגרש רידינג עד שלא רואים, לא מאמינים שזה סתר.
י. הרמנסקי מעריב.
אסור להחמיץ!
מחר שבת 4.4 ב־7.30
ביטות: א' 5.4, ב' 6.4, ג' 7.4
2 הצגות ביום בשעות 4.00 ו־7.00
כרטיסי "לאך" 247373, הדרך, קסטל, רוקוקו וביתר המשרדים בגוש דן ובקופות הקרקס 5־4־546533
משה יוסף 5461815
רמי קלינשטיין אש
קריית־חיים "בית־העם"
יום ו' 24.6 ב־10.15
כרטיסי ק. חיפה 662244, מופע 710106 ובמשרדים
ת"א "סינרמה"
יום ב' 27.4 ב־9.30
כרטיסי הדרך־קסטל 223167 במשרדים ובקופה
לחברי "עד 18" 25% הנחה
בקופות האולמות בלבד עם הצגת כרטיס ובתשלום בכק דיסקונט
מקונסלר אשר 282964
דודו טופז בלי חשבון
חולון "דינה"
הערב יום ו' 3.4 ב־10.00
כרטיסי "בידוראנף" 885885
והקופה 841174
כפר־סבא "היכל התרבות"
מחר מוצ"ש 4.4 ב־9.00
טל. הקופה 052-28617
תל־אביב "בית החייל"
יום א' 5.4 ב־9.00
גדרה "בית רחל"
יום ב' 6.4 ב־9.00
תיאטרון לילך 293905
מאמי
בימת צוותא מציגה
מבטיונית רוק
עם: מזי כהן
אריה מוסקונה, אהוד בנאי
"לא להחמיץ, רואיזי מעמיים אבנא גם בשלישיה" (עמוס אורן יד. אחרונות)
תל־אביב "צוותא"
מחר מוצ"ש 4.4 ב־21.30
כרטיסים בקופה 250156/7
המשרד: צוותא ת"א

דרור הפקות גאה להציג
ענקי הרגאיי מג'מאייקה
לראשונה בישראל
זו מטובי המוסיקאים של הרגאיי בהופעה חיה.
CULTURE

להקת קלטצ'ר- "תרבות"
העיתונות מהללת:
"הופעה מחשמלת" "אקו לונדון"
"בוחף היל ולהקת תרבות בהופעה מהממת-
אחד הסולנים המהפנטים שראינו..." "מלודי מייקר"
סינרמה ת"א
יום ד' 8.4 ב־10.00
מוצ"ש 11.4 ב־10.00
כרטיסי 'הדרך' 248787, 'קסטל' 444725 ובקופה
קריית־חיים "בית־העם"
יום ו' 10.4 ב־10.00
כרטיסי קופת חיפה 662244 במשרדים ובקופה
מבצע!!! כל המביא מודעה זו להדרך, קסטל, קופת חיפה יקבל 30% הנחה

לאחר הצלחת המופע זוגות זוגות - מופע חדש:
זוגות זוגות מס' 2
(ערב רטוב)
למבוגרים בלבד
★ בידור ★ בינגו ★ אופנה ★ ראיונות ★ סרט ★ פרסים והכל בכרטיס אחד
חולון "קולנוע סבוי"
רח' סוקולוב 77
הערב יום ו' 3.4 ב־10.15
כרטיסי ביזוראנף 885885 במשרדים ובקופת. לחיילים 50% הנחה טל. 847141

★ לבחוק עד דמעות עם דני ליטאנגוב
★ 3 משחקי בינגו (כלול במחיר הכרטיס)
★ שעשועי לילה לאוהבות
★ אניסה מללי
★ סרט: "אהבה בשלשות"
★ ראיונות פיקנטיים
★ מה קורה בתל ברוך בעידן האיידס - ראיון חושפני עם זלמן שושי
★ מופע מיוחד! אלי הנה - בגר ישראל - בהצגת שרידים
★ היא והיא במופע ארוטי נועז
★ הצגות לבני נשים סקסיים
★ תחרות החזה הסקסי
★ מרילין במופע ארוטי
★ הגרלות — טיסה ללונדון, סוף שבוע זוגי במלון מגדרין
★ תחרות הבדיחה הפרסית עם דני ליטאנגוב
מופע מיוחד לערב זה -
קרנבל ברזילאי
עם להקת "סמבה ברזיל 87"
בשירים וריקודים ברזילאים
לחיילים 50 הנחה בקופת האולם

פרס קאן 1986
שני פרסי סיזאר 86 והאוסקר הצרפתי לשרלוט גינזבורג
שרלוט גינזבורג
התגלית הגדולה ביותר בקולנוע הצרפתי זה עשרות שנים!!!

המורדת
בקרוב בכנרה ארצית בתי קולנוע "דיזנגוף" ת"א

صكذا من الاهل

هكذا من الاجل

מוישה מן הזיירת

עוד שמורים לנו עינוגים בלתי־צפויים, בשני הפרקים הבאים של "הרב גרעוך" (יום ה', לפי ספרו של ג'והן ג'ונאס. מצויים בהם את עלילות הגבורה של ג'יימס בונד הישראלי — הלא הוא איש "המוסד" הנודע לתהילה, ואת פרשת חיסולם של שבעת המחבלים, אנשי "ספטמבר השחור", רוצחי הספורטאים היהודים במינכן.

ישבתי וצפיתי בפרק הראשון בסדרה, ולא ידעתי את נפשי: האם לבכות או לצחוק? מוישה מן הזיירת (ממש כמו הלשון), הופיע לנגד עיני הנדהמות. אבל הוא רק דמות שולית. הנה הוא הזעיידע (סבא, ביידיש), גם הוא כבראה כיוצאי הזיירת המהוללת, "קומנדו" בלשון אחרת. ובאותה עת הוא גם מפקד פלוגה בשריון. אבל אסור להניח לעובדות לבלבל את מוחנו הנדהם.

אבנר מתוודע כאותו תזית, בידו מכתב מראש "המוסד". בעצת אשתו. הוא בא אל אביו, ה"זעיידע" של בנו שטרם נולד, כדי לשאול בעצתו. הלה, בני חווה סמלית, דראמטית, לוקח בידו תפוז וסוחטו עד תום. אם עדיין אינכם תופסים את המשל והנמשל: ה"זעיידע" שהכל שואלים לשלומו, היה לפנים איש ה"מוסד" ,ועמיתיו הפקידוהו, שכן הם סוחטים עד תום כל מי שנוי למרותם ומשליכים אותו כבלי אין חפץ בו. פירוש הדבר: הישראלים אכזרים כלפי אויביהם, ממש כמו שהם אכזרים כלפי אנשיהם. המטרה מקדשת את האמצעים. הם נחושים בדעתם לחסל את אויביהם, אחד לאחד, ולא במחיר ההפקרה של אנשיהם.

אבל אבנר מקבל עליו את המשימה. למרות משל התפוז הסחוט. מספחים אליו קבוצה מחודה; קבוצת־לוחמים בין־לאומית, המייצגת, אם איני טועה, את קיבוץ־הגלויות הישראלי. יש כאן רמזים, לא דקים במיוחד, לשואה ולגורל היהודי. אבל עדיין אין זה הכל. אנו מתוודעים אל ראש המוסד. תפקיד זה ממלא אורי לוי, אולי בשל דמיון כלשהו בינו לבין צבי זמיר, ששימש אז בתפקיד זה.

אנו מתוודעים גם אל דוד אלעזר, שנבה לפתע במספר ראשים. אולי בזכות הבמאה היהודית המרומרמת. דדו אינו פוצה את פיו, כאילו היה חרש־אילם. ואולי זה מעיד על גבריותו. הוא נראה כאילו הגיע ישר מפודיאום השעווה. וישנו גם איש ה"מוסד" (רוד סטייגר), הנותן הוראות לחברי הקבוצה, באמפיתיאטרון של הר הצופים. האם יש מקום מתאים יותר ,מזה הנוף הצחיח, גם אם אינו מועיל, הרי אינו מזיק בנסיבות אלה. וישנה כמובן גולדה (השחקנית קולין דיוהרסט) באיפור מתאים ובעב־לי־גולדה, כשהיא מגישה שטרודל מעשה־ידיה לאורחים, ומדבנת את פעולת הנקם. היא מלהיבה את הרוחות בנאום ציוני לוהט, נוסח המגבית. ובתחילתו היא משמיעה את האמרה המפורסמת, שהיא כועסת על הערבים לא מפני שהם הורגים בנו, אלא מפני שגרמו לבנינו להרוג בהם.

בתוך כך הסטריאוטיפים חוגגים. לרגעים הם מצחיקים. אבל יש לציין שהשחקנים לסרט קיבלו ייעוץ מקצועי בפרטים הקטנים. אבל כלום לא הגיעה לאוזנם השמועה על משתיקי־קול לאקדוחים? מדוע מוסלים את המבצע הראשון, בכניסה לבניין ברומא, בצהריים, בקולות נפץ מחרישי אזניים? ואולי זו הפתיחה ללילהאמר?

יש בסרט צילומים יפים של נופים ישראליים. אנו מגלים, ולא בפעם ראשונה, שישראל ארץ פוטוגנית מאד, בנוסף לשאר מעלותיה. עכשיו אני מצפה בקוצר־רוח להמשך עלילותיו של ג'יימס בונד מן הזיירת, ואמו היהודיה, גולדה.

לקום עם פשפשים

בסיום הסרט התעודי "מלכודת לגנראל", מופיע באולפן "מבט שני", הגנרל עצמו, בראיון עם מיכאל קרפין: תא"ל (מיל') אברהם בר־עם. זה הלוחם בעל עיטור הגבורה, שהסרט מכנה "גנראל אגדי". והנה, כמו גנראלים אחרים בדימוס, הוא רחוק מלדמות לגיבור. הוא נראה איש עייף ויגע. לפתע גילה שהחיים אינם רק לשבת בטנק ולהילחם במיתלה, אלא הם עלולים לאלץ אותך לשבת גם בבתי־סוהר ברמודה ובניו־יורק, ולהתמודד לא רק עם פקודים, אלא עם האמת.

מתקבל הרושם גם שבר־עם נחשף חשיפה חלקית מאד, ועל תנאי; כלומר, הוא נחשף לראיון — בליווי צמוד של עורך־דינו, חיים עדיני, אבל לא לשאלות. שאלות רבות נשארות תלויות ללא מענה. בר־עם אינו מספר מה למתווך דירות ולעסקות נשק בין־לאומיות: מי ביים אותה; האם האמין שיקבל אישור וחורה ממשרד הביטחון; על סמך מה הבטיח למתווך איראני מפוקפק, דיוויזית שריון שלמה?

בר־עם מתגלה כסוחר נשק מאד לא מוצלח. אבל אין הוא היהודי שאינו מספר את כל האמת. האלוף (מיל') מנחם מרון, שהיה מנכ"ל משרד הביטחון, גם הוא מכשיל את עצמו. מרון מדבר בהצאריזמים, מכריז שבשלוש השנים האחרונות נאסרה מכירת נשק לאיראן, ומכחיש שהסוחר האיראני האשמי ביקר בארץ. (והאשמי ועו"ד אותם ביקרו בישראל, ונפגשו פה עם אישים חשובים).

גם האמריקאים אינם אומרים את כל האמת. הממשל האמריקאי הועמד במצב מגוחך לגמרי על־ידי הנשיא רייגן. הם מנסים להפיל בפח מתווכים וסוחרי נשק, כלומר אלה המנסים למכור נשק לאיראן, כחלק מהמדיניות הממשלתית. ובכן, מה עשה בישראל פקיד בכיר במכס האמריקאי, ג'ו קין, שעמד בראש הלוכדים?

מתברר שלכולם יש מה להסתיר. התחושה מתחזקת פי־כמה, כאשר אנו צופים בקלטות הווידיאו שנעשו במפגשים. הסרט של חברת "תיימס" הבריטית עשוי כדרכם של סרטים אנגלים מסוג זה, במיומנות מקצועית. אופי הסוסוד דראמטי מאד. לרגעים דומה שאנו עוקבים אחר סרט מתח מרתק. במרכזו, סוחר־נשק איראני, המוליך שולל את כולם; כמו שבמרכזה של פרשת הנשק הגדולה עומד סוחר איראני אחר, לארפצות, גורבניפר.

מתברר שלצד אנשירות, מסיפים וחיילים מבאטיים ומכזרים, נותנד באיראן גם סוחרים ממולחים ורמאים, המנסים לרמות את כולם ומסיימים את הקאריירה שלהם, בצורה מאד לא נעימה. אבל הם גוררים אחריהם רבים למלכודת.

אברהם בר־עם

על רקע פרשת הנשק הגדולה — "מלכודת לגנרל" אינו משיב על שאלות בוערות. הפרשה כולה מתגמרת. התחושה היא של ביצה מעופשת, שמתוכה מציצים ראשים של ישראלים. בכל מקום שבו נעשות עסקות־נשק מלוכלכות וסודיות, יש כנראה תפקיד גם לישראלים. בהשוואה לבני מדינות אחרות — הישראלים הם שוקים ראשיים בראשות המפוקפקות הללו. השמות לפנינו: בר־עם, האייזנברגים, נמרודי, שווימר; ומי שהולך לישון עם כלבים — מנהג ישראלי נפוץ באחרונה — אל יתפלא אם בבוקר הוא קם עם פשפשים.

מה מריץ את יורם שפטל

עו"ד יורם שפטל אימץ לו כנראה את האמת הנפוצה, שלא חשוב מה כותבים עליו, כל עוד מאייתים את שמו נכון. זה כמדומה הרקע שביסוד הופעתו ב"זה הזמן". במשך שנים של אלמוניות כמעט ניסה שפטל להגיע לכותרות, ולשווא. המנחה, מתי גולן, מציין בשאלותיו את ההתנהגות האנרכיסטית של עורך־דין זה. בהזדמנות אחת, קרא לעבר התובעת, שכגודל השומן שלה כן גודל הסמכות שלה. בהזדמנות אחרת, הטיח לעבר קצין משטרה שהופיע כעד: "תראו את המסומם הזה".

כל ההתגרויות לא הועילו. עורך־הדין הרזה וחסר־האישיות הצליח רק להשיג דיוקן ב"מוניטין", וגם בו הופיע ברמות "פלייבוי" מפוקפק, תאב פרסומת זולה. גולן שב ומרמז על תאווה לארבלאיות זו. אבל שפטל מנסה כנראה לבנות לעצמו תדמית חדשה. וכך, לתרבה הפלא, דווקא מפריע לו שמשפט דמיאניוק פתוח לאמצעי התקשורת. הרי הוא ליבה את האש, כשהגביר בבית המשפט על משפט ראווה בנוסח משפטי מוסקווה, ולאחר־מכן אף רמז על מי ששכר את העולם למטרות אלה. בחיוך רופס הוא אומר עכשיו שהתבצל. אבל מתקבל הרושם שלא היתה זו פליטת־פה. לא לשווא מפגינים כלפיו עויינות וקוצר־רוח. משום־מה, אני מתרשמת שעו"ד שפטל נהנה מכל רגע בבית המשפט. אחד הרוקורים מתגיף לו. השאלה הנוקבת: מה יקרה אם יתברר שג'ון דמיאניוק הוא אכן איוואן האיום? שאלה זו אינה מטרידה אותו. והוא כולל אותה כחלק מהסיכון המקצועי. מוזר לשמוע זאת מפי יהודי ישראלי, שאם איני טועה היה מקורב בזמנו לחוגי הימין.

אני תוהה מה מרגיז כל־כך דווקא את השופט דב לוין — שופט מאופק וסבלני. לפי כל הסימנים, גם עו"ד אוקונור סובל אותו בקושי. יש משהו רופס וחסר־אמינות באישיותו של עו"ד שפטל, כפי שהוא מצטייר ב"זה הזמן". כשאני שומעת את הלשון המשובשת שבפיו, אני מבינה ללב השופט לוין, שכבר חזר להעיר לו על העברית שלו. שפטל מנסה לקנות את לב הצופים, כאילו היה מספסן עם תחושת "ייעוד שליחות". אבל מה לעשות, ואישיותו, כפי שהיא נחשפת, נוגדת כל מחשבה על ייעוד.

תשדירי שירות כסיוט

סופיקוף נפטרנו מהמגורד ההיסטורי של מגן דוד אדום. אמנם לאחר תגובות נזעמות, ניסו שם להרגיע אותו. אבל הוא חזר לסורו. אני מקווה שעכשיו מנסים עליו אמצעי הרגעה דראסטיים פי־כמה. הנה בא מפעל הפיס ומתקנא בהצלחתו של אותו מופע. עכשיו אנו נידונים לאשה הצווחת. גברת היסטרית זו, השואגת בצווחים מטורפים ומתנהגת כאילו ברוח מטוסר לטולי רוח — קשה לכנותה אשה צווחת סתם כך. הצווחות ההיסטריות שלה והתנהגותה המופרעה מעיניים ערב־ערב את קריות הנוה, הודרים כמודקות פגיון למותנו.

מן הסתם היא נותנת ביטוי כן לקולות הנשמעים ברחוב הישראלי, למראה שטרי הכסף שנפלו בחלקה, תודות להישגר. אבל האשה הצווחה, התוספת שיניים, כמו עומדת לטרוף כל מי שבא בקרבתה, וצווחת כמטורפת בעת התקפה קשה — היא בת דמותו של הישראלי הנבזי.

האם אין די בצווחים המטורפים של חישגר. יש גם סרט זוועה, ברמות תשדיר שירות של אלי־טם. בסרט מופיעים אלה שהיו בטוחים שלהם זה לא יקרה — והנה בנם מעשן סמים.

הנה בא תורה של מערכת־סיוטים חדשה, שמככבים בה הצווחנית ההיסטרית, הנער המעשן ובני משפחתו.

תשובה אנטישמית לפולארד

הד"ר דב זקהיים, איש צעיר, מרשים מאד, אינו התשובה היהודית־האמריקאית לפולארד. כל ניסיון להציגו כך, כפי שנאמר ונרמז בראיון של נסים משעל, ב"מבט" של לילשבת, מסייע לטובת האנטישמים ושונאי ישראל. גם זקהיים עצמו חש כך. בתשובה לניסוס של נסים משעל, שבכל יהודי יש פולארד קטן, הוא ענה, שזה מיעון של אנטישמים.

זקהיים גבר צעיר ואינטליגנטי, שכלתני ומאופק. לצדו אשתו הכלכלנית, שאף היא מצטיירת כאשה אינטליגנטית מאד. גם בה שלטת שכלתנות הגיונית וקור רוח. הם אינם נופלים במלכודת. זקהיים מעיד על עצמו שהוא יהודי וגא ביהדותו. אבל כאמריקאי הוא נאמן לארצו.

ואם מטיחים בפניו את אהבתו ונאמנותו של פולארד לישראל — הרי לדעתו על פולארד היה להוכיח באמנות ואהבה זו בעלייה לישראל, ולא בבגידה באמריקה. הוא רואה בו מרגל שבגד בארצו וקיבל את המגיע לו. הד הולך. בימים אלה, שיהדות אמריקה נאלצת להתמודד עם בעיית הנאמנות הכפולה, באים יהודים טובים מישראל, ומלבים את האש. בהכרזות של אהדה והבנה לפולארד. ואילו מישהו כזקהיים מוצג כבאשם. האם ישתמש בטיעון רגשני של אהבת ישראל, במקרה פולארד — כיצד נתייחס אפוא, לערבי ישראלי שבשם הנאמנות הכפולה לו יוכל לבגוד לטובת אחת ממדינות ערב?

דב זקהיים

מכל מקום, זקהיים אינו שונא־ישראל. כפי שמנסים להציג אותו. הפסוק "מהרסיך ומחריביך ממך יצאו", אינו יפה לו כלל. זו דרך בדוקה להרחיק מאתנו יהודים טובים וחכמים. הרי גם בישראל יש קבוצה גדולה וגבורה של פטריוטים. שאי־אפשר להחשידם באמנות כפולה, והם מתנגדים בתוקף למסוס הלביא. באותן טענות עינייניות שמשמיע זקהיים. אם לאלה מותר להביע התנגדות, מדוע לא יוכל לעשות זאת יהודי אמריקאי, שהוא גם בגיג הממסד שבו?

מי יודע, אולי רואה זקהיים לנגד עיניו גם את האינטרס הישראלי ודואג לישראל על הצרה הצרורה שהיא מביאה על עצמה. מכל מקום, אין זה הוגן וגם לא מוכבד, לבוא ולהציג לאיש זה שאלות על נאמנות כפולה. אין טעם לחפש תשובה יהודית אמריקאית לפולארד, ולשחק ישר למגרש של האנטישמים.

זהותה של החילוניות

אין ספק שהזהות החילונית, מתמודדת עם בעיות קשות ומיהתעיות של הגדרות זהותה. עובדה ארבעה אנשי־רוח חילוניים (ח"כ יאיר צבן, גדי יציב, ארי אלון ושמואל בהרון) לא מכנה משותף, ולא היו מסוגלים להגיע לכלל הסכמה בעניין זהות החילונית. גם הספרים הרבים שהופיעו באחרונה בתחום זה, מעידים על התעניינות גדולה והולכת, ולצרה, מבוכה רבה.

בעיני רבים מצטיירת החילוניות כשלילת הדתיות. אבל מתברר שזו נקודת־התחלה. המירוץ קשה ומתיש, הדיעות חלוקות. הדברים שנאמרו ב"סוף ציטוט" היו מורכבים, ולהבנתם נדרש ריכוז רב. המשתתפים באים לדיון מצוידים בידע רב, בדעותם כבר מסקנות מגובשות בחלקן, לאחר מחשבות רבות. בשעת לילה מאוחרת, לאחר שתכניות הטלוויזיה שונו ושובשו בגלל משחק הכדורסל — עניין מקביל חשוב.כל רבב. — ולאחר שב"שישלה" כבר זכינו למנת אכזבות ברושה הנושפת על ראשנו — קשה לי לעקוב אחר הדברים בדריכות.

אני סבורה שאפשר לגבש את הדברים בצורה שונה. תפקידו של מנחה אינו להתנבאות אלא לתמצת דברים, שלעתים אינם נאמרים בבהירות מספקת. עליו להציג נושא אחר נושא, וכאשר הדוברים מסתבכים עם עצמם, צריך הוא לחלצם מן המיצר, ולהדגיש בבהירות נקודות הסכמה ואי־הסכמה. זה לא נעשה.

מכל מקום, דבריו של גדי יציב נשמעו לי מתקבלים על הדעת. יציב טוען שלחילוניות אין יתרון מוסרי. התוקף של עקרונותיה הוא תוקף פנימי. תמיד מתקיימת הידיעה, שכל הדברים שאנו מאמינים בהם נתונים מרגע לרגע לספק ולשינוי. ולא כן אצל הדתיים. החילונים לשנות מסקנות בלבד, אך הם דבקים בהנחות אקסיומטיות. בחילוניות, האחריות למתרחש נובעת מן האני. הנטייה היא שלא לקבל סמכות שמחוצה לנו. שנויה בהווה דיבר על שחרור הגדרה משלילת הדת, כתנאי למדינה חילונית ומאפשרת התפתחות חפשית. והנה, הנטייה בעולם כולו אינה לשחרר מן הדת אלא להיפך. לאחר שהזהות החילוניות הכזיבה, נוטים לחזור לא הדת.

יותר מכל היה חסר לי בדיון אישיות דתית, בעל דיעות נאורות. כמו ישעיה ליבוביץ. מפיו היינו יכולים לשמוע מה יש לאדם דתי כמוהו לומר על החילוניות.

רשימת חנויות סודהסטרים מוסמכות:

כן! שניים!
אם תחזיק בבית שני "סודהבַּלים" למכשיר הסודהסטרים שלך - אף פעם לא תשאר בלי משקה קל, תוסס ומרענן.
זה פשוט מאוד: נגמר מיכל גז אחד? שים את הרזרבי במכשיר, והחלף את המיכל הריק באחת החנויות המופיעות ברשימה.

הזדרז. הפקדון עבור מיכל "סודהבַּלי" 19.70 ש"ח. מחיר מילוי גז 3.60 ש"ח בלבד - ויש לך 30 ליטר של משקה תוסס מהמכשיר המשפחתי.

שים לב!
רק ה"סודהבַּלי" האפור המקורי עם תוית סודהסטרים מתאים למכשיר שלך.

מכשיר סודהסטרים משפחתי היחיד להכנת סודה בבקבוקים בני 1 ליטר
המחיר 83.00 ש"ח

סודהסטרים

מכתבים למערכת "הארץ"

משפט הראווה של שפטל

מטבע הדברים, עו"ד שפטל אינו מעורר אהדה רבה במקומותינו. אם לנקוט לשון המעטה. חצי הביקורות המופנים כלפיו, מקורם בהסכמתו כיהודי ובכן לעם ששרד בעור שיניו מחיסול השמדה, להגן על איוואן דמיאניוק.

עם כל הרצון להציבנו במדרגה אחת עם יתר העמים ולהיות ככל הגויים, במקרה משפט דמיאניוק אין הדבר מתאפשר, שכן אין שואת יהודי אירופה דומה לכל אירוע אחר בתולדות העמים.

מעבר לשיקול הפרופסיונאלי, ישנו גם השיקול ההומאני, היהודי, הדברים אינם מתחברים. כל הניסיונות והמאמצים לצרפם יחד, נראים מלאכותיים.

מודע לבעייתיות זו, מנסה שפטל להאשים ב"משוא פנים" וב"עוינות השופטים". הוא גם עורך הצגה מעוותת של הדברים באמצעי התקשורת. או שמא אין הוא אלא משליך "פצצות" ראווה לחלל העולם, כדי להרשים ולמשוך תשומת לב, כמו "הברקתו" הראשונה שהשוותה משפט זה למשפטי הראווה בנוסח מוסקווה?!

חבר השופטים, ובראשם השופט דב לוין, עושים עבודה מעולה, תוך גילויי סבלנות ואיפוק מירביים כלפי ההגנה, המנסה לחדור לחייהם הפרטיים של העדים, ולייסר את נפשותיהם. אולם עיניו של עו"ד שפטל טחו מראות את המראות ואת המציאות.

שושנה כהן
תל אביב

רב בעל־אוב

דרשותיו של הבאבא יגן (מוסף "הארץ" 27.3) בבתי־כנסת, והרצאותיו המלוות במאגנים לפני נשים פעורות פה, מעוררים אסוציאציה של בית מטבחיים. דם רב נשפך שם בין ערימות של איברים הנכרתים בהבל פיו. גודש המין והאלימות השזורים בסיפורי האימה שלו הם ביטוי אופייני למאווכים חולניים ומשמשים לקהלו תחליף לפורנוגרפיה.

פרי הבאשים של שטענו פסוקי התורה ודימויי הניבים הנבלעים בשקיקה על ידי קהל המאמינים, מצמיח את זרע הפורענות של מתוודים, המסודים נפשית על ידי רב בעל־אוב שעל שכמותו ציוותה התורה "והנפש אשר תפנה אל האבות ואל הידעונים... ונתתי את פני בנפש ההיא והכרתי אותו מקרב עמו" (ויקרא כ'ו). שכן במעשי תעתועים ותרמית הוליכו שולל כהני האלימות הכבעיים את המון העם.

מה למי־תרמצה אלה ולתורת ישראל? מה למאגיה השחורה וליהדות?

שושנה כהן
תל אביב

נסיכים סוציאליסטיים

דו"ח מבקר ההסתדרות מלמד, שהבכירים, מנהלי המפעלים של חברת העובדים ופקידים, שכוחם שלוחי תנועת העבודה, ועשו במפעלים ובמשרדים כבתוך שלהם. הם רכשו לעצמם מכוניות יקרות, כרטיסי אשראי בלי חשבון, נכסים בתנאים מועדפים — וכל זה על חשבון פועלי ישראל, על גבם של אלפי פנסיונרים שחלקם רב בהקמת המדינה וכיום הם קשי יום, ואלפי תמימים שראו, ידעו ושתקו.

השחיתות לא נולדה בעת כהונתו של המנכ"ל ישראל קיסר, כי אם זמן רב קודם, עוד בעת כהונתו של ירוחם משל, הקורא בכלי התקשורת למנוע את שיוח המחדלים. מדוע איפשר שיוח כזה כשכיהן כמזכ"ל ההסתדרות? וגם עתה, לאחר פרישתו יושב משל במכון לבון, ונבחר לישב ראש ותיקי התנועה. הרי שב זכה בהסבת למינוח, גם לנהג צמוד.

מרדכי פלג
תל אביב

האלימות הערבית אשמה

יצחק חסן ממשיך במאמציו ("הארץ", 26.3) להציג את היישות הציונית כנתונה ב"שאנוס משיזו... הקורא לנו לאבחון".

למקרא דבריו נוצר הרושם כי רק אחיזתנו ביהודה ובשומרון גורמת מלחמת בנצח עם הערבים. בעוד בתורת אותם איזורים היתה עשויה להביא את השלום שלו מיוחלים.

השמות "יהודה ושומרון" קשורים בתולדות ישראל, ולכן בואו חסן במונח הירדני "הגדה המערבית" או "השטחים הכבושים". בכך הוא גם מוכיר את "הסכינה" כל הימים.

מצדנו, עלינו לחזור בפעם האלף ואחת על האמת שלנו. לא אנחנו דחפנו ליהודה ולשומרון לעזה ולגולן. האלימות הערבית היא שהביאה אותנו עד הלום. במלחמת השחרור שלא אנחנו פתחנו בה, הביאו אותנו הערבים לגליל ולעמקים, לשפלה ולנגב. במלחמת ששת הימים הרחיבה האלימות הערבית את גבולותינו ליהודה ושומרון.

ברוך נדרשי
תל אביב